

Hea lugeja!

Oled lugemas „Läänemaa aastaraamat 2014“ veebiversiooni, mille sarnaselt eelmise aastaga anname välja ka trükitud kujul. Erinevalt eelmisest aastast aga on eraldi olemas ka käesolev veebiversioon, mis võtab rohkem kui kolmesajal leheküljel kokku möödunud aasta sündmused, statistika ja erinevate maakonnas tegutsevate organisatsioonide tegevuse.

Püüdsime hoida ka õiglast joont ning sellel aastal lühemasse paberversiooni sisse panna teemad, mis eelmisel aastal välja jäid. Siinsed tekstid on aga kõik kaasautorite saadetud lühendamata variandid.

Sisendi aastaraamatuse on andnud Lääne maavalitsuse osakonnad ja spetsialistid, maakonnas tegutsevad riigiasutused, suuremad haridusasutused, kohalikud omavalitsused ning erinevad partnerorganisatsioonid ja MTÜd.

Head lehitsemist, lugemist ja meenutamist.

Maris Saar

Lääne maavalitsuse avalike suhete peaspetsialist

Sisukord

LÄÄNEMAA RAHVASTIK	5
Sünnid ja surmad	5
Abielud	6
Abielulahutused	6
Nimemuutmised	6
LÄÄNEMAA ARENDUSKOJA TEGEVUSED	7
ÜHISTRANSPOORT LÄÄNEMAAL	13
MAAREFORM LÄÄNEMAAL.....	21
LÄÄNE MAAVALITSUSE JAGATAVAD TOETUSED	24
Regionaalsete investeringutoetuste andmise programm	24
Hajaasustuse programm	25
Kohaliku omaalgatuse programm 2014.....	26
Maakondlike arendusrahade kasutamine Läänemaal.....	30
Siseturvalisuse vabatahtliku tegevuse 2014. aasta toetusprogramm.....	32
HARIDUS.....	34
Läänemaa koolid 2014/2015. õppeaastal.....	34
Haapsalu Kutsehariduskeskus.....	35
Läänemaa Ühisgümnaasium	43
Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledž	52
Läänemaa lasteaiad 2014/2015.....	68
Ainevõistluste võitjad 2013/2014.....	68
Läänemaa parimad koolilõpetajad 2014. aastal	83
Läänemaa Aasta õpetaja ja Aastate õpetaja 2014	85
Täiskasvanud Õppija Nädal 2014 Läänemaal	89
NOORSOOTÖÖ	94
ERINOORSOOTÖÖ	105
SOTSIAALHOOLEKANNE	107
KULTUUR.....	118
Rannarootsi muuseum.....	125
Sihtasutus Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid	133

SPORT	135
Läänemaa parimad sportlased 2014.....	145
KIRIKUD JA KOGUDUSED.....	148
EUROPE DIRECT TEABEKESKUS – LÄÄNEMAA	155
LÄÄNEMAA KOHALIKUD OMAVALITSUSED	159
Hanila vald.....	160
Lihula vald	164
Martna vald.....	173
Noarootsi vald.....	176
Ridala vald	187
Vormsi	196
LÄÄNEMAA ARENDUSKESKUS	207
Ülevaade keskuse olulisematest ettevõtluse arengule suunatud projektidest/ proaktiivsetest tegevustest.....	207
Ülevaade keskuse olulisematest mittetulundusühenduste arengule suunatud projektidest/proaktiivsetest tegevustest	217
Ülevaade keskuse olulisematest KOV-dele osutatud teenustest ning tööst seminaridel ja töökoosolekutel	223
KODUKANT LÄÄNEMAA	225
TURISM LÄÄNEMAAL	229
RIIGIASUTUSED LÄÄNEMAAL.....	236
Kaitseliidu Lääne Malev	236
Keskkonnaamet.....	241
Maanteeamet	252
Maksu- ja Tolliameti Haapsalu teenindusbüroo	266
Muinsuskaitseamet.....	270
Politsei.....	276
Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (PRIA).....	284
Terviseamet	286
Töötukassa	292
Veeteede Amet	302

LÄÄNEMAA RAHVASTIK

Rahvastikuregistri andmeil elas 1. jaanuaril 2015 Läänemaal 25 512 inimest, neist 49% mehi ja 51% naisi. Võrreldes 1. jaanuari 2014 aasta elanike arvuga, milleks oli 25 953, on Läänemaa rahvaarv vähenenud 441 inimese võrra.

Linn, vald	Elanike arv 01.01.2014	Elanike arv 01.01.2015	Muutus	Mehi	Naisi
Haapsalu linn	10811	10581	-230	4706	5875
Hanila vald	1525	1481	-44	759	722
Kullamaa vald	1145	1142	-3	592	550
Lihula vald	2431	2351	-80	1178	1173
Lääne-Nigula vald	4182	4162	-20	2122	2040
Martna vald	839	806	-33	425	381
Noarootsi vald	849	849	0	458	391
Nõva vald	378	372	-6	199	173
Ridala vald	3376	3353	-23	1708	1645
Vormsi vald	417	415	-2	250	165
Kokku valdades	15142	14931	-211	7691	7240
Kokku maakonnas	25953	25512	-441	12397	13115

Sünnid ja surmad

Maakonnas registreeriti 2014. aastal 196 sündi. Poisse sündis 116 ja tüdrukuid 80. Kaksikuid sündis kolm paari – üks paar poisse ja kaks segapaari. Enim esitasid vanemad lapse sünni registreerimisel ühise avalduse isaduse omaksvõtuks: 128 korral. 55 vastsündinu vanemad olid registreeritud abielus ning 13 lapsel oli ainult ema. Kõige enam lapsi sündis perre ema esimese lapsena – 82 last. Teise lapsena sündis 59, kolmanda lapsena 35, neljanda lapsena 11, viienda lapsena 4, kuuenda lapsena 4 ja üheksanda lapsena 1 laps.

Populaarsemad poiste eesnimed olid Kristofer, Oskar, Remi, Mattias ja Rasmus ning tüdrukute nimedest Kertu ja Kaisa.

Maakonnas registreeriti 2014. aastal 348 surmajuhtumit. Maakonnas suri 177 meest ja 171 naist.

Abielud

Abielusid sõlmiti 2014. aastal Lääne Maavalitsuses 90. Läänemaa vaimulikud sõlmisid 10 abielu. Paare, kus nii pruut kui peigmees astusid abiellu esmakordselt, registreeriti 66. Noorim peigmees oli 19 ja pruut 18-aastane. Vanim peigmees oli 70 ja pruut 66-aastane. Üks ühine laps oli 20 paaril, kaks last 13 paaril ja 3 last 1 paaril. Varasuhte valikust oli populaarne valik ühisvara, mille kasuks otsustati 77 korral. Lahusvara kasuks otsustati 21 korral ja vara juurdekasvu tasaarvestus valiti varasuhtena 2 korral.

Abielulahutused

Lääne Maavalitsuses lahutati 36 abielu. Alla ühe aasta kestnud abielusid lahutati kaks, 1-2 aastat kestnud abielusid lahutati kaks, 3-5 aastat kestnud abielusid neli, 6-10 aastat kestnud abielusid kümme, 11-15 aastat kestnud abielusid kaks, 16-19 aastat kestnud abielusid neli, 20-30 aastat kestnud abielusid üheksa ja üle 30 aasta kestnud abielusid lahutati kolm.

Nimemuutmised

Ministri käskkirjaga anti uus nimi 5 inimesele, neist eesnimi 1, perekonnanimi 2 ning ees-ja perekonnanimi 2 inimesele. Maavalitsus otsusega anti uus nimi 26 inimesele, neist eesnimi 2 ja perekonnanimi 24 inimesele.

Liilia Tormis

Lääne maavalitsuse perekonnaseisutoimingute spetsialist

LÄÄNEMAA ARENDUSKOJA TEGEVUSED

2014. aastal oli maakonna arengute kavandamise aasta, mille tulemusena uuendati maakonna arengueesmärgid, määratleti valdkondlikud probleemid, seati alaeesmärgid ja kavandati lähiaastate arendustegevused. Samaaegselt määratleti maakonnaplaneeringu ühe lähteülesandena toimepiirkonna keskused ja teeninduskeskused, mille osas jätkatakse ruumilise planeerimisega 2015. aastal. Läänemaa Arenduskeskus kui ettevõtluse ja MTÜ Läänemaa Turism kui turismi teemakoja eestvedajad uuendasid 2014. aasta jooksul valdkondlikke arengukavasid.

Aasta jooksul viidi läbi kuus seminari arengustrateegia ja sellega seotud maakonna ettevõtluse arengukava uuendamiseks. Seminaridel osales 126 maakonna esiaarendajat: kohalike omavalitsuste juhid ja arendustöötajad, teemakodade juhid ja katusorganisatsioonide esindajad.

2014. aasta lõpuks valmis Lääne maakonna arengustrateegia 2015-2020+ eelnõu.

STRATEEGILISED EESMÄRGID AASTAKS 2020+	STRATEEGILISED EESMÄRGID (kuni 31.01.2015)
1. Maakonna elatustase on kõrgem Eesti keskmisest.	1. Maakonnas elab vähemalt 28 000 elanikku
2. Igal läänlasel on töökoha- ja eneseteostusvõimalus Läänemaal.	2. Maakonna elatustase on kõrgem Eesti keskmisest
3. Elanike arvu muutus on positiivsem võrreldes Eesti keskmisega.	3. Maakonnas on võimalik omandada heatasemelist üld-, kutse- ja kõrgharidust
4. Maakonnas on võimalik omandada heatasemelist üld- kutse- ja kõrgharidust.	4. Igal läänlasel on töökoha ja eneseteostuse võimalus Läänemaal
5. Läänemaal on väga hea ja kiire ühendus pealinna regiooniga.	5. Maakond on turistide sihtregioonina Eesti esimese viie hulgas
6. Maakonnas on avalikud ja erasektori esmatasandi teenused kättesaadavad ja kvaliteetsed.	6. Läänemaal on väga hea ja kiire ühendus pealinna regiooniga

Tabel: Lääne maakonna strateegilised eesmärgid (uuendatud ja kehtinud kuni 31.01.2015)

Arengustrateegiaga määratleti, et Lääne maakonna keskuseks ja maakondlikuks toimepiirkonna keskuseks on Haapsalu linnastu (koos Paralepa ja Uuemõisa alevikega), mille toimepiirkond jääb Matsalu lahest põhja poole. Looduslikust ja ajaloolisest eripärast tulenevalt on maakonnatasandi tugi-toimepiirkonna keskuseks Lihula linn, mis pakub teenuseid Matsalu lahest lõuna- ja idapool. Toimepiirkonna keskustega on halvasti seotud eelkõige Vormsi, Noarootsi, Nõva, Kullamaa-Koluvere ning Hanila valla lõunaosa. Väljakujunenud teenusbaasiga jätkusuutlikud teeninduskeskused on Kullamaa, Taebla, Virtsu, Kõmsi, Linnamäe, Martna, Palivere, Panga küla, Pürksi ja Risti. Edaspidise maakonnaplaneeringu koostamise jooksul käsitletakse eraldi saari ja nõ maismaasaari – eelkõige Nõva ja Vormsi, kus tagamaa elanike vähesusest hoolimata on vajalik tagada optimaalne teenusbaas.

Õppereis Ida-Virumaale

23.-24. aprillil käisid Läänemaa Arenduskoja liikmed, kohalike omavalitsusüksuste juhid ja noorte ettevõtlikkuse suurendamisega seotud maakonna lasteaedade ja koolide esindajad tutvumas Euroopa Liidu struktuurfondide rahastusega tehtud objektidega Ida-Virumaal.

Läänemaa delegatsioon Narva raekojas linna maketti vaatamas. Foto: Maris Saar.

Õppereisi eesmärgiks oli tutvuda Ida-Viru maakonna kogemustega ettevõtlus- ja külastuskeskkonna arendamisel ning turundamisel. Samuti suurendada kohalike omavalitsuste koostööd ülemaakondlike eesmärkide seadmisel ja saavutamisel. Muuhulgas külastati Narva tööstusala, Jõhvi kontserdimaja, Tartu Ülikooli Narva Kolledžit, Ida-Viru maavalitsust ja Kohtla-Nõmme kaevandusparki.

Kõige muljetavaldavam oli Ida-Viru omavalitsuste koostöö tööstusparkide loomisel ja investorite otsimisel. Rahaliselt toetab ka riik ja koostöö tulemusena on juba loodud kümneid töökohti. SA Ida-Virumaa Tööstusalade Arenduse edu ettevõtluskeskkonna loomisel kinnitas läänlastele vajadust luua tingimused investoritele ka Lääne maakonnas. Õppereisi korraldas Lääne maavalitsus koostöös Läänemaa Arenduskeskusega ja seda finantseeriti projekti "Europe Direct teabekeskus - Läänemaa", Läänemaa Omavalitsuste Liidu ning Leader-meetme vahenditest.

Läänemaa konkurentsivõime tugevdamise kava

Euroopa Liidu 2014-2020 finantsperspektiivi üks eesmärkidest on arendada väikese ja keskmise suurusega ettevõtteid, suurendada piirkondade konkurentsivõimet töökohtade loomise, innovatsiooni ja ettevõtluskeskkonna parendamise tulemusena. Siseministerium valmistas 2014. a ette Piirkondade konkurentsivõime tugevdamise (PKT) kava eesmärgi ja toetatavaid tegevusi.

Lähtudes esialgselt infost piirkondade konkurentsivõime tugevdamise investeeringute toetuse kohta ja Siseministeriumi vastavast juhendist asus Lääne Maavalitsus koostöös Läänemaa Arenduskeskusega varakult koguma infot määruse eesmärkidega kooskõlas olevate Lääne maakonna investeeringuobjektide ja tegevussuundade kohta.

2014. aasta lõpuks tegi arenduskoda teemakodadelt ja kohalikelt omavalitsustelt laekunud investeeringuprojektide hulgast esmase valiku investeeringute kohta, mille tulemusena kasvab kõige enam maakonna tööhõive ja paraneb ettevõtluskeskkond. Üheks eeltingimuseks oli, et investeeringuobjekt on maakondliku tähtsusega ja omab olulist mõju maakonna arengule ning on seetõttu nimetatud maakonna arengustrateegias.

Lääne maakonna arengustrateegia 2020+ kinnitati maavanema poolt 31. jaanuaril 2015 ja on maavalitsuse kodulehel:

Siseministri 18.02.2015 käskkirjaga nr 1-3/42 „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamise perioodi 2014–2020 investeringute toetuse eelarve maakondade vahelise jaotuse kehtestamine“ eraldati Lääne maakonnale toetust 5 599 374 eurot. Vastavalt PKT määruse ja siseministri poolt kehtestatud PKT kava koostamise protseduurireeglitele seadsid arenduskoja liikmed maakonna PKT objektid pingeritta järgides järgmiseid põhimõtteid:

1. Loodava **töökoha maksumus** mõjutab hindamisel lõplikku hinnet **33,3(3)%** ulatuses.

2. Hindajate hinnetest kujunev pingerida mõjutab lõplikku hinnet **(66 %)**, kusjuures hindajad andsid kaks hinnet:

2.1 **vastavus meetme eesmärkidele 33,3(3)%** ulatuses (töökohade loomine, rahvusvaheline atraktsioon jmt).

2.2 **mõju maakonna arengule 33,3(3)%** ulatuses.

6. märtsil 2015 esitas maavanem Siseministeeriumile kinnitamiseks Läänemaa PKT kava. Pingeritta mahtus 10 projekti, välja jäi neli projekti.

ARENDAV OBJEKT / TEGEVUSTE KOMPLEKS <i>(edaspidi arendatav objekt)</i>	TOETATAV AD TEGEVUSE D (tabelisse märkida ainult number: 1 – turism, 2 – tööstusalad, 3 – inkubaatorid ja tootearenduse d; 4 – linnakeskuse avalik ruum; 5 – ühendused)	ORIENTEE RUV MAKSUMUS (kogumaksu mus ning toetuse vajaduse maht)	TEGEVUSTE VÄLJUNDINDIKAATORID		
			Turismi, ettevõtluskeskkonna (tööstusalad, inkubaatorid ja tootearendused) ja linnaruumi projektide puhul		Ühendusvõimaluste arenduste puhul
			Arenduse tulemusel loodud töökohtade arv (sh lisandväärtus ega töökohtade arv)	Mitteraha list abi saavate ettevõtete arv ¹	Lahendatud toimepiirkonda de ühendusvõimal uste kitsaskohtade arv
1. Virtsu Ettevõtluske skus	2	1 130 000 € (960 500 €)	52	17	0
2. Kiltsi tööstusala	2	1 315 524 € (1 118 195 €)	110	Kuni 10	0
3. Estonian Wildlife Watching Centre	1	3 780 000 € (3 024 000 €)	25 (5)	50-60	0
4. Taebla tööstusala	2	180 000 € (153 000 €)	15-20	10-12	4
5. Lets Do Loomeinkub aator	3	275 000 € (233 750 €)	5-10 inkubanti aastas	10	0

¹ Mitterahalist abi (otsetõlge inglise keelest: non-financial aid) saavate ettevõtete all on mõeldud toetusest nii otseseid kui ka kaudseid kasusaajaid. Tegemist on indikaatoriga, mille väärtus esitatakse Euroopa Komisjonile rakenduskava mitme meetme pealt ühiselt ja seetõttu on oluline ühine Euroopa Komisjoni poolt aktsepteeritud nimetus.

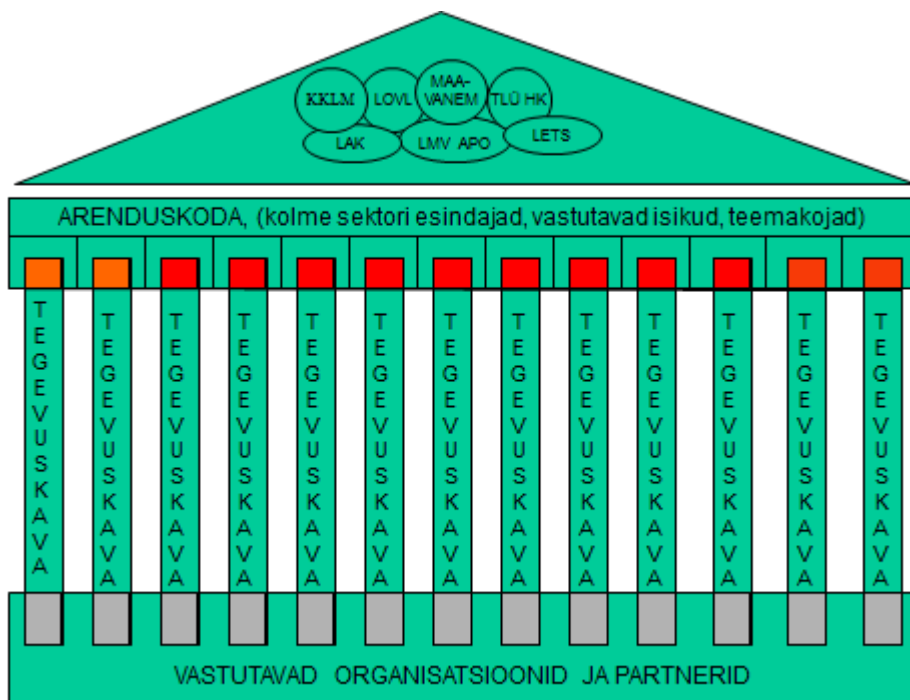
Indikaatori „mitterahalist abi saavad ettevõtted“ andmeid kogutakse kahesuguste ettevõtete kohta:

6. Haapsalu Tööstuse tänava alajaam	2	300 000 € (255 000 €)	40-60	1-2	0
7. Haapsalu Piiskopilinnus	1	3 924 000 € (3 139 200 €)	15 (10) aastaringset	190	0
8. Palivere Turismi- ja Tervisesportikeskus	1	1 200 000 € (960 000 €)	8 (2) aastaringset	34	0
9. Haapsalu Holmide tööstusala	2	1 264 000 € (1 074 400 €)	50 (18)	14-15	4
10. Palivere tööstusala	2	250 000 € (212 500 €)	30	3	4

Peale PKT kava kinnitamist ministri poolt 2015. aasta esimesel poolaastal saavad kõik kavas nimetatud projektid võimaluse taotleda toetust PKT meetmest. Esimene voor avatakse eeldatavasti II poolaastal 2015.

Läänemaa arenduskoda

Läänemaa arenduskoda on maavanema juurde moodustatud nõuandva õigusega organ maakonda puudutavate regionaalpoliitiliste otsuste tegemiseks ning oluliste kohalike majandus- ja sotsiaalpartnerite kaasamiseks. Arenduskoja tegevuse eesmärk on laiapõhjalise osaluse tagamine maakonna arendustegevuse kavandamisel ja korraldamisel. Arenduskoja koosseisu kuuluvad maakonna katusorganisatsioonide, nagu Läänemaa Omavalitsuste Liit, Kodukant Läänemaa MTÜ, Läänemaa Arenduskeskus SA, Tallinna Ülikooli Haapsalu kolledž, Keskkonnaamet jt esindajad.

Joonis: Maakonna arendusorganisatsioon.

Kasutatud lühendid:

KKLM – MTÜ Kodukant Läänemaa

LOVL – MTÜ Läänemaa Omavalitsuste liit

TLÜ HK – Tallinna Ülikooli Haapsalu kolledž

LAK – SA Läänemaa Arenduskeskus

LMV APO – Lääne maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakond

LETS – Läänemaa Elukeskkonna Tuleviku-uuringute SA

Merle Mäesalu

Lääne maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakonna juhataja

ÜHISTRANSPOORT LÄÄNEMAAL

Läänemaa avaliku ühistranspordi korraldamist toetati 2014. aastal riigieelarvest 1 506 000 euroga, sellest maakonna bussiliinivedu 906 000 euroga ja meretransporti Vormsi

reisiparvlaevaliini 600 000 euroga. Läänemaa avalikku bussiliinivedu toetati riigieelarvest 855 000 euro eest, mis jagunes ettevõtete M.K.Reis-X OÜ ja L&L AS vahel vastavalt teostatud lepingulise avaliku liiniveo mahule. Riik toetas piletikontrollisüsteemi arendamist ja ühistranspordi projektide rakendamist 51 000 euroga.

Meretransport

Lääne maavalitsus tellis Vormsi saare ja mandri vahelise parvlaevaliiniveo teenust AS-ilt Kihnu Veeteed 2014. aastal 600 000 euro eest. Rohuküla ja Sviby sadama vahel tehti 2014. aastal 2475 reisi, mis on 2013. aastaga võrreldes 259 reisi ehk 10,5 % enam. Vormsi saare ja mandri vahet reisis 2014. aastal 55 879 reisijat, mis on 6011 reisija võrra ehk 10,8 % rohkem kui eelmisel aastal.

Vormsi parvlaevaliini veeti 2014. aastal 21 976 sõidukit, ülevedu suurenes 2013. aastaga võrreldes 3 291 sõiduki võrra ehk 15,0 % enam. Sõidukite ja reisijate üleveo arvu suurenemisel oli oluline Eesti mandriosa ja Vormsi saare vahelise sõiduplaani tihendamine eesmärgiga parandada Vormsi elanikele osutatavat avaliku liiniveo teenust. Eesmärgiga parandada Eesti väikesaarte ja mandri vahelise üleveo teenuse kvaliteeti ning stabiilsust tellis Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium uued reisiparvlaevad. Esimene uus reisiparvlaev hakkab opereerima Vormsi saare ja Eesti mandri vahelisel laevaliini. Uuele reisiparvlaevale nime leidmiseks korraldasid Lääne maavalitsus koostöös Vormsi vallavalitsusega uue laeva nimekonkursi, mille tulemusena sai laeva nimeks Ormsö.

Tollane Lääne maavanem Innar Mäesalu Vormsi uuele reisiparvlaevale kiilu panemise tseremoonial Riia laevatehases. Foto: Maris Saar.

Reisiparvlaev Ormsö teraskorpus valmistati Riia laevatehases ning toimetati Saaremaal asuvasse laevatehasesse Baltic Workboats AS, kus liideti laeva teraskorpus laeva pealisehitisega, paigaldatakse laeva jõu- ja juhtimisseadmestik ning laev antakse Vormsi liini operaatorile üle aprillis 2015. Lääne maavalitsus algatas laeva operaatori leidmiseks riigihanke „Operaatori leidmine Vormsi reisiparvlaevaliinile perioodil 2015 kuni 2020“.

Uue Vormsi reisiparvlaeva Ormsö kiil. Foto: Maris Saar.

Maanteetransport

Lääne maavalitsus korraldas avalikku liinivedu 2014. aastal 28 maakonna- ja linnaliinil kogumahus 1 501,2 tuhat liinikilomeetrit (lkm), mida on võrreldes eelneva 2013. aastaga 4,9 tuhande liinikilomeetri võrra enam. Kokku veeti maakonna avalikel liinidel 490,4 tuhat reisijat ja võrreldes eelneva 2013. aastaga tõusis reisijate arv 6,8%. Vedajale maksti toetust võrreldes eelneva 2013. aastaga 2,5% enam, mille põhjuseks maakonnas vähenenud õpilaste arv ja 8,2% võrra vähenenud kohalike omavalitsuste poolt vedajatele makstav õpilasteveo toetus. Piletitulu laekus vedajatele Lääne maakonna avalikel liinidel 2014. Aastal tuhande euro võrra enam võrreldes 2013. aastal laekunud piletituluga.

Alates 21.04.2014 kehtib maakonnaliinil nr 10 (Haapsalu-Asuküla) muudetud sõiduplaan. Muudetud sõiduplaanis lisandus uuel liinilõigul neli uut bussipeatust, asukohaga Eigla-Asuküla teel ning mida varem avalik bussiliin ei teenindanud. Selles piirkonnas on palju suvekodusid, mille elanikud vajavad ühendust Haapsaluga suveperioodil. Maakonnaliin nr 10 (Haapsalu-Asuküla) teenindab uusi bussipeatusi perioodil 21.04 - 30.09.

Lisasime maakonnaliinil nr 28 (Haapsalu-Dirhami) juuli sõiduplaanile täiendavalt augusti kuu puhkajate ja turistide paremaks teenindamiseks. Läänemaa Turism juhatuse koosolekul tehtud ettepanekule võimaldamaks Haapsalu linna ja Ridala valla elanikele paremat juurdepääsu külastamiseks puhkuste perioodil kauneid Noarootsi vallas asuvaid Roosta, Tuksi, Rooslepa ja Dirhami suvituspaiku ning suvekodusid. Liin on käigus juulis ja augustis igapäevaselt.

Maakonnaliini nr 28 Haapsalu-Dirhami-Haapsalu (Suvebuss) kasutas reisimiseks perioodil 20. juuni - 24. august 2014 kokku 819 reisijat, mis ületab eelmisel 2013. aastal Suvebussi kasutanute arvu 278 reisija võrra ehk 34% enam. Siinjuures suurenes käesoleval aastal Suvebussiga läbitud liinikilomeetrite maht 3080 võrra ehk 53%. Kui eelmisel aastal teenis Suvebuss piletitulu 854,12 €, siis käesoleval aastal oli piletitulu 1042,07€, mis on 178,95€ ehk 18% enam.

Seoses ebasoodsate ja jahedate ilmadega 2014. aasta juuni lõpus ja juuli alguses oli Suvebussi kasutamine sellel perioodil väike.

Maakonnaliini nr 28 (Haapsalu-Dirhami-Haapsalu) vedaja L&L AS kogutulu oli 5174,93 eurot, millest piletitulu 1042,07 eurot ehk 20,1%. Suvebussi toetavate kohalike omavalitsuste toetus 800 eurot ehk 15,5% ja toetus riigieearest 3 332,86 eurot ehk 64,4%.

L&L AS piletimüügi aruandest selgub, et enim kasutas reisimiseks Suvebussi Haapsalu linna piirkonda jäävatest bussipeatustest kokku 372 reisijat so 80,5%, Ridala valla piirkonda jäävatest bussipeatustest sisenenud 36 reisjat ehk 7,8% ja Lääne-Nigula valla piirkonda jäävatest Rannaküla, Räägu, Linnamäe ja Kündamäe peatustest sisenenud 33 reisjat ehk 7,1%. Bussiliini kasutajate analüüsist selgub, et suvebussi kasutatakse aktiivselt sõiduks sihtkohta peale puhkuse veetmise ka sotsiaalsetel eesmärkide.

Lisasime Läänemaa Ühisgümnaasiumi ettepanekul õpilaste paremaks teenindamiseks maakonnaliinile nr 25 (Lihula-Haapsalu-Lihula) sõiduplaani hommikusele ja pealelõunasele reisile Kalda peatuse Haapsalu linnas.

Muudeti ka maakonnaliini nr 1 (Lossiplats-Rohuküla) sõiduplaani, lisades suvisel ajal (kuni 30.09) lisaväljumise, mis teenindab Hiiumaa liini reisiparvlaeva, mis saabub Rohukülla kell 12.45 (E-P) ja väljub Rohukülalt kell 13 (E-P). Reisijatel tekkis võimalus mõistliku ajaga reisida

ümberistumisi kasutades Pärnust või Tallinnast Hiiumaale või Hiiumaalt Tallinnasse. Peame vajalikuks teha maakonnaülest koostööd ja teenindada ka Hiiumaa elanikke ja külalisi ning soodustada ümberistumist ühelt transpordiliigilt teisele.

Arvestades Vormsi Vallavalitsuse ettepanekuid muudeti alates 4. augustist 2014 linnaliinil nr 1 (Lossiplats-Rohuküla-Lossiplats) sõiduplaani seoses Vormsi liini teenindava reisiparvlaev Reet uue sõiduplaaniga. Oluliseks muudatuseks võib pidada hommikust väljumist Rohukülast (7.37) nii, et liini teenindav buss saabub Lossiplatsi peatusse kell 7.55, võimaldades piirkonna elanikel jõuda sobivamal ajal kooli ja tööle. Samuti muudeti kell 15.30 väljumine Holmi peatusest 5 minutit varasemaks, et tagada liini teenidava bussi jõudmine Rohuküla peatusse kell 15.46, mis võimaldab piisava ajavaru jõudmaks Hiiumaale kell 16 väljuvale reisiparvlaevale.

Vastavalt Noarootsi Vallavalitsuse ettepanekule muudeti maakonnaliini nr 21 (Haapsalu-Pürksi) reedest väljumist hilisemaks (17.15). Antud pöördumisele kirjutatakse alla 80 Noarootsi valla elanikku. Väljumisaja muutmine võimaldab reedeti piirkonna elanikel töölt koju tulla ja samuti annab see võimaluse käia Noarootsi elanikel reedeti Haapsalus poes vms.

Lisati maakonnaliinile nr 20 (Haapsalu-Lihula-Virtsu) kolmapäevane sissesõit Penijõe, kus asub Matsalu Rahvusparki külastuskeskus. Matsalu rahvuspark on üks Läänemaa peamistest vaatamisväärsustest.

Lisati koolipäevadel täiendav maakonnaliin nr 19/3 (Lihula-Vatla-Virtsu-Lihula) seoses maakonnaliinide nr 31/1 ja 19/1 ületäituvusega lõigul Vatla-Kõmsi ja Kõmsi-Virtsu.

Muudeti maakonnaliini nr 37 (Sadam-Sviby-Hullo) sõiduplaan alates 01.09.2014. Üleplaanilise läbisõidu hüvitamiseks sõlmis Lääne Maavalitsus Vormsi Vallavalitsusega toetuslepingu alates 01.09.2014. Kehtestati maakonnaliinil nr 37 (Sadam-Sviby-Hullo) üksikpileti hinnaks 1 euro ja kõik Lääne maakonna avalike bussiliinide üksikpileti hinnad ümardatakse 5 sendi täpsusega.

Harjumaa Ühistranspordikeskuse ja Lääne Maavalitsuse koostöö tulemusena avati alates 1.märtsist 2014 uus bussiliin nr 149 marsruudil Tallinn - Harku - Keila - Rummu – Haapsalu, mis on käigus tööpäeviti.

Hommikune väljumine suunal Haapsalu-Tallinn kell 5.20 ja saabumine Tallinna 7.43, õhtune väljumine suunal Tallinn - Haapsalu kell 16.50 ja saabumine Haapsalu 19.14. Sõiduaeg bussiliinil algpeatusest sihtkohta on 2 tundi ja 23 minutit.

Bussiliini teenindab ATKO Liinid AS.

Haapsalu Linnavalitsuse ettepanekul muudeti suveperioodil avaliku ühistranspordi liiklust Haapsalu vanalinnas seoses avalike kultuuriürituste korraldamise, Haapsalu linna külaliste arvu suurenemise ning eesmärgiga pakkuda linna külalistele turvalist liikluskeskkonda. **20. juuni - 31. august 2014** suleti ühistranspordi liikluseks Karja tänav alates Kalda tänava ristmikust kuni Lossiplatsini. Eelnevast tulenevalt korraldati ümber Haapsalu linnaliinide ja maakonnaliinide bussiliiklus.

Seoses rekonstrueerimistöödega suleti Haapsalus Tallinna mnt ja Lihula mnt ristmik alates 15.10.2014 orienteeruvalt kolmeks kuuks. Sõidukite liiklus rekonstrueerimistööde ajal oli suunatud kõrvaltänavatele ja paigaldati vajalikud liiklust suunavad liiklusmärgid.

Piletikontrolli bussides teostati 96 korral. Väärteomenetlust piletikontrolli teostamise käigus ei algatatud. Seisuga 31.12.2014 on videokaamerad paigaldatud 15-le Läänemaal avalikku liinivedu teostavas ühissõidukis. Videosalvestusi vaadati ühistranspordi vaneminspektorite poolt läbi 236 veotsal. Vedaja esindajal paluti selgitada videosalvestuste ülevaatamisel tuvastatud täpsustamist vajavaid olukordi 6 juhul. Järeelvalve käigus selgus liini teenindavate busside ületäituvus, teemat käsitleti töökoosolekul, millel osalesid vedajate L&L AS ja M.K.Reis-X OÜ esindajad ja Lääne maavalitsuse spetsialistid, käsitleti 0-piletite väljastamise kohustuse täitmist vedajate poolt.

Kontrollakte avaliku liiniveo lepingute täimise üle vormistati seitsmel korral. Märgukiri vedajatele tehti ühel korral seoses liini ärajäämisega ja teisel korral seoses ühissõiduki peatustes puuduliku sõiduplaanide infoga. Ühistranspordi vaneminspektorite poolt kaardistati kõik Läänemaal asuvad ühissõidukipeatused ja tuvastati: peatustes puudub 88

peatuse asukohta tähistavat märki. 2014. aastal paigaldatud 32 märki (Ridala vallas 14; Lihula vallas 7, Martna vallas 6, Noarootsi vallas 5). Nimeprobleemidega ühissõiduki peatusi 60 - muudetakse koos sõiduplaanidega 2015.aastal.

Lääne maakonna avalikku liinivedu teostavate ettevõtjatega toimus 4 töökoosolekut, kus käsitleti näiteks:

- koos vedaja M.K.Reis-X OÜ esindaja ja Vormsi Vallavalitsuse esindajatega ning Lääne maavalitsuse spetsialistidega Vormsi saare elanikke teenindava avaliku maakonnaliini nr 37 (Sviby-Hullo) ümberkorraldamist ja vastavusse viimist tegelikke vajadustega.
- Lõuna-Läänemaa avaliku liiniveo korraldamisel maakonnaliinil nr 19 (31) tekkinud probleemide lahendamist koos vedaja L&L AS esindaja ja Lääne maavalitsuse spetsialistidega.
- Elektroonse lihthanke „Sõiduplaani aluste hankimine ja paigaldamine Lääne maakonna ühissõiduki peatustesse“ ettevalmistamist, korraldamist ja läbiviimist, mille käigus hangiti 600 sõiduplaani alust. Neist paigaldati Läänemaa ühissõidukite peatustesse 486 sõiduplaani info alust ja tarniti hankija Lääne Risti AS poolt 114 sõiduplaani alust edaspidiseks paigaldamiseks.

Reisijatelt on laekunud 2014. aastal 11 ettepanekut ja kaebust Lääne maakonna ühistranspordi kohta, millest ühel korral tuvastati vedaja rikkumised kommertsliini nr 316 sõiduplaanist kinnipidamisel, ühel korral ei võimaldanud vedaja tasuta sõitu puudega lapsele kommertsliinil, millest informeeriti Maanteeameti ÜT osakonda. Ühel korral bussiliinile mittevastava kategooria sõiduki kasutamine maakonnaliini teenindamisel vedaja poolt, ühel korral paluti selgitust kuukaardi kasutamise korraldus kohta vedaja poolt Haapsalu linnaliinidel. Viie ettepaneku puhul arvestati sõiduplaanis muudatuste tegemisel. Reisija ettepanekul muudeti Haapsalu LV poolt Kastani peatuse asukoht Tamme tänaval Haapsalus ja reisija tegi ettepaneku ühissõiduki peatuse nimetuse muutmiseks Hanila vallas.

Mati Kallemets

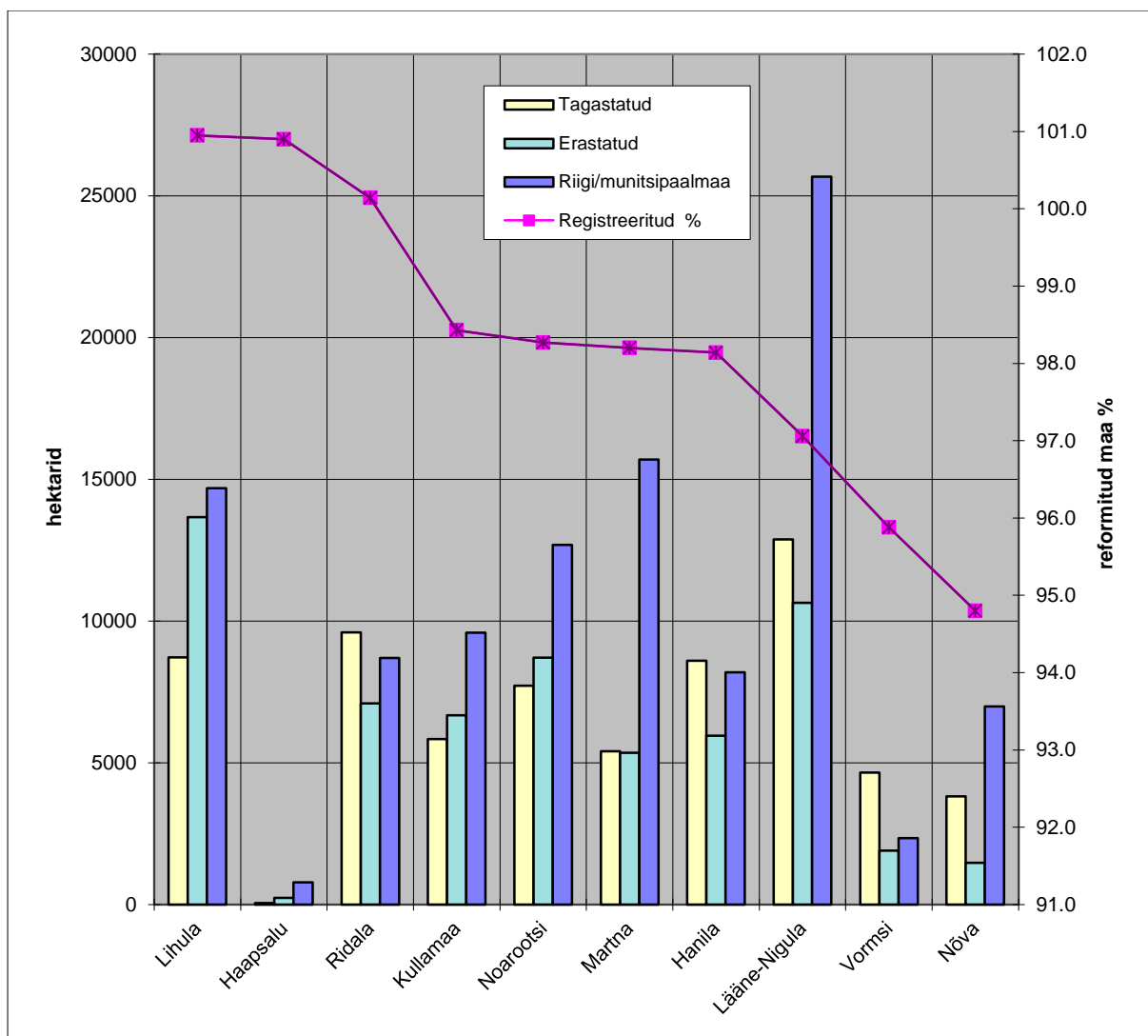
Lääne maavalitsuse maaelu peaspetsialist

MAAREFORM LÄÄNEMAAL

Katastrisse kantud maad (ha) seisuga 31. detsember 2014

Kasutatud Maa-ameti teabebüroo andmeid.

Vald/Linn	Tagastatud	Erastatud	Riigi/munitsipaalma a	Registreeritud %
Lihula	8726	13664	14690	101,0
Haapsalu	51	233	785	100,9
Ridala	9598	7098	8695	100,1
Kullamaa	5837	6675	9588	98,4
Noarootsi	7723	8709	12692	98,3
Martna	5407	5355	15696	98,2
Hanila	8600	5960	8195	98,1
Lääne- Nigula	12886	10642	25675	97,1
Vormsi	4656	1905	2349	95,9
Nõva	3822	1474	6986	94,8
Kokku:	67305	61715	105351	98,4

2014. aasta lõpuks oli Läänemaal reformitud maa osakaal maakonna pindalast 98,4%, millega Lääne maakond tõusis **kõige reformitumaks maakonnaks Eestis**.

Iga valla arvestuslikuks pindalaks (100%) on 1992. aasta maakatastri aastaraamatust võetud pindala. Lihula ja Ridala valdade ning Haapsalu linna reformitud maade pindala ületab juba 100%, ehkki nendeski omavalitsustes on veel reformimata maatükke. Läänemaa rannad on väga laused ja merepiir on väga pikk. Arvestades Läänemaal toimuvat väikest maakerget ja merepiiride korrigeeringuid maakatastri aluskaartidel, on mõistetav ka pindalade suurenemist mereäärsetes omavalitsustes võrreldes 1992. aasta andmetega.

2014. aasta lõpuks andis Lääne Maavalitsus Maa-ametile üle säilikutena 13 023 korrastatud maareformi toimikut.

2014. aastal jätkus 2011. aastal alanud kasutusvaldusega hõlmatud maade omandamine kasutusvaldajate poolt. 2014. aastal müüs Lääne Maavalitsus 28 kasutusvaldusega koormatud kinnistut kasutusvaldajatele 560 300 euro väärtuses. Samal ajal sõlmiti 11 uut kasutusvalduse seadmise lepingut.

2014. aastal sõlmis maavanem 44 maa ajutise kasutamise lepingut reformimata maade kasutamiseks.

2014. aasta lõpus toimusid ettevalmistused hoonestusõiguste seadmiseks nende ehitiste omanike kasuks, kes ei ole soovinud või kellel ei ole õigust maad omandada.

Jüri Indus

Lääne maavalitsuse maatoimingute talituse juhataja

LÄÄNE MAAVALITSUSE JAGATAVAD TOETUSED

Regionaalsete investeringutoetuste andmise programm

Programmi rahastatakse Eesti riigi eelarvesse laekuvast hasartmängumaksust.

Programmi eesmärgiks on kvaliteetsema kohaliku elukeskkonna loomiseks ja arendamiseks toetada regionaalseid investeringuid laste, noorte, perede, vanurite ja puuetega inimeste jaoks, parandamaks nende hoolekande-, õppimis-, sportimis- ja vaba aja veetmise tingimusi.

Toetust antakse esitatud taotluse alusel ehitus-, rekonstrueerimis- ja remonttöödeks hoonetes või rajatistes. Toetust taotletakse, antakse ja kasutatakse projektipõhiselt.

Programm käivitati 1998. aasta mais.

- Toetuse piirsumma ühe taotleja kohta on 31 956 eurot.

Nr	Taotleja	Projekt	Taotlus €	Rahastus €
1.	Lastekaitse Liit	„Pivarootsi õppe- ja puhkekeskuse pesemismaja renoveerimistöde II etapp”	27016,82	27016,82
2.	Lihula Vallavalitsus	Lihula noortemaja tehnoõrkude renoveerimine	17716,56	17716,56
3.	Lihula Vallavalitsus	Lihula raamatukogu ja huvikooli hoone välistreppide remont ja varikatuste ehitus	7573,50	7573,50
4.	Lääne-Nigula Vallavalitsus	Taebla lasteaia sokli soojustamine ja avatäidete vahetus	31956,00	31956,00
5.	Noarootsi Vallavalitsus	Pürksi kultuurimaja lavaseadmete rekonstrueerimine	20167,52	20167,52
6.	Ridala Vallavalitsus	Ridala Põhikooli mänguväljaku rekonstrueerimine III etapp	25486,27	25486,27
7.	Vormsi Vallavalitsus	Vormsi valla seltsimaja siseruumide remont ja soojuspumpade paigaldamine	28406,22	28406,22
			KOKKU	158 322,89€

Hajaasustuse programm

Programmi elluviimise periood on 2013. – 2014. a.

Programmi eesmärgiks on hajaasustusega maapiirkondades elavatele lastega peredele tagada head elutingimused ning seeläbi aidata kaasa elanike arvu püsimisele hajaasustusega maapiirkondades.

Eesmärgi saavutamiseks toetatakse programmist majapidamiste veesüsteemide, kanalisatsioonisüsteemide, juurdepääsuteede ning autonoomsete elektrisüsteemidega seotud tegevusi.

Programmi finantseeritakse riigi eelarvest. Lisaks riigile finantseerivad programmi elluviimist kohalikud omavalitsused ja iga kohaliku omavalitsuse üksus saab programmis osaleda vaid juhul, kui panustab rahaliselt vähemalt samas mahu kui seda teeb riik.

Taotleja rahastamise põhimõtte järgi ühe kolmandiku projekti maksumusest rahastab riik, teise kolmandiku kohalik omavalitsus ja kolmanda taotleja ise.

2013 – 2014. aasta programmis osalemist ja rahastamist iseloomustab alljärgnev tabel:

Kohalik omavalitsus	2013 toetatud projektide arv	2013 toetatud projektide kogumaksumus eurot	s.h toetus (KOV + riik) eurot	2014 toetatud projektide arv	2014 toetatud projektide kogumaksumus eurot	s.h toetus (KOV + riik) eurot
Hanila vald	3	10810,83	7207,58	1	3041,05	2027,37
Kullamaa vald	2	9859,22	6573,14	8	47104,83	28566,10
Lihula vald	-	-	-	5	28178,00	18785,49
Martna vald	4	9751,73	6500,01	-	-	-
Noarootsi vald	-	-	-	7	16104,01	10736,32
Ridala vald	6	23793,02	15862,81	13	52311,09	34875,80
Taebla vald (Lääne-Nigula)	3	9800,22	6533,81	6	32474,67	20000,00
Vormsi vald	2	11456,15	7637,43	-	-	-
KOKKU	20	75471,17	50314,78	40	179213,65	114991,08

2013-2014. aastal esitatud taotlused valdkonniti:

Valdkond	2013	2014	Kokku
Veesüsteemide valdkonna tegevus	11	24	35
Kanaliseerimisüsteemide valdkonna tegevus	14	18	32
Juuredepäasuteede valdkonna tegevus	3	6	9
Autonoomsete elektrisüsteemide valdkonna tegevus	0	0	0

Ülle Jaansalu

Lääne maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakonna vanemspetsialist

Kohaliku omaalgatuse programm 2014

2014. aastal esitati 60 taotlust kogumahus 105 979,98 eurot programmist taotletava summaga 92 837,05 eurot, mida oli 1,9 korda enam kui kasutada toetusvahendeid.

KOP 2014 kevadvooru infopäev.

Toetati 34 projektitaotlust summas 47 910,23 eurot. Toetatud 34 projektist oli 6 maakondliku tähtsusega ja 28 kohaliku tähtsusega. Uute taotlejate esitatud projekte summas 7558,16 eurot toetati 4. Enamikus esitatud projektides on toetust taotletud traditsiooniliste ürituste korraldamiseks ja uute algatamiseks nagu külade kokkutulekud, spordimängud; elukeskkonna parandamiseks plaanitakse külade viidastamist ja heakorratööde teostamiseks vajalikuinventari hankimist, mänguväljakute rajamist, ajalooliselt väärtuslike objektide, sündmuste ja kohtade väärtustamiseks nende tähistamist ja heakorrastamist; koolitused, kursused ja töötoad käsitöökuste arendamiseks ja vajalike materjalide ning vahendite hankimiseks ja valminud töödest näituste korraldamine.

Kohaliku omaalgatuse programmi 2014. aastal toetatud projektitaotlused kevadvoorus toetatud projektitaotlused.

Meede 1 – Kohalik areng

Jrk nr	Taotleja	Projekti nimi	Toetus €	Omavalitsus
1.	Lääne Maakonna Spordiliit Läänela	Mina liigun, liigu sina ka	2 000,00	Haapsalu
2.	Haapsalu Käsitööselts	Haapsalu III pitsipäev	1 966,21	Haapsalu
3.	Lihula Lilltikandi Selts	Uued võimalused Lihula lilltikandi kasutamiseks	1 791,77	Lihula
4.	Risti Rahvaselts	Rongi oodates	1 185,00	Lääne-Nigula
5.	Oru SC Spordiklubi	Ühtne keel ja tervem meel	1 248,08	Lääne-Nigula
6.	Vidruka Teod	Ajaloolised töövõtted ja korrastatud ruum Vidruka kogukonnale	1 408,29	Lääne-Nigula
7.	Peraküla Kompass	Nõva orienteerumispäevakud 2014	835,04	Nõva
8.	Rõude Küla Selts	Läänlane rahvariides	1 582,00	Martna
9.	Ridala Spordiklubi	Ridala 24. külademängude korraldamine	854,86	Ridala
10.	Kuijõe Külaselts	Kuijõe külade päev	1 026,00	Lääne-Nigula
11.	Tuudi Külaselts	Tuudi külapäev	1 669,00	Lihula
12.	Palivere Naisselts	Rahvuslikud ehted	1 584,80	Lääne-Nigula
	KOKKU		17 151,05	

Meede 2 – Elukeskkonna ja kogukonnateenuste arendamine

Jrk nr	Taotleja	Projekti nimi	Toetus €	Omavalitsus
1.	Koluvere Küla Selts	Koluvere seltsimajale puukuuri ehitamine	2 000,00	Kullamaa
2.	Keskaegne Lihula	Ajaloo teemalise koolitus- ja konverentsiteenuse kaasajastamine	980,00	Lihula
3.	Rälby Külaselts	Esitlusvahendite ja seadmete ost Rälby külamajja	1 579,18	Vormsi
4.	Risti Rahvaselts	Mured savisse	1 180,00	Lääne-Nigula
5.	Haapsalu Käsitööselts	Haapsalu Pitsikeskuse stendid ja koolitusruumi liigutatav kergvahesein	1 557,88	Haapsalu
6.	Keedika Külaselts	Keedika külaplatsi arendamine	1 134,26	Lääne-Nigula
7.	EELK Hanila Pauluse Kogudus	Saagu valgus!	2 000,00	Hanila

8.	Läänemaa Puuetega Inimeste Koda	Avastame keraamika võlusid!	1 970,00	Haapsalu
9.	Virtsu Arenguselts	Virtsu aleviku tervise- ja sporditeenuse ja elukeskkonna arendamine	1 590,46	Hanila
	KOKKU		13 991,78	

Kohaliku omaalgatuse programmi 2014. aasta sügisvoorus toetatud projektitaotlused.

Meede 1 – Kohalik areng

Jrk nr	Taotleja	Projekti nimi	Toetus €	Omavalitsus
1.	Vidruka Teod	Teeme oma kätega vanast kasutuskõlblikku	1 512,44	Lääne-Nigula
2.	Rõude Küla Selts	Seltsitegevusest Rõudes 10	1 345,00	Martna
3.	Haapsalu Käsitööselts	Meistrilt meistrile- tuniisitehnika kursus	303,00	Haapsalu
4.	Tervem Noarootsi	Karastades keha ja kasvatades tahet	1 669,00	Noarootsi
5.	Räime Kultuuri- ja vabaajaselts	Ma märkan sind	1 738,16	Lääne-Nigula
6.	Piirsalu Küla Selts	Piirsalu küla noorte foto- ja filmiringi käivitamine ning külafilmi koostamiseks materjali kogumine	352,50	Lääne-Nigula
	KOKKU		6 920,10	

Meede 2 – Elukeskkonna ja kogukonnateenuste arendamine

Jrk nr	Taotleja	Projekti nimi	Toetus €	Omavalitsus
1.	Risti Huvi	Lapsed tuppa, tali tuleb	1 850,00	Lääne-Nigula
2.	Haapsalu Käsitööselts	Haapsalu Käsitööseltsi esitlusvahendid	598,00	Haapsalu
3.	Palivere Spordiklubi	Saalijalgpalli ja saalihoki inventari soetamine	1 776,00	Lääne-Nigula
4.	Kirbla Külaselts	Murutractoriga küla haljastus korda	1 709,10	Lihula
5.	Hanila Spordiselts	Virtsu kogukonna sporditraditsioonide arendamine	2 000,00	Hanila

6.	Tervem Noarootsi	Noarootsi noortele valgustehnika komplekti soetamine- tantsuõhtu korradamine“	1 464,20	Noarootsi
7.	Vatla Spordiselts	Vatla küla vaba aja veetmisvõimaluste laiendamine	450,00	Hanila
	KOKKU		9 847,30	

Mati Kallemets

Lääne maavalitsuse maaelu peaspetsialist

Maakondlike arendusrahade kasutamine Läänemaal

Maakondliku arendustegevuse programm (Maakar) on ellu kutsutud maavanemale Eesti Vabariigi Valitsuse seadusega pandud kohustuse – hoolitseda maakonna tervikliku ja tasakaalustatud arengu eest – täitmiseks. Lääne Maavalitsusele eraldati 2014. a riigieelarvest maakondlikuks arendustegevuseks 20 995 eurot ja regionaalse turismiühenduse tegevustoetuseks 3195 eurot s. o kokku 24 190 eurot.

Maakondliku arendustegevuse programmi vahendite kasutamise põhimõtteks on tagada rahalised vahendid valdkondade tegevuskavades kirjeldatud tegevuste, ürituste ja projektide elluviimiseks. Lisaks sellele on võimalik kasutada antud programmi vahendeid näitamaks omafinantseeringut, kui teemakojad taotlevad toetust erinevatest Euroopa Liidu struktuurfondidest.

Maakondliku arendustegevuse programmi vahenditega on 2014. a toetatud järgmisi tegevusi:

- maakonna tutvustamise, turundamise ja mainekujundusega seonduvad tegevused ning üritused, sealhulgas ettevõtluskeskkonna parendamine ja turismi sihtpiirkonna tutvustamine – 48,56 % vahenditest summas 10 194,91eurot.
- konverentside ja seminaride korraldamine avaliku ja erasektori partnerluse

edendamiseks, suuremate arendusprojektide käivitamiseks või arendussuundade määratlemiseks huvigruppide kaasamise teel – 28,4 % vahenditest summas 5945 eurot.

- suurema osa maakonna omavalitsuste, huvigruppide või institutsioonide kaasamist eeldavate uuringute, analüüside, strateegiate, arengukavade ja tegevuskavade koostamine ja aktualiseerimine – 19,55 % vahenditest summas 4092 eurot.
- maakondlike konkursside ja tunnustusürituste korraldamine – 3,34% vahenditest summas 700 eurot.

Projektide raames on korraldatud seminare-koolitusi 19 korral, mainekujunduse ürituste arv 2, konverentside-tunnustusürituste arv 2, trükiste arv 5, analüüside arv 1, strateegiate arv 2, õppevisiite arv 1 ja uuringuid pole läbi viidud.

Nr	Taotleja	Projektid	Eraldatud summa eurodes
1.	SA Põhja-Läänemaa Turismi- ja Spordiobjektide Halduskeskus	Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskuse arengudokumentide uuendamine 2014-2020	2500,00
2.	Lääne Maavalitsus	Tervisekonverents "Tervisekäitumisest tervisetooteni"	400,00
3.	SA Läänemaa Arenduskeskus	Lääne Maakonna turundamine ja investoritega seonduvate ettevõtmiste läbiviimine	1938,11
4.	SA Läänemaa Arenduskeskus	Vanemakoolitus Läänemaal	500,00
5.	SA Läänemaa Arenduskeskus	Läänemaa noorte ettevõtlikkuse suurendamine	1000,00
6.	Lääne Maavalitsus	Läänemaa aastaraamat 2013	1911,40
7.	Lääne Maavalitsus	Läänemaa päev Narva kevadlaadal	438,60
8.	SA Läänemaa Arenduskeskus	Läänemaa Ettevõtlike Noorte Koostöö Seltsi (LENKS) tegevused	1500,00
9.	MTÜ Matsalu Loodusfilmide Festival	XII Matsalu Loodusfilmide Festival	960,00
10.	MTÜ Läänemaa Turism	Lääne maakonna turismiportaali (www.visithaapsalu.com) arendamine Lääne-Nigula	500,00
11.	MTÜ Läänemaa Turism	Uue maakonna üldrükise loomine (kujundus ja trükk) PRIA Leader projekti „Uudsete tootelahenduste väljatöötamine kohalikele ning sise- ja välisturistile Kodukant Läänemaa	1500,00

		piirkonnas 2013-2014“ raames.	
12.	MTÜ Lihula Muusikapäevad	Rahvusvahelise klassikalise muusika festivali „Lihula Muusikapäevad“ korraldamine	640,00
13.	SA Läänemaa Arenduskeskus	Läänemaa haridusinnovatsiooni tegevuskava koostamine	1592,00
14.	SA Läänemaa Arenduskeskus	Lääne- Eesti loomeettevõtete kultuuripärandist inspireeritud tootearendus	945,00
15.	Lääne Maavalitsus	Läänemaa Täiskasvanud Õppija Nädala tunnustusüritus	300,00
16.	Lääne Maavalitsus	Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudtee ja rongiliikluse taastamise projekti täiendava analüüsi koostamine	1000,00
17.	MTÜ Läänemaa Turism	Läänemaa turismiettevõtjate osalemine Lääne-Eesti III Turismikonverentsil ja ettevõtjate tunnustamisüritusel 26.-27.novembril 2014 Hiiumaal	200,00
18.	SA Läänemaa Arenduskeskus	Kodanikuühiskonna ühisnädala elluviimine	200,00
19.	SA Läänemaa Arenduskeskus	Ettevõtjate koostööseminar	406,80
20.	Lääne Maavalitsus	Lääne maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine“ keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH)	2500,00
KOKKU			20 931,91€

Siseturvalisuse vabatahtliku tegevuse 2014. aasta toetusprogramm

Siseturvalisuse vabatahtlikele organisatsioonidele riigieelarvest toetuse andmise eesmärk on siseturvalisuse vabatahtlike organisatsioonide vahelise koostöö edendamine ja võimekuse tõstmine maakondades.

Programmist toetatavad tegevused on:

- organisatsioonide vahelise koostöö edendamiseks korraldatavad konverentsid ja seminarid;
- maakonna vabatahtlike tegevuse edendamiseks tehtavate uuringute, analüüside, strateegiate, arengukavade ja tegevuskavade koostamine ning uuendamine;
- vabatahtlike võimekuse tõstmiseks koolituste ja õppevisiitide korraldamine;

- reageerimisvõimekuse tõstmiseks inventari soetamine;
- vabatahtlike tööks vajalike töövahendite soetamine;
- vabatahtlike olmetingimuste parandamine.

2014. aastal toetati alljärgnevat taotlust:

Jrk nr	Toetuse saaja	Toetatud projekti nimi	Toetuse summa eurodes
1.	MTÜ Nõva Tuletõrjeselts	Nõva VPK reageerimisvõimekuse tõstmine	851,94
2.	Hanila Tuletõrje Selts	Õhksoojuspumbaga küttekulud odavamaks	1350,00
3.	Ridala Pritsumeeste selts MTÜ	Ridala vabatahtliku päästekomando garaaži kütteseadmete soetamine	2496,00
4.	MTÜ Priitahtlikud Pritsumehed	Õhksoojuspumba ostmine Palivere ja Kirna vabatahtlikesse tuletõrjekomandodesse	2399,00
5.	Politsei ja Piirivalveamet Lääne prefektuur Haapsalu politseijaoskond	Lääne maakonna abipolitseinike valmisoleku, otsingu ja pääste võimekuse parandamine	900,00
6.	MTÜ Lääne-Eesti Vabatahtlik Reservpäästerühm	Merepäästekaatri Panther 16 Rescue PROTOTÜÜP paadi hange	4003,06
	KOKKU		12 000,00

Ülle Jaansalu

Arengu- ja planeeringuosakonna vanemspetsialist

HARIDUS

Läänemaa koolid 2014/2015. õppeaastal

Nr		Kool	Pidaja	Koolijuht	Õpilasi
Algkoolid					
1	1	Haapsalu Linna Algkool	Haapsalu linn	Malle Õiglas	265
2	2	Kõmsi Lasteaed-alkool	Hanila vald	Pille Saatmäe	23
3	3	Metsküla Algkool	Lihula vald	Pille Kaisel	16
4	4	Uuemõisa Lasteaed-alkool	Ridala vald	Maia Tohver	116
5	5	Vatla Põhikool (6-kl algkool)	Hanila vald	Helju Viikmann	12
					432
Gümnaasiumid					
6	1	Läänemaa Ühisgümnaasium	Riigikool	Leidi Schmidt	258
7	2	Haapsalu Täiskasvanute Gümnaasium	Haapsalu linn	Vladimir Padama	79
8	3	Kullamaa Keskkool	Kullamaa vald	Meelis Välis	136
9	4	Lihula Gümnaasium	Lihula vald	Janar Sõber	225
10	5	Noarootsi Gümnaasium	Riigikool	Laine Belovas	153
11	6	Taebla Gümnaasium	Lääne-Nigula vald	Jaanus Mägi	189
					1040
Põhikoolid					
12	1	Haapsalu Põhikool	Haapsalu linn	Anne Mahoni	546
13	2	Haapsalu Nikolai Kool	Haapsalu linn	Aive Saadjärv	84
14	3	Kasari Põhikool (6-klassiline algkool)	Lihula vald	Maidu Leever	9
15	4	Martna Põhikool	Martna vald	Tiit Aedmäe	42
16	5	Noarootsi Kool	Noarootsi vald	Alar Uus	78
17	6	Nõva Kool	Nõva vald	Virve Tauts	18
18	7	Oru Kool	Lääne-Nigula vald	Andres Kampmann	100
19	8	Palivere Põhikool	Lääne-Nigula vald	Tõnis Peikel	75
20	9	Ridala Põhikool	Ridala vald	Milve Viigand	109
21	10	Risti Põhikool	Lääne-Nigula vald	Argo Roos	64
22	11	Virtsu Kool	Hanila vald	Airi Aavik	70
23	12	Vormsi Lasteaed-põhikool	Vormsi vald	Veikko Kõrv	23
					1218
Erikool					
24	1	Viigi Kool	Riigikool	Jaak Paesüld	133
Kutsekool					
25	1	Haapsalu Kutsehariduskeskus	Riigikool	Ingrid Danilov	727
Kõrgkool					
26	1	TLÜ Haapsalu Kolledž	Riigikool	Triin Laasi	214
					3764

Haapsalu Kutsehariduskeskus

Koolikeskkond ja inimesed

Koolis õppis 2014. aastal 721 õpilast, neist 41 õpilast Astangu Kutsehariduskeskuses. Hariduslike erivajadustega (HEV) õppijaid on koos Astanguga kokku 109. Kutseõppuritest 36% on täiskasvanud õppijad ning 64% õpilastest omandavad põhikooli baasil kutsekeskhariduse või kutsehariduse. Õpilastest on 45% Läänemaalt, 37% Harjumaalt, 8% Hiiumaalt, 5% Raplamaalt ning 3% Pärnumaalt. 2014. aastal lõpetas kooli 96 põhikoolijärgset õpilast ning 124 täiskasvanud õppijat. Sügisel võeti kooli vastu uusi õpilasi kokku 335, nendest 225 õpilast põhikooli baasil erialadele ning 110 täiskasvanud õppijat. Haapsalu Kutsehariduskeskuses töötas 94 inimest, neist õpetajaid 53. Haapsalu Kutsehariduskeskuses 2014. aastal tasemeõppes avatud erialad: kokk, majutusteenindus, IT-süsteemide spetsialist, tisler, üldehitus, ehitusviimistlus, kodumajandus, mööblirestauraator, raamatupidaja, tekstiilitöö, loodusturismi korraldus, majutusteenuste korraldus, maaturismi ettevõtetus, sadulsepp, puit- ja kiviehitiste restauraator, hooldustöötaja. Novembrikuus alustati esmakordselt Eestis ehitusplekkseppade õpetamist.

Ehitusplekkseppade I lend.

Olulisemad sündmused aastal 2014

HKHK lahtiste uste päevad 2014.

HKHK õpilased Euroopa Parlamendis Strasbourgis.

- **30. - 31. jaanuaril** toimusid Haapsalu Kutsehariduskeskuses **lahtiste uste päevad**. Kahel tegusal päeval oli võimalik läbi kaasahaaravate tegevuste ja õpilaste juhendatud ringkäikude tutvuda õppimisvõimalustega HKHK-s ning osa saada kutsevõistlustest, kus selgitati välja HKHK parimad erinevatel erialadel.

- **24. - 31. märtsil** osalesid **24** Haapsalu Kutsehariduskeskuse õpilast **Prantsusmaal Euroscolal**. Euroscola on **Euroopa Parlamendi noorteprogramm**, mis on mõeldud gümnaasiumite ja kutseõppeasutuste õpilastele vanuses 16-18 aastat. Euroscola toimub Euroopa Parlamendi hoonetes **Strasbourgis Prantsusmaal**.

- **18. juunil** toimus Haapsalu Kutsehariduskeskuses **konverents „HKHK – HEA KUTSE HEAST KOOLIST“**. Konverentsil vaadati tagasi möödunud õppeaastale, jagati positiivseid ja edukaid kogemusi õpilaste ja kolleegidega ning seati sihte edaspidiseks. Ettekannetega esinesid Haapsalu Kutsehariduskeskuse õpilased ja

õpetajad ning konverentsist osa saama kutsuti kõiki kutsehariduskeskuse töötajaid, õpilasi, koostööpartnerid ja huvilisi.

Sama ürituse raames tunnustati ka HKHK tublisid töötajaid. Aasta töötaja – Heli Heimo, aasta õpetajad – Elle Teder ja Uve Uustalu, aastate õpetaja Tiina Sootalu, aasta rühmajuhendaja – Epp Klimeko, aasta uustulnuk – Karlo Hälvin.

HKHK esmakursuslaste kohanemislager 2014.

- **10.-11.septembrini** toimus **Tuksi spordibaasides HKHK esmakursuslaste kohanemislager**, millest võtsid osa kõik arvuti, koka, majutusteeninduse, tislari ja ehituserialade esimeste kursuste õpilased. Kodumajanduse eriala erivajadustega õpilastele korraldati „**KÕIK KOOS**“ nädal, mõlema ürituse eesmärgiks on läbi põnevate ühistegevuste paremini tundma õppida nii uut kooli ja koolikaaslasi.
- **10. detsembril** toimus esmakordselt pidulik **HKHK sportlaste tunnustamisüritus**, mille raames tunnustati HKHK sportlikke õpilasi ning töötajaid.

*17. detsembril korraldasid HKHK noored esmakordselt **koolipulma**. Foto: Silver Raidla.*

Kutsevõistlused

Kutsehariduse suursündmusel **Noor Meister 2014** selgitati parimatest parimad kutsemeistrid erinevatel erialadel. HKHK noored noppisid kolm auhinnalist kohta - **mööblitiser I koht – Ergo Orumaa, juhendaja Uve Uustalu, ehitusviimistleja II koht – Merit Viispert, juhendaja Mati Kisant, restoraniteenindaja III koht – Krislin Kozik, juhendaja Kersti Õim**. Tisleri eriala võitja **Ergo Orumaa** valiti välja esindama Eestit 2015. aastal Brasiilias toimuvatel kutsemeistrivõistlustel Worldskills.

Ergo Orumaa – Noor Meister 2014 tiserite kutsevõistlus I koht.

- **30.01 – 01. 11** toimus seitsmendat korda **toidumess Tallinn FoodFest 2014**. Eesti Näituste messikeskuses võistles 13 noort kokka "**Noorkokk 2014**" tiitli nimel. Haapsalu Kutsehariduskeskust esindas **III kursuse kokaõpilane Maria-Helena Aljas**, kes saavutas **6. koha**.

Projektid

- TEIP Tervise Arengu Instituudi noorte terviseteemaliste projektide konkurss – projekt „**Naerata tervislikuma elu poole**”
- Euroopa Noored programm – noortealgatus projekt „**Mida tervislikum, seda õnnelikum!**”

Projekt „Mida tervislikum, seda õnnelikum!“

- Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed ehk MISA rahastas HKHK esitatud projekti „**KES ME OLEME, KUST TULEME, Kuhu LÄHEME, KELLEKS SAAME?**“
- 2014. aasta novembris lõppes suur **õppekavareformi projekt**, mille raames koostati **25 väljundipõhist õppekava**, toimus arvukalt õpilaste õppereise, osales huvitavaid külalisõpetajaid ning toimus õpetajate stažeerimine ettevõtetes.

Välisprojektid

2014. aastal jätkusid Leonardo da Vinci programmi rahastamisel õpilaste praktikaprojekt "**Uued oskused Euroopast**", õpetajate projekt "**Turismiõppe meetodid rannakuurortides**" ning NordPlus koostööprojekt, "**Promote Healthy Lifestyle**", mille teemaks tervislikud eluviisid.

Rahastuse sai ka uus õpetajate Erasmus+ projekt "**Kompetentsipõhise õppe parimaid praktikaid euroopa kutsekoolidest**".

Välisprojektide raames said võimaluse euroopa riikides praktikal ja õpilähetustes käia **63 õpilast** ja **30 õpetajat**. Projektipartneriteks olid kutseõppeasutused ja koostööpartnerid Soomest, Prantsusmaalt, Inglismaalt, Portugalist, Itaaliast, Slovakiast, Sloveeniast, Maltalt, Taanist ja Hollandist.

Vastu võeti **49 väliskülast** Slovakiast, Portugalist, Soomest, Itaaliast ja Taanist, Rootsist, Islandilt ja Norrast, kelle hulgas oli 25 õpetajat ning 24 õpilast, nendest 14 praktiseerisid Läänemaa ettevõtetes.

Täiendkoolitused

Töölaseid täiendkoolitusi toimus 2014. aastal **64 kursust**, kus osales **778 õppijat** ning kursused lõpetas **720 õppijat**.

Ettevõtjate ja eraisikute huvi täiendkoolituste vastu on 2014. aastal kasvanud tänu paindlikele õppevormidele täiskasvanukoolituses. Kool rakendab avatud õppe võimalust, kus õppija liitub tasemeõppe grupiga. 2014. aastal maksis tööandja täiendkoolituste eest 337 korral.

Populaarsed õppekavarühmad on: majutamine ja toitlustamine, tarbekunst ja oskuskäsitöö, materjalitöötlus, isikuareng, majandusarvestus ja maksud ning arvutiõpe. Täiendkoolituste osas jätkub 2015. aastal avatud õppe pakkumine, aga ka kursuste toimumine ettevõtetes. Lisandunud on HKHK sisekoolitused. Samuti jätkatakse koostööd põhiliste partneritega (HTM, Eesti Töötukassa, Keskkonnainvesteeringute Keskus, MTÜ Kodukant Läänemaa jm).

Marit Sillat

Haapsalu Kutsehariduskeskuse huvijuht

Läänemaa Ühisgümnaasium

1. septembril 2013 tööd alustanud uus kool oli 2014. aasta alguses juba hoo sisse saanud. Kevadel lõpetas esimene uue kooli lend – 90 noort inimest, nendest kuldmedaliga Hedvig Alasi ja Laura Väli ning hõbemedaliga Hanna Sein ja Tauri Türkson. Kevadine vastuvõtt andis asemele kolm kümnendat klassi, seega teisel 1. septembril alustas õppetööd 259 Läänemaa Ühisgümnaasiumi õpilast kuues õppesuunas.

Reaalsuund: Reaalsuuna põnevaimaks õppeaineks on programmeerimine, mille käigus tehakse lähemalt tutvust robotika maailmaga. Reaalsuunas õppides saadud oskuste rakendamise võimaluste leidmiseks tulevikus külastasime Tallinna Tehnikaülikooli infotehnoloogia, mehaanika- ja energeetikateaduskondi ning Eleringi, Tartu Ülikooli loodusteaduskonda koos Chemicumi ja Physicumiga ning lisaks vaatasime ringi AHHA keskuses.

Tartu Ülikooli Chemicumi laboris Foto: Lora-Liza Parv.

Loodussuund:

Loodussuuna eripäraks on õppekäigud, oleme reisinud Põhja- ja Lõuna-Läänemaal, Kablis ja Luitemaal, Silmal jm. Suunakursuste praktiline tegevus on hea vaheldus koolitundidele. Õues õppe raames määratakse liike, tehakse katseid looduses ja hiljem laboris, uuritakse pilvisust ja ilma, hinnatakse muutusi maastikul ja linnakeskkonnas, tehakse mõõdistamisi välitöödel, võrreldakse pinnavorme ja kuulatakse loodushääli. Õpilased on osa saanud RMK metsanädala üritustest, osalenud viktoriinidel ning konkurssidel. Loodussuuna õpilased on aktiivsed, toimekad ja rõõmsameelsed.

Loodussuuna õpilased õpivad Uisu panga geoloogiat. Foto: Imbi Raudkivi.

Majandussuund:

Pildil õpilasfirma Candlelicious „Eesti parim õpilasfirma 2014“ võistlusel. Foto: Angela Leppik.

Tihe koostöö toimub keskusega Innokas. Majandussuuna õpilaste edukust näitas edukas osalemine õpilasfirmade laadal. 11. klassi õpilaste loodud e-muusikakool jõudis konkursil saatesse „Ajujaht“ 100 hulka ja hakkas realselt majandustegevust arendama. Äritegevuse tutvustamiseks külastasime Äripäeva, Mektory keskust ja Eesti Panka. Õpilastele käis rääkimas Maksu- ja Tolliameti esindaja Jaan Krinal. Rahatarkust jagas Pangaliidu kaudu SEB esindaja Jaanika Reinmann.

Humanitaarsuund:

Külastatud on etendusi Tallinna Linnateatris ja Rahvusooperis Estonia, KUMU kunstimuuseumis ja näitusel „Experimenta 2014“. Edukalt on osaletud üleriigilistel konkurssidel etlemises ja näitlemises ja esseede kirjutamises. Viimsis riigifestivalil „Kooliteater 2014“ saadi eripremia lavastuse „Väljamaale“ eest. Selle suuna õpilastele esinevad tihti külalislektorid: kirjanikud, filmitegijad, muusikud. Eneseteostus, mitmekesisus ja loovus on selle suuna märksõnad.

Pildil 12H Playbackil. Foto: Markus Sein.

Sotsiaalsuund:

Sotsiaalsuunas õpitakse lisaks tava-programmile psühholoogiat, Läänemaa kultuurilugu, Euroopa, Aafrika, Aasia ja Ameerika maade ajalugu, politoloogiat, globaliseeruvat maailma ning filosoofiat, Eesti õiguslugu ja -korraldust. Õpilastega käivad kohtumas ühiskonna-tegelased, toimuvad õppekäigid, viiakse läbi erinevaid projekte (simulatsioon Mudel Euroopa Parlament, vabühenduste kogukonnapraktika jne). Sotsiaalsuunas on populaarne mälumäng.

Pildil sotsiaalsuuna õpetajate korraldatud koolinoorte maakondlik mälumäng 11. novembril 2014. Võistlusel osales 25 võistkonda kokku 100 mälumänguriga. Foto: Kalle Lõuna.

Sport ja tervis suund:

Suuna õpilased on tutvunud Läänemaa erinevate terviseasutustega, Haapsalu Rehabilitatsioonikeskusega, osalenud koos üliõpilastega terviseloengutel Haapsalu kolledžis. Läbitud on kergejõustiku ja jalgpalli litsentsi kohtunike koolitused, elupäästva meditsiini ja vetelpääste koolitus. Õpilased on läbi viinud oma kooli erinevaid spordipäevi ning praktiliste töödena korraldanud ka maakondlikke võistlusi.

Spordi- ja tervise suuna õpilased jalgrattamatkal Noarootsi. Foto: Leelo Paju.

Parimad tulemused üleriigilistel õpilasvõistlustel

- Kaarel Koel 10RL klass - Pranglimine, Eestis III koht, õpetaja Viire Hints.
- Marius Saak 11R klass - vabariiklik geograafiaolümpiaad, III järgu diplom, õpetaja Imbi Raudkivi.
- Paula Palmiste 11H klass - Euroopa Parlamendi esseekonkurss "Julgen mõelda - julgen tegutseda", koht kolme parema seas, preemiareis Brüsselisse, õpetaja Tiina Brock.
- Merilin Urb 12Ü klass - XV EAÜS-i õpilaste ajalooalaste uurimistöde võistlus Eesti Vabariigi Presidendi auhindadele "Pärand on pärandus" ERMi eripremia ja Eesti Vabariigi Presidendi tänukiri, õpetaja Kalle Lõuna.

LÜGi kvintett sai üleriigilisel Johann Valentin Mederi kvintettide konkursil 1. märtsil GrandPrix. Foto: Henry Viiret.

Kvintetti kuulusid **Johanna Õun (10M)**, **Piia Tomingas (Haapsalu Põhikool)**, **Kaarel Mihk (12M)**, **Aleksander Viiret (10LR)** ja **Martin Karu (Ridala Põhikool)**. Neid juhendas õpetaja **Kadri Kelner**.

Suurepäraseid tulemusi spordis:

- **Aleksander Joonasing (11SST)** võitis taekwondo's Euroopa meistrivõistlustel juunioride klassis hõbemedali.
- **Ottomar Ladva (10M)** saavutas Eesti kuni 18-aastaste noormeeste ja neidude meistrivõistlustel males esikoha, Eesti meistrivõistlustel males 2. koha.
- **Olari Nebokat (11R)** saavutas bowlingus **Tallinna lahtistel meistrivõistlustel täiskasvanute turniiril teise koha, juunioride turniiril esikoha**, bowlingu Euroopa meistrivõistlustel Taanis 25. koha.
- **Katrina Lehis (12Ü)** sai juunioride Euroopa meistrivõistlustel naisjuunioride epee individuaalturniiril 10. koha ja juunioride **MMi** finaalis krooniti maailmameistriks.

Ülekoolilised sündmused

Traditsiooniks on saanud mitmesugused kohtumised. Aastal 2014 külastasid kooli USA suursaadik Jeffrey D. Levine, Saksa suursaadik Christian Matthias Schlaga, Jevgeni Ossinovski, Laine Randjärv, Taavi Rõivas, Tunne Kelam ja paljud tuntud inimesed.

Tervele kooliperele korraldatakse loenguid, eriti soojalt võtsid õpilased vastu ajakirjaniku Märt Treieri ja geenitehnoloog Indrek Kase esinemise.

Kooli huvitegevus toetab igapäevast õppimist.

Foto: Tiiu Randmann-Mihkla.

See pakub erinevate ürituste ja projektide kaudu noortele eneseteostust, omaalgatust, vastutust ja rõõmu. Liidab kooliperet ja aitab kujundada kooli nägu.

Nn protsendiseadusega hangitud Edith Karlsoni „LENNULA“ all on meie koolipere kokkusaamispaik, kuhu mahuvad ära ka kooli väiksemamõõdulised sündmused. Playback ja Jõuluball on tuntuks saanud ka üle linna ning kaugemalegi veebiülekande kaudu. Nende kõrvale on tekkinud sündmusi, mis on alguse saanud just värskest Läänemaa Ühisgümnaasiumist, näiteks Sussisõbrapäev ja Lügnessi Rekordid.

Pildil LÜGi õpilased riigikaitselaagris. Foto: Ragnar Kruusimaa.

Läänemaa Ühisgümnaasiumi ülekooliliste valikainete hulgas on soome, rootsi, prantsuse keel, usundiõpetus, eetika ja riigikaitse. 2014. aasta kevadel lõpetas riigikaitseõpetuse kursuse Läänemaa Ühisgümnaasiumi esimene grupp õpilasi. Sügisel valis selle ülekoolilise kursuse juba kahe grupi jagu õpilasi.

Läänemaa Ühisgümnaasiumi 2014. aasta tegemistest saab huviline rohkem lugeda

www.lyg.edu.ee

Leidi Schmidt

Läänemaa Ühisgümnaasiumi direktor

Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledž

Erialad seisuga sügissemester 2014

Erialad	Aste	Õppevorm	Õppeaeg (reaalne)	Lõpetamisel antav kraad
Klassiõpetaja põhikooli inglise keele õpetaja	BA ja MA integreeritud õppekava	statsionaar	5 aastat	haridusteaduse magister (klassiõpetaja)
Rakendusinformaatika	rakenduskõrgharidus	statsionaar	3 aastat	diplom
Tervisejuht	rakenduskõrgharidus	kaugõpe/tsükliõpe	3 aastat	diplom
Liiklusohutus	rakenduskõrgharidus	kaugõpe/tsükliõpe	3 aastat	diplom
Käsitöetehnoloogiad ja disain	rakenduskõrgharidus	kaugõpe/tsükliõpe	3 aastat	diplom
Haridustehnoloogia täienduskoolitus õpetajatele	täienduskoolitus	tsükliõpe	2 aastat	täienduskoolituse tunnistus

Üliõpilaste arv sügissemestril 2014

	ARVULISELT
ÜLIÕPILASED KOKKU	212
STATIONAAR	69
Klassiõpetaja III-V kursus	17
Rakendusinformaatika I-III kursus	52
TSÜKLIÕPE	143
Tervisejuht I-III kursus	52
Liiklusohutus I-II kursus	52
Käsitöötehnoloogiad ja disain I-III kursus	36
Haridustehnoloogia täienduskoolitus	40

Osalemine arendus- ja uurimisprojektides 2014

New Strategies for Working Life Collaboration (NewS)

Rahastaja: Põhjamaade Ministrite Nõukogu (Nordplus Horizontal)

Projekti kestus: 2014-2016

Üleminek kutseharidusest rakenduskõrgharidusse partneriga Akademie for berufliche Bildung gGmbH (AFBB) (Saksamaa)

Rahastaja: Euroopa Komisjon, Lifelong Learning Programme, Leonardo da Vinci, Transfer of innovation

Kestus: 2013-2015

TALES Lifelong Learning Programme Lugude vestmine kui pedagoogiline meetod.

Rahastaja: Comenius

Projekti kestus: 11.2013 - 10.2015

Õpiränne Eesti ja Norra kõrgkoolide vahel Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) ja

Norra stipendiumiprogramm. Partner - Telemark University College.

Rahastaja: Archimedes SA

Projekti kestus: 2014 –2015

Aktiivõppemeetodid mootorsõidukijuhi koolituses

Rahastaja: Nordplus Higher Education 2013

Kestus: 2013- 2014

Programmi TerVE tegevuse 1, alategevuse 1.1 projekti „Vigastuste ja riskeeriva käitumise ennetamiseks teaduspõhiste meetmete väljatöötamine ning rakendamine (TerVE VIGA)“ elluviimises osalemine

Rahastaja: Eesti Teadusagentuur (Tartu Ülikooli juhtpartnerina)

Kestus: 2013-2015

Interaktiivse hariduse intensiivprogramm-IKT hariduses: interaktiivne õpe läbi meedia rakenduse. Rahvusvaheline intensiivõppe programm partnerülikoolidega Norrast, Taanist, Belgias, Inglismaalt.

Rahastaja: Sihtasutus Archimedes

Kestus: 2013-2014

Õppetöö kvaliteedi tõstmine 3D multimeedia labori kaasajastamise kaudu. IKT kõrgharidusprogramm Tiigriülikool+ 2013-2016, IKT rakendamine kõrghariduses

Rahastaja: Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutus

Kestus: 2013-2014

Väljavõtte kolledži 2014. aasta kroonikast:

19.detsember - Haapsalu kolledžis toimub koostööseminar „Liiklusohutus Eestis – väljakutsed ja võimalused“.

Ühe laua taga on Maanteeameti, Tallinna Tehnikaülikooli, Tallinna Tehnikakõrgkooli ja TLÜ Haapsalu Kolledži esindajad, et seada liiklusohutuse valdkonnas ühiseid tegevuseesmärke ning määratleda koostöised vastutusvaldkonnad.

12.veebuar - Rannarootsi keskus avati Haapsalu Kolledži 2. kursuse käsitöötehnoloogiatega ja disaini tudengite näitus "Võtab toolil istet". Näitus oli avatud märtsi lõpuni.

26.veebruar - Haapsalu Kolledži Käsitöötehnoloogiate ja disaini I kursuse avab Haapsalu Kultuurikeskuses oma kursusetööna valminud diivanilaudade näituse "Minu laua lugu".

5.märts - Kolledžit külastas koostööplaanidega Tjumeni Ülikooli meeskond. Tallinna Ülikool ja Tjumeni Riiklik Ülikool on allkirjastanud koostöölepe kahe ülikooli vahel. Seoses Ülikooli tervisevaldkonna ning kolledži Tervisejuhi ja Tjumeni Rahvatervise õppekava sarnasusele, kavandatakse õppekavade võimalikke koostöösi.

Tjumeni ülikool Venemaal.

17.-19.märts - Algõpetuse didaktika lektor Lehte Jõe ja Taebla kooli õpetaja ning TLÜ

haridustehnoloogia magistrant Kristel Tereping viisid kolledžis läbi kolmepäevase koolivaheajaprojekti "Avasta meeled".

26.märts - Kolledžis toimub loomemajanduse seminar, kus arutatakse loomeinkubaatori rajamist Haapsallu.

Osalema on palutud loomemajandusega seotud eksperdid Viljandimaa Loomemajanduskeskusest, Disainimajast jm. Üritust viivad läbi käsitöö tehnoloogiate ja disaini 1. kursuse tudengid Triin Jugapuu, Elina Vigand ja Maire Uusen.

31.märts - TLÜ Haapsalu Kolledž esitleb uuenenud 3D multimeedia laborit.

Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutuse programmi Tiigriülikool toel osteti 21 iMac arvutit. Uute arvutite soetamise põhjuseks oli vananenud arvutipark (aastast 2008), mis takistas uuemate programmide kasutamist.

7.-11. aprill - Liiklusohutuse õppekava juht Heli Ainjärv viibib koos viie üliõpilasega koolitusreisil Hogskolen i Nord-Trondelag, Norras. Koolituse teema "Aktiivõppemeetodid mootorsõidukijuhi koolituses".

15.aprill - Haapsalu Kultuurikeskuses toimub juba traditsiooniline rahvusvaheline Tervisekonverents, mille teemaks seekord "Tervisekäitumisest tervisetooteni".

Konverentsi korraldavad Lääne Maavalitsus ning Tervisedenduse ja Rehabilitatsiooni kompetentsikeskus (TERE KK). Konverentsi ettekandjate seas on ka käsitöetehnoloogiate ja disaini õppekava juht, disaini lektor Arvo Pärenson, kes teeb ettekande teemal "Tervisetoodete funktsionaalsus ja esteetika".

16.aprill - Haapsalu Kolledžis toimub "[Ku:r]- IT kohtub disainiga".

Tegemist on uusi tootearenduse lahendusi toetava üritustesarjaga. Töö toimub meeskondades - seekord võeti TERE kompetentsikeskuses disainitud käte mudavann ja hakati seda täiustama. Ideid hindas auväärne žürii, parimad said vääriliselt auhinnatud!

17.aprill - Kolledžis saab avalöögi juba kolmandat korda toimuv projekt Bootcamp of Interactive Education, mis kestab 21. aprillist kuni 2. maini. Intensiivprogrammi eesmärk on anda õpetajakoolituse üliõpilastele meedia ja IKT kasutusega seotud oskusi ja teadmisi.

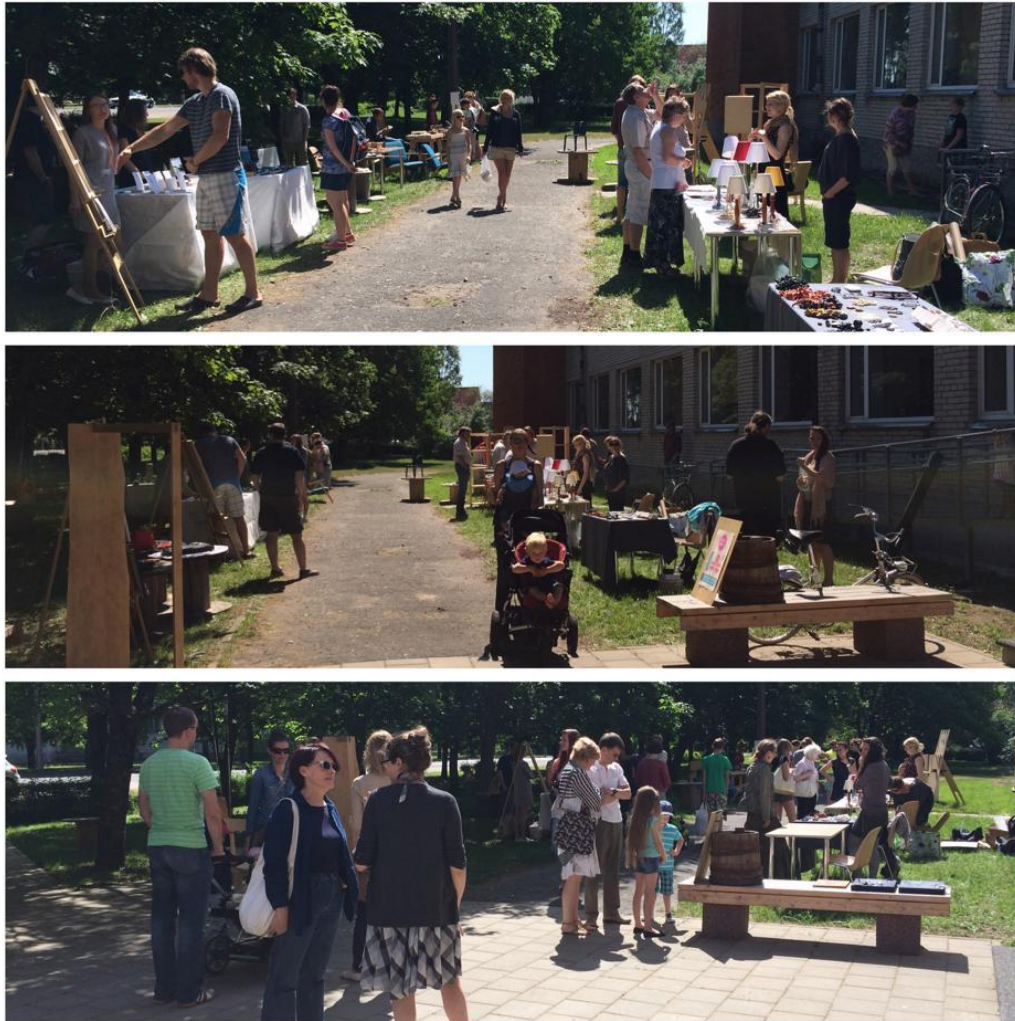
Projekti „Bootcamp of Interactive Education“ raames külastasid kolledžit kokku 30 üliõpilast ja 10 õppejõudu meie partnerülikoolidest Norras, Taanis, Belgias ja UK-s.

21.aprill - Näitus "Minu Lugu" oli avatud 24. aprill – 16. mai Rahvusraamatukogu 6. korruse näitusesaalis.

KTD tudengid panevad ülesse ja avavad tudengitööde näituse "Minu lugu" Tallinnas Rahvusraamatukogus. Eksponeeritakse 2013/2014 õppeaasta kahe kursuse tudengite esimese semestri töid – esmakursuslaste vineerist diivanilaudasid ning teise kursuse puidust ja vineerist toole. Samuti tulevad esitlusele juba varem valminud riulid ja nagid.

7.juuni - Disaini Turg - laupäeval 7. juunil kogunesid Eesti kõrgkoolide tudengid Haapsalu Kolledzi õuele disainiturule.

Pakkumisele tulid disainitudengite tööd, millega avanes kõigil kohaletulijail suurepärase võimalus väärtuslike ja kordumatute toodete ostmiseks otse autoritelt.

25.-28. september - Tallinnas toimus Disainiöö, kus osalesid KTD tudengid. 25.septembril toimunud seminarist "Disaini viggad ja õppetunnid" võtsid osa direktor Triin Laasi, KTD õppejõud ja tudengid. Disainiöö raames avatakse rahvusvaheline disaininäitus HELIODISAIN, kus oma väljapanekuga on esindatud KTD III kursuse tudengid.

7.oktoober - kell 14 - 17.30 toimus juba teist korda Ku:r loovustöötuba, mille seekordseks teemaks on KUIDAS TEHA LIIKLEJAD NÄHTAVAKS? Ürituse viis läbi Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledž koostöös Maanteeametiga.

27.november -2. detsember - Haapsalu Kolledži Tervisedenduse ja Rehabilitatsiooni kompetentsikeskus korraldas 11. detsembril Haapsalus oma tegevuse seniste tulemuste esitluseks ning uue tegevusperioodi kavandamiseks konverentsi, kuhu oodati keskuse praegusi ja tulevasi partnereid, avalikkuse ning teadusringkondade esindajaid keskuse tegevusvaldkondadest.

 TALLINNA ÜLIKOO
Haapsalu Kolledž

TERVISEDENDUSE JA REHABILITATSIOONI KOMPETENTSIKESKUS

Ruth Randoja

TLÜ Haapsalu Kolledži infospetsialist/raamatukoguhoidja

Läänemaa lasteaiad 2014/2015

Lasteaed	Pidaja	Juht	Lapsi
1 Lasteaed Päikesejänku	Haapsalu linn	Karin Lilles	108
2 Lasteaed Pääsupesa	Haapsalu linn	Maarika Aru	107
3 Lasteaed Tareke	Haapsalu linn	Riima Velbre	99
4 Lasteaed Tõruke	Haapsalu linn	Lilja Paesüld	105
5 Lasteaed Vikerkaar	Haapsalu linn	Vivian Hallik	90
6 Kullamaa Lasteaed	Kullamaa vald	Imbi Post	31
7 Lihula Lasteaed	Lihula vald	Anne Ööpik	101
8 Martna Lasteaed	Martna vald	Marju Kasterpalu	28
9 Ridala Lasteaed	Ridala vald	Milve Viigand	42
10 Uuemõisa Lasteaed-Algkool	Ridala vald	Maia Tohver	42
11 Linnamäe Lastead	Lääne-Nigula vald	Marika Prik	38
12 Palivere Lasteaed	Lääne-Nigula vald	Tiiu Schneider	46
13 Risti Lasteaed	Lääne-Nigula vald	Aili Randalu	33
14 Taebla Lasteaed	Lääne-Nigula vald	Vilja Raamat	65
15 Virtsu Kool	Hanila vald	Airi Aavik	18
16 Kõmsi Lasteaed-Algkool	Hanila vald	Maret Orulepa	21
17 Nõva Lasteaed	Nõva vald	Virve Tauts	8
18 Noarootsi Kool	Noarootsi vald	Alar Uus	25
19 Vormsi Lasteaed-Põhikool	Vormsi vald	Veikko Kõrv	17
			1024

Ainevõistluste võitjad 2013/2014

Nimi	Klass	Kool	Olümpiaad	Koht maakonnas	Koht vabariigis	Juhendaja
Agne Andra	3.	Haapsalu Linna Algkool	Emakeel	I		Lii Habak

Ploom						
Andra Kerge	7.	Martna Põhikool	Inimeseõpetus		I	Järvi Kimst
Andres Pärnpuu	8.	Haapsalu Põhikool	Emakeel Geograafia Matemaatika	II-III I II-III	I	Tiia Toomsal u Reet Tuisk Ülle Lumeste
Anett Klaanberg	9.	Haapsalu Põhikool	Bioloogia	II		Inna Särel
Anna Elisabeth Lõuna	9.	Haapsalu Põhikool	Ajalugu Geograafia	I III-IV		Heinar Tuulberg Reet Tuisk
Anneli Riisalu	6.	Kullamaa Keskool	Inimeseõpetus	II		Mai Jõevee
Ants Lobjakas	7.	Haapsalu Põhikool	Geograafia	III-IV		Reet Tuisk
Anu Vainu	8.	Virtsu Kool	Bioloogia Keemia	II III		Meelis Põhjako Siivi Jõgi
Arlethe Annus	6.	Haapsalu Põhikool	Inimeseõpetus	I		Inna Särel
Brita Lubi	7.	Haapsalu Põhikool	Bioloogia	III		Inna Särel

Carmen Treu	8.	Kullamaa Keskool	Ajalugu Inimeseõpetus	I II		Ervin Rannik Mai Jõevee
Cärolin Grahv	7.	Palivere Põhikool	Ajalugu	III		Margit Ülevaino
Doris Altmets	10.	Noarootsi Gümnaasium	Emakeel	II		Miina Leemets
Elisabeth Lääne	7.	Palivere Põhikool	Inimeseõpetus	III		Aime Porri
Elina Karlson	5.	Haapsalu Põhikool	Matemaatika	I		Marite Ilves
Elena Koit	G	Läänemaa Ühisgümnaasium	Valmilugemine		I	Tiiu Soostar
Elisabeth Sild	3.	Haapsalu Põhikool	Emakeel	I		Küllike Kumm
Erik Mikkus	8.	Lihula Gümnaasium	Emakeel	II-III		Valli Ost
Grete Põlluste	10.	Läänemaa Ühisgümnaasium	Emakeel	I		Maret Järveots
Hanna Siirmann	10.	Läänemaa Ühisgümnaasium	Emakeel	III		Maret Järveots
Hanna Malk	6.	Virtsu Kool	Matemaatika	I		Siivi Jõgi

Hanna Sein	G	Läänemaa Ühisgümnaasium	Saksa keel	I-II		Embi Hunt
Hanna- Liina Salumets	8.	Haapsalu Põhikool	Bioloogia	III		Inna Särel
Hardi Roosi	10.	Läänemaa Ühisgümnaasium	Matemaatika	II		Viire Hints
Hedvig Alasi	12.	Läänemaa Ühisgümnaasium	Emakeel	II		Maret Järveots
Heini Heinlaid	12.	Lihula Gümnaasium	Geograafia Matemaatika	II I		Sirje Viita Elve Sikk
Heleri Melles	6.	Noarootsi Kool	Inimeseõpetus	III		Tiina Järv
Helis Illumäe	5.	Taebla Gümnaasium	Matemaatika	II		Reet Kasemets
Inga Garmen Küttmann	7.	Lihula Gümnaasium	Inimeseõpetus Matemaatika	II I-II		Hilje Tammaru Elve Sikk
Iris Kivisäk	7.	Lihula Gümnaasium	Bioloogia Inimeseõpetus	II I		Marje Loide Hilje Tammar

						u
Jaan Käärrik	9.	Kullamaa Keskkool	Ajalugu	III-IV		Ervin Rannik
Jaanis Soosaar	6.	Martna Põhikool	Matemaatika	III-IV		Kairi Mustjats e
Jakob Viiret	8.	Haapsalu Põhikool	Keemia	II		Ülle Rääli
Jarita Maaria Rintamäki	7.	Haapsalu Põhikool	Emakeel	I		Taimi Vilta
Jelizaveta Zikunova	10.	Läänemaa Ühisgümnaasium	Vene keel	I		Tiiu Soostar
Johanna Liiv	7.	Haapsalu Põhikool	Emakeel Matemaatika	III III		Taimi Vilta Ülle Lumeste
Johannes Kaskmäe	11.	Lihula Gümnaasium	Geograafia	III		Sirje Viita
Joosep Plamus	4.	Haapsalu Põhikool	Matemaatika	I		Lehti Padu
Kaarel Koel	10.	Läänemaa Ühisgümnaasium	Matemaatika	I		Viire Hints
Kaarel Metssalu	5.	Haapsalu Linna Algkool	Inimeseõpetus	II		Merili Kasepalu

Kadi Vahtmeister	7.	Kullamaa Keskkool	Ajalugu	II		Ervin Rannik
Kaisa Marie Sipelgas	9.	Haapsalu Põhikool	Emakeel	I		Taimi Vilta
Kaja Sarrapik	12.	Taebla Gümnaasium	Majandus	I-II		Juhan Lehepuu
Karin Veide	9.	Haapsalu Põhikool	Geograafia	III-IV		Reet Tuisk
Karolin Kängsepp	7.	Palivere Põhikool	Geograafia	III-IV		Margit Ülevaino
Kaspar Karja	9.	Haapsalu Põhikool	Füüsika	II		Herki Sula
Kelly-Karen Jõelet	8.	Ridala Põhikool	Inimeseõpetus	III		Inga Otsa
Kert Kallas	3	Haapsalu Põhikool	Emakeel	III		Liia Lees
Kertu Kiivit	8.	Haapsalu Põhikool	Geograafia Matemaatika	III II-III		Reet Tuisk Ülle Lumeste
Ketlin Valgenberg	9.	Haapsalu Põhikool	Geograafia	II		Reet Tuisk
Ketlin Lillepuu	6.	Haapsalu Põhikool	Bilooogia	III		Merike Bauman
Ketlin Õunap	7.	Haapsalu Põhikool	Geograafia Matemaatika	I I-II		Reet Tuisk

						Ülle Lumeste
Ketrin Puskar	6.	Haapsalu Põhikool	Matemaatika	II		Kaja Engman
Kevin Uspenski	4.	Haapsalu Linna Algkool	Matemaatika	II		Siivi Pöder
Kristjan Kaljuvee	8.	Risti Põhikool	Inimeseõpetus	I		Pille Pirk
Kärt Kalvet	12.	Noarootsi Gümnaasium	Emakeel	III		Anita Arst
Laura Mihk	11.	Läänemaa Ühisgümnaasium	Emakeel	I		Maret Järveots
Laura Väli	12.	Läänemaa Ühisgümnaasium	Emakeel	I		Maret Järveots
Liisi Uusküla	11.	Noarootsi Gümnaasium	Emakeel	II		Anita Arst
Lydia Kurus	9.	Taebla Gümnaasium	Ajalugu Bioloogia	III-IV III		Anneli Lõuna Kaja Loorens
Maarja Kask	6.	Kullamaa Keskkool	Ajalugu Inimeseõpetus	III III		Ervin Rannik Mai Jõevee
Margot	9.	Lihula	Emakeel	III		Valli Ost

Männik		Gümnaasium				
Margus Paaliste	8.	Oru Kool	Ajalugu Keemia	II I		Aina Aasna Margit Kiivit
Maria Seppi	4.	Uuemõisa Lasteaed- Algkool	Matemaatika	III-IV		Sirje Sinitskaja
Marie-Elise Soomre	9.	Haapsalu Põhikool	Emakeel	II		Taimi Vilta
Maarius Saak	11.	Läänemaa Ühisgümnaasium	Geograafia Matemaatika	I I	III järgu diplom	Imbi Raudkivi Evi Riivits
Markus Lember	10.	Läänemaa Ühisgümnaasium	Füüsika Matemaatika	I III		Robert Sults Kadri Mitt
Marlene Schwindt	5.	Haapsalu Lasteaed Algkool	Matemaatika Inimeseõpetus	III I		Maren Suu
Meline Sirkel	12.	Taebla Gümnaasium	Majandus	I-II		Juhan Lehepuu
Mikk Räli	11.	Taebla Gümnaasium	Ajalugu	II		Anneli Lõuna
Märten Matthias Rääli	6.	Oru Kool	Bioloogia	II		Karin Kaljuvere

Nathali Ploomipuu	6.	Lihula Gümnaasium	Matemaatika	III-IV		Inna Esko
Orm Adams	6.	Kullamaa Keskkool	Ajalugu	I		Ervin Rannik
Paul Pilme	8.	Lihula Gümnaasium	Füüsika	I		Peeter Hermik
Piia Tomingas	8.	Haapsalu Põhikool	Ajalugu Geograafia Bioloogia Matemaatika Emakeel	III II I I I	III	Heinar Tuulberg Reet Tuisk Merike Bauman Ülle Lumeste Tiia Toomsalu
Pille-Riin Seimann	7.	Kullamaa Keskkool	Ajalugu	I		Erman Rannik
Raivo Riiel	12.	Läänemaa Ühisgümnaasium	Ajalugu	I		Kalle Lõuna
Samuel Kastepõld	4.	Metsküla Algkool	Matemaatika	III-IV		Pille Kaisel
Silver Nikkel	3.	Metsküla Algkool	Ajalugu Bioloogia Emakeel	II I II		Pille Kaisel Astrid

						Nikkel
Svea Stahlman	7.	Lihula Gümnaasium	Geograafia Bioloogia	II I		Sirje Viita Marje Loide
Tanel- Sigmar Sildoja	11.	Läänemaa Ühisgümnaasiu m	Emakeel Bioloogia Matemaatika Saksa keel	III I II I-II		Maret Järveots Triinu Karolin Evi Riivits Embi Hunt
Teet Saar	9.	Haapsalu Põhikool	Ajalugu Füüsika Geograafia Bioloogia Matemaatika Keemia Ühiskonnaõpetu s	II I I I I I	I I	Heinar Tuulberg Herki Sula Reet Tuisk Merike Bauman Ülle Lumeste Ülle Rääli Heinar Tuulberg
Älice Kollo	7.	Palivere Põhikool	Emakeel	II		Margit Ülevaino

Parimate õpilaste tunnustamisüritus 2014. aasta mais Haapsalu Kultuurikeskuses. Foto: Maris Saar.

Ajaloo uurimistöõde võistlusel sai vabariikliku eripreemia Merilin Urb Läänemaa Ühisgümnaasiumi 12. klassist, õpetaja Kalle Lõuna.

Nuputa matemaatikavõistlusel sai 5.-6. klasside hulgas I koha Virtsu Kooli võistkond, koosseisus: Hanna Malk, Johanna Jõgi, Alari Nuut ja Elger Loops, õpetajaks oli Siivi Jõgi. 7. klasside hulgas pälvis I koha Oru Kooli võistkond koosseisus: Joosep Altmets, Karmel Lääts ja Raiko Peikel.

Pranglimise võistlus

Nimi	Klass	Kool	Koht maakonnas	Koht vabariigis	Õpetaja
Ilja Romanov	1.	Uuemõisa Lasteaed-Algkool	I		Aire Oruste
Eva-Maria Kastepõld	2.	Metsküla Algkool	I		Pille Kaisel
Samuel Kastepõld	3.	Metsküla Algkool	I	IX	Pille Kaisel
Jaagup Eks	4.	Uuemõisa Lasteaed-Algkool	I		Sirje Sinitskaja
Alari Nuut	5.	Virtsu Kool	I	IV	Siivi Jõgi
Cevor Tikerpuu	6.	Uuemõisa Lasteaed-Algkool	I	IX	Ene Küünarpuu
Ingemar Idvani	7.	Virtsu Kool	I		Siivi Jõgi
Kaarel Koel	10.	Läänemaa Ühisgümnaasium	I	III	Viire Hints

4.klasside kirjanduse võistkondlikul olümpiaadil saavutas I koha Haapsalu Põhikooli võistkond koosseisus: Fiona Eliis Protas, Eliise Veltri ja Joosep Plamus, õpetaja Lehti Padu.

Individaalsel mälumängul sai põhikoolide arvestuses:

I koha Piia Tomingas Haapsalu Põhikooli 8. klassist

II-III koha Kaisa Marie Sipelgas Haapsalu Põhikooli 9. klassist

II-III koha Margus Paaliste Oru Kooli 8. klassist

Gümnaasiumi arvestuses:

I koht Tarvi Türkson Läänemaa Ühisgümnaasiumi 12. klassist

II-III koha Kristjan Tedremaa Läänemaa Ühisgümnaasiumi 12. klassist

II-III koha Tanel-Sigmar Sildoja Läänemaa Ühisgümnaasiumi 11. klassist

Võistkondlikul mälumängul sai põhikoolide arvestuses:

I koha (vabariigi IV-VII) Haapsalu Põhikooli 9.D klassi võistkond koosseisus: Teet Saar, Kaisa Marie Sipelgas, Lisette Aro, Hans Joosep Jõgisalu.

II koha (vabariigi III) Oru Kooli 8. klassi võistkond koosseisus: Margus Paaliste, Kaitlyn Lääts, Eero Eks, Martten Tiitsmaa.

III koha Haapsalu Põhikooli 8.D klassi võistkond koosseisus: Denis Salihov, Piia Tomingas, Elina Tomingas, Vironika Bankier.

Gümnaasiumi arvestuses:

I koht Taebla Gümnaasiumi 11. klassi võistkond koosseisus: Mikk Räli, Rainar Sadulsepp, Kristjan Tiitsma, Kätlin Reinik.

II koht Läänemaa Ühisgümnaasiumi 12.B klassi võistkond koosseisus: Kristo Allikas, Karl Kokk, Kristjan Tedremaa, Jürgen Leega.

III koht Läänemaa Ühisgümnaasiumi 12.M klassi võistkond koosseisus: Tauri Türkson, Kaarel Mihk, Kristjan Reispärk, Jürgen-Heinrich Hints.

V-VII koht Noarootsi Gümnaasiumi 12.A klassi võistkond koosseisus: Sigrid Ojavee, Kristjan Erik Loik, Mari-Liis Schmidt, Katariina Peksar.

Ernst Enno omaloomingukonkursil märgiti ära järgnevate õpilaste tööd:

Mart Villem Kelner Uuemõisa Lasteaed-Algkooli 2. klassist.

Marie Suur Risti Põhikooli 2. klassist

Johannes Lepp Metsküla Algkooli 2. klassist

Stella Getreu Risti Põhikooli 5. klassist
Tiina Liiv Risti Põhikooli 5. klassist
Mari-Liis Kaer Haapsalu Põhikooli 5. klassist
Annabel Raudkivi Lihula Gümnaasiumi 8. klassist
Liisa Raavel Lihula Gümnaasiumi 7. klassist
Anna Luuk Lihula Gümnaasiumi 7. klassist
Mattias Pajumets Lihula Gümnaasiumi 9. klassist
Margus Paaliste Oru Kooli 8. klassist
Erik Mikkus Lihula Gümnaasiumi 8. klassist
Eva-Maria Brock Läänemaa Ühisgümnaasiumi 11. klassist
Kristel Sims Läänemaa Ühisgümnaasiumi 12. klassist
Hedvig Alasi Läänemaa Ühisgümnaasiumi 12. klassist

Võistkondliku vene keele päeva 6. klassidele võitsid Elen Lehtmaa Kullamaa Keskkoolist, Anna-Maria Spiegel Haapsalu Linna Algkoolist, Anna Maria Õun Uuemõisa Lasteaed-Algkoolist ja Kairit Liiv Haapsalu Põhikoolist.

Vabariiklikul võistkondlikul vene keele päeval 7-8. klassidele sai I koha Viktoria Jonasing ja II koha Viktor Romanov Haapsalu Põhikoolist.

Vabariiklikul vene keele teatejooksul sai I koha Andra Kerge Martna Põhikoolist, õpetaja Järvi Kimst ning Haapsalu Põhikooli võistkond koosseisus: Kertu Kiivit, Ants Lobjakas, Emma Kask, Anett Klaanberg, Kristiina Teller, õpetaja Jelena Turevitš.

Maakondlikul õpioskuste olümpiaadil 6. klassidele sai I koha Haapsalu Põhikooli võistkond koosseisus: Arlete Annus, Kati Olesk, Maria Allkivi, Kairit Liiv ja Ketrin Puskar, õpetaja Piret Pärnpuu.

Maakondlikul õpioskuste olümpiaadil 5. klassidele sai I koha Uuemõisa Lasteaed-Algkooli võistkond koosseisus: Maian Tohver, Hanna Seenemaa, Andra Reidla, Reio Ilau ja Kermo Ilau, õpetaja Taimi Sarapuu.

Eesti õpilasfirmade võistluse finalistid olid Laura Mihk, Laura Viliko, Jete Nelke, Anett Cassandra Tanneberg ja Sandor Köster õpilasfirmast Candelicious Läänemaa Ühisgümnaasiumist ja Innovatsioonikeskusest, juhendaja Angela Leppik.

ENTRUMi start-up Loov-Eesti loomemajandus e-muusikakooli - Markus Lember Läänemaa Ühisgümnaasiumist, juhendaja Maarja Räni.

ENTRUMi start-up Ruuplased – Martin Nerman, Britta Sool, Elisabeth Fofilov ja Kerli Neljas Haapsalu Põhikoolist, juhendajad Enna Kallasvee ja Angela Leppik.

Vabariiklikel kutsevõistlustel edukalt esinenud:

Krislin Kozik – Tallinna Toidumessil Noorteenindaja 2013 II koht, restoraniteenindajate kutsevõistlus Noor meister 2014 III koht, juhendaja Kersti Õim.

Tiina Kallaste – Tallinna Toidumessil Noorteenindaja 2013 III koht, juhendaja Kersti Õim.

Riho Sommerman – Tallinna Toidumessil Noorkokk 2013 II koht, Euroopa Hotelli- ja Restoranikoolide Assotsiatsiooni kutsevõistlused toiduvalmistamises hõbemedal, juhendajad Tiina Sootalu ja Kersti Raak.

Aimar Mänd – Jõulukellu 2013 müüriladumise kutsevõistlus II koht, juhendaja Harri Sinimeri.

Erik Taganõmm – Jõulukellu 2013 müüriladumise kutsevõistlus II koht, juhendaja Harri Sinimeri.

Ergo Orumaa – Noor Meister 2014 tisleerite kutsevõistlus I koht, juhendaja Uve Uustalu.

Merit Viispart – Noor Meister 2014 ehitusviimistlejate kutsevõistlus II koht, juhendaja Mati Kisant.

Läänemaa parimad koolilõpetajad 2014. aastal

19.juunil 2014 tunnustasid Lääne maavanem Innar Mäesalu ja Läänemaa Omavalitsuste Liidu esimees Toomas Schmidt Epp Maria Kokamäe galeriis Läänemaa parimaid koolilõpetajaid.

Üritusele oli kutsutud 36 Läänemaa õpilast, mida on 11 võrra rohkem kui 2013. aastal. Suureks teeb arvu Haapsalu Kutsehariduskeskuse täiskasvanud edukate õppijate hulk. Ka medalisaajaid on kahe võrra rohkem kui 2013. aastal. Vastuvõtule oli oodatud 8 kuldmedali ja 10 hõbemedali saajat. Lisaks Haapsalu Kolledžist erialade parimad lõpetajad.

Läänemaa parimad koolilõpetajad 2014. aastal Epp Maria Kokamäe galeriis. Foto: Maris Saar.

Sarnaselt 2013. aastaga läheb taaskord kõige rohkem medaleid Noarootsi Gümnaasiumi õpilastele (4 kuld- ja 5 hõbemedalit).

Kuldmedaliga lõpetasid:

Katariina Peksar, Ingrid Tamberg, Marek Grecństein ja Riigo Kärner Noarootsi Gümnaasiumist.

Heddi Heinlaid ja Heini Heinlaid Lihula Gümnaasiumist.

Hedvig Alasi ja Laura Väli Läänemaa Ühisgümnaasiumist.

Hõbemedaliga lõpetasid:

Kärt Kalvet, Marju Puk, Doris Välis, Kaisa Kask ja Dagmar Seera Noarootsi Gümnaasiumist.

Simo Stahlman Lihula Gümnaasiumist.

Hanna Sein ja Tauri Türkson Läänemaa Ühisgümnaasiumist.

Kristi Tiev Haapsalu Täiskasvanute Gümnaasiumist.

Kaja Sarrapik Taebala Gümnaasiumist.

Haapsalu Kutsehariduskeskuse parimad lõpetajad olid:

Tekstiilitöö erialal – Kersti Koiduste, Marika Laos ja Kaire-Anniki Kikut.

Majutusteeninduse erialal – Agathe-Marie Saar, Kerstin Põld ja Krislin Kozik.

Majandusarvestuse erialal – Piret Õunpuu, Ele Uusen, Rita Sobols, Katrin Saar ja Karmen Kääramees.

Sadulsepa erialal – Helle Mändla, Silver Tsupsman, Helle Suits ja Katrin Randman.

Tisleri erialal – Ergo Orumaa.

Haapsalu Kolledži parimad lõpetajad olid:

Liiklusohutuse erialal - Kaie Kodres.

Tervisejuhtimise erialal - Epp Kerge.

Läänemaa Aasta õpetaja ja Aastate õpetaja 2014

Aasta õpetaja 2014 ja aastate õpetaja 2014 valimise komisjon, läbi vaadanud Läänemaa koolide poolt Lääne Maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonnale ning Sihtasutusele Innove esitatud kandidaatide tutvustused, otsustas pärjata tiitliga

LÄÄNEMAA AASTA ÕPETAJA 2014

Piret Pärnapuu, Haapsalu Põhikooli klassiõpetaja.

Läänemaa Aasta Õpetaja 2014 Piret Pärnapuu. Foto: Maris Saar.

Tiitel **AASTATE ÕPETAJA 2014** omistati järgmistele kauaaegsetele õpetajatele:

Tiina Sootalu – Haapsalu Kutsehariduskeskuse kutseõpetaja

Aina Aasna – Oru Kooli klassiõpetaja

Pille Raudsepp – Ridala Põhikooli kehalise kasvatuse õpetaja

Sirje Rahumägi – Uuemõisa Lasteaed-Algkooli muusika- ja klassiõpetaja

Andres Kase – Haapsalu muusikakooli direktor, klaveriõpetaja

Malle Õiglas – Haapsalu Linna Algkooli director

Üks Läänemaa Aastate õpetajatest 2014 – Sirje Rahumägi. Foto: Maris Saar.

Sihtasutusele **INNOVE** tunnustamiseks esitatud **kandidaatide seast tõsteti esile:**

Parim koolijuht 2014 – Leidi Schmidt, Läänemaa Ühisgümnaasium

Parim põhikooli aineõpetaja 2014 – Kaire Loomets, Lihula Gümnaasiumi hariduslike erivajadustega laste klassi õpetaja

Parim gümnaasiumi õpetaja 2014 – Marika Roosi, Läänemaa Ühisgümnaasium

Parim klassiõpetaja 2014 –Eda Aavik, Lihula Gümnaasium

Parim klassijuhataja 2014 – Piret Pärnapuu, Haapsalu Põhikool

Parim lasteaiaõpetaja 2014 – Anne Ütsik, Martna lasteaed

Parim kutseõppeasutuse õpetaja 2014 – Tiina Sootalu, Haapsalu Kutsehariduskeskus

SA INNOVE poolt esile tõstetud parim koolijuht 2014 Leidi Schmidt – Läänemaa Ühisgümnaasiumi direktor. Foto: Maris Saar.

Maakonna lasteasutustes alustas tööd 4 uut pedagoogi:

Kai Puusepp – Uuemõisa Lasteaed-Algkooli klassiõpetaja

Merlin Soomets – Haapsalu Linna Algkooli klassiõpetaja

Epp Possul - – Haapsalu Linna Algkooli õpetaja-eripedagoog

Tagne Kruuspan – Risti Lasteaia õpetaja

Läänemaa õpetajate tänuüritus toimus 7. oktoobril 2014 Uuemõisa lossi valges saalis. Foto: Maris Saar.

Täiskasvanud Õppija Nädal 2014 Läänemaal

10. oktoobril 2014 toimus Haapsalu Kutsehariduskeskuses vabariiklik Täiskasvanud Õppija Nädala (TÖN) avaüritus, kus said Lääne maavanema poolt tunnustatud ka Läänemaa õppijad, koolitajad, omavalitsused ja organisatsioonid. Foto: Arvo Tarmula.

Aasta õppija tiitli nominendid ning nende esitajad olid:

- 1) Monika Viidemann, vanemkokk Köleri delis, kes on oma erialaseid teadmisi viimastel aastatel täiendanud HKHK-s. Ise ütleb, et õppimine andis mitmeid võimalusi enese täiendamiseks erinevates töökohtades ja praktikatel, sealhulgas Prantsusmaal, millist kogemust kajastas ka oma blogis. Ning veendumuse, et olen valinud endale õige ameti, mis võimaldab pidevat arenemist! Esitaja Enna Kallasvee.
- 2) Viivi Jäe, pensionär, lõpetas 2014. aasta kevadel Haapsalu Kutsehariduskeskuses (HKHK) „Arvuti ja arvutivõrkude“ eriala. Õpetaja sõnul tundis Viivi ühtaegu suurt huvi nii

programmeerimise, arvutigraafika kui arvutivõrkude vastu. Ning kahetseb, et kõik tänapäeva noored nii kohusetundlikud ja analüüsiva meelega õppijad ei ole. Esitaja Aile Nõupuu.

3) Peeter Perens, TTÜ akadeemilise meeskoori dirigent. Õpilane, kes januneb uute teadmiste järele, saavutab väga häid õpitulemusi ning leiab, et senisele loomingulisele haridusele on põnev juurde õppida midagi hoopis uut, on õpetaja sõnul hea näide elukestvast õppest. Esitaja „Arvuti ja arvutivõrkude“ eriala õpetaja HKHK-s, Mario Metshein.

4) Kaire Kaljura, HKHK juhiabi. Hooldustöötaja eriala kaasõpilased iseloomustavad Kairet julgustav, toetav, diplomaatiline, uuenduslik. Ise ütleb, et õppimine on andnud oskuse planeerida ja juhtida oma elu nii, et jõuaks tulemuseni. Esitaja Aile Nõupuu.

5) Ester Pihelgas, Ridala Põhikooli kokk. Aktiivne osaleja erialastel täienduskoolitustel HKHK-s. Naine, kes ütleb, et kokandus on tema töö ja hobi üheskoos ning seetõttu tuleb õppida veel ja veel ning kõiki õpitud tarkusi tööelus rakendada. Esitaja Ingrid Kera.

6) Kalle- Kusta Tõnisma, Haapsalu Linnamajanduse As-i hooldustehnik. Kalle- Kusta läbitud koolituste nimekirja mahuvad viimastel aastal nii fototöölus kui sillutiste rajamine, akende restaureerimine ja soojusisolatsioon sinna vahele. Ise ütleb, et eluga kaasas käimiseks tuleb õppida ja õppida, sest kõik on pidevas uuenemises ja muutuses. Esitaja Tõnu Tammesalu.

7) Tiit Rannau, OÜ Metera Kinnisvara maakler. Haridus ja praktilised oskused tagavad toimetuleku, nii põhjendab mees ise, miks oli vaja asuda kinnisvara kompleksteenuste pakkumises end täiendama. Esitaja Tõnu Tammesalu.

8) Andres Martel, töötab SA-s Hoolekandeteenused. Amet nõuab oskust motiveerida kliente tegutsema ja toimetama, seetõttu tuli ka end veidi koolitada. Õpingud Haapsalu Täiskasvanute Gümnaasiumis on õpetanud eelkõige aega planeerima, sest töö kõrvalt õpingud on sujunud ning kooli sõnul on olnud tegu motiveeritud ja hakkaja õpilasega. Esitajad Ülle Adamas ja Vladimir Padama.

Läänemaa Aasta Õppija tiitli ning vabariikliku eripreemia sai Kalle-Kusta Tõnisma. Foto: Arvo Tarmula.

Läänemaa aasta koolitaja tiitli nominendid olid:

- 1) Kersti Õim, HKHK teenindusjuht ja kutseõpetaja. Oma kutsetöole pühendunud õpetaja on tunnustatud nii õpilaste, kolleegide kui koostööpartnerite hulgas. Konkreetne, praktiline, eluline, meeldiv- sellisena iseloomustavad Kerstit täiskasvanud õppijad. Esitaja Marit Sillat.
- 2) Mall Vainola, HKHK haridustehnoloog. Malli kaubamärk on IT , tema juhindub mõttest , et tänapäevased tehnoloogilised keskkonnad teevad meie elu lihtsamaks ja huvitavamaks. Tema oskab kuulata õppijat ning oma laiapõhjaliste teadmiste abil koolitused põnevaks ja haaravaks muuta. Esitaja Aile Nõupuu.
- 3) Tiina Sootalu, HKHK kutseõpetaja. Järjekindel, põhjalik, muutustega kohanev ja alati kursis oma ametialal toimuvate muutustega on Tiina oma südameasjaks võtnud ka Eesti toidu populariseerimise. Esitaja Enna Kallasvee.

- 4) Kati Hannele Leutonen, Haapsalu Rahvaülikooli soome keele õpetaja. Julge, uudihimulik, pidevas liikumises ja arengus koolitaja, kelle toetav ja julgustav õpetamisstiil paneb õpilased nentima - Me armastame õpetaja Katit! Esitaja Anu Seeman.
- 5) Kaia Kullamaa, HKHK kutseõpetaja. Toetav, hooliv, alati kaasa mõtlej ja abivalmis. Kaia koolitused toetavad loomingulisust ja eripära, sest lihtsalt kunstiinimese loomuses on nii! Esitaja Ingrid Kera.

LÄÄNEMAA AASTA KOOLITAJA OLI KATI HANNELE LEUTONEN

Läänemaa koolitussõbralikuma organisatsiooni tiitli nominendid olid:

- 1) Baltic Hotel Promenaadi. Esitaja toob välja asutuse panuse HKHK praktikabaasina restorani- ja hotelliteenindajate õppes ning oma töötajate erialakoolitustes osalemise toetamist. Esitaja Enna Kallasvee.
- 2) Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsioonikeskus. Asutuse personalipoliitika soosib töötajate osalemist koolitustel nii kodu- kui välismaal. Samuti on HNRK näol HKHK-l praktika- ja õppebaas hooldustöötajate koolituses. Esitaja Marelle Möll.
- 3) Nurme Bistroom. Enesearendamine ja –täiendamine on selle organisatsiooni mõtteviis. Lisaks oma töötajate koolituste soosimisele on asutus võtnud vedada ka laiemat publikut haarava ja hariva Ränduriteklubi, kus regulaarselt saab linnarahvas osa põnevatest üldharivatest loengutest. Samuti võimaldatakse praktikakohti HKHK õpilastele. Esitaja Kersti Brant.
- 4) Fra Mare Thalasso SPA. Ettevõtte võimaldab töötajate õpingute toetamiseks paindlikku töögraafikut ja õppepuhkust ning motiveerib koolitusel omandatud ideid töös kasutama. Samuti ollakse praktikabaasiks HKHK-le, ning osaletakse aktiivselt kutsehariduse arendustegevuses. Esitaja Enna Kallasvee.

LÄÄNEMAA KOOLITUSSÕBRALIKUM ORGANISATSIOON OLI NURME BISTROOM

Läänemaa koolitussõbralikum omavalitsus oli ning vabariikliku eripreemia sai Ridala vald. Foto: Arvo Tarmula.

Ridala valla haridusprojekt „Ridala rahva kool“ ühendab valla erinevad üksused ühtseks tervikuks, mis koordineerib info edastamist ning toetab rahaliselt. Mõned näited toimunud koolitustest: klaasikursus, trühvlikool, maitsetaimede külvipäev, tervisealased loengud, surfikool, seenioride klubi, fruktodisain jne. Projekt Ridala rahva kool läheb otse inimese juurde- parim võimalus tulla kodu lähedale õppima! Kursuste ja koolitusteteemaline on ka 2014.aasta Ridala valla seinakalender, nii peaks info jõudma igasse kodusse ja iga täiskasvanuni. Koolituspesadena toimivad valla raamatukogud, kus on toimunud mitmeid õppepäevi, näitusi ja koolitusi. Regulaarselt toimub igakuine beebiklubi noortele vanematele. Lisaks vallarahva eest hoolitsemisele toetab vald igati kõigi oma ametnike ja allasutuste töötajate täienduskoolitusi. Ning valla arengukavas on ka eesmärgiks seatud madala haridustasemega noorte osakaalu vähendamine. Kõiki nimetatud tegevusi ja ka neid, mida siin ei nimetatud, ohjab valla kultuuri- ja haridusnõunik Maire Vilbas. Esitajad Anu Seeman ja Kersti Brant.

Anneli Vaarpuu

Lääne maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosalakonna juhataja asetäitja

NOORSOOTÖÖ

Riiklikku ja regionaalset noorsootööpoliitikat koordineerib Lääne maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakond. Lääne maavalitsus koordineerib noorsootööd ja noortekeskuste tegevust maakonnas ning viib läbi projektikonkurse, mille kaudu saavad noortekeskused paremini oma tööd korraldada. Samuti toetab maavalitsus Läänemaa noortekogu tegevust ning noorteinfo töö korraldamist. Maavalitsuse noorsootöö nõunik konsulteerib noorsootöö küsimustes omavalitsusi, noorteühendusi, noortega tegelevaid mittetulundusühinguid (MTÜd), noortekeskusi ja küsimustega pöörduvaid noori.

Noorte arv küll kahjuks väheneb, kuid siiski on maakonnas mitmeid tegutsevaid noorteühendusi ja liikumisi. Läänemaal on 11 tegutsevat noortekeskust

<http://noor.laanemaa.ee/noortekeskused>

Noorte teavitamise ja nõustamisega tegeleb 2014. aasta lõpust Rajaleidja

<http://www.rajaleidja.ee/laanemaa/>

Noorte omavahelist võrgustikku ja algatusi koordineerib Läänemaa Noortekogu.

Foto: Läänemaa Noortekogu korraldusmeeskond Läänemaa Noorte osaluskohtvikus Pürksis 2014. aasta novembris.

Valdkonna suurimad probleemid on jätkuvalt noorsootöö tegijate vähesus, ülekoormatus ja vähene tasustamine. Samuti võiks rohkem olla noorte omaalgatust. Lähiaastatel oodatakse noorte omaalgatuse kasvu, kvalifitseeritud noorsootöötajaid ja kvaliteetset infot. Tulenevalt vajadustest on suundumus toetada rohkem erinevaid noortele suunatud ennetustegevusi, rakendada erinevaid koostööprojekte ning korraldada koolitusi, et tõsta noorte teadlikkust ja aktiivsust.

Läänemaa noorsootöö tegemistest annab ülevaate Läänemaa Noorteportaal

<http://noor.laanemaa.ee/>

2014.aastal viidi ellu mitmeid maakondlikke ettevõtmisi, mis leidsid aktiivset kajastust ja osavõttu.

Lääne maakonna 2014. aasta noorsootöötajate õppereis toimus **6.-7. mail** Valgamaale. Õppereisi esimesel päeval külastati kahte erinevat noortekeskust ja Valga Põhikooli, teisel päeval kolme noortekeskust. Õppereisi eesmärgiks oli õppida ja näha teise maakonna noorsootööd ja noortekeskusi.

Läänemaa noorsootöötajad Valgamaal.

8.mail 2014 toimus Haapsalu Kutsehariduskeskuses Läänemaa noorteinfo seminar „Mul ei ole ükskõik” Päev sisaldab ettekandeid kuuel erineval teemavaldkonnal: noortekogu tegemised, vabatahtlikus, noorte omalooming, noortepoliitika, ettevõtlus, külaelu edendamine. Peale ettekandeid viis päevajuht läbi Läänemaa erinevate arvamusiidrite vahel paneeldiskussiooni seminari teemal "Mul ei ole ükskõik" (Noorte kaasamine kogukonnategevustesse). Peale kosutavat lõunasööki jätkus noorteinfo seminar koolitusega,

mida viis läbi omaala tuntud tegija Madis Masing. Koolitusel said noored proovida kuidas on ise olla linnavalitsuse liige, kuidas esitada oma ideid ning kuidas neid kaitsta ja ennast teiste seast esile tõsta.

Noorteinfo seminar "Mul ei ole ükskõik".

Läänemaa Noortepäevi peeti seekord 16.-17 juulil Kiidevas.

2014. aasta Läänemaa noorte osaluskohtvik toimus 28. novembril Pürksi kultuurimajas.

Osaluskohtvikusse tuli kokku ligikaudu 130 noort ja noortemeelset, kes kõik arutlesid seitsme aktuaalse teema üle. Kaasatud oli nii Riigikogu liikmeid kui erinevaid valdkondade eksperte.

Osalejad teemalauas “Appi! Ma lõpetasin kooli! Mis nüüd?”

Päev lõppes maakonna noorsootöö valdkonna tublimate tunnustamisega. Läänemaal anti välja seekord tunnustus kahes kategoorias. Parimaks noorsootöötajaks Läänemaal sai Juta Siimuste ja parimaks nooreks Berta Valdma.

Aasta noor Berta Valdma

Läänemaa Aasta Noor 2014, Muinasjutufestivali korraldaja Berta Valdma. Foto: Maris Saar.

Berta Valdma osales edukalt Eesti Energia koolinoorte ettevõtlikkusideede konkursil ENTRUM 2014 start up-iga Muinasjutufestival, olles Läänemaa kolme parima start up-i hulgas.

Start up-i tulemuseks oli muinasjutulise heategevusfestivali „Elas kord...“ korraldamine 28. juunil 2014 Haapsalu piiskopilinnuses.

Festivali ettevalmistamise ja korraldamise protsess algas oktoobris 2013 ja lõppes juulis 2014, mille peasündmuseks oli muinasjutuline koguperefestival „Elas kord...“. Alustati neljaliikmelise meeskonnana, mis vahepeal küll kahanes kahe liikmeliseks, kuid tänu Berta järjepidevale eestvedamisele kaasati protsessi vältel uusi liikmeid ning projekt õnnestus suurepäraselt. Ettevalmistamise töös tuli Bertal pidevalt kaasata ja suhelda väga paljude ettevõtjate, vabaühenduste, riigiasutuste ning vabatahtlikega, mis nõudis noorelt

inimeselt suurt pingetaluvust ja väga head organiseerimisvõimet. Festivalil osales ca 2000 külastajat. Festivali tulemusena koguti 1000 eurot Haapsalu Neuroloogilisele Rehabilitatsioonikeskusele elektrostimulaatori ostuks.

Lisaks olid Bertal samaaegselt kohustused ja tegevused seoses õppetööga koolis, muusikakoolis, treeningutel, filmimine, videote tegemised, kolledži videomeeskonnaga videoülekannete tegemine ning õpilasfirma juhtimine.

Berta iseloomujoonteks on loominguilisus, optimism, kohuse- ja vastutustunne ning rõõmsameelsus.

Läänema aasta noorsootöötaja on Juta Siimuste

Läänemaa Aasta noorsootöötaja 2014 erivajadustega lastega tegelev Juta Siimuste. Foto: Maris Saar.

Käesoleva aasta septembris alustasid erivajadusega noored sotsiaalajas „kohvikupidamist“. Korra nädalas, reedeti, teenindavad sotsiaalaja kohvikus noored Juta juhendamisel. Igapäevaselt valmistatakse kohvikusse erinevaid suupisteid ja küpsetisi (saiakesi, muffineid). Suur osa noortest on õppinud Haapsalu Kutsehariduskeskuses kodumajandust ja/või abikokaks ning leiavad Juta abiga hea praktika õpitule.

Kevadel aitas Juta Läänemaa Puuetega Inimeste Koja kaudu koostada Kohaliku Omaalgatuse Programmi konkursile esitatud projekti, millega taotleti toetust Puuetega Inimeste Kojale saviahju soetamiseks. Projekt sai toetuse ja Juta on ka üks projekti läbiviijatest.

Alates 2014. aasta septembrist juhendab Juta Haapsalu sotsiaalajas erivajadusega noort töötukassa tööpraktika teostamisel. Tööpraktika lõppemisel saab noor tööle Sotsiaalajaja ja Juta jätkab tema juhendamist töötamise toetamise teenusel. Juta juhendamisel töötab ka teine erivajadusega noor Haapsalu sotsiaalajas koristajana.

Erivajadusega noorte päevakeskus on teinud koostööd Haapsalu kutsehariduskeskusega, kus on käidud külas ning koos kutsekooli noortega valmistatud suupisteid. Koostöö on ka Viigi Kooliga, kellele on tutvustatud oma tegevust. Toimetulekukooli lapsed käivad ka meie kontsertidel.

Üheks koostööpartneriks on ka Haapsalu hoolekandekeskus, mille kasvandikud löövad aktiivselt kaasa päevakeskuse tegevustes. Juta on alati väga avatud koostööks ja suhtlemiseks .

Päevakeskuse tegevused on laienenud üsna mahukateks, noortega tehakse käeliseid tegevusi, käiakse jalutamas ning matkamas looduses, samuti kepikõnnil, korra nädalas toimuvad muusikatunnid ja tantsutunnid (toolitants). Päevakeskuse noored esinevad Sotsiaalaja kontserditel oma tantsude ja lauludega ning nende käsitöötaieste ja abiga kaunistatakse sotsiaalaja ruume üritusteks ja sündmusteks. Ürituste korraldamisel on noored abiks ka küpsetiste valmistamisega. Seda kõike tegevusjuhendajate Liisa ja Juta abiga.

Suvel käisid erivajadusega noored Hiiumaal üle-eestilistel erivajadustega inimeste suvepäeval. kokku kolmel päeval tehti ring peale Hiiumaale, meisterdati, saadi uusi sõpru ja kogemusi.

Augustis osalesid päevakeskuse noored Vändras toimuval erivajadustega inimeste spordipäeval. Kogu toodi teatevõistluse hõbe ja üksikaladel võitsid noored kokku kaks kulda ja ühe hõbeda.

Juta on aktiivne õppija. Sel aastal osaleb ta Tervise Arengu Instituudi tegevusjuhendaja koolitusel.

Puuetega inimeste elule elab Juta südamest kaasa ning on abiks kus saab. Hiljuti valmistasid noored Juta abiga plakateid piketiks Töövõimereformi teemal ning Juta oli abiks ka noorte transportimisel Pärnusse piketile.

Arutleme aegajalt, kes on me tõeline sõber, kas minu vastu ollakse ikka piisavalt hea ja hooliv. Juta tööd vaadates ei teki sellist küsimust. Juta ei küsi kes ta sõbrad on, vaid kellele tema saab veel oma sõprust jagada, kes veel võiks hoolimist ja märkamist vajada. Ja vajajaid on ja tuleb juurde. Juta on noortega kannatlik, rahulik ja loominguline ning loovate lahenduste pakkujana innustub ta ise ja innustab ka noori tegutsema. Juta pakub välja uusi ideid, et rikastada noorte igapäevategevusi. Juta suhtleb ning samastub erivajadusega noortega ja mõistab nende probleeme.

Läänemaalt valiti Noorteparlamenti 5 delegaati, sealhulgas Läänemaa Noortekogust kaks. Eliise Tiidussalu on Noorteparlamendi juhatuse esimees ja Roger Tibar on juhatuse aseesimees! Noorteparlament, nagu nimigi reedab, on noortele vanuses 13-26 suunatud projekt. Iseenesest võib seda pidada ka "101 last Toompeale" suureks vennaks.

Läänemaa delegaadid Noorteparlamendis.

Aasta lõpus valiti kauaaegne Lääne Maavalitsuse noorsootöö nõunik Ülle Lass vabariigi parimate noorsootöötajate hulka.

Ülle töötas aastatel 2003-2014 Lääne maavalitsuse noorsootöö nõunikuna, nüüd on siirdunud maakonna spordivaldkonda. Tema nakatav energia ja pühendumine Lääne maakonna noorsootöö juhtimisel ja korraldamisel on olnud pikki aastaid suureks eeskujuks nii oma kodukandis kui ka teiste maakondade kolleegidele. Ta on olnud aktiivne noorsoonõunike eeskõneleja erinevates koostöövõrgustikes ja riigi tasandil. 2014. aastal juhtis ta maakonna noorsootöö arengukava uuendamise protsessi ja on siiani maakonna noortekogu “ema”.

*Ülle Lass Haridus- ja Teadusministeeriumi tunnustust vastu võtmas Tallinna Telliskivi Loomelinnakus.
Foto: Andrei Ozdoba.*

Põnevad tegevusi oli veel küllaga kuid kahjuks kõik siis ülevaatesse ei mahu.

Ülle Erman

Lääne Maavalitsuse noorsootöö nõunik

ERINOORSOOTÖÖ

Lääne maakonna alaealiste komisjon töötas 2014. aastal järgmises koosseisus: komisjoni esimees Malle Õiglas, aseesimees Ülle-Krista Annuk, sekretär Kaasi Almers, liikmed Kaja Rootare, Toivo Hein, Marika Haller ja Kadi Jalgma.

2014.aastal toimus 20 istungit, kus oli arutusel 62 õigusrikkumist, neist 13 juhul tüdrukute ja 49 juhul poiste poolt toimepandud õigusrikkumised.

Alaealiste komisjoni poole pöördui alaealiste suhtes, kes on:

- 1) nooremana kui 14-aastasena toime pannud karistusseadustikus ettenähtud kuriteokoosseisule vastava õigusvastase teo - **16** juhul
- 2) nooremana kui 14-aastasena toime pannud karistusseadustikus või muus seaduses ettenähtud väärteokoosseisule vastava õigusvastase teo - **27** juhul
- 3) 14 kuni 18-aastasena toime pannud karistusseadustikus ettenähtud kuriteo, kuid prokurör või kohus on leidnud, et isikut saab mõjutada karistust või KarS § 87 ettenähtud mõjutusvahendit kohaldamata ja kriminaalmenetlus on tema suhtes lõpetatud - **17** juhul
- 4) 14 kuni 18-aastasena toime pannud karistusseadustikus või muus seaduses ettenähtud väärteo, kuid kohtuväline menetleja on leidnud, et isikut saab mõjutada karistust kohaldamata või kohus on leidnud, et isikut saab mõjutada karistust või KarS § 87 ettenähtud mõjutusvahendit kohaldamata ja väärteomenetlus on tema suhtes lõpetatud - **4** juhul
- 5) koolikohustuslikud, kuid on ühe õppeveerandi jooksul mõjuva põhjuseta puudunud enam kui 20% õppetundidest - **3** juhul

Taotlusi esitasid:

- 1) politseiametnik – **47** korda

- 2) elukohajärgse valla- või linnavalitsuse volitatud esindaja - **1**
- 3) lastekaitseametnik - **1**
- 4) sotsiaalametnik - **1**
- 5) prokurör – **17**

Alaealiste arv, kelle õigusrikkumist arutati alaealiste komisjonis: **54**

- a) tüdrukud **11**
- b) poisid **43**

Alaealiste vanus, kelle õigusrikkumist on arutatud alaealiste komisjonis:

- a) alla 14 aastased **29**
- b) 14-18 aastased **25**

Mõjutusvahendeid on määratud järgmiselt:

- 1) hoiatus - **13** korda
- 2) vestlusele suunamine psühholoogi või muu spetsialisti juurde - **19** korda
- 3) lepitamine – **1** kord
- 4) üldkasulik töö - **34** korda
- 5) käendus - **3** kord
- 6) rehabilitatsiooniteenuses osalemine - **1** kord
- 7) noorteprogrammi suunamine **1** kord
- 8) kasvatus eritingimusi vajavate õpilaste kooli suunamise pikendamine - **1** kord

Mõjutusvahendi kohaldamisel ei ole alaealine täitnud talle pandud kohustusi ja on tulnud

korraldada kordusarutelu **2** juhul.

Sundtoomist komisjoni istungile alaealistele kohaldati 1 juhul.

Kaasi Almers

Lääne maavalitsuse lastekaitse peaspetsialist ja alaealiste komisjoni sekretär

SOTSIAALHOOLEKANNE

Sotsiaalhoolekande ülesandeks on isikule või perekonnale toimetulekuraskuste ennetamiseks, kõrvaldamiseks ja kergendamiseks abi osutamine ja sotsiaalse erivajadusega isiku sotsiaalsele turvalisusele, arengule ja ühiskonnas kohanemisele kaasaaitamine.

Lääne maakonna kohalikel omavalitsustel on välja kujunenud sotsiaalteenuste korraldamise süsteem oma piirkonnas.

Maakonna sotsiaalhoolekannet korraldavad Lääne Maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakond, kohalikud omavalitsused ja vabatahtlikud ühendused.

Maavanema ülesanneteks on sotsiaaltöötajate koolituste korraldamine; proteeside, ortopeediliste ja muude abivahenditega varustamise korraldamine; asenduskoduteenuse ja riigi rahastatava lapsehoiuteenuse rahastamise korraldamine; eeskosteasutuste töö korraldamine; lapsendamise korraldamine; statistiliste aruannete kogumine, koondaruannete koostamine ning järelevalve teostamine maakonnas osutatavate sotsiaalteenuste kvaliteedi ning riigi poolt sihtotstarbeliste rahaliste vahendite kasutamise üle.

Järelevalve läbiviimine

2014. aastal viis maavanem läbi järelevalve sotsiaalteenuste kvaliteedi ning riigi poolt

sihtotstarbeliste rahaliste vahendite kasutamise üle Lihula, Ridala, Hanila ja Lääne- Nigula vallavalitsuses.

Järelevalvet viisid läbi haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja ning lastekaitse peaspetsialist – alaealiste komisjoni sekretär.

Järelevalve käigus tutvuti dokumentatsiooniga, külastati omavalitsuse hallatavaid sotsiaalhoolekande asutusi, vesteldi teenuse pakkujatega, klientidega ning omavalitsejatega. Lääne Maavalitsusele laekus 2014. aastal üks kaebus üldhoolduse kvaliteedi kohta.

Tehnilised abivahendid

Tehnilised abivahendid (proteesid, ostoosid, jm) on tooted, mille abil on võimalik ennetada tekkinud või kaasasündinud kahjustusi või puude süvenemist. Tehniliste abivahendite kasutamise vajaduse määrab perearst või eriaast. Abivahendite loetelu, kasutusaeg ja riigi osaluse protsent on kindlaks määratud sotsiaalministri määrusega (14.12.2000. a määruse nr 79)

Sotsiaalminister eraldas 2014.aastal Lääne maavalitsusele rahalisi vahendeid tehniliste abivahendite soodustingimustel müügiks ja laenutamiseks kokku summas ca 160 000 eurot.

Riigidotatsiooniga abivahendite saajaid oli 2014. aastal 1019 inimest, kellest kuni 18. aastasi lapsi oli 152 ning vanaduspensioni eas isikuid 675. Enim kasutati põetus- ja hooldusvahendeid, ortooside ja proteeside ning liikumisabivahendeid.

Laenutatavaid abivahendeid kasutasid 329 inimest.

Tehniliste abivahendite pakkujate valiku ning raha eraldamise osas teeb maavanemale ettepanekuid tehniliste abivahendite ekspertkomisjon, kuhu kuuluvad Kersti Lõhmus - Lääne Maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja, Ülle Kruus- Haapsalu Neuroloogilise Rehabilitatsioonikeskuse taastusarst, Krete Ledis- Haapsalu Neuroloogilise Rehabilitatsiooni Keskuse füsioterapeut, Jaak Pihlakas – Läänemaa Puuetega Inimeste Koja juhatuse esimees, Krista Levina – Haapsalu Linnavalitsuse sotsiaaltöö spetsialist.

Lääne maavanem sõlmis 2014. aastal koostöölepingud proteeside, ortopeediliste ja muude abivahendite soodustingimustel eraldamiseks 21 ettevõttega.

Supervisioonid ja kovisioonid

Oma ülesandeid sotsiaalhoolekande valdkonnas teostab Lääne maavanem haridus- ja sotsiaalosakonna kaudu. Omavalitsustes korraldavad sotsiaalhoolekandevalast tööd sotsiaaltöötajad. 2014. aastal oli Läänemaal 10 omavalitsust, kus töötas kokku 19 sotsiaaltöötajat. Vajadus on lastekaitse spetsialistide ja hoolekandetöötajate järele. Kuna sotsiaaltöoga tegelevatel inimestel on oma ametikohal suur risk pikaajalist stressi kogeda ning läbi põleda, on toetussüsteem ülioluline. Läänemaa sotsiaaltöötajatele viiakse lisaks infopäevadele regulaarselt läbi supervisioone ning kovisioone (kolleegide vaheline rühmanõustamine).

Aasta Sotsiaaltöö Tegija 2014

Lääne Maavalitsusel koostöös MTÜ- ga Läänemaa Omavalitsuste Liit on alates 2006. aastast traditsiooniks kujunenud tunnustamise kaudu esile tõsta sotsiaalvaldkonnaga tegelevaid spetsialiste, vabatahtlikke ja organisatsioone, kes läbi isikliku eeskuju ja panuse sotsiaaltöö edendamisel on kaasa aidanud sotsiaalprobleemide leevendamisele.

Aasta Sotsiaaltöö Tegijaks 2014 valiti Haapsalu Linnavalitsuse ettepanekul 7 aastase erivajadusega Eriku isiklik abistaja KRISTI TAMMES.

Siirast ja südamlitku kirja tädi Kristist, väikese Eeriku silmade läbi, saate lugeda järgnevalt lingilt:

<http://online.le.ee/2014/11/11/aasta-sotsiaaltootaja-on-7aastase-eriku-isklik-abistaja-kristi-tammes/>

Aasta Sotsiaaltöö Tegija 2014 KRISTI TAMMES. Foto: Urmas Lauri.

Sotsiaalteenused

Lääne maakonnas pakub rehabilitatsiooniteenust (riigi poolt rahastatav teenus, mille eesmärk on parandada puudega inimese iseseisvat toimetulekut, soodustada töötamist või tööle asumist) Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsioonikeskus <http://www.hnrk.ee/>

Erihoolekandeteenuseid osutavad Uuemõisa Kodu <http://hoolekandeteenused.ee/uumoisa/>; Koluvere Kodu <http://www.hoolekandeteenused.ee/koluvere/>; SA Haapsalu Hoolekandekeskus <http://www.haapsaluhkk.ee/> (ööpäevaringne erihooldus, toetatud elamine); Haapsalu Sotsiaalmaja (igapäevaelu toetamine, töötamise toetamine); SA Lõuna- Läänemaa Tervishoiu- ja Sotsiaalhoolekande Keskus (igapäevaelu toetamine) <http://www.lihulatervis.eu/>; MTÜ Läänemaa Psühhosotsiaalse rehabilitatsioonikeskus

Üldhooldust eakatele ja puuetega inimestele osutavad Oru Hooldekodu <http://204850.edicypages.com/>;

Risti Hooldekodu <http://www.risti.ee/index.php?r=asutus&p=hooldekodu>,

SA Lõuna- Läänemaa Tervishoiu- ja Sotsiaalhoolekande Keskus <http://www.lihulatervis.eu/> ja SA Haapsalu Haigla (De la Gardie).

Varjupaigateenust osutavad MTÜ Haapsalu Töötajate Ühing, Samaaria Eesti Misjon ja Haapsalu Sotsiaalmaja.

Lapsehoiuteenus on lapsevanema töötamist, õppimist või toimetulekut toetav teenus, mille vältel tagab lapse hooldamise, arendamise ja turvalisuse lapsehoiuteenuse osutaja. Lääne maakonnas osutavad lapsehoiuteenust MTÜ Lepatriinu Mängumaa, Risti Lasteaed <http://lasteaed.risti.ee/> ja SA Haapsalu Hoolekandekeskus <http://www.haapsaluhkk.ee/>

Varjupaik lähisuhtevägivalla ohvritele

10.aprillil 2014 avas ukseid **Läänemaa Naiste Tugikeskus**, et pakkuda abi naistevastase vägivalla all kannatavatele naistele. Läänemaa Naiste Tugikeskus on Eesti Naiste Varjupaikade Liidu liige. Tugikeskuse naiskonda kuuluvad kaks sotsiaaltöötajat, jurist, psühhoterapeut, raamatupidaja ning 7 vabatahtlikku abilist. Tugikeskusel on oma koduleht <http://laanenaistetugi.ee/esileht/>.

Naiste tugikeskuse teenus on spetsialiseeritud kompleksteenuse, mis hõlmab naistevastase vägivalla ohvriks langenud naiste informeerimist ohvrite õigustest ja abi saamise võimalustest, ohvrite ja nende laste emotsionaalset toetamist, nende turvalisuse tagamist, ohvrite jõustamist vägivallaringist väljumiseks ning igakülgset rehabilitatsiooni.

Teenuste osutamine ei sõltu naise elukohast. Teenus jaguneb kaheks peamiseks suunaks: nõustamisteenused ja turvakoduteenus. Esmast nõustamist osutavad spetsialistid lisaks silmast-silma kohtumistele ka telefoni 5042300 või e-posti laanenaistetugi@gmail.com vahendusel. Tugikeskuse teenused: esmane nõustamine, juhtumipõhine nõustamine, psühholoogiline nõustamine, õigusabi ja turvakoduteenus on kliendile tasuta. Turvakodusse saabumine lepitakse eelnevalt kokku kas telefoni teel või nõustamise käigus.

Läänemaa Naiste Tugikeskuse nõustamisruum.

Tervishoid

Läänemaal on üks üldhaigla – **Läänemaa Haigla**, mille alla kuuluvad ambulatoorne eriarstiabi koos kiirabi ja erakorralise meditsiini osakonnaga. Lisaks statsionaarne intensiiv- ja aktiiv-raviosakond ning õendus- hoolduskeskus.

Valvete ning eriarstide ambulatoorsete vastuvõttude mehitamiseks tehakse tihedat koostööd SA Põhja- Tallinna Regionaalhaiglaga (PERH). 2014. aastal alustati läbirääkimisi PERH- ga, mille kohaselt Läänemaa Haigla jätkab iseseisva juriidilise isikuna, ent PERH on kaasatud haigla juhtimisse nõukogu kaudu. Haiglate ühinemine ehk võrgustamine aitab tagada kättesaadavama

ja kvaliteetsema eriarstiabi ning aitab hoida kokku ressursse dubleerivate investeeringute arvelt.

Kiirabi

Kiirabi ehk haiglaelne erakorraline meditsiiniabi on erakorralise meditsiiniabi liik, mille puhul antakse erakorralist abi sündmuskohal.

Eesti riigis korraldab kiirabiteenust Terviseamet (Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas olev valitsusasutus). Kiirabiteenus kui iga muu tervishoiuteenus on korraldatud selliselt, et riik tellib teenuse eraõiguslikelt teenuseosutajatelt.

Lääne maakonda teenindab 3 kiirabibrigaadi – SA Läänemaa Haigla juures kaks PERH- le (Põhja-Eesti Regionaalhaigla) kuuluvat kiirabibrigaadi, mis teenindavad Põhja- Läänemaad ning Pärnu Haiglale kuuluv kiirabibrigaad, paiknemisega Lihulas.

Läänemaa Haigla.

Üldarstiabi

Alates 01.01. 2013 korraldab üldarstiabi Eestis Terviseamet, sealhulgas ka konkursse perearstide nimistute moodustamise õiguse andmiseks, vajadusel perearstidele asendaja leidmist ning järelevalvet üldarstiabi osutajate ja perearstide üle.

2014. aastal oli Läänemaal 14 perearsti nimistut.

Tabel 1. Perearsti nimistud teeninduspiirkonna, nimistu piirsuuruse, suuruse ja vabade kohtade järgi

Perearst	Teeninduspiirkond	Piirsuurus	Suurus	Vabade kohtade arv
Helle Saarsoo	Haapsalu linn	2400	2370	30
Sirje Jupits	Haapsalu linn	2400	2009	391
Andri Meriloo	Haapsalu linn	2400	2597	-
Ilme Leova	Haapsalu linn	2400	2115	285
Krista Raag	Haapsalu linn	2400	2332	68
Ljudmila Briljova	Haapsalu linn	2400	2147	253
Maret Teng	Lääne- Nigula vald	2000	1772	228
Küllli Raudsik	Hanila, Lihula	2000	1925	75
Mare Lõunat	Lihula	2000	1894	106
Marika Laar	Ridala vald	2400	2096	304
Tiina Proosväli	Noarootsi, Nõva	1200	696	504
Hiie Tiisler	Kullamaa, Martna	2000	1646	354
Madis Tiik	Vormsi	1200	116	1084
Hingi Kalberg	Lääne- Nigula vald	2000	1336	664

Tulenevalt oma geograafilisest iseärasusest ja kohaliku omavalitsuse üksuse alaliste elanike arvust, on Vormsi saarel ja Noarootsi vallas erisustega perearsti nimistud, mille piirsuurus on väiksem kui 1200 isikut (Vormsil 116 ja Noarootsis 696).

Lääne maakonna ühes perearsti nimistus (dr Andri Meriloo), on isikute arv üle 2400.

Haapsalu linna perearstid tegutsevad üksik- või kaksikpraksistena, kokku neljas hoones.

Läänemaa Haigla hoones tegutseb rentnikena 2 perearstipraksist (TÜ Haapsalu Perearst ja OÜ Andri Meriloo arstikabinet) kolme nimistuga.

Lääne maakonnas rakendatakse telemeditsiiniteenust e-kaugtervishoidu (distantisilt tervishoiuteenuse osutamine) Vormsi saarel. Telemeditsiin võimaldab tagada kvaliteetsema ja kiirema sekkumise, samas ei pea patsient minema alati keskusesse eriarsti vastuvõtule.

Telemeditsiiniga on võimalik oluliselt tõsta terviseteenuste kättesaadavust ja kvaliteeti.

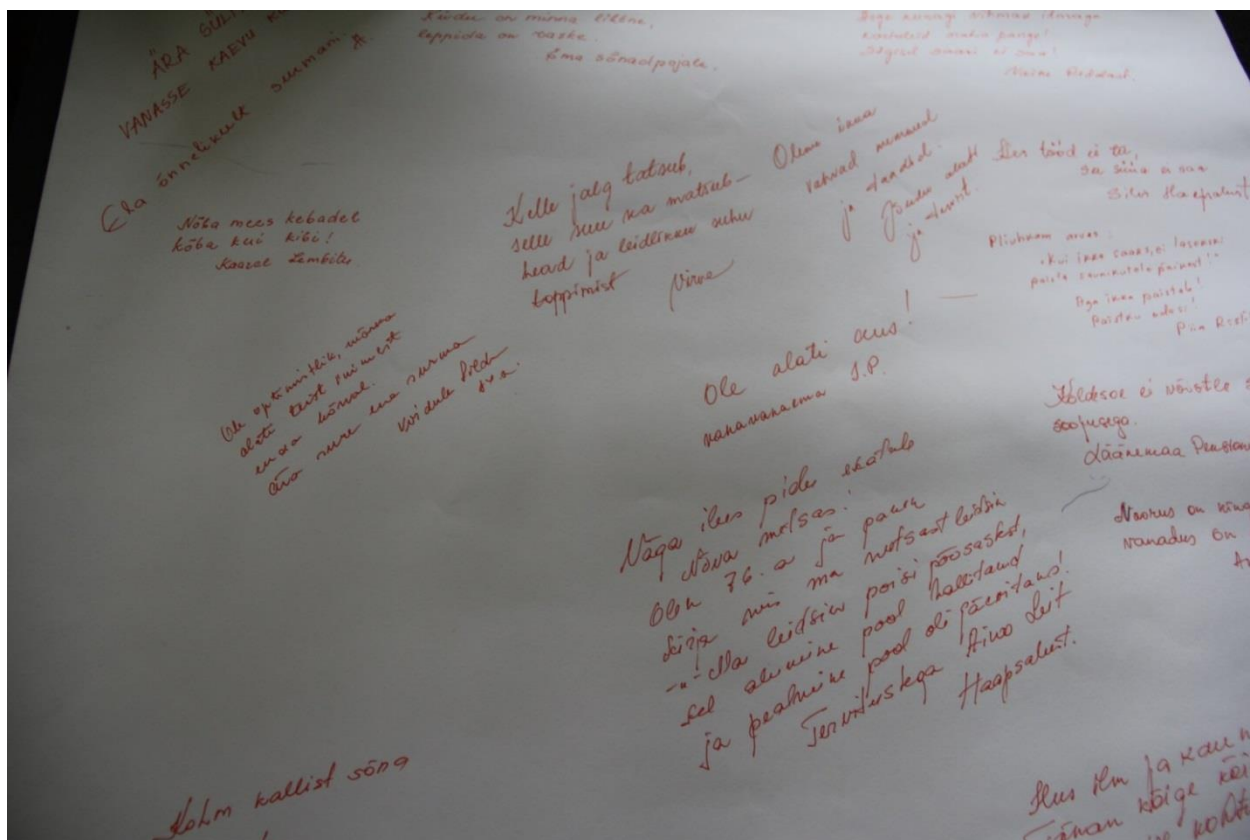
Telemeditsiinvahendite kasutuselevõtt toetab perearstikeskuse tööd ja tagab just väikesaarte elanikele suurema turvatunde.

Distantisilt tervishoiuteenuse osutamine Vormsi saarel.

Koostöö Läänemaa Pensionäride Ühendusega

Lääne Maavalitsus on olnud partneriks ja toeks Läänemaa pensionäride Ühendusele. 19. juulil 2014 toimusid pensionäride suvepäevad Peraküla rannas (osavõtjaid üle 500) ning jõulukontsert Haapsalu Kultuurikeskuses koos tsellokvartett C- JAM.

Mõned tarkuseterad, mis külalised penisonäride suvepäevadel suurele paberirullile kirja panid. Foto:

Maris Saar.

“Ära sülitä ennem vanasse käevu kui uus valmis pole.” - Vanaema Aili

„Ela õnnelikult surmani.“ - A.

„Nõba mees kehadel kõba kui kibi!“ - Kaarel Lembitu

„Riidu on minna lihtne, leppida on raske.“ - Ema sõnad pojale

„Ärga kunagi vihmasel ilmaga kartuleid maha pange! Sügisel saaki ei saa!“ - Vaike Ridalast.

„Kelle jalg tatsub, selle suu ka matsub – head ja leidlikku sahu toppimist.“ – Virve.

„Oleme ikka vahvad memmed ja taadid. Jõudu alati ja tervist.“

„Kes tööd ei tee, see süüa ei saa!“ – Silvi Haapsalust.

„Ole alati aus!“ – vanavanaema J.P.

„Pliuhkam arvas: kui ikka saaks, ei lasekski paista saunikutele päikest! Äga ikka paistab! Paistka edasi!“ – Piia Ristilt.

„Ole optimistlik, märka alati teist inimest enda kõrval. Ära sure enne surma. – Koidula Sildre, 84.a.

„Kolm kallist sõna: Ma ei tea.“

„Koldesoe ei võistle südamesoojusega. – Läänemaa Pensionäride Ühendus.

„Noorus on kingitus, vanadus on saavutus!“ – Anne Haapsalust.

„Ilus ilm ja kaunis pidu, tänan kõige kõige eest. Järgmise kohtumiseni! Äitäh. – Aliida.

„Väga ilus pidu eakatele Nõva metsas. Olen 76. a ja panen kirja mis ma metsast leidsin. Ma leidsin poisi põõsast, kel alumine pool hallitanud ja pealmine pool oli päevitand! –

Tervitustega Aino Leit Haapsalust.

Läänemaa pensionäride Jõulukontsert C-JAMga.

Kersti Lõhmus

Lääne Maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja

KULTUUR

Kahtlemata puudutas väga paljusid inimesi 2014. aastal XXVI laulu- ja XIX tantsupidu „Aja Puudutus. Puudutuse Aeg”, mis toimus Tallinnas 4.-6. juulil. Läänemaalt osales 56 kollektiivi, kokku 1069 inimest.

Läänemaa delegatsioon XXVI laulu- ja XIX tantsupeo „Aja Puudutus. Puudutuse Aeg” rongkäigul Tallinnas. Foto: Maris Saar.

Mai lõpul toimus traditsiooniline Läänemaa tantsupidu, mis sel aastal kandis nime “Päikeseratas – Meie lugu”, kus osalejaid oli umbes 1200. Haapsalus toimus ka 9. koolinoorte rahvatantsufestival, kus osales 40 kooliealiste tantsurühma üle terve Eesti kokku ligi 600 noore rahvatantsijaga.

Statistikaameti andmetel on Läänemaal rahvakultuuri harrastajaid 2 488 inimest. Läänemaal tegeles mullu koorilauluga 909 inimest ja rahvatantsuga 899. Harrastusnäitlemisega tegelevaid läänlasi oli 279, käsitöoga 136. Rahvamuusika, puhkpillimuusika, folkloori, muu vokaalmuusika ja muude valdkondadega tegelejate arv jäi eelmisel aastal alla saja. Täpsem info on statistikaameti kodulehel (http://www.stat.ee/sab-uuendus?db_update_id=14199).

Vormsi kultuuritöötaja Krista Veisson sai esimese läänlasena kultuurikorraldaja kutsetunnistuse. Kahjuks tänaseks ta enam Vormsi kultuurijuhina ei tööta.

Rõõmustav on see, et omavalitsused püüavad parandada kultuuriasutuste olukorda. Nii sai renoveeritud Noarootsis Pürksi kultuurimaja ning alustati Vormsi rahvamaja renoveerimist. Pürksi mõisa abihoones avati käsitöötuba.

Tähtsündmuseks saab pidada 2014. aastal Haapsalu pitsikeskuse avamist veebruari alguses. Keskuses (Karja 25, Haapsalu) on muuseumiosa, müügipunkt, näputöö tegemise paik, samuti Haapsalu käsitööselti uus kodu. „Küsimustele Haapsalu pitsi kohta peaks siit majast saama kõik vastused,“ sõnas avamisel Haapsalu pitsikeskuse juhataja Mirje Sims. Keskuse avamist tunnustasid nii siseminister, kes andis keskusele regionaalmaasika auhinna ning rahvakultuuri sihtkapitali aastapreemia.

Rõude Küla Selts korraldas tänuväärse ürituse „Läänlane rahvariides“. Toimus näitus Läänemaa rahvariidetest, loengud, pildistamised rahvariiete andmebaasi jaoks (vaata lähemalt: <https://www.facebook.com/media/set/?set=a.841858619224231.1073741837.612751862134909&type=1>).

Oli ka edukas käsitööraamatute aasta. Lihula Lilltikandi Seltsilt ilmus raamat „Lihula lilltikand. Õpetus. Mustrid. Inspiratsioon“, Helga Kogerilt raamat "Läänemaa tekid", Saara kirjastuselt „Eesti silmuskudumine 1. Tavad ja tehnikad“, mille üks autoritest on Haapsalu käsitööõpetaja Siiri Reimann.

Haapsalu muusikakool tähistas aasta lõpul oma 60. sünnipäeva. Cyrillus Kreegi 125. sünniaastapäeva puhul sai muusikakool uue nime - Cyrillus Kreegi nimeline Haapsalu muusikakool.

Muusikakooli vilistlane 17aastane Haapsalust pärit akordionist Henri Zibo pälvis ETV Klassikatähtede saates teise koha.

Henri Zibo parimate ainetundjate tunnustusüritusel esinemas. Foto: Maris Saar.

Kullamaa Muusika Selts tähistas 130. aastapäeva. Lisaks ausamba avamisele toimus Kullamaal pidulik kontsert, kus teiste seas astus üles ka tuntud solist Voldemar Kuslap.

Arutelu nii meil kui mujal tekitas renoveeritud Läänemaa ühiskümnaasiumi fuajee laes rippuv valgusinstallatsioon "Lennula". Küsimus oli nn protsendiseaduses, mis kohustab riiki kulutama kindla summa ehituse või renoveerimise maksumusest kunstios tule.

Augustis tähistas Haapsalu 735. sünnipäeva. Toimusid kontserdid ning lossihoovis avati linna suurim restoran.

Haapsalus tutvustati ka teisi kultuure. Näiteks toimusid Itaalia veinipäevad, suurim šotlaste kultuuri tutvustav ettevõtmine Eestis, toimusid Prantsuse päevad ning hõimupäevi tähistati ingerisoomlaste pulmakombeid tutvustades.

Uue algatusena toimus Elustiilimaraton, kus läbiti 42 km asemel 42 elustiilipunkti ja mille üheks osaks on ohutuspäev. Üritus märgiti ära parima spordiüritusena maakonnas.

Rannarootsi muuseumi juures avati monument 70 aasta taguste sündmuste mälestuseks. 1944. aasta septembris põgenes Eestist paatidega Rootsi ja Soome kümneid tuhandeid inimesi, nende seas ka eestirootslased. Rannarootslaste mälestusmärk on valmistatud maakividest ja see kujutab paati. Kivid toodi Haapsallu neist paigust, kus rannarootslased elasid ja kust 1944. aastal põgeneti.

Maakividest paat Rannarootsi muuseumi juures. Foto: Maris Saar.

Kinost ja filmielust Läänemaal

Läänemaal toimuvad kinoseansid Lihula kulutuurimajas ja Haapsalu kultuurikeskuses. Lihula on Lõuna-Läänemaa ainus kino 50 kilomeetri raadiuses, kus käib külastajaid Virtsust Ristini ja Koongast Martnani. Haapsalu kultuurikeskuses näidatakse regulaarselt kolmel päeval nädalas filme. Mõlemas kinos on väljakujunenud kindel publik, mis aasta-aastalt kasvab. Samuti toimuvad mõlemas majas filmifestivalid – Lihulas Matsalu Loodusfilmide festival ning Haapsalus õudusfilmide festival, mis toovad kinopublikut mujalt Eestist. Mõlemas majas on probleemiks

vananenud tehnika, mis takistab paljude filmide näitamist. Statistika näitab, et armastatakse animafilme. Hästi lähevad ka uued Eesti filmid. Lihulas näidati 16 filmi, vaatajaid oli 1234. Haapsalus näidati 68 filmi, toimus 176 seanssi. Kokku käis vaatamas 7146 inimest. Lisanduvad veel festivalide külastused. Kõige populaarsem oli nii Haapsalus kui Lihulas „Lumekuninganna ja igavene talv“ ning täiskasvanute filmidest „Nullpunkt“.

Programm „Teater maal“

Programmi eesmärk oli parandada professionaalse teatrikunsti kättesaadavust Eesti maaregionides. Läänemaa sai 2014. aastal kasutada 5 918,24 €. Toetati professionaalsete etendusasutuste ja truppide väljasõiduetendusi, laste ja noorte teatrireise statsionaari, kui lavastust ei olnud objektiivsetel põhjustel võimalik maakonda viia. Täiskasvatute etendusi anti programmi toel 10, vaatajaid oli 1042. Lasteetendusi anti 6, vaatajaid oli 1013. Teatrisse sõitu toetati programmist kaheksal korral, vaatajaid oli etendustel 339.

Raamatukogud

Lääne maakonnas 2014. aastal raamatukoguvõrgus muutusi ei toimunud. Tegutses 21 raamatukogu, Lihula valla raamatukogul oli 3 harukogu. Rahvaraamatukogudes olid põhisuundadeks lugejateenindus ja lugejakoolitus, vaba aja kvaliteetse veetmise võimaldamine, laste lugemisharjumuste kasvatamine, kodu- ja kultuurilooliste materjalide kogumine ja säilitamine. Aktiivselt tegeleti lugejatega kirjandussündmuste ja erinevatele sihtrühmadele lugejakoolituse korraldamisega, arendati koostööd haridus-, mälu- ja kultuuriasutustega. Maakonna raamatukogudes oli kokku 2014.aasta lõpuks 416 541 teavikut, sh. 406 717 raamatut (paberkandjal, e-raamatuid pole) ja 9824 auvist (VHS, CD, DVD).

Ilu- ja lastekirjandust oli maakonna kogudes 255 617, ehk üle poole koguarvust. Võõrkeelset kirjandust maakonna kogudes 13 869 teavikut. Aimekirjanduse osas püsis huvi esoteerika, psühholoogia, alternatiivmeditsiini, ajaloo, käsitöö ja reisijuhtide vastu. E-raamatu järele ei ole nõudlust olnud ja raamatukogu ei ole veel ostnud e-raamatuid ega lugereid. Rohkem infot <http://www.lib.haapsalu.ee/files/157989697654fdab4e7d941.pdf>

Tunnustamine

Eesti Kultuurkapitali, Lääne maavalitsuse ja Läänemaa omavalitsuste liidu kultuuripreemia **Kultuuripärl 2014** sai **Ingrid Arro** Läänemaa muusikaelu mitmekülgse edendamise eest. Ingrid Arro on 10 aastat juhtinud Haapsalu kontserdiühingut ja kontserdiühingu kaudu korraldanud mitmeid Haapsalu kontserdiüritusi, milledest olulisemad on juulikuus toimunud Haapsalu keelpillifestival ja rahvusvaheline keelpillimängijate suvekursus. Ingrid Arro on 30 aastat töötanud Cyrillus Kreegi nimelises Haapsalu muusikakoolis viuli- ja tšelloõpetajana ning õpetanud lapsi armastama oma pilli ja muusikat. Tema juhendada on ka rahvapilliansambel Pille. Peale selle võtab ta aktiivselt osa Haapsalu noorte kammerorkestri tööst.

Läänemaa kultuuritegijad 2014

Jorma Friberg, rannarootslaste paadiehitustraditsioonide elushoidmise ja puupaatide ehitamise eest.

Henri Zibo, eduka esinemise eest saates Klassikatähed.

Kadri Kelner, muusikaelu edendamise eest.

Ülle Tammearu, muusikaelu edendamise eest.

Tiiu Tulvik, Noarootsi riietumistavade uurimine, rahvarõiva teatmiku koostamise eest.

Helve Tellei, projekti Läänlane rahvariides läbiviija, käsitöö koolituste korraldaja.

Tiiu Kammiste, kultuurisündmuste jäädvustaja, põnevate isikunäituste tegija.

Marina Sillaste, Nostalgiapäevade korraldaja, harrastusteatri SEE eestvedaja.

Halja Veersalu, kogukonna hoidja ja toetaja Martna vallas.

Böliina MTÜ, slaavi rahvakultuuri hoidja ja tutvustaja.

Lihula Lilltikandi Selts MTÜ, Lihula Lillkirja festival, raamat "Lihula lilltikand".

Ansambel Reinaru Vennad, muusikaelu edendamise eest.

Haapsalu kultuurikeskuse tütarlastekoor Canzone, dirigendid Ulrika Grauberg ja Karin Lükk-Raudsepp. Pälvis kuldmedali rahvusvahelisel koorikonkursil Canta Al Mar 2014.

Rõude küla selts MTÜ, rahvakultuuri edendaja, käsitöötraditsioonide hoidja.

Rälby Külaselts MTÜ, külaelu edendaja, Vormsi kultuuripärandi hoidja.

Heljo Talmeti nimelise rahvatantsupreemia sai Taebla gümnaasiumi tantsujuht Malle Niit.

Suur tänu info kogumisel:
Marju Viitmaa, Ilme Sepp, Liina Talu, Lääne Elu, Hele Otti, Liina Vaimla.

Kristi Erkmann

Lääne Maavalitsuse kultuurinõunik

Rannarootsi muuseum

Muuseumi ürituste aasta avas jää- ja rooskulptuuride valmistamise perepäev 22. veebruaril, mis oli ka sissejuhatuseks Haapsalu linna 735. juubeliaastale. Vaatamata tuulisele ilmale osales perepäeval palju noori peresid lastega, kelle jaoks kõige huvitavamaks atraktsiooniks said jääkarusellid, kus sõiduhuvilisi jagus terveks päevaks. Muuseumi töötajate juhendamisel said soovijad võimaluse esivanemate kombel sirbiga roogu lõigata. Üheskoos valmistati roost tähed ja numbrid, nendest moodustati sõna- ja numbrikombinatsioon „Haapsalu 735“, mis jäid lahe jääle toredat päeva meenutama. Üritus toimus koostöös Haapsalu Kultuurikeskusega ja tänu Haapsalu Linnavalitsuse toetusele.

Muuseumi paat jaala „Vikan“, mis 10 aastat tagasi 2003. aastal valmis Jorma Fribergi käe all, oli aastaid teeninud meretraditsioonide tutvustamisel. Iga asi kulub, nii vajab jaalagi remonti ja uut mootorit. Tänu Volvo Penta tehase toetusele ostsime jaalale uue mootori ja Jorma Friberg vahetas suure osa tekiehitusest uue vastu. Suveks said planeeritud tööd tehtud ja huvilistel oli taas võimalik jaalaga Haapsalu lähel huvisõite teha.

Kuna muuseumil on kokku 4 puust paati, mis vajavad igal aastal enne vette laskmist tõrvamist, siis korraldasime 12. aprillil paaditõrvamise talgupäeva, kus kõigil avanes võimalus ise käed külge lüüa ja nii said ühe päevaga muuseumi paadid tõrvatud. Veel mitu nädalat peale talgupäeva levis muuseumi õues ja ümbruses meeldiv värsket puutõrva lõhn.

Muuseumi üheks suureks väljakutseks oli uue püsinäituse valmistamine ja avamine 8. mail. Uus näitus pakub külastajale võimaluse tutvuda fotode ja tekstidega eesti ning rootsi keeles, iga eestiroostlaste asualaga eraldi, millele lisanduvad teemastendid – koolihariduse, keelemurrete, ehitusarhitektuuri, jahinduse-kalanduse jne kohta. Uue püsinäituse kujundas Jorma Friberg ja valmistamisel olid meile abiks professor Göran Hoppe Rootsist ja praktikant Hanna Strandberg Soomest, suur tänu kõigile tehtu eest.

Juba traditsiooniliseks saanud suitsukalapäevad avas kevadel 26.aprillil räimepäev, kus kultuuriprogrammi pakkus „Vormsi Verner“. 24.mail toimus järgmine kalapäev- tuulehaugi päev, mida sisustas meeldejäädav kontsertdiga Agriakoor Rootsist.

9. augustil toimus aasta viimane kalapäev- lestepäev, kus kõik osalejad said 3 tundi nautida Eesti lõõtsa mängijate kontserti ja suitsulesta.

Muuseum osaleb Eesti-Läti programmi toetatavas projektis „Riverways, mille raames juunis paigaldati muuseumi ujuvkaile täiendavalt 26m pikkune betoonujuvkai, et muuseumi puupaate paremini hoida ja eksponeerida. Kultuuriministeriumi poolne omafinantseering oli 5 148€. Probleemiks on jätkuvalt laevatee, mis on aastate jooksul mudaga täitunud ja vajab puhastamist.

4.-6. juulil osalesime teist aastat järjest Turu saarestiku Houtskäri Kultuuripäevadel, kus fotograaf Arvo Tarmulaga avasime tema fotonäituse „Päev Ruhnus“ ja tutvustasime laadapäeval rannarootslaste kultuuripärandit ning müüsimme käsitööd ja raamatuid. Muuseumi osalemine sai võimalikuks tänu Rootsi Kultuurifond Soomes toetusele (2 500€).

16.-18. juulil korraldasime kolmandat korda Korsi talu heakorralgud Ruhnu saarel. Kui esimesel aastal oli osalejaid 4, siis tänavu osales 27 talgulist. Esimesel öhtul avasime kaks fotonäitust. Kohaliku mehe Priit Kapsta fotonäituse „Hetked Ruhnus“ ja Sirje Simsoni ning muuseumi töötaja Andre Nõu koostatud näitus „Ruhnu vana kirik 375“.

Teisel talgupäeval jagunesid talgulised gruppidesse. Esimene grupp naisi, kelle seas oli ka Rootsi suursaadiku abikaasa Barbro Allart Ljunggren võtsid ette riideaida, kõik esemed toodi välja puhastati ja registreeriti. Ait puhastati ja öhtuks olid esemed leidnud koha tagasi aidas. Teise grupi moodustas Kultuuriministeeriumi kogude järelvalvekomisjon koos muuseumi töötajatega, kes kontrollisid muuseumi näitusemajas olevaid esemete kogusid ja nende seisukorda.

Kolmas grupp tegeles kõige raskemaga. Aune Marki juhendamisel kaevati maa seest välja vana kiviaed, millele tehti uus alus ja öhtuks oli üle 10 meetri pikkune kiviaed taastatud. Kiviaia taastamisel oli abiks Rootsi suursaadik Anders Ljunggren isiklikult.

Neljas grupp talgulisi puhastas eelmisel aastal uue rookatuse saanud lauda prahist, nii et järgmisel aastal saaks kohe edasiste remonditöödega alustada. Nimelt soovime endisesse laudahoonesse ehitada ruumid muuseumi töötajale, abiruumid ja fondihoidla.

Üheskoos puhastati eelmisel aastal uued kaevurakked saanud salvkaev prahist ja settest ning pumbati mitu korda veest tühjaks. Nüüd on meil ka puhas joogivesi olemas.

2014. aasta Korsi talgud jääb meenutama õuele istutatud õunapuu Liivi Kuldrenett.

Tänu Saarte pärimusliku kultuurikeskkonna programmi ja Rootsi saatkonna osalisele toetusele ja kõigile tublidele talgulistele õnnestus tänavu Korsi talu juures ühiselt suur töö ära teha.

28.-29. juulil osales muuseumi poolt Jorma Friberg Vormsis Olavipäeva üritustel ja jäädvustas nii foto kui videona toimunud üritusi kui rannarootslaste kultuuripärandi olulist osa tulevastele põlvedele.

2. augustil tähistasime koos Suur-Nõmmküla külaseltsiga eestirootslastele olulise kultuuritegelase Johan Nymani 155. sünniaastapäeva. Muuseum korrastas Johan Nyman haua Noarootsi kalmistul ja aitas Suur-Nõmmküla külaseltsil korraldada küla taludele nimeviitade paigaldamist. Johan Nymani haul meenutasime tema panust eestirootslaste kultuuripärandisse ja süütasime mälestusküünla. Koos Johan Nymani sugulastega asetasime lillekorvi Köstri talu asemele, kus ta elas. Seejärel osalesime Suur-Nõmmküla külapäeval ja käisime Johan Nymani sünnikodu õues. Kahjuks nii sünnikodu kui ka köstri talu hooned on hävinenud.

20.-24. august osalesid muuseumi peavarahoidja Anu Raagmaa ja „neljapäevamemmede“ esindus Ene Smõslova, Sirje Johannes, Aili Umda ja praktikant Hanna Strandberg kolmandat korda Turu käsitöomuuseumis korraldatud käsitöönädalal, kus tutvustasid rannarootsi käsitöötraditsioone.

22. augustil allkirjastas Korsi talu pikkmaja katuse renoveerimistöde riigihanke võitnud firmaga Saare Tare OÜ lepingu ja tööd said alata. Uus rookatus peab valmis olema jõuludeks. Katuse renoveerimistöde maksumus on 57 837.60€, millele lisanduvad riigihanke ettevalmistamise- ja läbiviimise, ehitus- ja muinsuskaitse järelevalve, ekspertarvamuse kulud. Ehitus- ja muinsuskaitsejärelevalve ettepanekul tellitud ekspertarvamusel hoone konstruktsioonide seisukorra kohta, selgus vajadus täiendavate tööde tegemiseks. Täiendavad tööd on vajalikud pikkmaja katuse konstruktsioonide ja palkseinte vastupidavuse tõstmiseks ehitatava uue rookatuse koormusele ka ekstreemsete ilmastikuolude korral. Kevadeti on oht katusele kogunenud suure lumekoguse tõttu, mil katuse raskus oluliselt kasvab, konstruktsioonide purunemisele.

Korsi pikkmaja katuse renoveerimistööd said võimalikuks tänu Kuningas Gustaf VI Adolf rootsi kultuurifondi toetusele 50000 SEK (5406,2€) ja Kultuuriministeriumi eraldatud toetusele 60 580€.

20. septembril toimus koostöös Eestirootsi kultuuriomavalitsusega põgenemise 70. aastapäevale pühendatud pidulik üritus Haapsalus. Üritus algas jumalateenistusega toomkirikus, kus teenisid peapiiskop Anders Pöder, Lääne praost Tiit Salumäe, Rootsi-Mihkli koguduse õpetaja Patrik Göransson. Kirikus avati mälestustahvel kirikuõpetajatele, kes 70 aastat tagasi üle mere põgenemisel hukkusid. Peale jumalateenistust avati pidulikult paadipõgenike mälestusmärk Rannarootsi muuseumi ees.

Põgenemise 70. aastapäeval pidas avakõne riigikogu aseesimees Laine Randjärv, kõnelesid ka Rootsi suursaadik Anders Ljunggren, Rootsi Hariduseltsi esimees Margit Rosen-Norlin ja üks kunagistest põgenikest Maj Malmström, kes kinkis muuseumile sümbolse päästevesti. Foto: Kristi Erkmann.

Mälestusmärk kujutab endast maakividest põgenike paati. Paadiehitust toetasid oma kiviga kõik eestirootslaste asualad alates Naissaarest ja lõpetades Ruhnuga. Aitäh Teile!

Aurupaat“ Kallis Mari“ vile saatel eemaldasid mälestusmärgilt purje meenutava katte Kaitseliidu Lääne maleva malevlased. Mälestusmärgi õnnistasid peapiiskop Andres Pöder, praost Tiit Salumäe, õpetaja Patrik Göransson.

Pidulikul tseremoonial esinesid Haapsalu laulustuudio Do-Re-Mi lapsed ja kontserdi andis Kaitseliidu Pärnu maleva puhkpilli orkester. Foto: Kristi Erkmann.

Kaitseliit pakkus kõigile osalejatele sõdurisuppi.

Ürituse lõpetas Toivo Tomingase raamatu „Vormsi Veri“ esitlus muuseumi nõupidamiste ruumis, kus tänati kaasautoreid ja kõigil raamatu ostjatel oli võimalus saada raamatusse nende autogramm.

Tänu ürituse toetajatele: Eesti Kultuurkapitalile, Hasartmängumaksu Nõukogule, Eestirootslaste kultuuriomavalitsusele, Haapsalu Linnavalitsusele, Lääne Maavalitsusele, Lääne praostkonnale, Kaitseliidu Lääne Malevale ja kõigile korraldajatele.

5. – 11. oktoobrini osales muuseum koostöös puulaevaselts „Vikan“ jahta „Runbjarniga“ Helsingis iga-aastaselt silgulaadal, kus tutvustasime rannarootsi kultuuripärandit, Rannarootsi muuseumi, Läänemaad, aga ka Ruhnu saart ja muuseumi filiaali Ruhnus. Väljasõit Haapsalust toimus kapten Mart Saarso juhtimisel juba 4. oktoobril ja 16 tunni pärast oldi Helsingis. Nädal aega tuli elada jahtas vanade hülgeküttide moodi, mis oli väga karm katsumus. Jahta kai koht silgulaadal oli avatud merele, nii kiigutasid lained vahetpidamata paati kui pätklikoort. Peale koju jõudmist ja kindlale maale astumist, tundus maapind kui meri veel mitu päeva kõikuvat. Muuseumi töötajatele olid silgulaadal abiks suviti muuseumis vabatahtlikuna abistav Ove Knekt Soomest, vabatahtlik Jaan Loos Eestist ja praktikant Hanna Strandberg. Vapralt pidasid terve nädala jahtas vastu Jorma Friberg ja Jaan Loos.

Tänu Rootsi Kultuurifondi Soomes toetusele (3000€) ja koostööle puulaevaselts „Vikaniga“ sai võimalikuks tänavu kolmandat korda osaleda Helsingis silgulaadal.

28. oktoobril osalesin Tema Kõrgeausus Kroonprintsess Victoria ja Tema Kõrgeausus Prints Danieli Eesti külaskäigul Tallinnas toimunud programmi üritustel.

18.-21. novembril osalesin St. Peterburgis rahvusvahelisel konverentsil „Põhjamaade lugemised“. Konverentsi 3 päevane ülimalt tihe kava mahutas 90 ettekannet. Minu ettekanne oli teemal „Möödunud ajad – eestirootslaste esmaasustus Eestis“.

25. novembril korraldasime muuseumis Pakri traditsioonilise Kadripäeva tutvustamise, kus osalesid Haapsalu Linna Algkooli õpilased.

4. detsembril korraldasime jõulutöötoa, mille raames valmistasime üheskoos vanadest postkaartidest jõuluehteid.

Rootsi Kuningafondile esitatud 15. septembril taotlus „Korsi talu renoveerimise jätkamine-tualetid ja pesemisvõimalus“. Kokku projekti maksumus 83 114€, kuningafondist 350 000SEK = ca 38 000€, Muinsuskaitseametile esitatud taotlus 7 000€.

Rootsi Kultuurifondile Soomes taotlused „Stundars-Aiboland koostööprojekt“ esitas Soome pool.

Projekt „Turukäsitöö muuseumis käsitöönädalal osalemine ja trükise „Rannarootsi kindamustrid ettevalmistamine ja trükkimine““.

Muuseumi tööd tunnustati 2013. aasta tulemuste eest Eesti Kultuurkapitali tiitliga „Läänemaa Kultuuritegija 2013“ – 320€ ja Muinsuskaitse Saaremaa aastapremia „Ruhnu Korsi talu arendamise eest“- 200€.

Kultuuriministri tänukiri „Eestis elavate erinevate rahvuste kultuuride tutvustamise ja eestirootsi kultuuritraditsioonide säilitamise eest“.

Muuseumi korraldatud „Korsi talgud“ tunnustati muuseumide aastaauhinna nominendiks kategoorias „Aasta muinsuskaitse muuseumis“.

Aastast jääb alatiseks meelde meie lähedaste sunnitud lahkumine üle mere 70 aastat tagasi ja paljud toredad üritused koos uute ja vanade tuttavatega.

Ülo Kalm

Rannarootsi Muuseumi direktor

Sihtasutus Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid

Aasta 2014 oli esimene täisaasta kõigile sihtasutuse muuseumidele. Tagasivaatavalt oli see Ilon Wiklandi aasta. 10. jaanuaril avati koos kunstnikuga Iloni Imedemaal uuendatud fuajee ja galerii näitusega „Olen alati siin. Ilon“. Ruumide kujundaja ja näituse kuraatori Tea Tammelaane tööd hinnati väga kõrgelt ning Imedemaa esitati aasta parima uuendatud muuseumi püsiekspositsiooni, Muuseumiroti auhinna nominendiks. Aasta keskele ja teise poolde jäi Ilon Wiklandi elutöönäituse ettevalmistamine Berliinis, koostöös näituse toimumiskoha Laste- ja Noorte Lugemiskeskuse ja Eesti Suursaatkonnaga. Haapsalust saadeti Saksamaale ühtekokku 135 tööd. Novembris kuulutati välja Iloni Wiklandi nimelise noore kunstniku preemia konkursi tähistamiseks kunstniku 85. sünnipäeva 2015. aastal. Sellest sammust peab alguse saame iga-aastane traditsioon.

Astrid Lindgreni „Lärmisepa tänava Lota“ järgi

MUIDUGI OSKAB LOTA PEAAEGU KÕIKE!

Esiatendus: 30. novembril kell 12.00

Etendused: 6., 7., 13., 14., 20., 21. detsembril kell 12.00

Pilet: 6 EUR Piletid saadaval **Piletilevis** ja samal päeval kohapeal

Kestus: 30 minutit

Aasta lõpetati Imedemaal algatatud jõluetendusega „Muidugi oskab Lota peaaegu kõike“ Astrid Lindgreni „Lärmisepa tänava Lota“ ainetel.

Etendus valmis algusest lõpuni oma jõududega, osalesid suured ja väikesed näitlejad Haapsalust, näidendi tõlkis Maarja Aaloe Iloni Imedemaalt ja lavastas Karel Rahu.

Tegelikult oli 2014. aasta kõikidele sihtasutuse muuseumidele suur uute näituste ja algatuste aasta. Uuendatud ajalooline Raekoda sai püsinäituse „Kuurortlinna teejuht“ ning kahe suve näituse „Suvorovi tänava naised“ naiste rõivastest Haapsalus enne Esimest maailmasõda.

Kujundaja Anneliis Aunapuu ning näituste koostajad Eve Otsavel, Asta Veenpere ja Edgar Tammus lõid koostöös Marju Heldemaaga Haapsalu Kutsehariduskeskusest ja moekunstnik Kai Saarega Eesti Kunstiakadeemiast põneva külastajakeskkonna. Piiskopilinnuse toomkirikus tähistasime näitusega „Kapiteelidesse peidetud lugu. Arhitektuur kui ajalooallikas“ Haapsalu linna 735. aastat ning mälestasime kauaaegset muuseumisõpra arhitekt Tõnis Padu. Selle näituse idee autor oli linnuse uus juht Kaire Tooming, kujundas Jaana Ratas ja kapiteelid pildistas fotograaf Peeter Säre. Raudteemuuseumis tähistasime 145 aasta möödumist Haapsalu tuletõrje asutamisest suvenäitusega „Ühenduses peitub jõud“, mille kujundas Deana Pöder, koostajateks Edgar Tammus ning Tõnu Tammearu. Ehituse suurprojektina algas sügisel Toomkiriku katuse remont. Uus katus jääb järgmistel aastatel linna vaadet mõjutama. Samuti käivitus piiskopilinnuse pealinnuses rahvusvahelise haardega keskaja tegevusmuuseumi- teemakeskuse arendusprojekti ettevalmistamine.

Juuli lõpus ja augusti alguses töid elevust kaks uut atraktsiooni- vanalinnas tiirutav huvisõidurong „Peetrike“ ja Tagalahel kurseeriv aurulaev „Kallis Mari“. Nii täitus soov panna külastajatele kuurortlinn „peopesale“ pakkudes igast ilmakaarest meeldejäävaid vaateid linnale. Uus sihtasutus oli kaasatud rahvusvaheliste ürituste korraldamisesse. Mais võõrustasime Euroopa Muuseumifoorumi (EMYA 2014) aastakonverentsist osavõtjaid ning juunis korraldasime Balti Museoloogiakooli (BMS).

Kokkuvõttes külastas või sai osa erinevatest tegevustest 57 130 inimest. Sihtasutuse majandustegevuses ületati omateenitud vahendite näol 230 tuh EURi piir ning jõuti kümne edukama Eesti muuseumi sekka. Oli suur õppimiste ja kokkusaamiste aasta!

Anton Pärn

SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid juhataja

SPORT

Läänemaa keskseks spordiorganisatsiooniks on Lääne Maakonna Spordiliit Läänela, mis koordineerib ja korraldab maakonna täiskasvanute sporti.

Lääne Maakonna Spordiliit Läänela taasloodi 1990. aasta märtsikuus. Seisuga 31.12.2014 oli spordiliit katusorganisatsiooniks 42-le spordiklubile, -seltsile ja -liidule. Üheks spordiliidu ülesandeks on kõigi maakonnas tegutsevate klubide kaasamine liidu tegevusse ning aidata kaasa spordiklubide moodustamisele omavalitsustes. Spordiliidu juhatus on 7-liikmeline ja seda juhib Ailar Ladva. Spordiliit on Eesti Olümpiakomitee, Eestimaa Spordiliidu "Jõud" ja Eesti Seeniorspordi ja Spordiveteranide Liidu liige.

Liidus on 1 põhikohaga töötaja. Juhatusel liikmetele töötasu ei maksta. Tegevus on toimunud vastavalt kinnitatud aasta tegevuskavale ja ürituste kalendrile.

Läänemaal korraldati 2014. aastal meistrivõistlused järgmistel aladel: kabe (64 ruutu), korvpall, ujumine, saaljalgpall, vehklemine, jalgpall, lauatennis, võrkpall, saalihoki, sulgpall, kergejõustik, golf, avamerepurjetamine, rannavõrkpall, orienteerumine, tennis, jalgpall naiskonnad, rattakross, jahipraktiline laskmine, autode vigursõit, bowling, maadlus. Kõikidel aladel anti välja medalid ja karikad vastavalt kokkulepetele. Toetust meistrivõistluste läbiviimiseks anti kokku summas 5560 eurot.

Võrkpalliliiga võitja – Kullamaa. Foto: Ülle Lass.

Spordiliit toetas osalemist Eestimaa Spordiliit Jõud poolt korraldatud meistrivõistlustel osavõtu tasumisel ja sõidukulude osalisel kompenseerimisel. Jõud meistrivõistlustel on osaletud järgmistel aladel: laskmine, orienteerumine, petank, maadlus ja lauatenis. Osaletud on Eesti Spordiveteranide Liidu meistrivõistlustel kergejõustikus, suusatamises, orienteerumises ja petankis.

2014. aastal jätkus koostöö kehalise kasvatuse ainesektsiooniga. Ainesektsioonile saadi toetust omavalitsuste liidust 1500 eurot.

Veebruarist oktoobrini toimus Läänemaa 10. firmade karikasari. Osaletud 14 ettevõtet/firmat/asutust. Võisteldi 15 spordialal: ujumine, lauatenis, orienteerumine, bowling,

vibu, sõudmine, kergejõustik, petank, korvpall, lendgolf, jalgratas, golf, noolevise, laskmine ja sulgpall. Olemuselt liikumisharrastuslik sari on populaarne Haapsalu piirkonnas.

17. jaanuaril kogunes Haapsalu universaalhalli palju kehalise kasvatuses ja lasteaegade õpetajaid, treenereid. Osalemas olid pea kõik koolid ja ka lasteaiad. Toimus kehalise kasvatuses õpetajate ja lastetreenerite koolitus „IAAF programmi „Laste kergejõustik“ rakendamises üldhariduskooli kehalise kasvatuses tundides ja laste kergejõustikus.

Laste kergejõustiku koolitusel osalejad. Foto: Ülle Lass.

Rahvusvahelise kergejõustikuliidu programm „Laste kergejõustik“ on kergejõustikualade õpetamiseks ettevalmistav programm, mis sobib 7-12 aastaste kehalise kasvatuses tundidesse kui ka kergejõustikutreeningule. Koolituspäeval said osalejad proovida erinevate vahendite

kasutamist, ning korraldada lastevõistlust. Koolituspäeva tegi kaasa ka tuntud kümnevõistleja Andres Raja. Kõik lapsed said diplomi ja osalejad tunnistuse koolituse läbimisest. Koolituse läbinud õpetajad ja treenerid saavad vahendeid kasutada ürituste korraldamiseks ja tundide huvitavamaks muutmisel. Vahendid on hoiul Läänemaa kergejõustiku treeneri Kaja Ladva käes. Temaga kokkuleppel vahendeid laenutada saabki. Lektoriks oli Rahvusvahelise Kergejõustikuliidu I taseme lektor, KJK Elite Sport treener Kädy Tänav (Tänak). Koolitust korraldas Eesti Kergejõustikuliit. Kohapealsed partnerid olid Haapsalu Kergejõustikuklubi ja spordiliit Läänela. Koolituse toimumist rahastas Läänemaa Omavalitsuste Liit.

Spordi administreerimiskursus - koolitus toimus Läänemaal 6.-7. veebruar ja 14.-15. veebruar. Koolitaja oli Jüri Järv. Spordiliit oli kohapealse korralduse osas suur abiline. Tegemist oli ROKi Solidaarsusfondi poolt finantseeritud koolitusega. Iga koolitusel osaleja saab nii inglisekeelse õpiku kui ka eestikeelsed loengumaterjalid. Sports Administration Manual on väga hea õpik spordijuhtimisest. Koolitus oli osalejatele tasuta. Koolituse sihtgrupiks olid omavalitsuste sporditöötajad, spordiorganisatsioonide eestvedajad, treenerid, kehalise kasvatuse õpetajad ja kõik spordihuvilised.

Spordiliit Läänela juhatus otsustas oma 4. veebruaril toimunud koosolekul, et viis maakonna treenerit saavad lisapalga. Eesti Olümpiakomitee kaasabil loodi Läänemaale alates 2014.aasta veebruari algusest 5 noorte spordimeisterlikkuse treeninggruppi. Lisapalga saamise aluseks on treeneri kvalifikatsioon, töökoormus, noorte treeningrupi olemasolu ja omavalitsuse valmisolek panustada pool treeneri palgast. Spordimeisterlikkuse gruppide treenerid 2014-2016 aastatel on Helen Nelis-Naukas (meistertreener, vehklemine 1,0 kohta), Kaja Ladva (vanemtreeneri kutsetunnistuse pikendamine taotlemisel, kergejõustik 0,5 kohta), Mati Seppi (meistertreener, laskmine 0,5 kohta), Janar Sõber (vanemtreener kutsetunnistus taotlemisel, maadlus 0,5 kohta) ja Vello Kuhi (vanemtreener, tennis 0,5 kohta). Treenerite tulemused vaadatakse vähemalt kord aastas üle, et veenduda nende gruppide õiges valikus.

Spordimeisterlikkuse treeninggrupi kriteeriumite täitmise muutumisel võidakse juhatuse poolt teha muudatusi treenerite koosseisudes.

Läänemaa XX Talimängud toimusid 9. märtsil Lääne-Nigula vallas -

<http://www.laanesport.ee/laeenemaa-talimaengud-voitis-taas-ridala/>

Jaht tuleb. Teatelaskesuusatamise asemel toimus teatelaskejooks. Hanila noored stardi ootel. Foto: Ülle Lass.

Haapsalu I Maratonil oli üle 100 osaleja. Foto: Ülle Lass.

I Haapsalu Maratoni kohta loe lähemalt: <http://www.laanesport.ee/meenutades-haapsalu-i-maratoni/>

Laupäeval, 8. juunil koguneti kergejõustikuvõistlusele üksteisega mõõtu võtma. Toimus Läänemaa kergejõustikupäev.

Võistlejad pendelteatejooksu stardi ootel. Foto: Ülle Lass.

Peeti Läänemaa meistrivõistlusi kergejõustikus ja Läänemaa XX Suvemängude kergejõustikupäev. Läänemaa kergejõustikupäeval jagati 142 medalit.

Läänemaa XXI Suvemängud võitis Lääne-Nigula. Kokku osales mängudel 9 omavalitsust.

Võisteldi 10 alal. Loe lähemalt: <http://www.laanesport.ee/laeenemaa-xxi-suvemaengud-on->

Nõva „kahurvägi“ köit tõmbamas. Foto: Ülle Lass.

Oluline suursündmus spordis oli Haapsalu IX triatlon. Foto: Ülle Lass.

24. augustil toimus Elustiili Maraton. "Elustiili maratoni" eesmärk oli propageerida tervislikke eluviise, pakkuda inimestele teavet ja oskusi tervislikult oma elu elada. Kui tervislikust toitumisest, käitumisest ja liikumisharrastusest saab igapäeva lahutamatu osa, on inimene tervem, rõõmsam ja tegusam. See oligi "Elustiili maratoni" eesmärk. Üritus ei olnud spordivõistlus, vaid see on mõnus liikumine igale osalejale ettevalmistatud rajal, kus ootavad teda 42 huvitavat "jaama", igas jaamas on osalejale nutikas ülesanne, mis aitab kaasa terviseteadlikkuse tõstmisele. Iga jaama puhul töötab 2 eesmärki – maakonna liikumis- ja kultuuritegevuste võimaluste tutvustus ning lisaks vastava valdkonna enda reklaamimine ja turundamine.

KOP-i (Kohaliku Omaalgatuse Programmist) saadi toetust liikumisprojektile. 29. septembril käivitas Spordiliit Läänela täies mahus projekti „Mina liigun, liigu Sina ka!“. Projekti eesmärgiks on tõsta Läänemaa inimeste teadlikkust liikumisharrastuse kasulikkusest ning tuua inimesed kodudest välja, värskesse õhku liikuma. Liikumismvormiks võib olla kepikõnd, rattasõit, rulluisutamine, suusatamine, uisutamine või kasvõi lihtsalt matkarajal jalutamine. Projekt algas juunis Lihulas testsündmusena korraldatud rulluisukoolitusega.

Nõval toimus projekti „Mina liigun, liigu Sina ka!“ viimane sündmus – Räätsamatk. Foto: Ülle Lass.

Projektiga on liitunud 5 omavalitsust: Nõva, Vormsi, Ridala, Kullamaa ning Lihula. Loe rohkem:

<http://www.laanesport.ee/mina-liigun-liigu-sina-ka/>

KOP-i (Kohaliku Omavalitsuse Programm) toetusel toimus 21. novembril Lihulas Spordiseminar osaluskohvik „Maasport täna ja tulevikus“ .

Läänemaa parimad sportlased 2014

Läänemaa spordielu tähed 2014 särasid 16. jaanuaril 2015. Aastal Pürksis. Tunnustati parimaid sportlasi, spordivedureid, sportlikke peresid ja toetajaid .

Lääne maakonna spordiaasta lõpupeol said suurima tunnustuse vehklejad. Sten Priinits (vasakult), Helen Nelis-Naukas, Katrina Lehis ja Kristina Kuusk. Foto: Arvo Tarmula.

Parimaks meessportlaseks valiti Sten Priinits, kes tuli mullu Kaasanis peetud maailmameistrivõistlustel individuaalarvestuses 8. kohale. Priinits valiti Eesti Vehklemisliidu poolt eelmise aasta lõpus muide ka parimaks Eesti meesvehklejaks.

Läänemaa parima naissportlase tiitli pälvis maailmameistrivõistlustel naiskondliku hõbeda saanud Kristina Kuusk. Neidudest valiti parimaks sportlaseks juunioride maailmameistriks tulnud Katrina Lehis, kes valiti vehklemisliidu poolt mullu neidude arvestuses Eesti parimaks noorvehklejaks.

Vehklejaid saatis edu ka parima Läänemaa treeneri kategoorias, kus võidutses Helen Nelis-Naukas, keda vehklemisliit tunnustas mullu aasta parima noortetreeneri tiitliga.

Lisaks sporditegelaste endi poolt valitud tiitlitele selgusid internetihääletuse kaudu kaheksas kategoorias ka need sportlased, keda rahvas oma lemmikuks pidas.

Aasta spordielu edendajaks valiti jalgpallitreener Jaanus Getreu, kes on üks Läänemaa jalgpallielu eestvedajaid ja lisaks olnud ka üks Aleksander Kreegi mälestusvõistluse kuulitõukes algatajaid.

Aasta spordisündmuse tiitli üle võivad röömustada autospordisõbrad, sest selle pälvis Igaühe Terviseklubi korraldatud “Lääne-Eesti rahvaralli 2014 II Uno Ava rändkarikale”.

Lääne maakonna spordiaasta parimad

Meessportlane:

Sten Priinits – vehklemine

Karl Koha – kergejõustik (rahva lemmik)

Naissportlane:

Kristina Kuusk – vehklemine

Kaia Kanepi – tennis (rahva lemmik)

Noorsportlane (neiu):

Katrina Lehis – vehklemine (ühtlasi ka rahva lemmik)

Noorsportlane (noormees):

Ottomar Ladva – male

Erkki Mitman – kergejõustik (rahva lemmik)

Veteransportlane (mees):

Heikki Sool – lauatennis

Verner Friberg – kergejõustik (rahva lemmik)

Veteransportlane (naine):

Ainu Aavik – kergejõustik

Ülle Raudsepp – orienteerumine (rahva lemmik)

Treener:

Helen Nelis-Naukas – vehklemine

Erkki Lass – korvpall (rahva lemmik)

Võistkond:

Haapsalu lauatenniseklubi meeskond – lauatennis

Lõuna-Läänemaa jalgpalliklubi tüdrukute võistkond – jalgpall (rahva lemmik)

Harrastussportlane (mees):

Agu Lehema – suusatamine ja jooksmine

Harrastussportlane (naine):

Gerda Algre – jalgrattasport ja jooksmine

Kuldsponsor:

Autel-Büroo – võrkpalliklubi Hani tegevuse toetamine

Sportlik pere:

Perekond Tamm (Marju Tamm, Ants Kristjan Tamm, Hele Tamm ja Kaarel Tamm)

Aasta spordielu edendaja:

Jaanus Getreu – jalgpalli edendamine Läänemaal

Aasta spordisündmus:

ADDINOL Lääne-Eesti rahvaralli 2014 II Uno Ava rändkarikale (korraldaja Igaühe Terviseklubi MTÜ)

Aasta uus algatus:

Elustiili maraton (korraldajad Hele Leek-Ambur, Kristi Erkmann ja Ülle Lass)

Ülle Lass

Lääne Maakonna Spordiliit Läänela peasekretär

KIRIKUD JA KOGUDUSED

Lääne maakonnas tegutsevad Eesti Kirikute Nõukogu liikmeskirikutest Eesti Evangeelne Luterlik Kirik (Lääne praostkonna 13 kogudust, Haapsalu, Hanila, Karuse, Kirbla, Kullamaa, Lihula, Lääne-

148

Läänemaa

Turvaline pesapaik

Nigula, Martna, Noarootsi, Nõva, Piirsalu, Ridala, Vormsi); Eesti Apostliku Õigeusu Kiriku Haapsalu Maarja-Magdaleena kogudus; Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu Kiriku Haapsalu Aleksander Nevski kogudus; Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Liidu kogudused (Ridala, Haapsalu, Sutlepa, Vormsi, Palivere ja Lihula); Eesti Metodisti Kiriku Haapsalu kogudus; Seitsmendapäeva Adventistide kogudus Haapsalus; Eesti Kristliku Nelipühakiriku kogudused Paliveres ja Lihulas. Haapsalus tegutseb ka Täisevangeelne Vabakogudus ja Jehoova Tunnistajate kogudus.

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Lääne praostkond hõlmab suurelt osalt ajaloolist Läänemaad, välja arvatud Vigala kihelkond ja Hiiumaa. Praostkonna territoorium on umbes **3680** km² (1934. a. oli Läänemaa **4780** km²). Väljaspool praegust Lääne maakonda on Märjamaa, Mihkli ja Varbla kogudus.

Kogudused lähtuvad oma elu korraldamisel EELK Põhikirjast, Kirikuseadustikust ja EELK arengukavast. EELK missiooniks on täita Kristuse misjonikäsku, olles hooliv, avatud, aktiivne ja ühendav. EELK põhiväärtused on pühadus; Kristusekesksus; osadus; hoolivus; nähtavus, avatus ja aktiivsus. Koguduste tegevus on suunatud kultuuriväärtuste ja elu püsiväärtuste kandmisele. Eesti Vabariigis kui ühes Euroopa Liidu liikmesriigis austatakse euroopalikke väärtusi, mille hoidmisel kirikutel on pikk traditsioon.

2014. aasta sügisest alustati teema aastaga „800 aastat Maarjamaad“ tähistamist, mis on pühendatud kristliku traditsiooni väärtustamisele ja uurimisele.

Koos rahvaga on kirikud osalenud aruteludes kristlike väärtuse üle. Küsime, milles ollakse Eesti ühiskonnas valmis kokku leppima. Milline on väärtuste skaala kogukonnas?

Õhkkond kogudustes ja suhetes Lääne Maavalitsuse ning kohalike omavalitsustega on teineteist austav ja julgustab võtma ülesandeid. Kirik on kultuuri hoidja läbi aastasadade. Vaimse pärandi kõrval on oluline arhitektuurse ja esemelise pärandi hoidja roll. Kirikuhooned ja vallasmälestised kujutavad endast olulist osa Eesti kultuurivaras. Riiklik programm “Pühakodade säilitamine ja areng” on aastate jooksul vaatamata rahaliste vahendite nappusele toetanud mitmeid Läänemaa kirikuid. Läänemaa kultuuripärandi rikkuseks on unikaalsed keskaegsed kirikuhooned oma kunstiga ja kirikute orelid. Sisuliselt moodustavad Läänemaa orelid orelimuuseumi. Orelid on enamalt jaolt mängukorras, kuid vajavad pidevat hooldust. Mitmetes kirikutes toimuvad kontserdid. Kirikute tegevus on väga mitmekesine. Paljud kirikud on avatud

suveperioodil programmi „Teeliste kirikud“ raames. Eesti Kirikute Nõukogu annab välja vastava trükitud teatmiku, aga sama materjal on leitav ka internetis aadressil:

<http://www.teelistekirikud.ekn.ee/2012/>

Lähtuvalt kaasaja ootustest pööravad kogudused tähelepanu avalike suhete paremaks korraldamiseks ning mitmel kogudusel on koduleht. Haapsalu, Kullamaa, Lääne-Nigula, Martna Mihkli, Märjamaa, Nõva ja Ridala koguduse kodulehelt või FBst on võimalik saada ka jooksvat infot koguduse tegevuse kohta. Lääne Elu kajastas 2014. aastal kõikide koguduste elu suursündmusi. Koduleheküljelt leiab teavet ka koguduse ajaloo, sõpruskoguduste ja koostööpartnerite kohta. Kirikutes on saadaval Piiblid ja vaimulik kirjandus.

Trükist ilmus Lääne praostkonna väljaandel “Scripta Annalia 2014. EELK Lääne praostkonna aastakirjad”. Ajakirja koostas Tiit Salumäe, toimetas Lehte Ilves, kujundas ja küljendas Lauri Oja. Väljaanne sisaldas kõikide koguduste ja praostkonna kui terviku informatsiooni. Scripta Annalia on leitav aadressil: <http://haapsalu.eelk.ee/uudis.php?id=191>

Praostkonna trükis ilmus nimega „Jõululeht“ aastatel 1993-2004. Vajadusel muuta aastakiri loetavaks kogu aasta jooksul võeti aastast 2005 kasutusele uue nimena „Scripta Annalia.“

Mitmed teemad on püsinud aastast aastasse, aga igal aastal on olnud ka midagi erakordset ja uut. Kõik 16 kogudust tegid aastakirjale oma kaastöö. Väljaanne on ilmunud Saksamaa Kurhessen-Waldecki maakiriku Schmalkaldeni sõpruspraostkonna toetusel.

Ajaleht Lääne Elu avaldab iga nädala teisipäeval kõigi koguduste kirikuteated. Praostkond teeb koostööd ka niihästi ERR kui kristlike meediakanalitega. Eesti Radio kuulajaskond igal hommikul on umbes 70 000 inimest. Aktuaalne kaamera on kajastanud kiriku uudiseid Läänemaalt tänu kohaliku korrespondendi Ivar Soopani aktiivsele tööle.

Lääne Maavalitsuse ja riiklike struktuuridega ühiste teemade käsitlemiseks kogunes kord kvartalis Lääne Maavalitsuse ja Lääne praostkonna koostöökomisjon. Informatsiooni

vahetamisele lisaks kooskõlastati ühisüritused, käsitleti kultuuriväärtuste hoidmist, sotsiaaltööd, noortetööd, turvalisust jms.

2014 aasta jääb eriliselt meelde:

❖ **Suurpõgenemise 70. aastapäeva tähistamine Haapsalus.**

Eestist lahkumise 70. aastapäeva jumalateenistus toimus 20. septembril Haapsalu toomkirikus ja samas õnnistas peapiiskop Andres Põder põgenemisel hukkunud Eesti Kiriku õpetajate mälestustahvli.

Päeva suursündmuseks oli mälestushetk Rannarootsi muuseumi ees ja kividest paadikujulise mälestusmärgi avamine ja õnnistamine. Foto: Kristi Erkmann.

❖ **Oikumeeniline palverännak Haapsalu linna 735. aastapäeva tähistamiseks.**

9. augustil toimus Haapsalu linna 735. sünnipäeva tähistamiseks oikumeeniline palverännak läbi Haapsalu pühakodade.

Teekonnale asudes tervitas osalejaid Jaani kirikus linnapea Urmas Sukles. Õpetaja Kristel Engman tegi ülevaate palverändude ajaloost ja tuntumatest palverännaku sihtkohtadest. Retke õnnistuseks pidas palvuse praost Tiit Salumäe. Peatus tehti igas pühakojas: EAÕK Maria-Magdaleena kirikus, Metsa tänava baptisti palvelas, linna südames vanal kalmistul Püha Neeva Aleksandri õigeusu kirikus, Raudtee tänaval vabakoguduse palvelas, Endla tänaval metodisti kirikus, naabruses olevas seitsmenda päeva adventistide palvelas ja lõpuks Toomkirikus. Palverännakuks ilmus seitsme Haapsalu koguduse ja linnavalitsuse koostöös toimunud rännakuga Eesti Kirikute Nõukogu toetusel Haapsalu pühakodasid ja kogudusi esitlev brošüür.

Vihikus on teave pühakodade lahtiolekuaegadest, koguduste kontaktandmed, vaimulike nimed ja ajaloolisi fakte ning huvitavamaid tööku kirikutest ja neis tegutsevatest kogudustest. Vihikus on Eesti Kirikute Nõukogu presidendi peapiiskop Andres Põderi ning Haapsalu linnapea Urmas Suklese tervitus.

❖ **Teema aasta „Kaheksa sajandit Maarjamaad“ ettevalmistus ja avavesper**

Teema-aasta „Maarjamaa 800“ tähistamine algas pühapäeval, 7. septembril Pirita kloostri. Seal toimus oikumeeniline avavesper, millega algas tervet järgmist 2015 aastat hõlmav ürituste sari. Kaheksa sajandit tagasi, aastal 1215 tutvustas eestlaste piiskop suurel kirikukogul maailmale Maarjamaad. Maarja nimi kõlab nii rahvalauludes kui ravimtaimedes, me kohtame selle nimega seotud paiku nii oma maad mööda rännates kui ka oma emakeele kõlades, Maarjamaa Rist on meie riigi kõrge autasu, ja muidugi, paljude kirikute nimedes.

Maarjamaa nimelugu meeles pidades mõelgem sellele, kuidas Maarjamaad edasi ehitada.

Teema-aasta üks tähtsündmusi on 2.-5. juulini 2015 toimuv EELK Kirikupäev ja laulupidu teemal "Maarjamaa - Isa maa." Teema-aasta juhtmõtte on neitsi Maarja lause Jeesuse kohta: „Tehke, mis Tema ütleb“. Teema aasta koostöökogu tööd juhib Tiit Salumäe.

Tiit Salumäe

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku piiskop

EUROPE DIRECT TEABEKESKUS – LÄÄNEMAA

2014. aastal oli teabekeskusel teine tegutsemisaasta. Esimese aasta tegevused ja huvi ärgitasid rohkem üritusi korraldama. Aasta prioriteedid olid Eesti ühinemise Euroopa Liiduga ja NATOga 10. aastapäev, Euroopa Parlamendi valimised, majanduskasv ja töökohad, Euroopa Liidu tulevik. Üritusi toimus läbi aasta. Näiteks avati Euroopa päeva puhul pargipink 9. mail Wiedemanni pargis, korraldati raamatukogus näitus Euroopa Liidust, sotsiaalmajas toimus Hispaania hommik, vahva ja eeskujuks teistele oli Martna lasteaia projekt „HIIREPESA EUROOPAS” . Teabekeskust külastasid korduvalt lasteaiaid ja koolid.

Euroopa Pingi avamine Haapsalus Wiedemanni pargis. Foto: Maris Saar.

Läänemaa on valmistumas järgmiseks Euroopa Liidu rahastamisperioodiks 2014-2020 ning tegeleb eelmise perioodi LEADER-strateegia analüüsimise ja hindamisega ning uute sihtide seadmisega. Kavandatav strateegia on aluseks uute toetusrahade taotlemisel, mistõttu on oluline, et see kajastaks võimalikult hästi piirkondade elanike ning organisatsioonide soove.

Soovide välja selgitamiseks viidi läbi neli **maaeluseminari**, kuhu oodati piirkonna ettevõtjaid, avaliku ja kolmanda sektori esindajaid ning teisi kogukonna arendamisest huvitatud isikuid. Osalejaid 105.

Korraldasime neli **õppereisi** EL teemadel. Arendustöötajad käisid Ida-Virumaal, noorsootöötajad Valgamaal, Noarootsi kool Euroopa Majas, kultuuritöötajad Viljandimaal. Lisaks sõidutasime veel 2 bussitäit inimesi Tallinnasse Euroopa Majaga tutvuma. Kokku käis neljal õppereisil 116 inimest.

Koostöös **Haapsalu kutsehariduskeskusega** tutvustasime Eesti vabariigi aastapäeva eel õpilastele Euroopa Liidu liikmesriikide traditsioone aastapäevade tähistamisel ning tähistame Eesti kui Euroopa Liidu liikme sünnipäeva ning Eesti liitumist Euroopa Liiduga 10 aastat tagasi. Osalejaid 262.

Haapsalu Linna Algkooliga tegime koostööd eesmärgiga tutvustada erinevaid Euroopa Liidu riike, nende kultuuri, kombeid, tavasid ja inimesi algkoolilastele. Toimusid nii õpitoad (rahvustoit, -kultuur, -tants, -laul, -mängud jms), temaatilised viktoriinid ja mängud, arutelud, stendid, aktiivsed tegelused nii oma kooli õpilastele kui ka kooli küllastavatele partnerkoolide õpilastele ja õpetajatele. Partnerkoolid olid Belgiast, Poolast, Rumeeniast, Hispaaniast, Sloveeniast, Türgist. Osalejaid 217.

Elustiilimaraton Tervena Euroopasse toimus 24. augustil. Korraldasime maratoni koostöös Haapsalu Kolledži ning spordiliit Läänelaga. Ürituse eesmärk oli koondada maakonna tervisevaldkonna ettevõtted ja asutused korraldamaks ühist tervisekampaniat. Haapsalus toimus eriline maraton, kus läbiti 42 km asemel 42 elustiilipunkti ja mille üheks osaks oli ohutuspäev. Iga osaleja sai diplomi tiitliga elustiilimaratoonar, lisaks veel tervisliku auhinna Läänemaa talupidajatelt (aedviljad jms). Kõik, kes läbisid 42 punkti ehk maratoni, said lisaks meene. Osalejaid oli vähemalt 350. Üritus sai mitmeid tunnustusi – valiti Haapsalu linna prima ürituse nominendiks ning maakonna parimaks spordiürituseks.

Koostöös MTÜga Liigub ja Loob korraldasime üritustesarja **Keskkonnasõber Haapsalus**, mille käigus tutvustati Haapsalu taaskasutuskaarti, tehti talgutega lasteraamatukogu hoov söödavaks, korraldati jalgrattaretk, toidukoolitusi, loodushariduspäev jpm. Osalejaid kokku 170.

Koostöös Haapsalu Rahvaülikooliga korraldasime sarja **Elukool**. Eesmärk teavitada osalejaid elu mõjutavatest ja parandavatest võimalustest (säästmine, reisimine, tarbimine jne) ning toetada aktiivse eluhoiaku kujunemist ja säili(ta)mist vanemas eas. Tarbijakaitse, notarid, valgus ja energeetika, Euroopa Maja ja Riigikogu külastamine, keeltepäev, eesti ja rootsi seotusest õppereis, eakate ohutuspäev, arvutikoolitus. Kokku osales 240 inimest.

8. mail ilmus **vahелеht** ajalehe Lääne Elu vahel (saadaval siin: <http://bit.ly/1KFujQU>).

Tegevust toetas Euroopa Komisjon 18 400 euroga, Siseministerium 20 000 euroga, Riigikantselei 1000 euroga ning Haapsalu Kolledž 500 euroga. Kokku oli projekti **eelarve** 39 900 eurot.

Teabekeskuse tööd teevad Lääne maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna kultuurinõunik Kristi Erkmann ning arengu- ja planeeringuosakonna juhataja Merle Mäesalu, kes koostöös partneritega korraldavad ja aitavad läbi viia Euroopa Liiduga seonduvaid tegevusi ning üritusi.

Europe Direct Läänemaa infopunkti tegevused aitavad täita Vabariigi Valitsuse seadusega maavanemale pandud kohustust korraldada maakonnas Euroopa Liiduga seonduvat teavitustegevust. „Europe Direct teabekeskus – Läänemaa“ on viieaastane projekt (2013-2017), mille tegevusi toetab Euroopa Liit, kaasrahastajateks on Siseministerium, Riigikantselei ja koostööpartnerid maakonnas.

Kõik huvilised (ka õpilasgrupid) on oodatud infopunkti uudistama ja sealolevate materjalidega tutvuma. Punkt asub maavalitsuses (Haapsalu, Lahe 8) ja on lahti maavalitsuse lahtioleku aegadel. Samuti ootavad teabekeskuse töötajad ideid ja ettepanekuid ühistegevusteks ja – projektideks.

Europe Direct infoliin

Euroopa Liidu alase teabe edastamiseks on Eestis loodud võrgustik, mille eesmärgiks on edastada kohalikule elanikkonnale informatsiooni Euroopa Liitu puudutavates küsimustes.

Europe Direct teabekeskus – Läänemaa asub Lääne Maavalitsuse II korrusel
Lahe 8, Haapsalu

Tel: 472 5610

Email: euroinfo@laane.maavalitsus.ee

<https://www.facebook.com/ediclaanemaa>

Teabekeskus on avatud maavalitsuse tööajal
E-N kell 8-17, R kell 8-15.45, lõuna kell 12-12.45.

Teavet saab helistades Europe Direct infoliini tasuta* numbril üle kogu Euroopa Liidu (teenus on kasutatav tööpäevadel kella 9.00–18.30 Kesk-Euroopa aja järgi): 00 800 6 7 8 9 10 11

** mõned mobiilioperaatorid ei võimalda helistada numbritele, mis algavad 00800, või küsivad nende kõnede eest tasu. Teatavatel juhtudel telefoniautomaatidest või hotellidest helistades võivad kõned olla tasulised.*

Merle Mäesalu

Lääne Maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakonna juhataja

Kristi Erkmann

Lääne Maavalitsuse kultuurinõunik

LÄÄNEMAA KOHALIKUD OMAVALITSUSED

Lääne maakond koosneb 10 omavalitsuslikust üksusest - 1 linnast ja 9 vallast: Ridala, Lääne-Nigula, Martna, Kullamaa, Hanila, Nõva, Noarootsi, Vormsi ja Lihula vald ning linnaõigused on ka Lihulal. Maakonna keskus on Haapsalu linn.

Rahvastikuregistri andmeil elas 2015. aasta 1. jaanuari seisuga Läänemaal 25 512 inimest. Aasta alguse seisuga elas Läänemaal 13 115 naist ja 12 397 meest.

42% Läänemaa elanikest elab Haapsalus. Maakonnakeskuses Haapsalu linnas elas 2015. aasta 1. jaanuari seisuga 10 581 inimest. Aastaraamatus on esindatud omavalitsused, kes oma kokkuvõttes saatsid.

Hanila vald

2014. aasta oli Hanila valla jaoks arengudokumentide ülevaatamise ja ettevalmistustööde aasta. Ning hädavajalike investeeringute teostamine eelarve ja laenuraha baasil, kuna järgmise finantsperioodi meetmed selle esimesel aastal ei avane.

Hanila Vallavolikogu algatas uue arengukava koostamise, soovides võrreldes varasemaga muuta selle ülesehitust ja lähenemispõhimõtteid. Arengukava investeeringuteosa arvestab ka rohkem sellega, mille peale on kusagilt võimalik saada toetusrahasid. Uus arengukava sai sügiseks kaante vahele ning volikogu poolt kehtestatud. Koos arengukava koostamisega püüdis koostaja leida eelarves võimalusi rahaliseks kokkuhoiuks.

Ettevalmistused algasid Virtsu ettevõtluskeskuse väljaarendamiseks. Uuriti keskuse paiknemise alternatiive Virtsu poolsaarel ning koostati väljavalitud alale keskkonnamõjude eelhinnang. Edasi saab minna detailplaneeringu koostamisega.

Vald jätkas mereliste tegevuste arendamisega. Kooskõlastusringi jõudis aasta lõpuks Virtsu kalasadama lähiala detailplaneering, mis käsitles ka süvendusmaterjaliga täidetud endise lahesopi kasutust. Sadamale planeeritakse sinna uus ligipääsutee, parkimisplats ja merelkäimise vahendite hoidmiseks hoonestus.

Virtsu kalasadam ja linnus.

Virtsu kalasadama ning vasallilinnuse hooldamiseks ja arendamiseks loodi MTÜ Vanalinna. Alustati vasallilinnuse ühe nurgatorni renoveerimisega.

Vallale kuuluva Rooglaiu sadama peale valmis projektdokumentatsioon. Antud sadam on täiesti amortiseerunud ning sadamabassein setteid täis kantud. Esimese asjana tulebki sadama elementaarseks kasutamiseks see setetest tühjaks tõsta.

Rooglaiu sadam.

Suurematest investeeringutest kaeti 8,2 km valla teid tolmuvaaba kattega ning valla vedelküttega katlamajad viidi üle pelletiküttele.

Kokku muudeti 2,5 kordse pindamisega tolmuvaabaks 10 teelõiku. Pikemad teelõigud on Kukeranna-Kaseküla teel Esivere küla hoonestuse piires, Vatlamäe tee ning Laelatu tee raudtee ja Rame tee vaheline lõik. Virtsu poolsaarel muudeti tolmuvaabaks Tammi tee lõik, Uisu ja Raudtee tänavad. Tihedama liiklusega külade vahel muudeti hoonete juures tolmuvaabaks lõigud Kause, Kinksi, Kukeranna ja Pajumaa teedel.

Valla hoonetel on 5 katlamaja, mis varasemalt oli viidud rahalise kokkuhoiu eesmärgil juba ahjukütuselt üle põlevkiviõlile. Arengukava koostamise käigus ja lähtuvalt sellest, et riik ei soosi enam vedelkütuse kasutamist kütmisel, sai otsustatud pelletiküttele kasuks. Esiteks on tegemist keskkonnale ohutuma kohaliku kütusega ja teiseks näitasid arvutused, et antud küte tuleb

odavam. Küttekulude langus saabub muidugi suuresti siis, kui tehtud investeering on ennast ära tasunud.

Eelpooltoodud kulude katteks võttis vald 10 aastaks laenu.

Kokkuvõtteks võib öelda, et 2014. aasta oli Hanila vallas tegus. Sai mitmedki kitsaskohad lahendatud ning seada sihid edasisteks arendusteks.

Arno Peksar

Hanila vallavanem

Laulupeol osales 7 Lihula kultuurikollektiivi

XXVI laulu- ja XIX tantsupeol "Puudutuse aeg, aja puudutus" oli Lihula väärilt esindatud. Foto: Maris Saar.

Ettelaulmiste ja -tantsimiste kadalipu olid läbinud ja suurpeol osalesid:

Lihula Gümnaasiumi mudilaskoor (juhendaja Pille Saatmäe);

Lihula Meeskoor (juhendajad Andreas Rahuvarm ja Pille Saatmäe);

Lihula Muusika- ja Kunstikooli rahvamuusikaansambel Pillilugu (juhendaja Gunnar Grenštein);

Lihula Naiskoor Leelo (juhendajad Ülle Tammearu ja Ave-Piia Rohtla);

Lihula naisrahvatantsurühm Midli-Madli (juhendaja Astrid Bork);

Lihula valla segarühm Kirivöö (juhendaja Erika Tee)

*Lihula- ja Pärnu-Jaagupi ühendorkester.

*Mati Põdra juhendatav ühendorkester oli kahe maakonna peale, kui Pärnu linn välja arvata, ainuke laulupeole pääsenud puhkpilliorkester.

Mati Põdra on eesti dirigent ja muusikapedagoog, kes on töötanud muusikateoreetiliste ainete ja muusikaajaloo õpetajana, olnud Islandil instrumendiõpetaja ning erakoolis kitarriõpetaja. Ta koordineerib Kaitseliidu orkestrite õppetegevust ning on rahvusvaheliselt tunnustatud arranžeerija. Alates 2011. aastast töötab Mati Põdra Lihula Muusika- ja Kunstikoolis vaskpuhkpillide ja löökpillide õpetajana.

Lihula muuseum avas taas oma ukсед

1. juulil 2014 avas Lihula muuseum huvilistele oma ukсед ning Lihulasse asus tööle Maarja Jõevee, kes on lõpetanud Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö eriala, spetsialiseerudes rahvariiete valmistamisele ja muuseumitööle.

Kõik lasteaia ja koolilapsed saavad tasuta süüa

Alates 2014. aasta 1. septembrist saavad lisaks kooliõpilastele tasuta süüa ka kõik Lihula valla lasteaia lapsed.

Tallinna mnt 13 majaanike elukeskkond paranes

EAS regionaalsete investeeringutoetuste programm toetas 31 956 euroga projekti "Lihula Tallinna mnt 13 elukeskkonna parendamine". Selle ettevõtmise tulemusel on majas elavate inimeste elukvaliteet oluliselt tõusnud. Igas korteris on vee- ja kanalisatsioonisüsteem, maja tagumine trepp on parandatud, sotsiaalkorteril on eraldi väljapääs panduse näol ning ühistaletid on soojustatud ja varustatud vesiklosetiga.

Noortemaja tehnovõrgud said renoveeritud

Teine projekt, mis 2014. aastal EAS regionaalsete investeringutoetuste programmist raha sai, oli noortemaja elektri- ja küttesüsteemi jt tehnovõrkude uuendamise projekt “Lihula noortemaja tehnovõrkude renoveerimine”. Penijõe tee 2 asuva maja uuendamiseks saadi projektitoetust 17 716, 56 eurot. Vajalik omaosalus tuli eraannetusena Holger Wahtmeister'i pärijatelt.

Rahvusvahelised projektid

Lihula Muusika- ja Kunstikool osaleb alates 2013/2014 õppeaastast rahvusvahelises

haridusalases Comeniuse koostööprojektis Art Snapshots of the Past and Present.

Projekti sisuks on kohalik kultuur ja ajalugu, mida vaadatakse, jagatakse ja analüüsitakse kunsti kaudu. Projektis osaleb 10 riiki ning selle kestvuseks on 2 õppeaastat.

Projekt on rahastatud Euroopa Komisjoni Elukestva õppe programmi kaudu, mille tegevust Eestis koordineerib Hariduskoostöö Keskus (<http://www2.archimedes.ee/hkk/>).

Lihula Muusika- ja Kunstikooli täiskasvanute maaliring osales 2014. aastal Nordplus projektis, mis on rahastatud Põhjamaade Ministrite Nõukogu poolt ja loodud põhjamaade koostöö tugevdamiseks. Selle projekti sisuks on kohalikud ajaloolised müüdid, legendid, uskumused. Maaliringi liikmed tutvuvad kohalike muistenditega, loovad neile illustratsioone ja tutvustavad neid partneritele.

Lihula Gümnaasium osaleb aastatel 2014–2017 Erasmus+ üheksa riigi strateegilises koostööprojektis “Healthy European Youth” (“Terved Euroopa noored”). Olukorras, kus rohke nutivideinate kasutamine ning vähene kehaline aktiivsus on muutumas globaalseks probleemiks, on tervis ning tervislikud eluviisid oluline ja aktuaalne teema nii kooli kui ka terve kogukonna

kontekstis. Nii on projekt, mille hüüdlauseks “Terves kehas terve vaim!” oluline kogu Lihula vallale.

Lihula tunnustab ja tänab hea töö eest!

Angelika Puda, Lihula valla sädeinimene 2014. Foto: Ants Maripuu.

Angelika Puda on aktiivselt tegev mitmes kodanikuühenduses: MTÜ Kirbla Külaselts, Kirbla Maanaiste Seltsing, EELK Kirbla Püha Nikolause kogudus, seltsing-segaansambel „Ei või olla“. Ta on ideede generaator, projektide kirjutaja ja elluviija.

2014. aastast väärivad erilist esile tõstmist Kirbla vabaõhu lauatenniselaua projekt ning segaansambli „Ei või olla” ellukutsumine ja eestvedamine.

Ülle Tammeaar, Läänemaa kultuuritegija 2014, tegeleb kultuurielu edendamiseks. Foto: Asso Niin.

Ülle juhendab Lihula vallas kolme kultuurikollektiivi - naiskoori “Leelo” (alates 2004. aastast), Lõuna-Läänemaa mudilaskoori (loodud 2006. aastal) ja segaansamblit “Ei Või Olla” (loodud 2011. aastal). Ülle Tammeaar on pärl lauljate jaoks, suurepärase dirigent ja võrratu inimene!

MTÜ Lihula Lilltikandi Selts, Läänemaa kultuuritegija 2014, Lihula lillkirja festivali korraldamine ja raamatu “Lihula lilltikand” väljaandmine - Seltsi tegevuse eesmärk on uurida, tutvustada, propageerida ja arendada Läänemaale ainuomast Lihula lilltikandit. Kogu nn nõukogude aja varjusurmas olnud Lihula lilltikand on taas publiku ette toodud. Lihula Lilltikandi Selts on nelja tegutsemisaasta jooksul korraldanud lilltikanditeemalisi koolitusi, infopäevi, õpitube. Lisainfo:

<http://lihulatikand.blogspot.com/>

Jaanus Getreu, Läänemaa aasta spordielu edendaja ja Eestimaa Spordiliit Jõud aasta tegija kohaliku spordielu edendaja kategoorias. Lihula Gümnaasiumi pühendunud jalgpallitreener ning Lõuna-Läänemaa Jalgpalliklubi eestvedaja. Klubi tegemistega saab tutvuda nende kodulehel: <http://www.llijk.ee/>.

Lihula vallavanem Varje Ojala-Toos ja Jaanus Getreu 2014. aastal Lõuna-Läänemaa Jalgpalliklubi 20. sünnipäeva tähistamisel. Foto: erakogu.

Heakorrakonkurss 2014

Lihula Vallavalitsus tunnustas ühtekokku nelja kaunist kinnistut ja nende omanikke. Kategoorias ühepereelamud Lihula linnas osutus parimaks Põllu tänav 2 kinnistu, mille omanikeks **Agni ja**

Jaan Laats. Talude kategoorias pälvis võidu **Kaie Kattai** Pikanina kinnistu Saastna külas. Pikanina on erilise hõnguga eraklik mereäärne koht Matsalu rahvuspargis Saastna poolsaare tipus, kuhu viib pikk kadastikega palistatud tee.

Oma kaunite kodude ümbruse eest hoolitsemisel said tunnustuse ja tänukirja **Vaike Ihermann** ning **Toivo ja Helju Markus.**

Lihula spordiaasta

Rahvasport: Mina liigun, liigu Sina ka!

Lihula vald oli üks viiest omavalitsusest, kes ühines spordiliit Läänela projektiga “Mina liigun, liigu Sina ka!” Projekt oli suunatud Läänemaa inimeste teadlikkuse tõstmisele liikumisharrastuse kasulikkusest ning eesmärgiks oli tuua inimesed kodudest välja, värskesse õhku liikuma. Selleks toimus vallas alates 2014. aasta septembrist kuni 2015. aasta märtsini iga kuu üks sariüritus, millest osavõtjad kogusid templeid. Lihulast vedas seda ettevõtmist vallasekretäri abi Katrin Lehtpuu.

Motosport:

Kert Pääbo võitis taas Eesti meistritiitli. Foto: Bret Rii Priidel.

Oktoobris 2014 krooniti motokrossi Eesti meistrivõistluste E1 klassi meistriks Lihula noormees Kert Pääbo. Aasta varem lõpetas Lääne MK sõitja Kert Pääbo meistrivõistluste hooaja MX-2

juunioride klassi meistrina.

Aleksander Kreeki mälestusvõistlused meeste kuulitõukes

Lihula Kultuuri ja Spordipäevade raames toimusid Lihula Gümnaasiumi staadionil Aleksander Kreeki mälestusvõistlused meeste kuulitõukes. Lihulast pärit kuulitõukesangar võitis 1938. aastal Pariisis Euroopa meistrivõistlustel tulemusega 16.38 ja kuna tänavu suvel möödus sangari sünnist 100 aastat, võttis Lõuna-Läänemaa Jalgpalliklubi juht Jaanus Getreu koos heade abilistega vedada väärika ja kõrgetasemelise kuulitõukevõistluse. Võitja Fred Vali: "Eestis ei ole palju sellisel tasemel kuulitõukevõistlusi korraldatud. Olen vaimustuses publikust, aitäh, korraldus oli ladus ja ring väga super. Aitäh!"

Karl Koha: "Hea võistlus, Ausalt. Hea atmosfäär, tehke tuleval aastal jälle." Ilusa ürituse eest tänas ka kohalviivijaid Aleksander Kreeki publiku hulgas viibinud õetütar Helgi Jürgens.

Jalgpall

Lihula Gümnaasiumi 7. – 9. klassi tütarlapsed tulid Eesti Koolispordi Liidu meistriteks jalgpallis ja saavutasid Eesti noorte meistrivõistlustel 5.koha.

Sel aastal 20. juubelit tähistanud **Lõuna-Läänemaa Jalgpalliklubi** kasvandikest osales kuus noort jalgpallurit Eesti noortekoondise laagrites.

Klubis treenib 70 last, üks tüdrukute grupp ja kolm poiste gruppi, kellest üks, 2003. aastal sündinud poisid, võitis Eesti meistrivõistlustel oma grupis neljanda koha.

Korraldatakse palju üritusi ja võistlusi ning klubist on kasvanud mängijaid paljudele Eesti tippklubidele, seejuures ka muude pallimängualade rahvuskoondistesse.

Lisainfo: <http://www.llj.ee/>

Maadlus

Raskejõustikuklubi Leola 2014. aasta tipp hetked

Neljandat korda toimunud Gustav Vahari Memoriaal – noorte vabariiklik maadlusturniir, mis toimub Lihula Gümnaasiumi spordihoones.

Sumomaadluse Läänemaa koolilaste meistrivõistlused, mis toimusid teist korda ja seda Lihula lasteaia maadlussaalis.

Juba viiendat aastat käisid Lõuna-Läänemaa noored maadlejad suvelaagris.

Joonas Kaskmäe juunioride Eesti mv hõbemedal kehakaalus -84kg.

Fred Martin Mägi kadettide hõbemedal nii Kreeka-Rooma -85kg kui vabamaadluses -100kg.

Argos Lobja kadettide Eesti MV -58kg pronks.

Ainar Sten Junker 3. Koht -66kg õpilaste MV-l

Lisainfo: <http://rjkleola.blogspot.com/>

Kristi Märk

Lihula valla info- ja arenguspetsialist

Martna vald

Möödunud aastat meenutades on kõige suurem heameel meie valla inimeste üle.

Martna Põhikooli õpilased olid edukad ProgeTiigri üle-eestilise kooliõpilaste programmeerimisvõistluse "Tuleviku õpperuum 2050" konkursil, kus nad tegid mängu päikesesüsteemist.

Tavatu tulemuse sai meie noor Ants Kristjan Tamm Läänemaa orienteerumisklubist Okas, võites Poolas rattaorienteerumise MMil omas vanuserühmas hõbe- ja pronksmedali.

Jätakuvalt on medalisaajate hulgas Martna noored maadlejad. Nii nagu igal aastal korraldati seegi kord maadlusvõistlus Martna Matt.

Maadlus Martnas.

Eesti president Toomas Hendrik Ilves tunnustas konkursi "Eesti kaunis kodu 2014" parimaid. Läänemaalt oli kolm perekonda, neist kaks - Reet Jänes ja perekond Lunev, Martna vallast. Tunnustati ka Martnas valminud, maal ja meetrisügavuses vees sõitva, maailmas ainulaadse kombaini valmistajaid Arvo Kirsi ja tema poega Veiko Kirsi.

OÜ Engineeringu valmistatud kombain Mülkameister. Foto: Maris Saar.

Neljandat aastat järjest korraldati MTÜ KR Rasingu karikasarja finaalsõitu Kasari rahvasprint meie vallas ajaloolisel Valge Daami ralli radadel Kasari külas.

Suvel korraldas Halja Veersalu koos Kaitseliidu noortega „Kodutunde“ perede lastele tasuta laagri. Ta püüdis anda neile lastele võimaluse kogeda midagi uut ja rõõmu toovat.

Tunnustust väärivad Rõude külselts, Martna Päevakeskus, Martna Spordiklubi ja EELK Martna kogudus, kes on läbi aasta on olnud väga tegusad pakkudes meie inimestle ühistegemise rõõme.

Rõõm on värskelt rajatud säästlikust LED-valgustussest Rõudes ja Kirnas.

Jätkuvad läbirääkimised Harku-Sindi-Lihula 330/110 kV elektriliini trassi asukoha määramise osas.

Tiiu Aavik
Martna vallavanem

Noarootsi vald

Pindala: 296 km²

Kontakt: Pürksi keskus 9, Pürksi küla /Birkas, 91201 Läänemaa

Telefon 47 24 350

e-post: vv@noavv.ee

Kodulehekülg: <http://www.noavv.ee> FB: <https://www.facebook.com/noarootsi?ref=bookmarks>

Elanike arv seisuga 01.01.2015: 849.

Noarootsi vallas on 23 küla (ametlikud nimed on koos rööpnimedega):

Aulepa küla / Dirslätt, Dirhami küla / Derhamn, Einbi küla / Enby, Elbiku küla /Ölbäck, Hara küla / Harga, Hosby, Höbringi küla / Höbring, Kudani küla / Gutanäs, Osmussaare küla / Odensholm, Paslepa küla / Pasklep, Pürksi küla / Birkas, Riguldi küla / Rickul, Rooslepa küla / Roslep, Saare küla / Lyckholm, Spithami küla / Spithamn, Sutlepa küla / Sutlep, Suur-Nõmmküla/Klottorp, Tahu küla / Skåtanäs, Telise küla / Tällnäs, Tuksi küla / Bergsby, Vanaküla/Gambyn, Väike-Nõmmküla/Persåker, Österby.

2014. aasta lõpus oli valla registris 848 elaniku. 2014. aastal registreerus Noarootsi valda 34 uut elanikku, sündis 6 last (4 poissi, 2 tüdrukut), 27 inimest läks mujale, 12 lahkus meie hulgast jäädavalt.

2014. aastal anti vallas välja 4 kõrgeimat autasu – vapimärki, mille said Helgi Kliss, Aivo Hirmo, Üllar Neemrand, Raivo Õiglas ning 45 tänukirja. Tiitliga „Hea isa“ tunnustati Vello Tsarentsit ja tiitliga „Hea ema“ Inge Pillaid. Noarootsi valla kaunima kodu tiitliga tunnustati Arder ja Helju Väli kodu Dirhamis. Kultuuritegija 2013 tiitel omistati Pürksi kultuurimaja naisrahvatantsurühmale ning Läänemaa kultuuritegija 2014 laureaadiks sai Tiiu Tulvik. Riguldi-Noarootsi Kodukandiühing andis Mats Ekmani mälestusfondi stipendiumi Tiiu Tulvikule, Inna Rosarile ja Janne Rabale.

Stipendiaadid Tiiu Tulvik, Inna Rosar ja Janne Raba. Foto: Tiiu Tulvik.

Kultuuri- ja spordiürituste poolest oli 2014. aasta rikas. Juulis toimunud Noarootsi-Riguldi Kodukandiühingu kodukandipäevade raames meenutati 70 aasta möödumist eestirootslaste põgenemisest Rootsi „*Collegium Musicale*“ kontserdiga. Tähistati rahvusvahelist tantsupäeva, osaleti tantsupeol.

Noarootsi valla delegatsioon XXVI laulu- ja XIX tantsupeo "Aja puudutus. Puudutuse aeg!" rongkäigus Tallinnas. Foto: Maris Saar.

Valla jaanitulel Österby sadamas „Untsakate“ kontserdil osales ca 800 inimest. Juulis käidi sõprusvaldade päevadel Kronobys Soomes, korraldati laatasid ja teatrietendusi. Jätkus Noarootsi mälumängusari.

Läänemaa XX talimängudel Lääne-Nigulas saime üldarvestuses III koha, XXI suvemängudel Noarootsis saime esikoha noaloopimises ja 800 m jooksus, üldarvestuses IV koha.

Lääne maakonna 2014. aasta spordivaldkonna kategooria „noorsportlane noormees“ rahva lemmikuks oli kergejõustikuga tegelev Erkki Mitman, kellele kuuluvad: Eesti B-klassi MV 7-võistluses I koht; Eesti B-klassi MV 10-võistluses I koht; Eesti B-klassi MV kettaheites I koht ja Balti maavõistlus kettaheites I koht. Kategooria „veteransportlane mees“ rahva lemmiku tiitliga pärjati samuti kergejõustikuga tegelevat Verner Fribergi, kes saavutas: kergejõustiku EM Türgis M65 teivashüppes III koht; Eesti spordiveteranide sisekergejõustiku MV teivashüppes II koht ja kolmikhüppes 7. koht. „Aasta tegija 2014“ nominent oli Silver Schönberg.

2014. aasta fotokonkursi „RATASTEL LÄBI NOARROOTSI“ eesmärgiks oli tutvustada Noarootsi valda läbi siinse kauni looduse ja vaatamisväärsuste, toredate inimeste, huvitavate tegemiste ja sündmuste. Võistlustöid esitati 26 autori poolt kokku 91. Kõik konkursile esitatud fotod pildistati Noarootsi vallas 2014. aastal, töödest koostati näitus.

Üks fotokonkursi "Ratastel läbi Noarootsi" võistlustöödest "Odensholm". Foto: Marek Lehmus.

Fotokonkursi "Ratastel läbi Noarootsi" võistlustöö "Noarootsi Nokia". Foto: Gerli Neppi.

Pürksi kultuurimaja saal sai uue ilme. Rekonstrueerimistöode käigus paigaldati saali ja lavale uus põrandakate, toodi allapoole aknad, paigaldati uued valgustid, uuendati küttesüsteem, ventilatsioon, siseviimistlus. Projektilahenduse põhipostulaadid on: rohke päevavalgus, loomulik-looduslik hele puit, värvi lisavad kvaliteetsest kangast lavaeesriided ja akende kardinad, stiilsed valgustid.

Pürksi mõisa abihoonesse ehitati vallaelanikele mõeldud käsitöökoda.

Lammutati Pürksi keskväljakul olnud kasutuseta pumbamaja, mis risustas vallakeskuse üldilmet.

Remonditi järgmisi vallateid: Bentase, Valka, Paslepa-Siidiküla, Tulviku, Libese, Ramsi, Riguldi külatee, Torni, Sauna, Liiva, Maisma, Vävarsi ja Suur- ja Väike-Einbi teed.

Lõppesid Vööla mere idakalda korrastustööd, mille käigus likvideeriti nõukogude ajal rajatud kaldaga piirnevad kraavid ja valid. Töid rahastas Keskkonnainvesteeringute Keskus, ellu viis MTÜ Noarootsi Rahvaselts. Plaanis on järgnevalt avada Vööla merd poolitav kunstlik tamm, et tagada veevahetus Kudani järvega.

Österby sadamast on võimalik alusteomanikel näha üle interneti reaajas pilti.

Valmis Hara sadama projekt.

Sutlepa sirgele paigaldati 70 km kiirustpiiravad märgid laste kooli- ja kojumineku turvalisemaks muutmiseks.

Sotsiaalmajas rekonstrueeriti kolm vannituba ja köök ning uuendati soojaveearustuse süsteem. Sotsiaaltoetuste taotlemisest ja eelnõudest vallavalitsusele 2014. a:

- o 110 ravimitoetust;
- o 54 rahuldatud toimetulekutoetust;
- o 30 KOV toetuse taotluse eelnõud;
- o 12 matusetoetust;
- o 10 rahuldatud sünnitoetuse taotlust (koos on nii I ja II osa);
- o 1 rahuldamata sünnitoetuse taotlus koos vastuskirjaga.

Määruste eelnõud vallavolikogule:

- o Sotsiaaltoetuste maksmise kord;
- o Huvihariduse toetuse määramise ja maksmise kord;
- o Koduteenuste loetelu, osutamise tingimused ja kord;
- o Toimetulekutoetuse määramiseks eluruumi alaliste kulude piirmäärade kehtestamine;
- o Sotsiaaleluruumi andmise ja kasutamise kord.

Planeerimine, ehitus, maa

Maareform

Valla üldpindala on 29 635,6 ha, sellest katastris registreeritud 98,3 % ehk 29 123,8 ha

Katastris olevast maast:

Tagastatud 26,5 % ehk 7 723,1 ha

Erastatud 29,9 % ehk 8 709,1 ha

Munitsipaliseeritud 0,5 % ehk 135,1 ha

Riigistatud 43,1 % ehk 12 556,5 ha

Reformimata maad on 511,8 ha ehk 1,7 % valla üldpindalast.

Registreeritud katastriüksusi: 3901 tk; erinevaid maaomanikke 2025 (nendest Rootsis 479 ehk 23,6 % maaomanikest ja mujal välismaal veel 92 maaomanikku). Maaomanikke on 16-st erinevast välisriigist. Juriidilisi isikuid on maaomanike hulgas 206 ehk 10,2 %.

Detailplaneeringud

Algatati 2 (kokku algatatud 137)

Võeti vastu 2

Kehtestati 1 (kokku kehtestatud 110)

Ehitustegevus

Projekteerimistingimused 23 (nendest 11 elamule või suvemajale)

Kirjalikud nõusolekud 15 (nendest 8 on puurkaevud)

Ehitusload 20 (nendest 5 uut üksikelamut või suvemaja)

Kasutusload 58 (nendest 2 uut üksikelamut ja 5 suvemaja)

Vabaajakeskused

Pürksi VAKi tegevuspõhimõtteks oli koostöö põhikooli, gümnaasiumi ja õpilaskoduga. Tegevuste plaanimine toimus nädala kaupa (pühapäeval läks facebooki üles järgmise nädala kava), pikemat tegevuskava kasutati projekti „Noore õue“ tegevuste kavandamisel. Eelinfo ning ka hilisemad kokkuvõtted tehtust olid kättesaadavad facebooki kaudu (URL: <https://www.facebook.com/PurksiVabaajakeskus>). Samuti oli info üleval VAKi stendil, mille kinkisid keskusele Lääne Maavalitsuse esindajad keskusega tutvumispäeval 10. novembril 2013. aastal.

Tegutsemist jätkasid 2013. aastal käivitatud ringid: kokandus- ja kunstiring, maalimine, meisterdamine ja käsitöö. Regulaarselt toimusid võistlused erinevatel aladel (piljard, lauatennis, kaardimängud, viktoriinid), võitjatele magusad auhinnad ja diplomid. 2014. aasta Avatud noortekeskuste projektikonkurssi (ANK) projekti eesmärk oli viia tegevused soojal ajal õuealale, eesmärk sai täidetud.

Igal kolmapäeval külastasid vabaajakeskust kohalikud eakad, et trennida jõusaalis ja osaleda heegeldamisringis. Suurenes jõusaali kasutatavus kohalike elanike hulgas. 2014 a kevadel käivitus projekt Noarootsi kirivöö valmistamiseks kohalike naiste poolt.

Kirivöö projekti raames valmistatud vööd. Foto: Tiiu Tulvik.

Pürksi Vabaajakeskust külastati 2600 korral.

Sutlepa Vabaajakeskuses jätkati kandlemängu õpetamisega. Toimusid laulmistunnid ja improvisatsioonitunnid rütmipillidega lastele. Koos käis ka naisansambel. Tehti käsitööd ja meisterdati, keskus käis massöör ja juuksur ning toimusid joogatunnid. Sutlepa

Vabaajakeskuse jõusaali ja sauna külastati kogu 500 korral.

Noarootsis tegutseb kaks raamatukogu – Sutlepa ja Pürksi – kokku 236 lugejaga. Pürksi raamatukogu külastati 2243 ja Sutlepa 340 korral.

Noarootsi kool

Noarootsi koolis õppis septembris 2014. aastal 79 õpilast. Kooli õpilaskodus on 38 õpilaskohta, neist 20 riiklikult toetatavat. Noarootsi lasteaia on ühes rühmas 24 last.

Noarootsi Kooli Parimaks kolleegiks 2014. aastal oli Tiina Järv.

2014 aasta haridusvaldkonna peaesmärgid ja nende saavutamine valdkonniti:

1..Eestvedamine ja juhtimine.

1.1. Üldtööplaan ja muud tegevuskavad on koostatud lähtudes arengukavas ja tegevuskavas kokku lepitust ning töötajaid kaasates – üldtööplaanis planeeritud eesmärgid elluviidud. Positiivselt on mõjunud uue töötaja asumine huvijuhi ametikohale.

1.2. Lasteaia, põhikooli ja gümnaasiumi töötajad tegutsevad koos ühiste eesmärkide nimel:

- viidud läbi ühisüritusi lasteaiale ja algklassidele: teatrikülastused Haapsallu („Jussikese 7 sõpra“, „Pöial-Liisi“);
- koolile ja gümnaasiumile: orienteerumismäng, Luciapäeva kontsert; YOLE-projekt (tugiõpilased NG aitavad õpiraskustes kooliõpilasi), Jüriöö jooks;
- 2-päevane koolipere ühisekskursioon õppeaasta lõpus Hiiu- ja Saaremaale (KIK-i rahastus);
- kooli ühisüritus Koolipere sünnipäeva- ja ekvaatoripidu (uus traditsioon).

1.3. Kavandatakse ja korraldatakse ühiseid koolitusi, ettevõtmisi jne, mis toetavad ühise organisatsioonikultuuri kujunemist ja säilimist:

- traditsioonilised on motivatsiooniõhtud õppeaasta alguses, õpetajate päeval, jõulude ajal ja õppeaasta lõpus;
- kooli, õpilaskodu ja gümnaasiumi töötajate ühiskoolitus õpilaste motiveerimise ja toetamise teemal (AMI, 2x2 koolituspäeva).

1.4. Korraldatakse seaduskuulekuse parandamisele suunatud tegevusi:

- Euroopa 112 päev;
- politsei- ja päästeameti KEAT (Kaitse ennast, aita teisi) laagris Tuksis osalesid 5. - 7. klasside õpilased;
- viidi läbi jalgratturi liikluskoolitus ja eksam.

1.5. Korraldatakse kooli põhiväärtusi toetavaid ettevõtmisi:

- Heategu on hea tegu! - aasta jooksul kogutud taararaha anti üle Haapsalu loomade varjupaigale (käesoleval aastal korjatakse raha lastekodule)

- Kiusamisvastane üritus "Tore, kui koolis on tore".

1.6. Õpilaskodu maksimaalse täituvuse saavutamine:

- 2014 varasuvel lahkus õpilaskodust 9 õpilast, sügisel võeti juurde samuti 9 uut õpilast;

- alates 01.09.14 on õpilaskodus 20 riiklikku kohta.

2. Personalijuhtimine

2.1. Personali värbamise ja valiku, koolituse, arendamise ning motiveerimise (sh nt arenguestlused, premeerimine jmt) kavad on koostatud ja rahaliste vahenditega kaetud

- uued töötajad on töölevõetud: keemia ja matemaatika õpetajad ning kokk.

3. Koostöö huvigruppidega

3.1. Kõigi osapooltega (õpilasesisindus, gümnaasium, lapsevanemad, vallavalitsus ning volikogu haridus- ja kultuurikomisjon) on loodud ja hoitud head koostöösuhted, info kiire ja takistusteta liikumine on tagatud

- uus hoolekogu koosseis on tööle asunud;
- toimib tihe suhtlus Harjumaa lastekaitse- ja sotsiaaltöötajatega.

3.2. Edukalt toimub infovahetus vanemate- laste ja õpetajate vahel ePäeviku kaudu.

4. Ressursside juhtimine

4.1. Rahalised vahendid on kasutatud säästlikult ja kooli pidaja huvidest lähtuvalt.

4.2. Õpilaskodu on mehitatud vajaduspõhiselt ja sisustatud seadusest tulenevate nõuete kohaselt

- õppeaasta lõpus viidi läbi remont ja hangiti uut sisustust. Lisandus 1 eluruum õpilastele, mistõttu suurenes õpilaskodu mahutavus aasta lõpuks 38-ni.

5. Õppekasvatustsents

5.1. Õpetajatel on registreeritud ülevaade õpilaste erinevatest võimetest.

- õpilaste kohta kogutakse andmeid, milleks on avatud ÕIK (õpilase individuaalsuse kaart)

5.2. Õpilastele on tagatud tugipersonali (nt logopeed, psühholoog) abi koolis.

- koolil logopeedi ei ole, teenust osutab kord üle nädala Läänemaa Innove logopeed E. Kabin.

5.3. Koduõpet vajavad õpilased saavad võimaluse omandada kvaliteetse põhihariduse:

- 2014/2015 õppeaastal on 2 õpilast koduõppel.

5.4. Korraldatakse karjäärinõustamist:

- osaleti HKHK kutsepäevadel.

5.5. Huvijuhil eestvedamisel tegutseb õpilasesindus ja kujundatakse hoolivat ja ettevõtlikku õpilast (koostöö „ENTRUM“ liikumisega)

5.6. Parimate õpilaste tunnustamiseks jätkatakse traditsiooni: direktori vastuvõtt edukatele õpilastele ja nende vanematele. Uueks õpilaste tunnustamise võimaluseks kasutatakse trimestri kokkuvõttes kõigis klassides omistatavad tiitlid „Parim sõber“ ja „Suurim edeneja“. 9. klassi lõpuaktusel premeerib Riguldi-Noarootsi kodukandi ühing lõpuklassi parimaid.

5.7. Uue õppekava rakendamine, kooli õppekava korrigeerimine, läbivate teemade käsitlemine:

- osaleti RMK, Keskkonnaameti, TÜ haridusprojektides;

- osaleti erinevates õpitubades (VAT teater, TTÜ Innovatsiooni- ja ettevõtluskeskuse MEKTORY Energia Avastuskeskuses);

- külastati näituseid, korraldati õppeekskursioone (Euroopa maja külastus).

Triin Lepp

Noarootsi vallavanem

Ridala vald

26. juuni 2014

Tadžikistani Vabariigi Riigiteenistujate kvalifikatsiooniarendamise Instituudi delegatsiooni koosseis viibis Tallinnas 2.-10. mail 2006. Mitmete asjaolude kokkusattumise tõttu oli Ridala Vallavalitsus Tadžikistani delegatsiooni võõrustajaks 5.mail 2006.

18. juunil 2014 sain oma healt tuttavalt EBSi rektorilt Arno Allmannilt uue pöördumise, kus ta soovis sama riigi valitsusdelegatsiooniga 26. juunil taas Ridalasse tulla. Sain taustainfoks teada, et Tadžikistanis on alustatud kohaliku omavalitsuse reformi ja nende soov on tutvuda kohaliku omavalitsuse toimimisega Eestis. Leppisimegi kokku, et aruteluteemadeks on:

- valla juhtimismudel
- valla ülesanded hariduse, sotsiaaltöö ja kommunaalmajanduse valdkonnas
- valla koostöö ettevõtetega
- valla arengukava ja eelarve koostamise alused
- valdade koostöö maakonnas

Tadžikid Ridalas.

See visiit oli mõlemale poolele oluline uute teadmiste saamisel. Kohtumise töökeeleks oli vene keel. Meie külalised olid peamiselt Tadžikistani presidendibüroo täitevbüroo osakonnajuhatajad ja nõunikud. Nende hulgas oli ka majandusarengu ja kaubandusministri asetäitja ning rahandusministri asetäitja.

18. september 2014

Sellel päeval korraldas Riigikantselei Ridala vallas Vabariigi Valitsuse väljasõiduistung. 2014. aasta septembris möödus 70 aastat Otto Tiefi valitsuse viimasest istungist Põgari palvemajas (22.09.1944). 10 aastat tagasi, kui sellest sündmusest möödus 60 aastat, pidas valitsus Põgari palvemajas oma väljasõiduistung. Ridala valla juhtidel oli meeldiv võimalus tervitada Eesti Vabariigi Valitsuse ministreid ja tänada neid kõiki osaluse eest sellel väljasõiduistungil. Kordaläinud sündmuse eest avaldas Ridalale tänu peaminister Taavi Rõivas ja riigisekretär Heiki Loot.

Ridala jaoks oli see ajalooline päev, sest selle istungi lõppedes kiirustasime naaberkülla Kiidevasse, kuhu ootasime suurt hulka välisdiplomaate. 18.-19. septembril korraldas Põllumajandusministeeriumi välissuhete osakond Eestis resideeruvatele diplomaatidele traditsioonilise ringsõidu, mis seekord toimus Läänemaal ja mille teema oli sel aastal suursaadikute valikul kalandus. Ringsõit hõlmas ka Ridala valda. Selles programmis oli Kiideva küla tutvustamine, kuhu sealne selts on mitmete erinevate toetuste abil palju kogukonna huvides investeerinud. Alustuseks oli vallavanemal meeldiv võimalus välisdiplomaate tervitada ja neile öelda, et naaberkülas lõppes just äsja valitsuse istung. See põhjustas kohe meeldivat ärevust, et Ridala nii oluline paik on. Tundus, et meie külalistele jäi vastuvõtust hea mälestus.

Saadikud Kiidevas.

Huvitava vahetalana oli diplomaatidele pakkuda kalapaatidel lühikest mereretke Puise vastvalminud sadamasse ja seda võimalust kasutasid peaaegu kõik. Ilm oli suurepärase ja meri praktiliselt peegelsile, mistõttu maabuti õnnelikena ja rõõmsa elevusega. Meil oli suur rõõm

tutvustada selle sadama valmimislugu Euroopa toetuse abil ning tutvustada Puise rannakalureid. Sadama vahetus läheduses paiknevas Nina talus pakutud kalatoitudega lõunalauas tutvustasime ka Ridala valda laiemalt. Selle mitmekesise päeva õhtul toimus Haapsalu kuursalis väike kontsert, millele järgnes pidulik õhtusöök. Kontserdil ja õhtusöögil osales ka minister Ivori Padar.

Siinkohal võimalus ka nimetada ja jäädvustada Läänemaa ajalukku kõik riigid, mida välisdiplomaadid esindasid.

DIPLOMAATIDE RINGREISIST 2014 OSAVÕTJAD

1. **Austria suursaadik** T.E. pr Renate Kobler
2. **Aserbaidžaaani suursaadik** T.E. hr Tofiq Zulfugarov
3. **Hiina suursaadik** T.E. hr QU Zhe
4. Hiina suursaadiku abikaasa pr Jiang Li
5. Hiina suursaatkonna majandus- ja kommertsbüroo direktor hr Ren Yi
6. Hiina suursaatkonna majandus- ja kommertsbüroo direktori hr Ren Yi abikaasa pr Feng Yuanyan
7. Tšehhi suursaadiku asetäitja pr Alena Teznerova
8. Tšehhi suursaatkonna majandusnõunik pr Riin Kobin
9. Soome suursaatkonna minister pr Heli Kanerva
10. **Prantsuse suursaadik** T.E. hr Michel Raineri
11. **Gruusia suursaadik** T.E. pr Tea Akhvlediani
12. **Saksa suursaadik** T.E. hr Christian Matthias Schlaga – 18. septembril, ei ööbi
13. **Kreeka suursaadik** T.E. hr Constantine Catsambis
14. Kreeka suursaadiku abikaasa
15. **Ungari suursaadik** T.E. hr Erik Haupt
16. **Jaapani suursaadik** T.E. hr Tetsuro Kai

17. Jaapani suursaadiku abikaasa
18. **Läti suursaadik** T.E. hr Juris Bone
19. **Moldova suursaadik** T.E. hr Victor Guzun
20. Moldova suursaadiku abikaasa
21. Hollandi suursaatkonna majandusatašee pr Anne Jürgenson
22. **Rootsi suursaadik** T.E. hr Anders Ljunggren
23. Rootsi suursaadiku abikaasa
24. **Türgi suursaadik** T.E. hr Ahmet Ülker
25. **Ukraina suursaadik** T.E. hr Viktor Kryzhanivskyi
26. Ukraina suursaadiku abikaasa
27. Ameerika Ühendriikide suursaatkonna majandus- ja kommertsnõunik hr Brett Makens
28. **Valgevene suursaadik** T.E. hr Anatoly Stepus
29. Leedu suursaatkonna I sekretär hr Rimas Kungys
30. **Makedoonia suursaadik** T.E. hr Sasho Veljanovski
31. Norra suursaatkonna praktikant pr Marit Sissel Kvernenes
32. Suurbritannia suursaatkonna esindaja
33. **Belgia suursaadik** T.E. hr Marc Thunus
34. Poola suursaatkonna chargé d'affaires a.i. Mr. Tomasz Kobzdej
35. Taani suursaatkonna praktikant

10. oktoober 2014

Uuemõisas, Haapsalu kutsehariduskeskuses, avati üle-eestiline täiskasvanud õppija nädal (TÕN). Sealsamas tunnustati maakondlikul ja ülevabariigilisel tasandil silmapaistvamaid õppijaid, koolitajaid ning koolitussõbralikke organisatsioone ja omavalitsusi. Ridala valda tuli kaks maakonna tiitlit ja kaks vabariiklikku eripreemiat. Kalle-Kusta Tõnisma pälvis Läänemaa aasta õppija tiitli ja Eesti aasta õppija eripreemia ning Ridala valda tunnustati Läänemaa koolitussõbralikumaa omavalitsuse tiitliga ning sai samas kategoorias ka vabariikliku eripreemia.

Tunnustamisel toodi esile, et Ridala vallas hinnatakse ja rahastatakse täiskasvanuhariduses osalemist. Soovitakse jätkata head koostööd vallas asuva kutsehariduskeskusega. 2014.aastal algatatud vabaharidusprojekt „Ridala Rahva Kool“ ühendab koha peal tegutsevaid kodanikualgatusi ja oskajaid ning on parim näide piirkonnas valitsevast koostöövaimust ja uuendusi soosivast õhkkonnast. Fruktodisain, klaasikursus, keraamikakool, trühvlikool, maitsetaimede külvipäev, tervisealased loengud, stiilikool “Soodsalt stiilseks”, surfikool, senioride klubi „Elurõõm“ on vaid mõned näited Ridala valla toetatud viimase aja ettevõtmistest.

Fruktodisaini koolitus Ridala vallas.

Infot toimuvast levitati muude kanalite kõrval ka meeleoluka seinakalendri abil. Mittetulundusühinguid toetatakse nõu ja jõuga ning tublimaid tunnustatakse. Sellel on ka palju kaugemale ulatavam mõju: tugevad kogukonnad peavad paremini vastu ühiskonna kiiresti muutuvates olukordades.

11. detsember 2014

Maanteeamet tunnustas Ridala vallavalitsust põhikooli juurde rajatud liiklusväljaku eest. Liikluskasvatuse auhinnad anti üle tänuüritusel Viljandis. Ridala vald oli Läänemaalt ainus, keda tunnustati. Maanteeameti ennetustöö spetsialist Solveig Edasi hindas koostööd Ridala vallaga, sest initsiatiiv, algatus ja rahastus tuli vallalt. Tore, et valla esitas tunnustamiseks Ridala Põhikool, sest direktor Milve Viigandi sõnul on lasteaial ja koolil nüüd kõik võimalused liikluskasvatuseks, jalgrattasõidu harjutamiseks ja liiklusteemaliste ürituste korraldamiseks. Väljak avati mai lõpus.

Liiklusväljak Ridala Põhikooli juures.

Töö laste ja noortega ning nende huvitegevus on juba aastaid valla üks prioriteete.

Sport ja tunnustamised

Iga aasta toob tunnustust valla sportlaste saavutustele. Valdade talimängudelt toodi võit ja suvemängudelt kolmas koht. Ridala spordirahva tahe on võistelda valla eest kõikidel mängude kavva lülitatud aladel. Läänemaa sportlaste tunnustamisürituse nominentide hulgas oli valla entusiastlik spordijuht Pille Raudsepp ning pikaajalisi traditsioone esindav Ridala valla XX

jüriöö matk-jooks. Pea sama kaua on püsinud rahva seas populaarsetena Ridala külademängud ning Ridala karikavõistlused.

Uue alana on populaarsust kogunud Ridala Maasturklubi MTÜ tegevus.

Ridala maasturiklubi masinad.

Klaperjaht 2014 oli maasturiklassides Eesti Offroad Racing meistrivõistluste sari. Ühele võistlusele saime kaasa elada Ridala kodusel maasturirajal Panga külas 27.-29. juunil, korraldajaks Ridala Maasturiklubi MTÜ Matis Trei eestvedamisel.

Võistlus on võtmas rahvusvahelisi mõõtmeid. Klaperjahil 2014 osales autosportlasi kokku 5 riigist.

Tunnustamiseks esitati 8 ettevõtet või asutust, kes soodustavad oma töötajate vabatahtlikku tegevust vabaihendus(t)es.

AB Lextal

Fontes PMP OÜ

Muhu vallavalitsus

Palamuse Vallavalitsus

Päästeamet

Ridala Vallavalitsus

Riegler Grupp OÜ

Tresmark OÜ

Vabariikliku kampaania „Märka Vabatahtlikku“ raames esitati ettevõtete ja asutuste hulgas nominendiks ka Ridala Vallavalitsus. Tunnustamisüritus toimus 7. detsembril Türil.

Toomas Schmidt

Ridala vallavanem

Vormsi

Eesti vabariigi 96 aastapäeval tunnustati tänukirja ja meenega:

KAISA VALM – ettevõtlik ja tubli Vormsi õpilane
BORRBY KÜLASELTS – Borrby ajaloo kogumise ja vahvate näituste korraldamise eest
ADA OJASAAR – hooliva ja mõistva suhtumise eest Vormsi inimestesse
EIDI LEHT – Eduka fi Imiprojekti «Vormsi tantsib» ja kodusaares traditsioonide hoidmise ja tutvustamise eest
AGE KÕIVEER, KRISTINA RAJANDO, YNGVE ROSENBLAD ja MARJU TAMM – Vormsi Talharpa mängimise traditsiooni elluäratamise eest

Vormsi kultuurijuht Krista Veisson on Läänemaal esimene, kellel on ette näidata kultuurikorraldaja kutsetunnistus. Foto: Arvo Tarmula, kopeeritud Vormsi valla lehest.

Vormsi kultuuripäev 2014

Vaatamata ilmale ja sellest tulenevale praamiliikluse ärajäämisele tol 15. märtsi laupäeval ja haigustele, mis mõne mehe maha murdis just selleks ajaks, toimus Vormsi 7. kultuuripäev. Need, kes tulla said, olid kohal ja üks ettekanne toimus lausa videoülekanadena Tallinnast. Kultuuripäeva teema – Vormsi maastik, mis oli välja kuulutatud juba eelmisel aastal, oli igati

asjakohane ja juttu jätkus terveks päevaks. Päeva vedaja Ants Rajando avasõnade järel ütles Vormsi valla poolsed tervitussõnad Eidi Leht. Nii nagu alati, nii ka seekord esitasid Vormsi lasteaias ja kooli lapsed õpetaja Malle juhendamisel muusikalise põimiku päeva sissejuhatuseks ning vanu kirikukoraale kandis ette kaunil koolitatud häälil Johanna-Liisa Müürisepp.

Põhiettekannetega alustas Ants Rajando, kes arutles varase asustuse jälgedest tänapäeva Vormsi saarel – rannajoone muutused läbi aastatuhandete, nendega kaasnenud külade paiknemised otse mere ääres ja teedevõrgustik on hästi jälgitavad vanematel kaartidel ja üllatavalt sageli ka täna sel päeval looduses. Ajaloolane ja tõlkija Ivar Rüütli oli üks nendest, kes jäi Rohukülla praami ootama aga tänu tänapäevastele tehnikavahenditele sai oma ettekande siiski pidada üle interneti. Tema poolt oli põhjalik ülevaade Vormsi asustusest, koha- ja perenimedest ülemöödunud sajandil.

Lõunaks said kõik kohalolijad sooja suppi ning suures valikus Vormsi kodudes valminud erinevaid küpsetisi ja aiasaadusi. Et toit saaks rahulikult seedida, esines lõunapausi järel hiljuti oma 20. aastapäeva tähistanud Vormsi rahvatantsurühm talharpa elava muusika saatel.

Tallinna Ülikooli teaduri geograafia kandidaadi Urve Ratase ettekanne Vormsi maastikest avas pealelõunase ettekannete paneeli, rääkides maastikest üldse ja tutvustades saare eri paikkondi.

Tänapäeva metsadest saarel rääkis nende parim tundja Ants Varblane, kes muretses meie roheline kulla saatuse pärast. Helgi Maurer meenutas aastaid, mil Vormsil oli aktiivne põllumajandus piirkond. Lisaks olid stendiettekanded Borrby rebasefarmist ja kooli poolt tehtud ülevaade mõningatest Vormsi pärandkultuuri ehitistest vanade ning tänaste fotode kaudu.

Saalis olid vaatamiseks Vormsi koolipoiste ja -tüdrukute valmistatud esemed, milledest esile tõusis vana tuuliku meetrikõrgune stiilne koopia.

Käsitöö Seltsi daamid olid välja pannud nii Vormsil kasvatatavate lammaste villa, kui nendest valmistatud esemeid ja muid käsitöötooteid. Foto: Meeme Veisson, kopeeritud Vormsi valla lehest.

Konverents päädis aruteluga Vormsi edasise saatuse üle, kuidas paremini uurida, kaitsta ja nähtavaks muuta pärandkultuuri objekte saarel. Kohtumiseni 2015. aasta kultuuripäeval!

Meeme Veisson

Vormsi valla leht, aprill 2014

Vormsil avati turismindust elavdav QR-kood ehk "Ärku"

Kuidas sündis nimi «Ärku»?

Vallavalitsuses QR-koodiga märgist kõneldes, kutsus igaüks seda erineva nimega – märk, silt, plakat, tahvel, QRkood ning ühel hetkel küsis segaduses olev vallatöötaja, mis asi see Ärku (RQ) ikkagi on, kuhu ta tuleb ja mismoodi välja näeb. Nõnda sündis hellitusnimi «Ärku».

Vormsi sadamas avati projekti «Armastame Eestimaad» raames silt skaneeritava QR-koodiga, millelt avaneb mobiilne veeb ümbruskonna vaatamisväärsustest, majutusasutustest ja aktiivse puhkuse võimalustest. Foto: Lauri Levo, kopeeritud Vormsi valla lehest.

Lähiajal levivad QR-koodiga sildid ka teistesse Eesti valdadesse. Projekti algatajaks on pikaajaline ettevõtja Erko Reinmann, kes ehitas «Armastame Eestimaad» üles koos kolme sõbraga ja seda, muide, puhtalt kodumaaarmastusest. «Idee tekkis nagu parimad asjad elus ikka – juhuslikult ja siirast soovist midagi ära teha,» kirjeldab Reinmann ja jätkab: «Sõitsin parajasti Rõugest Pärnusse ning valisin sõiduks ebatraditsioonilisema raja. Tee peal sattusin ühte pisikesse talukohta, kus sümpaatne vanapaar peab juba mõnda aega kodurestorani – mis on muide suurepärane! Ma ei oleks sellest kohast mitte kunagi kuulnud ja sellest olnuks tuline kahju!» «Tänane reaalsus näitab, et lühiaegselt maakonda või alevit külastav inimene ei suudagi kohalikke pärleid ise üles leida – olgu selleks siis mahekaubandus, eriline turismiobjekt või kodumajutus. Seega on «Armastame Eestimaad» projektil teine lisaväärtus veel – kohaliku majanduse- ja turismielu elavdamine ning Eesti siseturisti elamustepagasi rikastamine,» tunnustab projekti pilootvalla Vormsi vallavanem Tanel Viks. Kohalike omavalitsuste poolt infoga täiendatav «Armastame Eestimaad» on ja jääb kõigile osapooltele reklaamivabaks ning

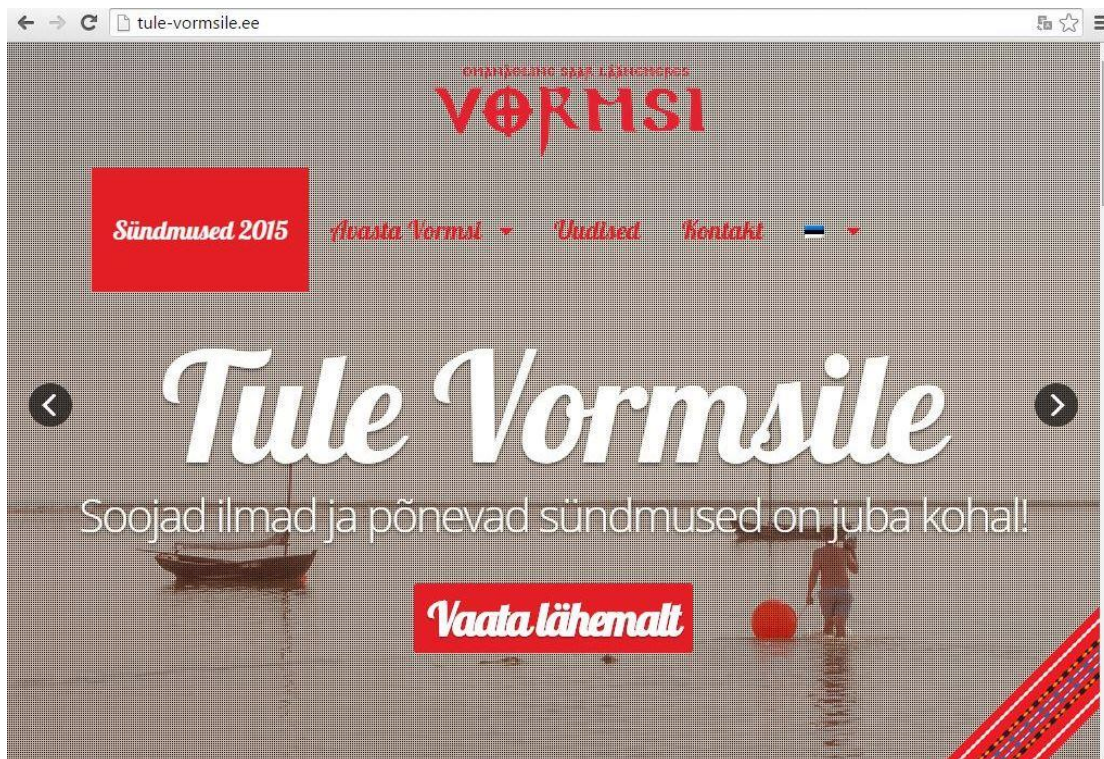
tasuta kasutatavaks. See omakorda garanteerib, et inimene leiab reisides erinevates paikades pakutavad teenused, sündmused ja emotsionaalsed väärtused mugavalt üles. Lahendus on loodud mobiilse veebi baasil, vältides iOS või Android rakenduste loomist, et võimalikult suur sihtgrupp saaks seda kasutada ilma tehnoloogiliste piiranguteta. Tulevikus on «Armastame Eestimaad» koduleheküljel võimalik ka Facebooki kaudu sisenedes oma Eestimaad reise planeerida ja sõpradega jagada. Reisi detailid salvestuvad ning on seotud kasutaja kontoga, selle detaile saab muuta ja reisi kulgu jälgida mobiilselt. Projekt «Armastame Eestimaad» on ellu kutsunud nelja vabatahtliku poolt: pikaajase staažiga ettevõtja Erko Reinmann, auhinnatud loovjuht ja disainer Marko Russiver, Watson Digital tegevjuht Madis Lunkov ja reklaamispetsialist Peeter Aatonen.

Refereerinud pressiteatest

Jane Koska

Valmis Vormsi turismiinfot koondav portaal

Juuni alguses alustas tegevust portaal tulevormsile.ee, mis koondab endas Vormsiga seotud turismiinfot. Uus veebikodu annab põhjaliku ülevaate saarel toimuvatest sündmustest, majutusasutustest, puhkusevõimalustest, söögikohtadest ja paljust muust.

Värskel kodulehel on ka selle aasta Olavipäeva pidustuste kava.

«Varasemalt oli Vormsiga seotud materjal koondatud valla kodulehele, kuid seal oli ka palju lisainfot, mis on suunatud rohkem saareelanikele,» lausus Vormsi vallavanem Tanel Viks. «Tule-vormsile.ee keskendub vaid ja ainult saare puhkevõimalustele, pakkudes lihtsas ning mugavas vormis kõige värskemat turismiinfot.» Kodulehe jaluses saab liituda Vormsi turismialase infolistiga, mille liikmed pannakse automaatselt sõbralisti ehk edaspidi pääsevad nad saarel toimuvatele üritustele soodushinnaga. Lisaks sellele edastame infolisti liikmetele põnevat ja olulist Vormsiga seotud infot. Portaalist on loodud ka nutiseadmete jaoks kohandatud tänapäevane versioon.

Vetikast marmelaadi

Kes meist ei oleks söönud marmelaadi? Enamus inimesi vastab sellele küsimusel jaatavalt. Sealt edasi teavad nad üldjuhul, et marmelaad ongi vetikast tehtud. Sellisel alanud vestlus vetikatest on üsna tavaline – vetikas on kõigile kuskilt tuttav tegelane.

Vormsi asub väga haruldases kohas, mõne kilomeetri kaugusel maailma kõige ainulaadsema loodusliku punavetika (*Furcellaria lumbricalis*) elupaigast.

Vetikas rannal. Foto: Piret Masing, kopeeritud Vormsi valla lehest.

Punavetikas ongi meile tuttava marmelaadi ja paljude toiduaine-, kosmeetika- ja meditsiinitööstuse üheks alusmaterjaliks, mille töötlemise järgselt saadakse paksendav aine mida kutsutakse agariks. Nimetatud punavetikas kasvab lisaks Eestile veel Kanadas, kuid Eesti on maailma kõige suurim nimetatud vetikakoosluse elupaik. Kassari lahes mis asub Saaremaa ja Hiiumaa vahelisel alal paikneb seda vetikat ca 150 000 tonni. Et säilitada antud koosluse looduslik taastootmine on Eestis vetika püüdmine piiratud kvoodiga. Tänu teadlaste ja riigi koostööle on suudetud selliste piirangutega säilitada maailmas täiesti ainulaadne looduslik punavetika kooslus. Lähtudes innovatsiooni definitsioonist – teha midagi tuttavat/olemasolevat teisiti – ehk kopeerida looduslikku vetikakooslust väljaspool tema põhilist asukohta, tekitades samalaadse tehislisku olustiku kus vetikas saaks elada ja paljuneda – siin tuleb mängu Vormsi saar ja selle ümbrus. Vormsi inimeste hulljulgus võtta ette midagi, mida ei ole Eestis keegi senini proovinud on tänaseks jõudnud faasi, kus Eesti teadlased Tallinna Ülikoolis, Tallinna Tehnikaülikoolis, Tartu Ülikoolis ja Maa- ülikoolis ning mujal Euroopas ootavad pingsalt, et oma käed ja pead rakendada vetika nõ lahkamiseks. Vetikakasvatus Vormsi ja Hiiumaa vahel on täna reaalsus – see on küll katsebaas kuid suur samm on tehtud vetika

kasvatamiseks sumpades. Eesti riik on selleks eraldanud ca 45 km² suuruse merepõllumaa, kus vetikakasvatus saaks areneda. Teadlaste poolt on käimas uuringud punavetika kasvatamise võimalikkusest kohta ja selle mõjust Väinameres. Tegelikuses, Vormsil tahame vaadata marmelaadist märksa kaugemale. Eesmärgiks on laiendada vesiviljeluse mõistet Eestis, sest tänane käsitlus on ainult seotud kalakasvatusega. Uurida kuidas on võimalik vetikast kätte saada erinevaid aineid, et neid ära kasutada meditsiinis, toiduainetööstuses ja muudel aladel. Tahame teadlaste ja erasektori koostöös jõuda reaalse toodeni, mida erinevad tarbijad saaksid kasutada. Siinkohal on eriline rõhk teaduse kaasamisel tootearendusse. Eesti teadlased on elevel, et pääseda nõ merele – uurida seal kõike millest oleks võimalik midagi keskkonnasäästlikult tarbimisse tuua. Ära kasutada potentsiaali, mis täna on peaaesjalikult piirnenud ainult meile tuttava kalaga. Vetikast millegi tootmine tähendab kahtlemata väiketootmise rajamist, kus saaks ära kasutada koostootmisjaamast ülejäävat auru. Tekiks töökohad, mida Vormsil oleks hädasti vaja. Tekiks teadusbaas, millesarnast pole kuskil Euroopas, ega võibolla ka maailmas. Eesti ja Vormsi saaks oma «vetikatuule» purjedesse. See on kuvand mis on ülimalt ainulaadne siinpool maakera. Vetika kasvatusega meres seondub vaieldamatult ka väikelaevandus, sadamate areng. Läbi väikesadamate arengu on võimalik seostada Eesti saartevaheline nõ rõngasturism, kus on võimalik liikuda jalgratta ja laevaga läbi kõikide Eesti saarte. Külalistel on hea ja kohalikud inimesed saaks arendada turismi arvestades Vormsi eripärasid ja looduslikku kooslust. Vormsil on potentsiaal mängida väga suurt rolli Euroopa Komisjoni pikaajalises strateegias mida nimetatakse Blue Growth (Sinine Kasv). Nimetatud strateegia eesmärgiks on toetada merendusega seotud säästvat kasvu ja arengut. Mered ja ookeanid on üheks peamisteks Euroopa majanduse edasivijateks ja omavad väga suurt potentsiaali innovatsiooniks ja kasvuks. Blue Growth strateegia on ellu kutsunud selleks, et säästlikult majandada, luua väärtust ja töökohti. Strateegia hõlmab endas viite ala, millest Vormsit võiks puudutada peamiselt Aquaculture (veepõllumajandus, merepõllumajandus), ranniku- ja mereturism ning biotehnoloogia. Kahtlemata on strateegia elluviimiseks eraldatud ka rahalised

vahendid, kuid selleks, et neid meie ellu kaasata, peab laskma ideedel lennata ning teaduse ja erasektori koostööl areneda. Esimesed sammud merepõllumajanduse poole on Vormsil tehtud ning loodetavasti koostöös teadlastega on tulevikus veelgi uhkem öelda, et «Ma olen Vormsilt».

VORMSI AGAR OÜ

Vormsi olavipäevad täitsid saare külalistega

Vormsil peeti selle suve suurimat pidu ehk olavipäevi, millega tähistati Püha Olavi kiriku 24. taaspühitsemise aastat. Olavipäevi külastas sadu inimesi Soomest, Rootsist ja Eestist. Selle aasta olavipäevade raames mälestati ka Vormsi rootslaste II maailmasõja järel saarelt lahkumist, millest tänavu täitub 70 aastat. Olavipäeva pidustused algasid reedel teatrietendusega Hullo rahvamajas. Järgmise päeva varahommikul avati Rumpo külas Vormsi surfipäevad, kus kõik huvilised said õppida aeru- ja purjelauasurfi. Pärastlõunal näidati vanaaegseid Vormsi dokumentaalfilme ning laupäeva lõpetas Chalice'i ja Olavi Ruitlase kontsert-luuleõhtu, mis koos järelpeoga kestis varajaste hommikutundideni. Järgnevad päevad olid sisustatud nii laada, fiimide näitamise kui muusikaliste etteastetega. Olavipäevade üheks olulisemaks sündmuseks on öömissa, mis täitis Püha Olavi kiriku suure hulga huvilistega.

Vormsi surfipäevad

2014 suvel sai Vormsil, Olavipäevade raames, alguse üks omamoodi huvitav ettevõtmine, millele anti nimeks Vormsi Surfi päevad. Surfi päevad toimusid 26.-27. juulil Rumpos, Hullo lahes ja eesmärgiks oli pakkuda nii Vormsi elanikele, kui ka saare küllastajatele, võimalust õppida tundma purje- ja aerulauaga surfamise võluseid.

Huvi ürituse vastu oli üle ootuste suur ning kokku küündis küllastajate arv kuni 150-ni. Oma esimesed surfi triibud otsustasid teha 80 osalejat, kelle vanus jäi kolme ja seistmekümne aasta vahele. Küllastajaid oli üle Eesti, nii Tartust, Tallinnast, kui ka naabersaartelt. Surfi seltskond oli kirev ja korraldajate rõõmuks tõdeti, et kohale tuldi suisa perede kaupa, mehed ämmadega, naised lastega, vennad-õed, sõbrad, sõbrannad ning paljudelt suudelt kõlas ütlemine: «Kui kõik tuuakse koju kätte, oleks patt jätta proovimata!». Kahe päeva jooksul said huvilised osaleda purjelauasurfi teooriakoolitusel, kuulata näpunäiteid aerulaul surfamiseks, sõbraks surfi varustuse ja tuulega ning mis kõikide jaoks kõige põnevam, soovijad said ise merel surfata. Esimesel päeval ei olnud tuuletaat just väga lahke, kuid ka purjele toeks olemine merel, on omamoodi oskus ning enamus osalejatest sai seda hoolsalt harrastada. Surfi triibud ei jäänud siiski tulemata ja surfi maitse sai suhu igaüks.

Foto: Ka SUP-i ehk aerulaudadega seilamise vastu oli huvi suur ning peale terve päeva kestvaid harjutussõite, said julgemad ennast õhtul proovile panna lõbusal aerulauasurfi võistlusel.

Lapsed näitasid nii mõnelegi täiskasvanule silmad ette oma oskuste ja taibukusega, sest reeglites ei olnud kirjas, kuidas võistlusrada läbida. Võta või aerulaud kaenlasse ja jookse. Seda küll keegi tegema ei hakanud, aga muid lõbusaid võtteid nägi küll. Võistlustel osales parkümmend inimest ning kõige tublimatele jagati välja diplomid ja auhinnad. Arvestust peeti laste, noorte ja täiskasvanute klassis. Välja jagati ka eripreemia kõige nooremale võistlejale, kelleks osutus seitsme aastane Vormsi tüdruk. Võistlejate auhindade eest kandsid hoolt O'neill, kalipso.ee, nael.ee ja Winestore OÜ. Ürituse teiseks päevaks oli tuul valla päästetud ning eilsed merel seisjad said tunda, mida tähendab tõeline surfamine. Rõõmu ja lusti jätkus õhtu tundideni. Et osalejate hulgas oli ka paar pillimeest, kes ei peljanud oma annet teistega jagada, said kõik lisaks surfile, nautida ka imearmast muusikat. Surfi päevadelt lahkuti rahulolevatena ja suurte tänusõnade saatel ning kõlama jäi küsimus: «Kas järgmisel aastal jälle?» Surfi päevade läbiviijaks ja surfi instruktoriks oli Krista Karik, kes tegeleb purjelauasurfiga juba seitse aastat. Surfi päevade korraldajateks ja toetajateks olid Vormsi vald ja Kultuuriühing, Pirita Surfi kool, O'neill, kalipso.ee, nael.ee, Winestore OÜ, Fansurf, Tafrix OÜ ja Atomic AD OÜ. Kristat aitasid kohapeal vabatahtlikud Marek Tamm, Andrus Voolpriit, Elena Burm, Kaie Allas ja Arvin Paju. Korraldajad tänavad kõiki osalejaid sooja vastuvõtu eest!

Krista Karik

surfiipiiga.blogspot.com

LÄÄNEMAA ARENDUSKESKUS

Ülevaade keskuse olulisematest ettevõtluse arengule suunatud projektidest/ proaktiivsetest tegevustest

- **Ettevõtluse ja ettevõtlikkuse edendamine Läänemaa koolides** – tegevus on pidev, viidi lõpule LEADER- ja LOVL/MAAKAR omaosalusest rahastatud projekt koostöös TLÜ Haapsalu Kolledžiga.

Õppereisil BLRT Grupis ning Lennusadamas osales 43 õpilast ja 4 õpetajat Lihula, Kullamaa, Taebla, Ridala koolist ning LÜGist. Osaleti erinevatel koolitustel ja infopäevadel, lisandus üks uus koolitatud õpilasfirmade juhendaja.

Novembri lõpuni toimusid projekti rahastusega koolitused Virtsus ja HKHK-s.

IV kvartalis viidi ellu kolm õppereisi, lisaks eelnevatele kahele, osalejate arv vastavalt 36, 48 ja 44 inimest. Esimene oli ENTRUMi finalistidele, käidi Pärnumaal kahes ettevõttes ning Pärnu kolledžis. Teine õppereis oli preemiareisiks Oru koolile, kelle liiklusteemaline kohvik nimetati Ettevõtliku Kooli edulugude nominendiks. Käidi Tallinnas Kalevi kommivabriku martsipani meistrikojas, batuudikeskuses ja liikluslinnakus. Kaasas oli kogu koolipere 1.-5. klassini. Kolmas õppereis oli LÜGi majandussuunale (10.-11. klass) ning käidi Äripäevas, Mectomy keskuses ning Eesti Pangas. Õppereisi viisid läbi LÜG sotsiaalsuuna kaks abiturienti, kes olid LAKis kogukonnapraktikal. Nemad tegid praktika raames pisut ettevalmistustöid ning lahendasid kogu õppereisi jooksul jooksivad küsimusi.

- **ENTRUM** programm on jõudnud lõpule. Osalesime aktiivselt avašõul (101 noort), neljal sessioonil ning superfinaalis, kuhu meie maakonnast jõudis 12 meeskonda alustanud 33-st meeskonnast. See on väga hea tulemus ka võrdluses teiste maakondadega (vastavalt

siis Tallinn 13, Harjumaa 14, Järvamaa 10 ning Raplamaa 7 tiimi). Lisaks maakondlikule võitjatiimile Ruuplased, tegid suurepäraselt tööd veel E-Muusikakool (valdkondlik võitja) ning sügisel Ajujahi 100 parima tiimi seas, muinasjutufestival „Elas kord ...“ kelle festival pälvis palju heakskiitu ning tunnustust.

- **Ettevõtlik Kool** – Läbi viidi kolm koolitust ning üks infopäev (koostöös Virtsu kooliga, Haapsalu kolledžiga, Linnamäe Lasteaiaga ning LMVga), samuti käidi Ida-Virumaal õppereisil 23.-24.04. koos maakonna Arenduskojaga. Lisaks käisid maakonna lasteaednikud eelmiste tegevuste tulemusena juba omal käel kahel korral Ida-Virumaal ettevõtlikkuse alaste kogemustega tutvumas. Märtsis kuulutasime välja Ettevõtliku Kooli edulugude konkursi, kuhu laekus septembriks üle Eesti ligi 100 tööd, sh Läänemaalt 6 tööd. LAK koordineeris nii maakondliku kui üle-eestilise žürii tööd. Haapsalu kolledž andis nõusoleku oma haridustehnoloogiga kõik lõppvõistlusele laekunud tööd nii üle vaadata, et neist saaksid reaalselt tunnis kasutatavad õppematerjalid. 2015. aasta alguseks on õppematerjalid ka kolledži kodulehel üleval.

- **Ettevõtjate mentorklubi korraldamine.**

Läänemaa ettevõtjate 2014. aasta mentorklubi ettevalmistamiseks koostas LAK mentorklubi koolituskava, leidis sobivad mentiid, sõlmis kokkulepped mentorite ning koolitajatega ja korraldas kuus klubiõhtut, kus igas neist osales vähemalt 8 mentiid, kaks mentorit ja 1-2 LAK konsultanti. Osalejate rahulolu oli väga kõrge, kõik soovitsid osalemist Mentorklubis oma tuttavale (10p skaalas 10p).

Läänemaa Ettevõtjate Mentorklubi klubiõhtu Paliveres U-studios, koolitust viib läbi turundusekspert Anu-Mall Naarits. Foto: Andes Huul.

- **Läänemaa ettevõtluse arengukava**

Konsultant kogus ja analüüsis maakonna viimaste aastate ettevõtlusandmeid ja uuendas maakondlikku ettevõtluse arengukava.

- **LAK tegevused loomemajanduse projektis „LOOLE“** („Lääne- Eesti loomeettevõtete kultuuripärandist inspireeritud tootearendus“, mis viiakse ellu 4 MAK-i ühistegevusena) LAK valmistas ette ja viis läbi 15. aprillil Haapsalus toimunud projekti avaseminari (100 osalejat), organiseeris ärimudeli koolituse 5. mail Haapsalus (15 osalejat), Läänemaa loomeettevõtjate osalemise Saaremaal toimuval tootearenduse seminaril 28. mail, tootefoto ja internetiturunduse koolituse Haapsalus 25. septembril (36 osalejat) koostas

mentorvajaduste kaardistamise küsimustiku ja analüüsis projektis osalejate vajadusi. Iga osaleja individuaalse tegevusplaani elluviimise nõustamisega tegelesid erinevad LAK konsultandid. Ühistegevus projektis jätkub 2015. aasta märtsini.

Investoriteeninduse tegevused ja järelteenindus

- LAK valmistas ette välisinvestorist omanikule kuuluva Lade OÜ-le, teaduspartneri leidmise ning seejärel ettevõtja ja Tehnoloogia Kompetentsikeskus ELIKO vahelised tootearendusprojekti käivitamise koosolekud.
- PKC Haapsalu tehase sulgemise plaanide selgumisel augustis 2014 kavandas LAK PKC Eesti juhatuse liikme Lauri Rohtojaga ühiseid tegevusi töötajatele ettevõtlusega alustamise nõustamise läbiviimiseks ning infopaketi ettevalmistamist potentsiaalsetele investoritele jagamiseks. LAK osales majandusministri Urve Palo kohtumisel PKC Eesti juhatuse liikme Jani Kiljalaga ning EAS rahvusvahelistumise divisjoni töötajate kohtumisel kohtumisel Harju Elektri juhatuse esimehe Andres Allikmäega, kus arutelu teemaks oli uute potentsiaalsete investorite leidmine.

Urve Palo visiit Läänemaale. Läänemaa plastiettevõtte Cipax Eesti AS juht Kaido Sasse tutvustab ettevõtet. Foto: Andres Huul.

- Konsultant valmistas ette väärtuspakkumise ja korraldas potentsiaalsele Soomes tegutsevale investorile (trafode tootja) investorvisiidi Haapsalusse. Lisaks koostas konsultant potentsiaalsetele investoritele väärtuspakkumisi veel rootsikeelse kõnekeskuse, eakate kodu, küttekibrikkide tehase, väikelaevadele elektriseadmete ja kaablikõidiste tehase rajamiseks.
- LAK osales Haapsalu delegatsiooni koosseisus Haapsalut ja Läänemaad tutvustaval üritusel St Peterburis 8.-10. aprill, mille raames korraldas Haapsalu linnapea ja ühe ettevõtja kohtumise potentsiaalsete investorite esindajatega. Konsultant arendas kontakte, valmistas ette ja viis läbi St Peterburi potentsiaalsete investorite kahe esindaja 3-päevase tutvumisvisiidi Läänemaale 2.-4. juuli. Aasta lõpus kirjutati alla ühiste kavatsuste protokollile St. Peterburgi ettevõtlusinkubaatoriga Ingria.

- **Läänemaa Haridusinnovatsiooni ja IKT-töörühma töö koordineerimine**
Rühma tegevuse tulemusena valmis 2014. aasta kevadel uuendatud ülevaade Läänemaa koolide IKT –valdkonna seisundist. Toimusid mitmed koosolekud-arutelud edasise tegevuskava koostamise eesmärgil. LAK koostas MAAKARi projekti „Läänemaa haridusinnovatsiooni tegevuskava“ koostamiseks, leidis projekti sisuliseks eestvedamiseks sobiva eksperdi – TLÜ Kasvatusteaduste Instituudi direktori Dr Kristi Vinteri ja korraldas kaks seminari. Veel kaks seminari ja tegevuskava valmimine on kavas 2015. aasta kevadel. Protsessis osalesid 12 Läänemaa kooli 3-liikmeliste meeskondadega ja mitmed haridusvaldkonnaga seotud ametnikud. Konsultant valmistas ette ja viis 15. oktoobril läbi Läänemaa haridustöötajate õppereisi TLÜ Haridusinnovatsiooni keskusesse ja Gustav Adolphi Gümnaasiumisse (29 osalejat).

GAGi direktor Henrik Agur tutvustab Läänemaa haridustöötajatele arvutiklassi, mis sisustati lapsevanemate initsiatiivil ja toetusel. Foto: Andres Huul.

- **Ettevõtluspäevade, seminaride jmt korraldamine**

- LAK konsultant valmistab koostöös Virtsu Arenguseltsiga ette ja viis läbi „Lõuna-Läänemaa ettevõtluspäeva 2014“ Virtsu koolimajas (6. märtsil; 50 osalejat) ning toetas tugitegevustega (kava koostamine, sobivate ettevõtjate leidmine esinejateks jmt) Läänemaa Ettevõtluspäeva 2014 läbiviijat Reiting OÜ-d. Ettevõtluspäev toimus Haapsalu Kultuurikeskuses (1. oktoobril, 77 osalejat), tagasiside oli väga hea.

Lõuna-Läänemaa ettevõtluspäeval. Foto: Andres Huul.

- LAK osales „Läänemaa Töömess 2014“ ettevalmistavas ja läbiviimises. Peakorraldajaks oli Töötukassa Haapsalu osakond, osales 34 eksponenti – 26 ettevõtet ja 8 organisatsiooni, messi külastas ca 350 sihtklienti, pakuti ca 150 töökohta.

Läänemaa töömess 2014 Haapsalu Kutsehariduskeskuses. Foto: Maris Saar.

- LAK valmistas ette ja viis läbi avaliku sektori ja ettevõtjate koostööseminari Haapsalu Kultuurikeskuses (9. detsembril; 40 osalejat), ja samas ka kaks turismiseminari – Mereturismi seminar (29. jaanuaril; 75 osalejat) ja Loodusturismi seminar (18. märtsil, 56 osalejat). Viimased koostöös MTÜga Läänemaa Turism.
- LAK valmistas ette ja viis läbi tootearenduskoolituse Lihulas Lõuna-Läänemaa MTÜ-dele ja ettevõtjatele. Osales 8 inimest.
- Konsultant valmistas ette majandusministri Urve Palo maakonnaviisi kahepäevase programmi (11.-12. august) ja aitas seda ellu viia.

Nõustamismahtude tabel – ettevõtjate nõustamine 2014

		Arv
Alustavate ettevõtjate nõustamine	Nõustatud alustavaid ettevõtjaid kokku	134 (nõustamisi 277)
	Esitatud Starditoetuse taotlusi (keskuse nõustamise abil)	10
	Neist EASi poolt rahastatud taotlusi	8
	Nõustamise tulemusena valminud tegevusplaanide arv (äri-, turundus-, finantsplaanid jne)	19
	Keskuse nõustamise abil ettevõtjate poolt loodud uute ettevõtete arv	12
	Esitatud Eesti Töötukassa starditoetuse taotlusi (keskuse nõustamise abil)	7
	Neist rahastatud taotlusi	4
	Ettevõtjate esitatud muid EASi toetusprogrammide taotlusi (keskuse nõustamise abil) (kasvutoetus)	1
	Neist EASi poolt rahastatud taotlusi	1
	Esitatud projekte Leader – programmi	0
	Neist rahastatud taotlusi	0
Tegutsevate ettevõtjate nõustamine	Nõustatud tegutsevaid ettevõtteid kokku	24
	s.h. nõustatud EASi programmidest	
	Nõustamise tulemusena valminud tegevusplaanide arv (äri-, turundus-, finantsplaanid jne)	0
	Ettevõtjate esitatud muid EASi toetusprogrammide taotlusi (keskuse nõustamise abil)	0
	Neist EASi poolt rahastatud taotlusi	0

Hinnang ettevõtjate nõustamisele

Ettevõtlusega alustamise nõustamiste arv võrreldes eelmise aastaga tõusis, kuid esitatavad äriplaanid olid suures osas alles väga algusjärgus. Inimesed koostasid äriplaane põhjalikumalt, sest just Töötukassa poolt tuli eitava vastusega tagasi ka tugevaid äriplaane. Mitmed alustajad otsustasid selle peale pöörduda starditoetuse taotlusega EASi poole. Infonõustamisi oli palju, varasemast rohkem oli nõustamisi ka koos MTÜ konsultandiga. MTÜd on olukorras, kus on vaja endale ise sissetulekuid kindlustama hakata ning sellega seoses koostatakse ka äriplaane. Suurema töömahu andsid Töötukassa ja EASi alustava ettevõtja baaskoolitused. Jätkuvalt koostati enamik äriplaane vaid toetuste taotlemiseks, kuid kõik, kes sellega valmis said, ütlesid, et sellest oli palju kasu. Loomemajanduse projektiga seoses olid klientideks ka loomemajandajaid, tööaeg nendega oli pikk.

Ülevaade keskuse olulisematest mittetulundusühenduste arengule suunatud projektidest/proaktiivsetest tegevustest

- **Kodanikualgatust ja aktiivsust toetavate seminaride tugitegevused:**

24. - 25. jaanuaril toimus EASi ühishanke korras sisseostetud koolitus "MTÜ majandamine". Koolitus oli osalejatele väga praktiline, koolituselt saadi näpunäiteid äriplaani koostamiseks. Osales 17 inimest.

10. veebruaril viidi Siseministeeriumi tellimusel läbi kodanikuühiskonna uue arengukava KODAR arutelupäev Läänemaal. Läänemaa kodanikuühendustel oli võimalus edastada meie maakonna olulisemad probleemid ja ettepanekud sisendiks valdkonna arengukavasse.

27. märtsi koolitusel „Ürituste korraldamine“ otsiti koos koolitaja Kai Tarmulaga võimalusi läbi edukate ürituste teenida ühendustele lisaraha. Koolitusel osales 15 inimest.

24. mail toimus õppereis Harjumaa MTÜdesse. Õppereisil osales 15 inimest. Külastati Metsanurme MTÜd, Vanamõisa Vabaõhukeskust ja Laitse külaseltsi. Õppereisi tagasiside oli väga hea, osalejaid said reisilt häid mõtteid ja praktilisi nõuandeid enda ühendustes majandamiseks.

19. juunil toimus Eesti Inimõiguste Keskuse poolt korraldatud „Võrdse kohtlemise koolitus MTÜdele“.

27. septembril toimus MTÜde õppereis Viljandisse ja Põltsamaale. Õppereisil osales 20 inimest. Külastati Viljandi Loomeinkubaatorit, Heimtali muuseumi, Pilistvere kogudust kui külaeestvedajat ja Põltsamaa Teokoda. Õppereis oli suunatud omatulu teenivatele ühendustele, et tutvuda uute võimalustega raha teenimiseks. Õppereis on osutunud üheks praktilisemaks koolituse vormiks.

19. - 20. septembril toimus projektikirjutamise ja juhtimise koolitus, osales 21 inimest. Koolitus täitus kiiresti, sai väga positiivse tagasiside oma praktilisuse poolest.

10. - 11. ja 18. oktoobril toimus MTÜde baaskoolitus, osalesid 12 ühenduse esindajad.

26. novembril toimus Ühisnädala raames koolitus „Õiglane hind MTÜ toodetele/teenustele.“ Koolitus aitas praktiliste näidete abil ühendustel leida võimalusi omatulu teenimiseks.

• **Üheks olulisemaks proaktiivseteks tegevusteks oli ülemaakondliku mõjuga MTÜ-de tegutsemise toetamine:**

- MTÜ Läänemaa Käsitöö Liit (LKL) on kõiki Läänemaa käsitöölisi ühendav katuseorganisatsioon. Käsitöö Liidul valmis KÜSKI projekti rahastuse abil äriplaani. Äriplaani valmis Haapsalusse rajatava käsitöömüügi koha (käsitööhoov) kohta.

Juulis korraldas LKL nädalavahetusel Haapsalus Kodanike torni esisel haljasalal suvise käsitöömüügi. Suvine pilootprojekt õnnestus igati, stiilsed müügiletid elavdasid linna ilmet ja rahule jäid nii ostjad kui müüjad. Tänapäevase seisuga on MTÜ Läänemaa Käsitöö Liit jätkusuutlik ühendus, tugeva ja toimiva juhatusega.

- Läänemaa Ettevõtlike Noorte Koostööselts (LENKS) on teine suure liikmeskonnaga MTÜ, keda LAK toetab. 2014. aastal toimusid mitmed seminarid (üheks esinejaks nt Taavi Kotka). Novembri lõpus viidi läbi koostöös JCI Haapsaluga seminar noorte tööturu võimalustest Läänemaal. Sellele eelnes täiskasvanutele mõeldud töövarjupäeva läbiviimine Läänemaal, kus osales 30 varju. Korraldati 5 kohtumist Läänemaa noorte ja Läänemaalt pärit edukate inimeste vahel. Aastalõpu-seminaril pandi paika järgmise aasta tegevussuunad ja tegevuskava.

• **Infotegevused.**

- I kvartalis korraldati kaks rahastamisfondide infopäeva. 5. märtsil tutvustas Kodanikuühiskonna Sihtkapital oma avatud taotlusvoore ja 11. märtsil tutvustati Kohaliku omaalgatuse programmi uuenenud tingimusi. III kvartalis, 15. septembril toimus KOPi sügisese taotlusvooru infopäev.
- Läbi viidi MTÜde infopäevad Lihulas, Noarootsis ja Ridalas. Teemadeks seadusandlus, põhikirjad ja rahastusvõimalused ja omatulu teenimine. Noarootsis toimus lisaks projektikirjutamise koolitus MTÜdele.
- Tegutsevatele ühendustele saadeti 2014. aastal kokku 39 MTÜ uudiskirja valdkonna uudiste ja teadetega. MTÜde infolisti on lisatud 37 uue ühenduse meiliaadressid, 31.12.2014 seisuga on infolistis 516 aadressi.

• **MTÜ mentorklubi**

2013. aastal alanud Hiiu - Läänemaa MTÜde mentorklubi lõppes 2014. aasta kevadel. Kavas oli 3 kokkusaamist. 17. märtsil saadi kokku Haapsalu Pitsikeskuses, koolituspäeva läbiv teema oli oma ühingu turundamine. 28. märtsi Hiiumaa kokkusaamise põhiteemaks oli finantsid. Mentorklubis osales 10 mentiidi ja 3 mentorit (2 Hiiumaalt ja 1 Läänemaalt). Mentiidest 4 oli Hiiumaalt ja 6 oli Läänemaa MTÜde esindajad.

- **Infotegevus koolinoorte hulgas**

Arenduskeskus osales kogukonnapraktika projektis. Läänemaa Ühisgümnaasiumi 12. klassi õpilased käisid ühiskonna õpetuse raames kohalike ühendustega tutvumas. LAKis oli 8 praktikanti, kes said hea ülevaate nii LAKi tegemistest kui üldse kodanikuühiskonnast.

Ühisenädalal toimunud Läänemaa noorte osaluskohviku üheks laua teemaks oli kodanikualgatus ja iga õpilase roll kodanikuühiskonnas. Foto: Maris Saar.

Õpilastega arutasime iga õpilase vastutuse üle ühiskonnas, kuidas olla vastutustundlik kodanik, kuidas saaks igaüks panustada ühiskonda. Osaluskohvikus osales 130 inimest.

- **Vanemakoolituste projekt**

Leader meetme toel viidi läbi väikelaste vanematele mõeldud koolituste sari. Toimus 16 tasuta koolitust, 8 erineval teemal, erinevates Läänemaa omavalitsustes. Koolitustel

osales kokku 260 inimest. LAK taotles raha, leidis koolitaja, korraldas koolituste toimumise praktilised üksikasjad, teavituse ja projekti aruandluse.

- **Läbiviidud koolitused ja õppereisid mittetulundusühendustele**

24.-25.01.2014 MTÜ majandamise koolitus, 17 osalejat

10.02.2014 Kodanikuühiskonna tuleviku arutelupäev, 13 osalejat

01.03.2014 Loomemajandusega tegelevate MTÜde õppereis Pärnusse, 20 osalejat

05.03.2014 KÜSKI infopäev avatud taotlusvoorudest, 23 osalejat

11.03.2014 KOPi infopäev, 30 osalejat

17.03.2014 Mentorklubi koolitus Läänemaal

27.03.2014 Ürituste korraldamise koolitus MTÜdele, 15 osalejat

16.05.2014 Mentorklubi koolitus Läänemaal

24.05.2014 Õppereis Harjumaa MTÜdesse

19.06.2014 Võrdse kohtlemise koolitus MTÜdele

12.09.2014 Infopäev ja projektikirjutamise koolitus Noarootsi valla MTÜdele, 14 osalejat

15.09.2014 KOPi infopäev, 18 osalejat

19.-20.09.2014 Projektikirjutamise ja -juhtimise koolitus, 21 osalejat

27.09.2014 MTÜde õppereis Viljandisse ja Põltsamaale, 20 osalejat

10-11. ja 18.10 MTÜde baaskoolitus, 12 osalejat

13.10.2014 Infopäev MTÜdele Lihula vallas (MTÜde rahastamine), 20 osalejat

12.11.2104 Infopäev MTÜdele Ridala vallas, Puijes, 10 osalejat

26.11.2104 Koolitus „Õiglase hind MTÜ toodetele/teenustele“, 15 osalejat

- **Ühisnädal Läänemaal**

24. novembrist – 30. novembrini toimus üle Eesti Kodanikuühiskonna nädal ja teist aastat Ühisnädala nime all. Läänemaal toimus 9 erinevat üritust. Ürituste korraldajateks ja meie

partneriteks olid erinevad asutused. Arenduskeskuse poolne tugi oli kõigile reklaami näol. Iga ürituse info oli üleval LAK kodulehel. Anti välja ka eraldi Ühisnädala infoleht, mida jaotati Postimehe vahel üle Eesti. Kokku oli Läänemaal osalejaid üle 300 inimese.

Läbiviidud nõustamised mittetulundusühendustele

Nõustamismahtude tabel (seisuga 31.12.2014)

Mittetulundus- ühenduste nõustamine	Nõustatud mittetulundusühendusi kokku	80
	Nõustatud mittetulundusühenduse asutamist	19
	Loodud mittetulundusühenduste arv, kes kasutasid keskuse nõustamist	14
	Nõustatud mittetulundusühenduste projektide arv	31
	Neist rahastatud projekte	19
	Nõustatud ja/või osaletud ühisprojektide arv, kus osalevad mittetulundusühendused	0
	Teavituskirjade ja edulugude (kodanikualgatuse, heategevuse ja vabatahtliku tööga seonduvad) arv meedias ja väljaannetes, mille ilmumises MAKil on tunnetatav roll	1

Hinnang mittetulundusühenduste nõustamisele

Võrreldes 2013.aastaga on nõustamiste arv tõusnud 8%, kasvanud on ka nõustatud klientide arv ligi 9%. Kuid samas on vähenenud nii keskmine nõustamise kestvus ühele kliendile, kui ka ühe nõustamise kestvus. Suureneb ühenduste vajadus ja huvi omatulu teenimise vastu ja see ongi olnud 2014. aastal peamiseks nõustamise valdkonnaks. Suur on ka projekti nõustamiste arv.

Äriregistri andmetel on Läänemaal registreeritud 776 MTÜ-d, nende hulgas 497 tavalist mittetulundusühingut. Sihtasutusi on registreeritud 19.

Äriregistri andmetel on Läänemaal vaba aja veetmise-, spordi- ning kultuurilise tegevusega seotud ühendusi (EMTAK 94995) 43. Piirkondlikku/kohalikku elu edendavaid ja toetavad ühendusi (EMTAK 94992) on kokku 95. Korteriühistuid on registreeritud 181. Kogudusi on kokku 28. Andmed pärinevad Äriregistrist 2. jaanuari 2015 seisuga.

Ülevaade keskuse olulisematest KOV-dele osutatud teenustest ning tööst seminaridel ja töökoosolekutel

- **Piirkondade Konkurentsivõime Tugevdamise (PKT) programmist rahastuse taotlemiseks maakondliku tegevuskava ettevalmistamine**

PKT tegevuskava ettevalmistava tegevusena osales LAK konsultant maakondliku arengustrateegia koostamise koosolekutel – koostas olukorra kirjelduse, eesmärgid ja tegevuskavad ettevõtluse, tööhõive, tööstusalade, kompetentsikeskuse ja külastuskeskkonna kohta.

- **KOV-projektiideede kogumine**

Konsultant koostas KOV-külastuste põhjal ühise projekti-ideede kogumi, kuhu sõeluti välja vaid omavalitsuste koostöö ja maakondliku tähtsusega ideed. LOVLiga koostöös saavad valitud elluviimiseks just sellised ideed, mis edendavad ettevõtlust ja hõivet.

- **KOV arengukavade täiendamine**

Konsultant osales Lääne-Nigula vallavalitsuse soovil arengukava koostamises, tehes täiendusettepanekuid ja koostas Haapsalu linnavalitsuse soovil ülevaate linna majanduskeskkonnast.

- **Infokanalite uuendamine, LAK parem nähtavus veebikanalites**

Konsultant kujundas ümber LAK logo ja mitmed turundusmaterjalid, valmistas ette kodulehe üleviimise uude keskkonda, uue kodulehe kujunduse ning sisuhalduse ning

korraldas uue sisu loomise. Samuti korraldas konsultant arenduskeskuse infoedastuse Facebooki vahendusel.

- **Rahvusvahelistes projektides osalemine**

LAK konsultant jätkas EstLat programmist rahastatava **Riverways** projekti elluviimist Lääne Maakonnas, tegeles finantseeritavate turundustegevuste ettevalmistamisega ja korraldas vajalikud taristu hanked. Konsultant korraldas 6 projektipartnerile uute ideede leidmiseks ja aurulaev+jalgratas marsruudi testimiseks tootearendusreisi Noarootsi ja tootetutvustusreisi Haapsalu turismiettevõtjatele Noarootsi potentsiaalsete turismimarsruutide tutvustamiseks 16. septembril. Osales 21 ettevõtjat.

Seminarid, õppereisid, jmt:

- Konsultant valmistas ette ja viis läbi Lääne-Eesti „Maale elama“ infopäeva Lihulas 13. märtsil; 39 osalejat Läänemaalt Saaremaalt ja Hiiumaalt.
- Konsultant valmistas ette ja viis koostöös Lääne Maavalitsuse ja Europe Direct infopunktiga läbi Läänemaa arendustöötajate kahepäevase õppereisi Ida-Virumaale (toimus 23.-24. aprill).
- LAK osales MAAKAR projektide hindamiskomisjoni töös, LOVLi ja Mainekoja koosolekutel, Kodukant Läänemaa LEADER-strateegia koostamise seminaridel, Läänemaa Arenduskoja koosolekutel.

Kokkuvõte

- 1) Olulisi investeeringuid aruandeaastal ei tehtud ja järgmistel aastatel ei kavandata
- 2) Olulisi uurimis- ja arendustegevusega seotud väljaminekuid ei tehtud. Järgmisel aastal olulisi väljaminekuid ei kavandata.
- 3) 2014. aastal toimus kolm Läänemaa Arenduskeskuse 9-liikmelise nõukogu koosolekut. Nõukogu liikmed tasusid ega soodustusi ei saanud. Tegevjuhtkonna ja kõrgema juhtorgani liikmetega seotud potentsiaalseid kohustusi ei ole võetud.
- 4) Töötajaid oli sihtasutusel 2012 aastal 4.

Raamatupidamise aastaaruande koostamise perioodil ei ole toimunud olulisi sündmusi, mis ei kajastu raamatupidamise aastaaruandes, kuid mis oluliselt mõjutavad või võivad mõjutada järgmiste majandusaastate tulemusi;

5) LAK tegevusega olulisi keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid ei kaasne.

Andres Huul

Läänemaa Arenduskeskus

KODUKANT LÄÄNEMAA

Kodukant Läänemaa jaoks oli aasta 2014 pöördeline: lõppes 2009 - 2013 MAK periood, kus Läänemaal jagati LEADER meetme kaudu projektitoetustele raha maaelu edendamiseks, mille tulemusena viidi ellu üle 300 projekti. Algas uue MAK perioodi 2014- 2020 ettevalmistamine.

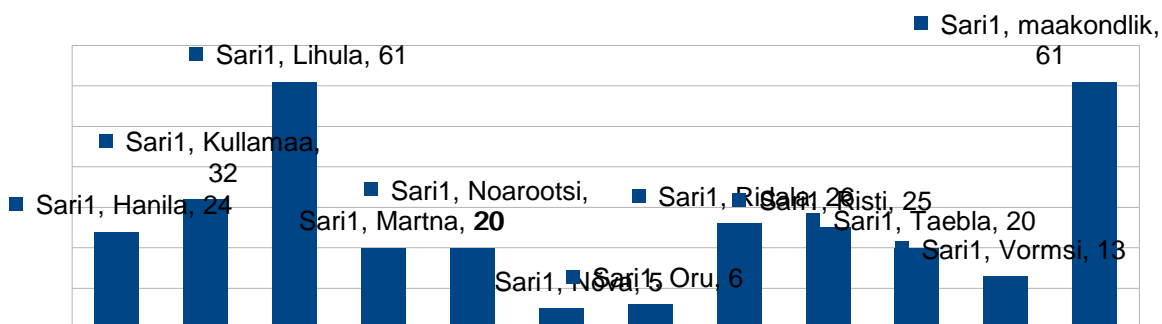
2014. aastal toimunud maaeluseminaridel analüüsiti Kodukant Läänemaa senist tegevust ja hakati koostama uut strateegiat. Selles tööprotsessis osales ligikaudu 250 inimest, sh piirkonna omavalitsuste, ettevõtjate ja kodanikuühenduste esindajad ning koostööpartnerite Lääne Maavalitsuse, Läänemaa Omavalitsuste Liidu, Läänemaa Arenduskeskuse, Läänemaa Rannakalanduse Seltsi, Läänemaa Turismi, Keskkonnaameti, Muinsuskaitseameti jt esindajad. Konsultandina kaasati OÜ Cumulus Consulting.

Eelmisel perioodil olid visioonis peamiselt kajastatud teemadeks elukeskkond, loodus ja kultuur. Majandusvaldkonna, kodanikuliikumise ja kohalike avalike teenuste analüüsi tulemusena leiti, et Kodukant Läänemaa tegevuspiirkonnas on rikkaliku loodusressursi näol väga lai turismipotentsiaal, mis ei ole täiel määral rakendatud. Suur osa maakonna majutus – ja toitlustusettevõtetest on koondunud Haapsallu, mõnes omavalitsuses ei ole kumbagi. See tähendab, et kaetus peamiste turismiteenustega on ebaühtlane ning vajab edasist arendamist.

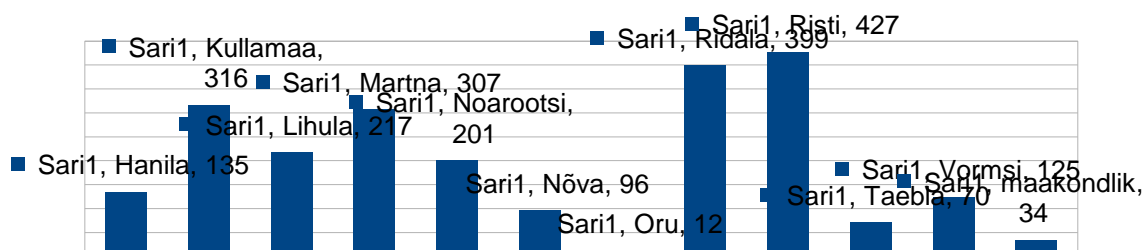

Kodanikuühenduste arv ja aktiivsus on Läänemaal pidevalt kasvanud ning on suurem Eesti keskmisest näitajast. Omavalitsustes on olemas ka seltsi- ja rahvamajad, kuid hooneid kimbutab alakoormus ning nende suured ülalpidamiskulud. Seda muret aitaks leevendada teenuseid pakkuvate seltside arvu suurenemine, nende võimekuse kasvatamine ning seeläbi majandusliku toimetuleku tagamine. Avalike teenuste pakkumisega jäädi rahule. Igas omavalitsuses on olemas koolieelne lasteasutus ja tagatud põhihariduse kättesaadavus, vaid huvihariduse kättesaadavus on lünklik, kuna huvikoolid asuvad maakonna keskses Haapsalus. Sellest tulenevalt on kogukonnal oluline roll huvitegevuse arendamisel ja pakkumisel. Kõlama jäi see, et ettevõtted said vähe toetust, mistõttu on tulevases LEADER perioodis 2014-2020 vajalik pöörata suuremat rõhku ettevõtluse toetamisele.

LEADER-i toetuste saajate hulk valdade kaupa

LEADER-i toetuste maht valdade kaupa ühe elaniku kohta

Analüüsi alla võeti ka Kodukant Läänemaa kui organisatsiooni tegevus. Maaeluseminaridel osalejad töid puudusena esile organisatsiooni sõltuvuse LEADER rahastusest, mis tekitab küsimuse jätkusuutlikkusest. Rohkem kõlas siiski positiivseid noote: kodukandiliikumine ja LEADER on koondunud ühte organisatsiooni Kodukant Läänemaa, tegevusega on kaetud kogu maakond, tegevmeeskond on kompetentne, toimuvad ühisüritused liikmetele, toimib koostöö MTÜ-de ja KOV-ide vahel.

KKLMI strateegia koostamise raames teostatud sotsiaalmajanduslikust analüüsist tulenevalt on peamised järeldused ning piirkonna väljakutsed olemasoleva elanikkonna säilitamine, uute töökohtade loomine mikroettevõtluse arendamise toel eelkõige puhkemajanduses ja ressursimajanduses ning organisatsioonide võimekuse kasvatamine. Väljakutseks on teenuste pakkumise ümberkorraldamine lähtuvalt muutuvast nõudlusest.

Tuginedes eelmise LEADER perioodi 2009 – 2014 kogemustele ja lähtudes Läänemaa arenguvajadustest ja potentsiaalset püstitati visioon:

Aastal 2020 on Läänemaa omanäoline, jätkusuutlik ja koostegev piirkond.

Mida see tähendab?

Omanäoline Läänemaa - piirkonna eripära ehk loodusressurss ning kultuuripärand on hoitud ja süsteemselt edasiarendatud. Kohalikust ressursist lähtuvalt on piirkonnas arenenud puhkemajandus ning loodusvarade rakendamine majandustegevuses.

Jätkusuutlik Läänemaa - piirkonnas on nii uusi, kui ka kõrgema lisandväärtusega töökohti. Kolmanda sektori organisatsioonid on võimekad ning pakuvad erinevaid teenuseid nii kogukonnale kui ka külastajatele. Tegevust toetav taristu on välja arendatud.

Koostegev Läänemaa – piirkonnas on loodud uued toimivad koostöövõrgustikud, kuhu on kaasatud nii avalik-, era- kui ka kolmas sektor ning mis loovad lisandväärtust nii kohalikule elanikule kui ka külastajale. Kodukant Läänemaa toetab piirkonna arengut omades selget maakondlikku rolli.

KKLM juhatus ja tegevmeeskond tänupeol detsembris.

Rohkem infot meie kodulehelt www.kklm.ee

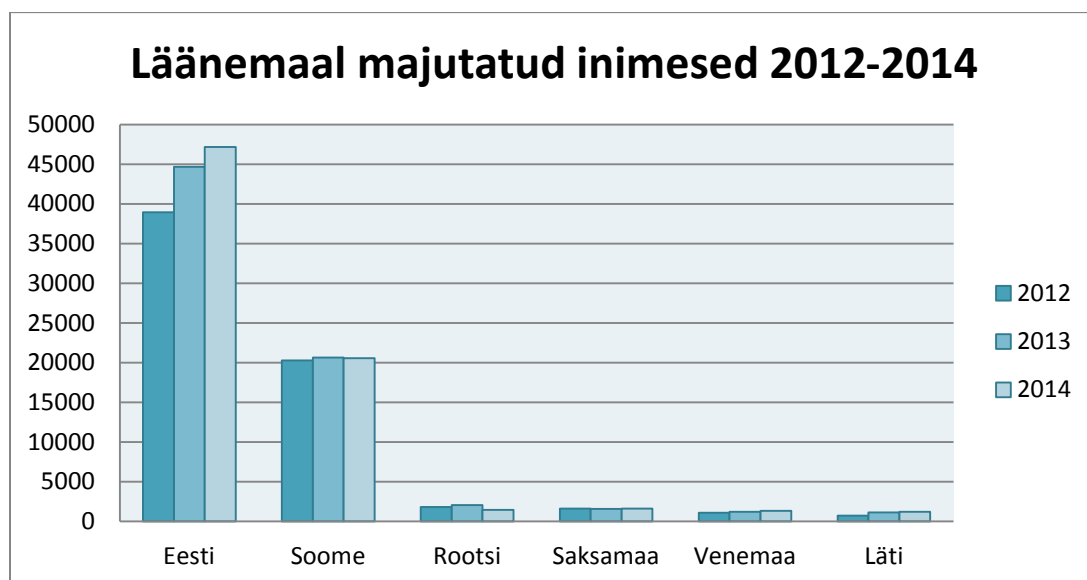
Ene Sarapuu, Larissa Mandel ja Lea Lai

Kodukant Läänemaa

TURISM LÄÄNEMAAL

Rikka ajaloo ja põneva kultuuriga puutumatu looduse rüpes asuv Läänemaa on jätkuvalt üks olulisi turismisihtkohti.

Maakonna külastajate arv on viimastel aastatel liikunud kasvavas tempos, seda suuremas osas tänu siseturistide arvu kasvule (joonis 1). Võrreldes 2013. aastaga on Läänemaa külastajate arv suurenenud 3,3% ehk 2480 külastuse võrra.

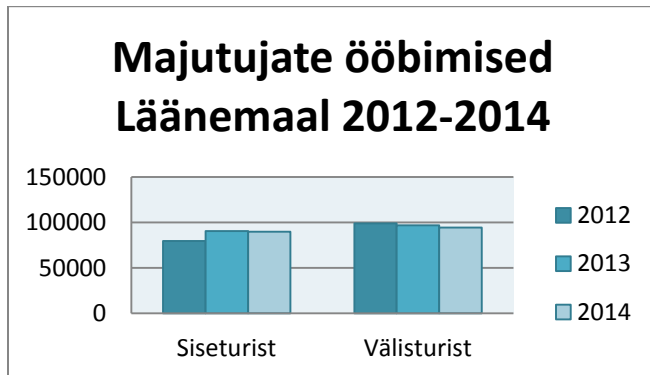

Joonis 1. Läänemaal majutatud inimesed Statistikaameti andmebaasi põhjal 2012-2014

Hoolimata külastajate arvu kasvust langeb siiski ööbimiste arv ehk maakonnas viibitakse lühemaajaliselt (joonis 2). Võrreldes 2013. aastaga oli 2014. aastal Läänemaal veedetud ööde arv ca 1,71% väiksem. 2014. aastal oli Läänemaal ööbimisi kokku 183 826, millest ca 49% olid siseturistide poolt veedetud ööd ja 51% välituristide poolt.

Samas leiab Läänemaale tee järjest enam Leedu külastajaid, kelle ööbimiste arv kasvas eelmise aasta jooksul pea 200% ehk juurde tuli umbes 2500 leedu ööbimist. Üks suurimaid ööbimiste kasve oli aga Venemaalt, 23% ehk ligi 1100 lisa ööbimist maakonnas. Hea märk on ka ööbimiste

arvu kasv Suurbritanniast, absoluutarvudes on külastajaid võrreldes teiste riikidega küll vähe, kuid see võib anda aimu linnuvaatlusturismi populaarsuse kasvust.

Joonis 2. Läänemaal majutujate ööbimised Statistikaameti andmebaasi põhjal 2012-2014.

Hooajalisus on jätkuvalt probleem - madalaim täituvus on talvel, enamasti jaanuaris ja kõrgeim suvekuudel, eriti juulis.

Turismiinfokeskuse külastatavus on pisut langenud. Seda võib põhjendada sellega, et järjest enam panustatakse elektroonilistesse vahenditesse, mille kaudu külastaja oma info juba eelnevalt kätte saab. Maakonnas on kolm elektroonilist infoterminali (Haapsalu Turismiinfokeskuse küljes, RMK Looduskeskustes Matsalus ja Nõval). Maakonna turismiportaali www.visithaapsalu.com sisu täiendatakse ja hoitakse asjakohasena, seetõttu on lehe külastatavus jätkuvalt tõusutrendis. Samuti panustatakse riikliku turismiportaali www.puhkaeestis.ee sisu täitmisesse, et maakonna objektid oleksid turistidele võimalikult hästi kättesaadavad.

Riikliku turismiportaali www.puhkaeestis.ee põhjal on Läänemaal turistidele nähtav 95 majutuskohta, 51 toitlustusasutust, 95 aktiivse puhkuse võimalust, 12 seminariruumide pakkujat, 117 atraktsiooni. Lisaks mitmeid üritusi, eripakkumisi, teemalehti, marsruute jne.

Uute turismiatraktsioonidena tõusid 2014. aastal esile aurulaev Kallis Mari, turismirong Peetrike, SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid ühispilet, renoveeritud Koluvere loss. Foto: J. Moell.

Renoveeritud Koluvere loss. Foto: Heikki Avent.

Turismirong Peetrike Haapsalu Raudteejaama ees. Foto: J. Moell.

Turismi edendamisel on maakonnas peamiseks fookussuundades kultuuri-, tervise-, loodus-, huviala- (sport, käsitöö, loomemajandus, meri) ja pereturism, mida toetab ka maakonna turismi arengukava.

Turismitegevust Läänemaal koordineerib maakondlik katuseorganisatsioon MTÜ Läänemaa Turism, kelle liikmeskonda kuulub nii ettevõtjaid (25) kui ka omavalitsusi (6 – Haapsalu linn, Nõva, Noarootsi, Lääne-Nigula, Kullamaa, Vormsi). Ühendus pakub oma liikmetele erinevaid turismialaseid koostöö-, arendus- ja turundusvõimalusi Haapsalus ja Läänemaal ning koordineerib ka Haapsalu Turismiinfokeskuse tegevust.

Läänemaa Turism koordineeris 2014. aastal muuhulgas järgmisi tegevusi: maakonna osalemine ja esindamine turismimessil Tourest, maakonna tutvustamine infoseminaridel Moskvas ja Peterburis, Veeturismi seminar (29. jaanuaril), Loodusturismi seminar (18. märtsil), Läänemaa

Turismiinfopäev (9. mail), Ligipääsetava turismi koolituspäev (30. septembril), Ajalooliste puupaatide ja Noarootsi tootetutvustusreis (16. oktoobril), Lõuna-Läänemaa õppereis (31. oktoobril), uuendatud kujul maakonda tutvustava infotrükise koostamine ja väljaandmine, mitmed välis pressi- ja tootetutvustusreisid jne.

Mereturismi seminar Haapsalu kultuurikeskuses. Foto: J. Moell.

Ligipääsetava turismi koolitus. Foto: J. Moell.

Koostööd tehti nii EASi turismiarenduskeskuse, MTÜ Lääne-Eesti Turismi, Läänemaa Arenduskeskuse, Kodukant Läänemaa jpt organisatsioonidega.

Turismi edendavad maakonnas veel nelja Läänemaa ja kahte Pärnumaa omavalitsust ühendav Terra Maritima, MTÜ Kodukant Läänemaa, MTÜ Lääne-Eesti Turism, Eesti Spaaliit, Põhja-Läänemaa Turismi- ja Spordiobjektide Halduskeskus, kohalikud omavalitsused, Läänemaa Arenduskeskus, Lääne Maavalitsus, ettevõtjad, väiksemad kohalikud MTÜ-d (külaseltsid).

Läänemaal on 4 kehtiva registreeringuga (2014. aasta detsembri seisuga) reisiettevõtjat: Kumari Reisid OÜ (loodusturismi korraldaja Estonian Nature Tours), Piper Group OÜ (Ritta Reisid), Metlin OÜ ja Airin Matkassa OÜ ning lisaks reisibüroo Estravel kontor. Läänemaal tegutsevad loodusmatkade sh kajakimatkade korraldaja Mõhk ja Tõlpa OÜ ja Harjumaale registreeritud AlMare Trio OÜ (Osmussaare Reisid) ja Lootuur OÜ.

Turismiettevõttes töötamiseks saab õppida Läänemaal Haapsalu Kutsehariduskeskuses loodusturismi korraldust, majutusteenuste korraldust, toitlustusteenindust, maaturismi ettevõtlust, aga ka kelneri, koka ja abikoka erialal.

Jane Möll

MTÜ Läänemaa Turism juhataja

RIIGIASUTUSED LÄÄNEMAAL

Kaitseliidu Lääne Malev

Kaitseliit on kaitsejõudude osa, Kaitseministeeriumi valitsemisalas tegutsev vabatahtlik sõjaväeliselt korraldatud relvi valdav ning sõjaväeliste harjutustega tegelev riigikaitseorganisatsioon, mis täidab temale Kaitseliidu seaduse alusel pandud ülesandeid. Kokku on kaitseliidus 15 malevat ja küberkaitseliit.

Kaitseliidu (edaspidi KL) Lääne Malev hõlmab erinevalt teistest malevatest kahte maakonda, lisaks põhiosa moodustavale Lääne maakonnale veel Hiiu maakonda. 1940. aastal hõlmas Läänemaa, seega ka KL Lääne Malev, märksa suuremat territooriumi kui praegu. Sõjajärgsel ajal

on Lääne maakond loovutanud oma alasid: Varbla ja Lihula kandi Pärnumaale ning Kullamaa, Märjamaa, Velise ja Vigala alad Rapla maakonnale. Seevastu on Harjumaalt Nõva piirkond tulnud Lääne maakonda. Sõjajärgselt iseseisev Hiiumaa malevkond on nüüd KL Lääne Maleva üksuseks.

Tegevust juhib malevapealik ja maleva juhatus ning korra aastas või erakorralistel juhtudel sagedamini käib koos maleva esinduskogu. Staabi eesotsas on staabiülem, väljaõpet juhhib väljaõppeülem ning maleva tegevuse erinevate valdkondade eest vastutavad tagalajuhataja, relvur, sidespetsialist, personalispetsialist, transpordispetsialist, varustusspetsialist, instruktorid, eriorganisatsioonide instruktorid.

Lääne malev koosneb maleva staabist, kolmest malevkonnast - Haapsalu malevkond, Risti malevkond, Hiiumaa malevkond ja Lihula Üksikkompanii (moodustatud 2013).

Malevkondade vastutusosalad:

Haapsalu malevkond - Haapsalu linn, Ridala ja Vormsi vallad;

Risti malevkond – Lääne-Nigula, Martna, Kullamaa, Nõva ja Noarootsi vallad;

Hiiumaa malevkond - kogu maakond;

Lihula Üksikkompanii- Lihula ja Hanila vallad.

Maleva liikmeskond:

Lääne malev kokku 1578

Sellest:

Kaitseliit 1030 inimest, neist 31 maleva toetajaliikmed, valdavalt välisriikide kodanikud Poolast, Saksamaalt, Soomest ja Rootsist;

Naiskodukaitse 184;

Noored Kotkad 194;

Kodutütred 186.

Kaitseliiduga on seotud ca 4 % Läänemaa ja Hiiumaa elanikkonnast, samas kui Eesti keskmine on 1,5%. Aastast aastasse on kodanike huvi kaitseliidu vastu kasvanud ja liikmeskond suurenenud.

2014.aasta jooksul on KL Lääne malev täitnud kõik KL aastakäsuga pandud ülesanded.

Aasta tähtsamad ja traditsioonilised üritused:

- Suurõppus “Orkaan IX” Saaremaal. Osales ligi 200 Lääne maleva kaitseliitlast ja naiskodukaitsjat. Õppust “Orkaan” viiakse läbi alates 2006. aastast. Tegemist on regionaalse koostööõppusega, mida viiakse läbi KL Lääne, Pärnumaa ja Saaremaa malevate poolt;
- Sõduri baaskursus uutele KL liikmetele;

Vabariigi aastapäeva paraad Haapsalus – kompanii täiskoosseisus, lisaks KL eriorganisatsioonid.

Foto: Maris Saar.

Võidupühale pühendatud maakaitsepäev Ristil. Foto: Madis Mintel.

- Isadepäev Haapsalu algkoolis;
- Talvepäev Kaitseliiduga Lihulas;
- Patrullvõistlus “Valge Laev 2014”. Osales 40 võistkonda. Patrullvõistlust “Valge Laev” korraldatakse iga-aastaselt 1995. aastast alates;
- Korraldati ja viidi läbi kaitseliidu ja politsei ühisoperatsiooni „LINN LUKKU“ 20.aastapäevale pühendatud tänuüritus;
- 2015.aasta algusest alustatakse riigikaitseõpetuse läbiviimist maakonna suurimas gümnaasiumis – Läänemaa ühisgümnaasiumis;
- Ajaloopäev Ridalas;
- KL Lääne maleva 8 liiget osalesid traditsiooniliselt rahvusvahelisel NATO riikide laskevõistlusel Poola Vabariigis, Poznanis, kus maleva tegevliige kapten(R) Raimond Lunev saavutas individuaalarvestuses väärika 5.koha. Samuti osaleti Varssavi ülestõusu 70.aastapäevale pühendatud mälestusüritustel;

- Osaleti „Ohutuspäeval“.
- Lihula üksikkompaniile rentisime Lihula mõisas ruumid.
- Asutati Naiskodukaitse Lääne ringkonna Lihula jaoskond.

Arnold Juhans

Kaitseliidu Lääne maleva endine pealik

Keskkonnaamet

Keskkonnaamet täitis 2014 aastal oma põhikirjalisi tegevusi ühtse üle-Eestilise asutusena.

Läänemaa osas vastutab suurema osa tööde elluviimise eest Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regioon. Peamised valdkonnad on keskkonnalubade menetlemine, kaitstavatel aladel valitseja funtsioonide täitmine ja metsaseadusest tulenevate tööülesannete täitmine ning lisaks keskkonnahariduse arendamine maakonnapõhiselt.

Keskkonnamõtjude strateegiline hindamine

2014. aastal algatati Lääne maakonnaplaneeringu KSH (20.06.2014 Lääne maavanema korraldus nr 101) Vaba tn 9 ja lähiümbruse detailplaneeringu KSH (30.05.2014 Haapsalu Linnavolikogu otsus nr 51). Ka 2014. aastal võib üheks suuremaks keskkonnamõtjude hindamise protsessiks pidada Elering AS ning Harju, Lääne ja Pärnu maavalitsuste vaheliste läbirääkimise tulemusena algatatud kolme maavalitsuse maakonna planeeringu täpsustava teemaplaneeringu "Harku-Lihula-Sindi 330/110 kV elektriliini trassi asukoha määramine" koostamise ja planeeringu keskkonnamõtju strateegiline hindamise protsessi.

Kai Vahtra ja Riina Noormägi

Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni keskkonnakorralduse spetsialistid

Vee kasutamine

Vee kasutamist reguleerib veeseadus, mille kohaselt väljastab Keskkonnaamet vee erikasutusloa ettevõttele, kes tarbib põhjavett üle 5 m³ ööpäevas või juhib heitvett eesvoolu, hoides sellega kontrolli all tegevusi, mis võivad mõjutada mere, põhjavee, ja veekogude (jões, järved, ojad, allikad) seisundit. 2014. aastal oli Läänemaal kokku 55 vee erikasutusluba, millest 35 vee võtuks ja heitvee ära juhtimiseks.

Muude veerikasutusluba vajavate tegevuste osas anti välja neli luba veekogu paisutamiseks, kolm setete eemaldamiseks veekogust, 7 süvendamiseks ja 3 teedehitustel truupide paigaldamiseks vette, 3 kaevandamisel vee ära juhtimiseks.

2014. aastal väljastati üks uus vee erikasutusluba vee võtmiseks ja heitvee eesvoolu juhtimiseks. Oluliselt pole veekogus ja heitvee juhtimine veekogudesse võrreldes viimaste aastatega muutunud.

Suurim veekasutaja Läänemaal on Haapsalu Veevärk, kellel on vee erikasutuslube veevõtuks ja heitvee ära juhtimiseks viies piirkonnas. Matsalu Veevärgil on samuti 5 luba, kuid vee kasutamine tema hallatavates piirkondades on väiksem.

Läänemaal kasutatakse põhjavett kuni 0,3 % kogu Eesti põhjaveetarbimisest. Suurim põhjaveetarbija maakonnas on Haapsalu linn, kogu maakonna veetarbimisest 38 %. Enamus põhjaveest kasutatakse olmes, tervelt 46 % kogutarbimisest. Põllumajandus tarbib põhjavett ligi kuus korda vähem - 9%.

Heitvett juhitakse Läänemaal ära 4,6 % kogu Eesti heitveest, Läänemaa punktrestusallikatest juhitakse reoaineid veekogudesse võrreldes kogu Eesti 1,7 % üldlämmastikku ja 2,4 % üldfosforit.

Nendest suhteliselt väikestest orgaaniliste ainete kogustest sõltumata, on Haapsalu Tagalaht endiselt halvas keskkonnaseisundis. Haapsalu lahe veeseisundi küsimuste lahendamiseks on moodustunud töögrupp, kuhu kuuluvad Haapsalu lahte ümbritsevad omavalitsused, Lääne Maavalitsus, keskkonnaamet, Haapsalu Veevärgi esindaja ja ka põllumajandustootjad.

Anu Saue

Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni vee spetsialist

Jäätmete valdkond

Jäätmeluba on vaja jäätmete kõrvaldamiseks, taaskasutamiseks, ohtlike jäätmete ning teiste isikute tekitatud metallijäätmete kogumiseks või veoks, kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud jäätmeveoks, olmejäätmeveoks majandus- või kutsetegevusena, jäätmete tekitamiseks keskkonnakaitse ja jäätmekäitluse seisukohalt olulistest valdkondades või jäätmehoidla käitamiseks.

Isikud, kes on vabastatud jäätmeloa omamise kohustusest, koguvad tavajäätmeid või veavad tavajäätmeid, välja arvatud olmejäätmeid, oma majandus- või kutsetegevuses, korraldavad vahendajana jäätmete kõrvaldamist või taaskasutamist teiste nimel või tegutsevad edasimüüjatena, registreeritakse Keskkonnaametis ning neile väljastatakse registreerimistõend.

2014. aasta lõpu seisuga oli Läänemaal kehtivaid jäätmelubasid 27 ning registreerimistõendeid 42. Jäätmelubadest oli väljastatud: 12 jäätmete taaskasutamiseks, 4 jäätmete kõrvaldamiseks, 14 ohtlike jäätmete kogumiseks või veoks, 4 teiste isikute tekitatud ja üleantud metallijäätmete kogumiseks või veoks, 2 omavalitsuse üksuse korraldatud jäätme veoks, 15 olmejäätmeveoks majandus- või kutsetegevusena ning 1 jäätmete tekitamiseks. Jäätmeluba võib olla antud mitmeks erinevaks tegevuseks.

Jäätmelubade ning registreerimistõenditega on võimalik tutvuda Keskkonnaameti e-teenuste portaalis: <https://eteenus.keskkonnaamet.ee/>.

Ettevõtjad, kellele on väljastatud jäätmeluba, kompleksluba või registreerimistõend, peavad korra aastas esitama Keskkonnaametile oma jäätmealase tegevuse kohta aruande.

Keskkonnaametil on õigus nõuda ka jäätmearuande esitamist sellistelt jäätmetekitajatelt, kelle tekitatud tavajäätmete kogus ületab 10 tonni aastas või ohlike jäätmete kogus 100 kilogrammi aastas. Kuna jäätmearuannete kontrollimine on hetkel veel pooleli, ei ole võimalik 2014. aasta kohta kontrollitud andmeid esitada. Peale andmete kontrollimist on jäätmekäitlust puudutavate statistiliste andmetega võimalik tutvuda Keskkonnaagentuuri kodulehel:

Piret Peeterson

Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni jäätmete spetsialist

Metsade majandamine

Läänemaal on metsa **108 000** hektarit. Seega metsaga on kaetud **45,3 %** maakonnast.

Statistilisel valikmeetodil on saadud Läänemaa metsade üldtagavaraks **17,3** miljonit tihumeetrit, mis moodustab Eestimaa metsade **458,4** miljoni tihumeetrisest üldtagavarast 3,8 %.

Keskmiselt on Läänemaa metsas ühe hektari tagavara **161** tihumeerit, millega oleme maakondade võrdluses viimasel kohal. Seega on meil veel metsakasvatuse osas suur tööpõld ees. Valdavalt tähendab see kuivendussüsteemide uuendamist ja hooldusraiete mahu olulist suurendamist. Samuti tuleks suuremat rõhku panna metsauuendusele. Praegusel ajal jäetakse raielangid valdavalt looduslikule uuenemisele kuid rõhku tuleks panna hoopis metsaistutusele ja –külville, millega saavutame tootlikuma metsapõlve kasvu. Läänemaa mets on keskeltläbi 60 aastane ja valdavateks puuliikideks on kask (27 %), mänd (24%) ja kuusk (16,5%).

Läänemaa metsades on kaitstavaid alasid ca 40 000 hektarit, millest range kaitseriimiga alasid, kus metsa majandada ei tohi, on ca 16 000 hektarit.

2014. aastal Keskkonnaametile esitatud metsateatiste analüüsist järeldub, et Läänemaa metsades kavandatud raiemaht on **552 133** tihumeetrit. Pindalaliselt hõlmas kavandatav raiutav ala **4646,5** hektarit, millest lageraiet kavandati **2595,3** hektaril ja harvendusraiet kavandati **1167,7** hektaril.

Kuna aasta teises pooles langesid tugevalt puidu kokkuostuhinnad ning paljud kokkuostjad ei varunud puitu nendelt müüjatelt, kellel puudus varasem leping, siis võib eeldada, et suur osa algselt kavandatud raietest jäi tegemata.

Hooldusraie eesmärk on kasvatada paremat metsa, see tähendab sirgemaid tüvesid ja suuremat tagavara hektari kohta. Uuendusraie (lageraie ja turberaie) eesmärk on küpse metsapõlve realiseerimine ja uuele metsale kasvuvõimaluse andmine. Metsaomaniku kohustus on järgida metsaseaduse nõuet, et raiesmikel ja vähemalt 0,5 hektari suuruse pindalaga metsaosades tuleb rakendada metsa uuendamise võtteid selliselt, et hiljemalt viis aastat (looladel kümme aastat) pärast raiet oleks mets uuenenud. Seejuures võib lasta tekkida looduslikul uuendusel või siis uus metsapõlv panna kasvama istutuse või külviga.

Metsaäkkega maapinna ettevalmistamine Läänemaa Metsaühistu hallataval maal. Foto: Arvo Aljaste.

Metsaseadus annab metsaomanikule võimaluse raiuda oma metsast ilma metsateatist esitamata igal aastal 20 tihumeetrit kinnistu kohta. Peamiselt on silmas peetud oma tarbeks küttepuude raiet.

Heameel on tõdeda, et 2010. aastal loodud Läänemaa Metsaühistu on kujunenud tugevaks metsandusorganisatsiooniks, kes oma liikmete huvide eest seisab. 2014. aasta seisuga on

Läänemaa Metsaühistul 336 liiget. Läänemaa Metsaühistu hallata on ca 9000 hektarit metsamaad. Metsaühistu on mittetulundusühing, mis tähendab, et eesmärk ei ole omatulu teenimine. Metsaühistu ülesanne on pakkuda nõu ning abi erametsade majandamisel. Metsaomanikele, kelle seas on levinud arvamus, et metsa majandamine on keeruline ja tema omanduses olev metsamaa on nii väike, et ei tasu seal majandamine ära, julgeksin soovitada liituda metsaühistuga.

Puit Rohuküla sadamas. Aastas liigub siit läbi 25-30 tuhat tihumeetrit puitu, mille peamised sihtriigid on Soome, Rootsi, Taani ja Saksamaa. Foto: Tõnis Ruber.

Mets on oluline tugi majandusele, sealt varutud puit on tähtsaim taastuv loodusvara.

Mida rohkem on meil majandatud tulundusmetsi, seda säästlikumalt oleme oma loodusvara kasutanud.

Tõnis Ruber

Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni metsahoiu spetsialist

Looduskaitse planeerimine

2014. aastal toimus Silma looduskaitseala, Salajõe maastikukaitseala ja Nõva looduskaitseala (praeguse maastikukaitseala) kaitse-eeskirjade avalikustamisjärgne menetlus. Ettevalmistati Keskkonnaministeeriumile algatamiseks Puhtu-Laelatu looduskaitseala, Neugrundi looduskaitseala ja Matsalu rahvuspargi kaitse-eeskirjad.

2014. aastal jätkati kaitsekorralduskavade koostamisega Väinamere hoiuala maismaa osale, Silma looduskaitsealale ja Karjatsimere hoiualale, Vormsi saare kaitstavatele aladele, Suursoo maastikukaitsealale, Leidissoo looduskaitsealale ja Suursoo-Leidissoo hoiualale, Ehmja-Turvalepa hoiualale, Matsalu rahvuspargile ja seda ümbritsevatele kaitstavatele aladele, samuti Tuhu maastikukaitsealale ja Tuhu hoiualale ning Nehatu looduskaitsealale ja seda ümbritsevatele hoiualadele. Jätkus ka Marimetsa looduskaitseala ja seda ümbritsevate kaitstavate alade, samuti Puhtu-Laelatu looduskaitseala ja Rame hoiuala kaitsekorralduskavade koostamine. Lisaks alustati Lihula maastikukaitseala ja Lihula hoiuala kaitsekorralduskava koostamist. Aasta lõpus kinnitati Laiküla hoiuala ja Laiküla väike-konnakotka püsielupaiga kaitsekorralduskava aastateks 2015-2024. Kaitsekorralduskava on üks olulisemaid dokumente kaitstavatel aladel paiknevate kaitsealuste liikide, koosluste ning teiste oluliste loodusväärtuste kaitse korraldamisel. Kaitsekorralduskava oluline osa on tegevuskava, millega nähakse ette kaitsekorraldusperioodil teostatavad vajalikud tööd.

2014. aastal alustati Salajõe karstiaala hüdrogeoloogilise uuringuga (KIK rahastus, täitja AS Maves) ja kaardistati Salajõe maastikukaitseala karstiga seotud elupaigad.

Salajõe karstia 2012. aasta kevadel. Foto: Ave Huugen.

Anni Kursiman ja Elle Puurmann

Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni kaitse planeerimise spetsialistid

Poollooduslike koosluste hooldamine

2014. aastal tehti loodushoiutoetuste abil poollooduslike koosluste (PLK) taastamiseks töid 790 hektaril ning rajati tarasid 13,8 km loomade karjatamiseks. Taastamistöde käigus toimub koosluse ettevalmistamine edaspidiseks hooldamiseks (karjatamiseks või niitmiseks) – peamisteks töödeks on niidu puhastamine võsast või pilliroost.

PRIA poollooduslike koosluste hooldamise toetuse saamiseks anti 2014. aastal kooskõlastus 136-le toetuse taotlusele ning selle raames hooldati 7368 ha väärtuslikke heina- ja karjamaid.

2014. aastal sai Matsalu Rahvuspargis valmis Kloostri sild-regulaator, tänu millele on tagatud ca 800 ha väärtusliku luhheinamaa hooldamine.

Mihkel Tiido

Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni maahoolduse spetsialist

Keskkonnaharidus

Keskkonnaameti keskkonnaharidusliku tegevuse üldeesmärkideks on tõsta kõigi Eesti elanike keskkonnateadlikkust läbi mitmekesiste siht- ja huvirühmadele suunatud tegevuste, edendada formaalharidust toetavat keskkonnaharidust ja aidata kaasa kogu Eestit hõlmava keskkonnahariduskeskuste võrgustiku tekkimisele ja toimimisele.

Prioriteediks on Keskkonnaameti juhitava ESF programmi „Keskkonnahariduse arendamine“ abil parandada õpetajate ja koolivälise keskkonnahariduse spetsialistide erialast ettevalmistust säästva arengu teema õpetamisel. 2013. aastal töötati välja täiendkoolituskavad nii õpetajatele kui koolivälise keskkonnahariduse spetsialistidele ning alustati koolitustega, mille käigus saavad koolitust 500 õpetajat ja 125 koolivälise keskkonnahariduse spetsialisti. Koolitused jätkusid 2014. aastal ning lõppevad 2015. aastal.

Teiseks arengueesmärgiks on keskkonnaameti õppeprogrammide kohandamine ühiskonna muutuvate vajadustega ning keskkonnaameti sõnumi edastamine õppeprogrammide kaudu. Ühtlasi tulemuslikult kasutades ERF meetme "Keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamine" projekti raames täienenud ekspositsioone ja õppevahendite kogu. Õppeprogrammides seostatakse keskkonnakaitse- ja loodushoiuteemaga majanduslik ja sotsiaalne aspekt, et senisest tõhusamalt käsitleda säästvat arengut. Õppeprogrammide valikut täiendatakse vastavalt õpetajate tagasisidevormil laekunud ettepanekutele ning keskkonnahariduse spetsialistide pädevusele.

Kolmandaks arengueesmärgiks on keskkonnaalase teabe viimine täiskasvanud elanikkonnani.

Üle Eesti on kokku 19 keskkonnahariduse spetsialisti, neist üks Läänemaal.

2014. aastal viis Keskkonnaamet Läänemaal läbi lasteaedadele ja üldhariduskoolidele 34 õppeprogrammi 892 osalejale. Teemad hõlmavad looduskaitset ja elurikkust, kooslusi ja nende kujunemist, vee kasutamist ja kaitset, jäätmetekke vähendamist ning maavarade kaevandamist ja kasutamist. Programmid on koolidele ja lasteaedadele tasuta. Juhendajateks on keskkonnahariduse spetsialist.

Osakonna üheks ülesandeks on korraldada ja viia läbi keskkonnahariduse valdkonda edendavaid ja säästva arengu põhimõtteid tutvustavaid tegevusi siht- ja huvirühmadele. Korraldame seminare, infopäevi, loodusõhtuid ja kampaaniaid, koostame keskkonnateemalisi infomaterjale, valmistame ette kaitsealasiid ja matkaradu tutvustavaid infotahvlite ning looduskeskuste ekspositsioonide materjale. Nendes tegevustes kaasatakse ka Keskkonnaameti teiste struktuuriüksuste töötajaid.

Läänemaal viidi läbi 17 keskkonnateadlikkust edendavat tegevust kokku 461 osalejale.

Keskkonnaamet osales oma telgiga Läänemaa „Elustiili maratonil 2014“.

Keskkonnaamet jätkas keskkonnahariduslike regionaalsete konverentside korraldamist ka 2014. aastal. Konverentside eesmärgiks on tutvustada aktuaalseid teemasid valdkonnas, anda osalejatele uusi teadmisi ja kogemusi praktilistes töötubades, soodustada koostööd haridusasutuste ja koolivälise keskkonnaharidusega tegelejate vahel.

Konverentsid on suunatud kooli- ja lasteaiaõpetajatele, üldhariduskoolide ja koolieelsete lasteasutuste juhtidele, keskkonnahariduskeskuste töötajatele, haridusametnikele ja teistele huvilistele.

2014. aasta keskkonnahariduse konverentsidel keskenduti energiakasutuse teemadele: milleks ja kui palju me energiat kulutame, kuidas loomad energiat säästavad ja mida on inimesel neilt õppida, kas prügi on kütus, tooraine või kasutu rämps, mis on toiduenergia ja palju muud.

Hiiu-Lääne-Saare konverents toimus 23. oktoobril Haapsalu Kultuurikeskuses, osalejaid 106.

Konverentside ettekannete ja töötubade salvestusi saab näha Youtube Keskkonnahariduse kanalis. Konverentside aruanded: <https://intra.keskkonnaamet.ee/index.php?id=12468>

Konverentside korraldusliku poole eest kandis hoolt OÜ Publicon.

Ümarlaudade eesmärgiks on parandada keskkonnahariduse kujundamisega seotud asutuste ja organisatsioonide koostööd. Ümarlauad on koostöövorm, mille raames saadakse kokku 2-4 korda aastas. Ümarlaudade töösse on kaasatud maavalitsused, omavalitsuste liidud, RMK, KIKi maakondlikud esindajad, kutseõppeasutused, ülikoolid, aktiivsemad koolid ja lasteaiad, keskkonnaharidust pakkuvad ettevõtted ja vabaühendused.

2014. aastal oli veebruaris-märtsis Läänemaal looduskaitseteemaline rändnäitus „Hoia mida armastad“. Näitus oli Noarootsi Koolis, Risti Põhikoolis, Metsküla Algkoolis, Oru Koolis, Haapsalu Nikolai Koolis (vene keelne näitus) ja Virtsu Koolis. Näitus jõuab Läänemaale tagasi aastal 2016.

2014. aastal viidi läbi 8 Läänemaad puudutavat SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse poolt rahastatud keskkonnahariduslikku projekti:

1. Soome lahe teemaliste maakondlike viktoriinide läbiviimine üldhariduskoolidele 2014 aastal (projekt nr.7486)
2. Jäätmevabam elu (projekt nr 3066)
3. Keskkonnaameti regionaalsed keskkonnalaagrid koolinoortele 2013. aastal (projekt nr 4164)
4. Matsalu interaktiivne teejuht (projekt nr 4196)
5. Keskkonna- ja looduskaitsealane koolitus regioonidele 2013/2014 aastal (projekt nr 5522)
6. Loengusari loodusest, kultuuripärandist ja jätkusuutlikust arengust (projekt nr 4215)
7. Looduskaitsekuu üritused 2014. aastal (projekt nr 6393)
8. Lahemaa, Vilsandi, Matsalu ja Karula noore looduskaitseja kursus Junior Ranger 2014 (projekt nr 6394)

Suurim keskkonnahariduslik saavutus oli Matsalu rahvusparki interaktiivse teejuhi valmimine.

Teejuht asub veebiaadressil: <http://www.matsalu.ee/teejuht/>. Teejuht on hetkel veel eesti keeles.

Ave Huugen

Keskkonnaameti keskkonnahariduse spetsialist

Maanteeamet

Maanteeamet on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus. Maanteeamet teostab seadusega sätestatud ülesannete ulatuses riigi poliitika ja arengukavade elluviimist, juhtimisfunktsiooni ja riikliku järelevalvet ning kohaldab riikliku sundi teehoiu, liiklusohutuse, ühistranspordi ja liiklusvahendite keskkonnaohutuse valdkonnas.

Maanteeameti põhiülesanded on:

- 1) teehoiu korraldamine ja tingimuste loomine ohutuks liiklemiseks riigimaanteedel;
- 2) liiklusohutuse suurendamine ja liiklusvahendite keskkonnakahjulikkuse vähendamine;
- 3) liikluse ja ühistranspordi korraldamine;
- 4) riikliku tee ehitus- ja remonditööde ehitusjärelevalve, omanikujärelevalve, tee kasutamise ja seisundinõuete tagamise järelevalve ning riikliku järelevalve korraldamine ameti tegevusvaldkonda reguleerivatest õigusaktidest tulenevate nõuete täitmise üle ja vajadusel riikliku sunni kohaldamine;
- 5) riikliku teeregistri, liiklusregistri ja ühistranspordiregistri pidamine ning õigusaktidest tulenevate erinõuete rakendamine registrikannete teostamisel;
- 6) osalemine oma tegevusvaldkondi reguleerivate õigusaktide väljatöötamisel ning nende õigusaktide muutmiseks ettepanekute tegemine, samuti osalemine ameti tegevusvaldkondade eestikeelse terminoloogia korrastamises;
- 7) osalemine oma tegevusvaldkonnaga seotud poliitikate, strateegiate ja arengukavade väljatöötamisel ning rahvusvaheliste projektide ettevalmistamisel ja läbiviimisel.

Oma tegevuses juhindub Maanteeamet Eesti Vabariigi seadustest, Euroopa Liidu õigusaktidest, Eesti Vabariigile kohustuslikest rahvusvahelistest lepingutest, Vabariigi Valitsuse määrustest ja

korraldustest, majandus- ja kommunikatsiooniministri (edaspidi minister) määrustest ja käskkirjadest ning maanteeameti põhimäärusest, samuti teiste ministrite asjassepuutuvatest määrustest.

Lääne maakonna riigimaanteed

Riigimaanteed oli 1. jaanuari 2014 seisuga Lääne maakonnas 751,8 km, millest tolmuvaaba kattega teid oli 568,9 km ehk 76%. Tolmuvaabade katete osakaalult on Lääne maakond Eesti keskmisest kõrgemal.

Igapäevane teede hooldetööde maht kokku oli 1.8 miljonit eurot, millest 63% moodustasid suvised hooldetööd, 35% talihooldetööd ja 2% sildade ja viaduktide hoole. Lääne maakonnas teostab riigimaanteed hoolet OÜ ÜLE tütarettevõtte OÜ Lääne Teed.

Teehoiutöid tehti 2014. aastal Läänemaa riigimaanteedel 6,5 miljoni euro eest, millest 53% moodustas maanteed ja katete ehitus, 19% maanteed remonditööd ja 28% hooldetööd.

2014. aasta algus oli tavatult soe. Jaanuari keskel saabunud külmalaine võimaldas rajada mõlemad Läänemaa jääteed, kuid tingituna veebruari algusest alanud sulailmade tulekuga ning merevee taseme tõusuga jääle kerkinud veest, ei võimaldanud jääteid liiklusele avada pikemaks ajaks. Haapsalu – Noarootsi jäätee oli liiklusele avatud vaid 15 päeva ja selle aja jooksul kasutas jääteed 5659 autot.

Rohuküla – Sviby jäätee oli liikluseks avatud veelgi vähem, kokku 5 päeva, mille jooksul kasutas võimalust saarele ja tagasi sõita 599 autot. Jääteed ei olnud võimalik liiklemiseks pikemalt avada ohtlike pragude ja jääle ilmunud merevee tõttu.

Noarootsi jäätee. Foto: Maanteeamet.

Suuremate teetööde käigus rekonstrueeriti 2014.aastal Ääsmäe – Haapsalu – Rohuküla maanteel 10 kilomeetrine Risti – Palivere teelõik. 85% tööde teostamiseks vajaminevatest vahenditest saadi Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondist. Teelõigu remondi eesmärgiks oli kandevõime tõstmine, liiklusohutuse parandamine ja sõidumugavuse suurendamine ning lõigu sõidutee ja katte ristlõike parameetrite viimine III klassi maantee nõuetele vastavaks. Sellega saavutati ühtlased sõidutingimused ja liiklusohutuse tase põhimaantee nr 9 kogu maakonna ulatuses.

Sildade remondil sai Koluvere ajalooline kolmeavaline paekivist kaarsild uue varjatud raudbetoonist sillaplaadi ja uue katte, mis andis võimaluse avada sild liiklusele ohutult ja normkoormustega.

Parendamaks liiklustingimusi kõrvalteedel, rajati 2014.aastal tolmuvasid katteid Läänemaal 13,7 km. Risti - Palivere maanteelõigu remondi käigus ülejäävast freesipurust rajati tolmuvasa katet Taebla - Kullamaa maanteele 10,3 km ulatuses.

Säilitamiseks teede katte- ja kulumiskihti remonditi kruusateid 2,5 km ja korduspindamisi kattega teedel tehti 51 km ulatuses.

Risti – Palivere maanteelõigu remont. Foto: Maanteeamet.

Tabel 1. Riigimaanteede olem Lääne maakonnas seisuga 01.01.2015

Teed katte liigi järgi	Möötühik	Kokku km seisuga:		sealhulgas		
		01.01.2014	01.01.2015	Põhi-	Tugi-	Kõrval-
				maanteed	maanteed	maanteed
K O K K U	km	751,729	751,771	106,949	74,807	570,015
asfaltbetoonkattega	km	177,746	184,970	106,949	29,585	48,436
mustkattega	km	155,265	147,290	0	45,222	102,068
freesipurust kate ja pinnatud kruuskate.	km	222,233	236,635	0	0	236,635
kruusateed	km	196,485	182,876	0	0	182,876
Sillad ja viaduktid	tk/ m	41/1103,1	41/1103,1	9/391,7	9/93,1	23/618,3
sh puidust	tk /m	1/13,0	1/13,0			1/13,0

Allikas: Maanteeamet

Kohalikud teed

Maanteeameti ülesandeks on kohalike omavalitsusüksuste nõustamine teehoiul, liikluse korraldamisel ning teeregistriandmete töötlemisel.

Tabel 2. Kohalike teede olem Läänemaal seisuga 01.01.2015

	Maantee	Tänav	Kokku/km
Haapsalu linn	0	61,196	61,196
Hanila vald	82,973	12,250	95,223
Kullamaa vald	101,704	0	101,704

Lihula vald	156,579	21,835	178,414
Lääne-Nigula vald	285,889	18,463	304,352
Martna vald	120,108	0	120,108
Noarootsi vald	124,563	0	124,563
Nõva vald	58,517	0	58,517
Ridala vald	152,149	17,631	169,780
Vormsi vald	35,015	0	35,015
Kokku/km	1117,497	131,375	1248,872

Allikas: Maanteeamet

Liiklusohutus

Liiklusohutlike kohtade ümberehitamise programmi raames rajati 2014.aastal uus kaasaegne teevalgustus Ääsmäe – Haapsalu – Rohuküla maanteele koos Palivere - Keedika tee ristmiku valgustusega. Kokku on selle objekti valgustatavate teelõikude kogupikkus 1,1 km. Sellega realiseerus Lääne-Nigula valla ja Palivere aleviku elanike üks soovidest - parandada liiklusohutust ja sõidumugavust samas piirkonnas. Liiklusohutlike kohtade ümberehitamise programm hõlmas 2014.aastal Lääne maakonnas ka vanade amortiseerunud ja liiklusohutlike teepiirete asendamist. Neid töid teostati neljal objektil: Risti – Virtsu maanteel Virtsu truubil, Haapsalu – Laiküla maanteel paiknevatel Rannajõe sillal, ning Rägina peakraavi truubil ja Pärnu – Lihula maanteel paikneval Riisa sillal, kokku 1204 meetri ulatuses. Kahjuks on uueks piduriks liiklusohutlike kohtade likvideerimise programmile kujunenud hiljuti muudetud kergliiklusteede rajamise nõuded, mis ei luba Linnamäe – Rannaküla teelõigu kõrvale projekteeritud ja osaliselt ka juba väljaehitatud kergliiklustee ehituse jätkamist. Vajadus selle järele aga on, nagu ka näha alljärgnevatelt fotodelt.

Jalgrattaturistid EUROVELO/ESTOVELO turismimarsruudil Linnamäe – Rannaküla maanteelõigu sõiduteel.

Jalgrattaturistid ja kohalikest elanikest jalgratturid Linnamäe – Rannaküla maanteelõigu sõiduteel.

Ääsmäe – Haapsalu maantee ja Palivere – Keedika maantee ristmiku teevalgustus.

2014.aastal paigaldatud uued pörkepiirded.

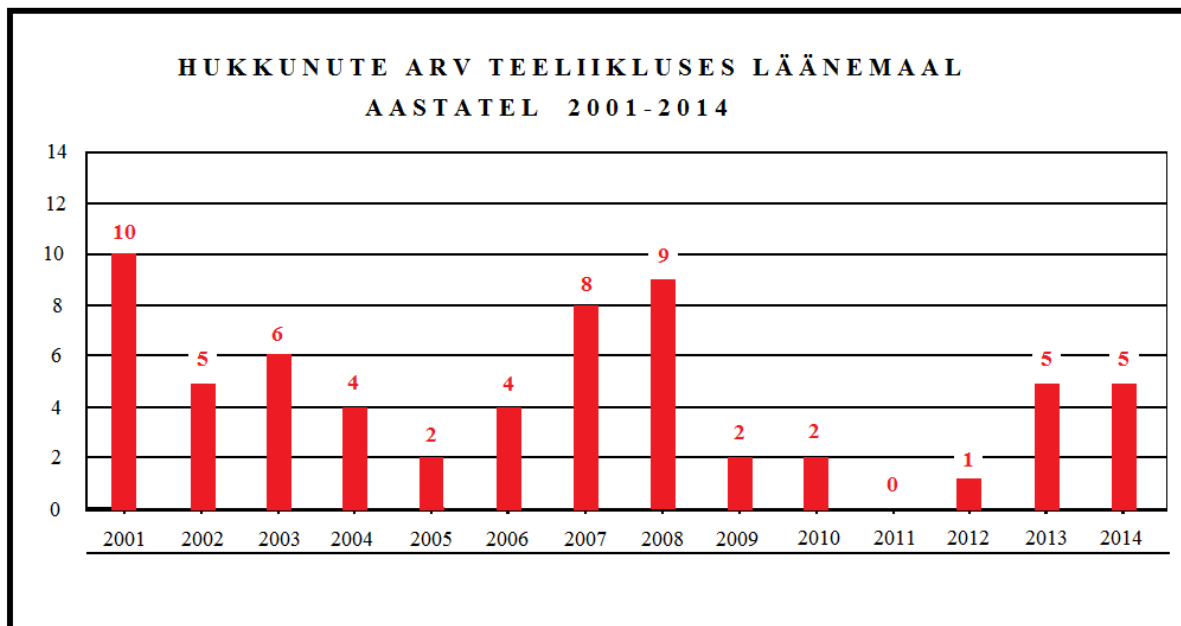
Tabel 3. Liiklusõnnetused Läänemaal aastatel 2012- 2014

Liiklusõnnetused									
Maakond	Liiklusõnnetused			Hukkunud			Vigastatud		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Läänemaa	17	28	33	1	5	5	23	36	44
sh joobes juhtide osalusel	1	7	4	0	5	0	1	8	12

Allikas: Maanteeamet

Lähiminevikuga võrreldes on nii liiklusõnnetuste, hukkunute kui ka vigastatute arv 2014.aastal Lääne maakonnas kasvanud. Liiklusõnnetuste üldarvu ja vigastatute arvu kasv on kooskõlas politsei poolt avastatud joobes liiklejate arvu kasvuga. Hukkunutega 2014.aastal toimunud liiklusõnnetustes joobes liiklejad statistika põhjal ei osalenud. Ka ei olnud need õnnetused tingitud tee seisundinõuetele mittevastavatest teeludest. Lühikirjeldused nendest: Risti-Virtsu maanteel üksiksõiduki väljasõit vastassuunavööndisse (hukkusid 2 mootorratturit), ilma helkurita jalakäija kes otsustas pimedal ajal valgustamata teelõigul Koluvere silla sõiduteel istuda (hukkus 1 jalakäija) ning Palivere - Keedika maantee kõrval maastikusõidukiga liigeldes toimunud õnnetus (2 hukkunut). Viimati nimetatud õnnetuse arvestamine maanteeliikluse liiklusõnnetuste statistikas on enam kui küsitav, kuna vahetult õnnetuskohale eelnenud sõidu- ja õnnetuse koht ei paiknenud ei riigimaanteel, ega ka selle teemaal.

Tabel 4. Liiklusõnnetustes hukkunute arv aastatel 2001 - 2014

Allikas: Maanteeamet.

Maanteeameti ennetustöö osakonna liiklusalane ennetustegevus

Maanteeameti ennetajad jõudsid 2014. aastal liiklusohutuse ennetusöös teavituse, nõustamise, avalike ürituste jms kaudu hinnanguliselt ca 2 910 läänemaa inimeseni ehk 11,3 %-ni elanikkonnast. Koolitustel ja loengutel osales neist 1 032 inimest, kellest 814 olid lapsed või noorukid.

Haridusasutustele suunatud tegevused

Koostöös MA ja PPA ametnikega viidi esimese klassi lastele ja lapsevanematele MA liiklusaabitsad ja PPA ohutusraamatud. Lastele anti liiklusaabitsad ning võimaluse korral viis politsei läbi ka liiklusohutustunni. Kõik esimese klassi laste vanemad said ohutusraamatu, mille üheks peatükiks on ka liiklusohutus.

Olulisel kohal oli 2014. aastal koolide toetamine jalgrattaga liiklemise õpetamisel ning jalgrattaga liiklemise koolituste läbiviimisel. MA on jalgrattaga harjutuspäevi korraldanud läänemaal 247 lapsele MA-sse laekunud eksamiprotokollide alusel väljastati juhilube eelmisel aastal 117 läänemaa õpilasele.

2014. aastaõ käsitleti gümnaasiumi- või kutsekooliõpilastega peamiselt liikluses riskikäitumise teemat, sealhulgas alkoholi kahjulikku mõju eelkõige sõidukijuhile. Kokku viis MA läbi Läänemaal 9 riskikoolitust (Selge pilt – 2, Märt Treieri koolitused – 7), kus osales 505 õpilast ja 14 õpetajat. Mõlemaid koolitusi hindasid õpilased tagasisideküsitluse alusel väga heaks (vastavalt 80% ja 86,7%).

Gümnaasiuminoorteni jõudmise ulatust tuleks aga ilmselt veelgi suurendada, kuna just selles vanuses noored on meie tulevased sõidukijuhid ja seeläbi mõjutab nende liikluskäitumine kõige otsesemalt liiklusõnnetuste, sealhulgas vigastuste ja hukkunute osakaalu.

Kokku viis MA õpetajatele mõeldud koolitusi läbi 2 korral, milles osales kokku 33 õpetajat.

Üldelanikkonna teavitamine, sealhulgas kampaaniad

Üldelanikkonna liikluskultuuri parandamiseks ja liiklusohutuse kodanikualgatuste suurendamiseks pakkusime oma abi läbi liiklusprojektide rahastamise. MA korraldas kaheksa üle-eestilist projektikoolitust, millest üks toimus ka Läänemaal, kus osales 31 koolitavat, sh 16 õpetajat. Koolitatavaid oli haridusasutustest, noorsootöökeskustest, omavalitsustest, kodanikeühendustest, liiklusega tegelevatest mittetulundusühingutest. Kokku laekus kolme üle-eestilisse vooru läänemaalt 1 projektitaotlus Uuemõisa Lasteaed-Algkoolilt, mida ka rahastati. MA viis 2014. aastal läbi neli suuremat üleriigilist kampaaniat üldelanikkonnale: kevadel piirkiirusest kinnipidamiseks, suvel joores juhtimise ennetamiseks, sügisel enda nähtavaks tegemiseks (sh helkur) ning tulede ja rehvide korrashoiu tagamiseks.

Koostöövõrgustikule suunatud tegevused

2014. aastal toimis väga hea maakondlike tervise- ja traumanõukogude ning partnerorganisatsioonide (Maanteeamet, Politsei- ja Piirivalveamet, Päästeamet, Kaitseliit, Punase Risti, kohalike omavalitsuste vabaühendused ning kodanikkond) koostöövõrgustik. Koos viidi läbi nii maakondlikke ohutuspäevi kui ka avalikke üritusi. MA avalikel üritustel osalemise eesmärk on teavitada üritusel osalejaid ohutu liiklemise olulisusest, võimalustest ja vahenditest, et nad väärtustaksid turvalist liikluskeskkonda.

Turvasimulatsioone telliti maanteeameti poolt neljale Läänemaa avalikule üritusele: Mainädala turvalisuspäevale Haapsalu linna haridusasutustele, Maakaitsepäevale, Läänemaa Tervisemaratonile ja Poiste tervise ja ohutuspäevale. Ennetustöötegevusi telliti samuti neljale üritusele: Nõva valla külade päevale, Lääne-Nigula valla laste külapäevale, pensionäride suvepäevadele ja tervisekonverentsile.

Eakatele suunatud tegevused

Eakate koolituspäevi viidi läbi kolmel korral ja eakate suvepäeval ning sotsiaalmajas PA poolt läbiviidid eakate ohutuspäeval, sai nõustatud ja koolitatud liiklusalases ennetustelgis 190 eakat.

Õppematerjalid

Õppematerjale tellisid 2014. aastal MA-lt laoarvestuse järgi maakonna 22st koolist 9sse kooli ja 19st lasteaiast 3 lasteaeda. Õppe- ja jaotusmaterjale on laos optimaalselt. Õppe- ja jaotusmaterjalide tellimused õppeasutustele on täidetud.

MA poolt on aasta algusest uute materjalidena lisandunud turvavööloõikurid, ohutusteemalised rinnamärgid, liikluskasvatus.ee infokleebised õpetajatele, ohutusteemalised kleebised, reflekteeruvad kotikatted kahe rattaliste liiklusvahenditega liiklejatele ning sügisperioodiks helkurid.

Urmas Robam

Maanteeameti lääne regiooni ehitusosakonna projektijuht

Maksu- ja Tolliameti Haapsalu teenindusbüroo

Maksu- ja Tolliametis tervikuna oli aasta 2014 mitmete arengute ja uute strateegiliste eesmärkide täitmise aasta. Kaks aastat tagasi seadsime aastate 2013-2016 olulisemateks eesmärkideks koguda kokku riigi maksutulud, vähendada ebaausa majandustegevuse osakaalu ning luua arengut ja tulemuslikkust toetav organisatsioonikultuur.

Olulisemad arendused 2014 aastal:

- Töötamise registri loomine ja rakendamine
- KMD INF arendus ja KMD (käibedeklaratsioon) täiendamine
- Tasutud maksusummade ja maksuvõlglaste nimekirja avalikustamine
- Kohtu ja prokuratuuri nõuete haldamise infosüsteem
- Piiriületuse lihtsustamine volitatud ettevõtjatele (AEO)
- Haldusaktide keelekasutuse parandamine ja elektrooniline dokumentide kättetoimetamine

Kliendikülastuste arv Haapsalu teenindusbüroos 2014. aastal oli 2632, võrreldes 2013. aastaga on see vähenenud -2,73%, mil bürood külastas 2706 klienti. Kohapealsete bürookülastuste vähenemine aastatega näitab seda, et kliendid eelistavad üha enam kasutada e-maksuameti teenuseid, mida amet on järjepidevalt arendanud. Samuti helistavad ja kirjutavad kliendid meie ameti kontaktkeskuse infotelefonide ja e-posti kontaktidele, saades küsimustele vastused kompetentsetelt teenindajatelt ja maksukonsultantidelt.

Ka 2014. aastal töötasid Haapsalu büroos lisaks 5 teenindusosakonna spetsialistile endiselt ka revidendid, kelle põhiülesandeks on tegeleda käibemaksualaste ja käibemaksu tagastusnõuete kontrollidega, 1 peajurist ja 1 jurist, kes kuuluvad Maksu- ja Tolliameti juriidilise osakonna koosseisu. Juristide tööülesanneteks on vaidemenetlused, kohtumenetlused ja juriidiline nõustamine.

Kohapeal büroos toimus klientide teenindamine ja nõustamine nii teenindusletis, telefoni, e-posti ja kirja teel. Samuti vastasid meie teenindusosakonna spetsialistid ülevabariigilise

kontaktkeskuse füüsiliste isikute maksustamise teemal esitatud kõnelele ja e-posti teel saadetud kirjadele.

2014. aastal said teenindusbüroo teenindajad uue teenindusvormi. Vorm on ilus ja esinduslik ning on saanud ka meid külastanud klientide poolt palju kiidusõnu.

Peamised teenindusbüroo külastamise põhjused 2014 aastal:

- Klientide kontaktandmete teavitamine ja uuendamine
- Võlgade ja ettemaksuga seotud tõendite väljastamine
- Võlgade ja maksude tasumisega seotud küsimused
- Töötamise registriga seotud küsimused
- Residentist füüsilise isiku tuludeklaratsioonide esitamine
- Tulumaksualased küsimused
- Mitteresidentide maksu küsimused ja maksudeklaratsioonide esitamine
- Volituste administreerimine
- Maksudeklaratsioonide esitamine
- Maamaksu küsimused
- KMK registreerimine ja registrist kustutamine

Maksu- ja Tolliametile esitati 2013. aasta eest (tähtaeg 31.03.2014) kokku 556 435 füüsilise isiku tuludeklaratsiooni, mis on 8 550 tuludeklaratsiooni (1,5%) võrra vähem kui 2012. aasta eest. Esitatud deklaratsioonidest 14 % moodustasid ühisdeklaratsioonid.

Kokku puudutasid 2013. aasta eest esitatud tuludeklaratsioonid 636 454 inimest, mis moodustab 42% Eesti elanikkonnast (seisuga 1. jaanuar 2014).

Maksu- ja Tolliameti eesmärk 2015. aastaks on saavutada e-deklaratsioonide esitamise osakaaluks vähemalt 95%, mis Läänemaal sai juba 2014. aastal täidetud.

E-deklaratsiooni eelistatakse seetõttu, et korrektse deklaratsiooni esitamisel tagastatakse tulumaks juba 5 tööpäeva jooksul. 2013. aasta eest tuludeklaratsiooni esitanutest 96% said tagastuse 5 tööpäeva jooksul. Samuti on see mugav eeltäidetud andmete olemasolu ja tagastatava ning juurdemaksmisele kuuluva summa kohta saadava kohese info tõttu. Lisaks

saab e-deklaratsiooni esitamisel infot ka muude nõuete kohta (nt kohtutäiturite nõuded, eelseisev maamaksu kohustus).

2014. aastal kuulus tulumaksu tagastamisele 76,5% (eelmisel 2013. aastal 77,4%) ja juurdemaksmisele määrati 4,1% (eelmisel 2013. aastal 3,6%) esitatud tuludeklaratsioonidest. 19,4% (eelmisel 2013. aastal 19%) esitatud tuludeklaratsioonide andmetest ei tekkinud tulumaksu tagastamist ega juurdemääramist. Deklaratsioonide arv, mille alusel ei kuulu tulumaksu juurdemääramisele ega ka tagastamisele, on pidevas kasvus.

Esitatud tuludeklaratsioonidest deklareeritud tulude andmetega deklaratsioone esitati Läänemaal kokku 10 303, millest kogutulu moodustas 97 609 790 eurot, millest keskmine tulu kuus oli 789 eurot.

Läänemaal esitati 2014.aastal kokku 10 646 füüsilise isiku 2013.aasta tuludeklaratsiooni, millest 1335 olid ühisdeklaratsioonid. 95% deklaratsioonidest esitati e-maksuamet/e-tolli kaudu.

Tagastamisele kuulus tulumaksu summas 1 493 909 eurot ja juurdemaksmisele 354 917 eurot.

Juriidiliste isikute arv 2014 aastal:

	Eesti Vabariik	Läänemaa
2014. aasta algus	205 313	2 842
2014. aasta lõpp	223 073	3 000
Muutus	7,96%	5,26%

Füüsilisest isikust ettevõtjate arvud on aastatega pidevas languses.

Füüsilisest isikust ettevõtjate arv 2014. aastal:

	Eesti Vabariik	Läänemaa
2014. aasta algus	31 631	897
2014. aasta lõpp	31 605	874
Muutus	-0,08%	-2,56%

Maksuvõla summa Läänemaal kõikide maksude lõikes 2014. aasta alguse seisuga on enamasti vähenenud. 2015. aasta alguseks on kõige suurem võla vähenemine toimunud erijuhtude tulumaksu ja käibemaksu osas.

	1.01.2014	1.01.2015
Erijuhtude tulumaks	1 537 942,24	8 872,53
Sotsiaalmaks	475 051,27	637 838,89
Maamaks	22 132,38	18 031,71
Raskeveokimaks	7 362,21	6 321,01
Kogumispensionimakse	6 164,98	12 870,15
Kinnipeetud tulumaks	67 701,02	130 506,55
Füüsilise isiku tulumaks	113 544,78	115 638,40
Käibemaks	4 325 795,28	297 098,45
Töötuskindlustusmaks	12 190,26	22 654,54

Haapsalu teenindusbüroo kontaktid:

Jaama 17, Haapsalu 90507

laanemaa@emta.ee

Lahtiolekuaeg:

E–N 8.30–16.30

R 8.30–15.30

Kristiina Ase

Maksu- ja Tolliameti Haapsalu teenindusbüroo juhataja

Muinsuskaitseamet

Muinsuskaitstes oli aasta tavapärase, ilma väga suurte kordaminekuteta, kuid samas ei ole tagasi vaadates ka põhjust väga kurta.

Riigi rahaline toetus suunati üheksale ehitismälestisele, kas siis restaureerimistööde tegemiseks või projektdokumentatsiooni koostamiseks. Esimesena tahaks märkida, et lõpuks sai algust tehtud Virtsu linnuse varemete konserveerimisega. See, ühtpidi tuntud kuid teisest küljest ilma piisava hoolduse ja tähelepanuta objekt võiks kujuneda peale müüride konserveerimist ja osalist ülesladumist hoopis atraktiivsemaks ja nõ „loetavamaks“. Kui järgmistel aastatel sinna veelgi panustada, saab Läänemaa kiidelda põneva vaatamisväärsusega.

Vaade Virtsu linnuse lääneküljele.

Enamasti lähevad toetused katuste avariitöödeks- 2014. aastal parandati Lihula ja Matsalu mõisate peahoonete, Piirsalu kalmistu kabeli ja Vormsi tuletorni juures oleva vana kütusehoidla katust.

Vormsi Saxby kütusehoidla ida poolt vaadatuna.

Kullamaa vesiveski juures katuse tegemiseni ei jõutudki, enne oli vaja kindlustada müüre, et katusekonstruktsiooni oleks üldse võimalik millelegi toetada. Küllap saab järgmisel aastal töödega edasi minna ja ühel heal päeval saab ka see meie maakonna ainukese mälestisena kaitse all oleva vesiveski lagunemine peatatud.

Projekteerimiseks said toetust Lihula muinsuskaitsealal oleva nn Jaani kõrtsi, ehk siis Tallinna mnt 8 omanikud (välisviimistluse eritingimused ja projekt) ning valmis ka restaureerimisprojekt Koluvere mõisa pargipaviljonile. Millal neid realiseerima saab hakata, pole veel teada.

Haapsalu linnuse avariikonserveerimistöde raha kasutatakse peavärava torni läbisadude likvideerimiseks, ka see on järgmisse aastasse edasiminev töö.

Sügisel alustati Haapsalu toomkiriku katuse remondiga, milleks saadi pühakodade riiklikust programmist toetust 32 800 eurot. See on jälle mitmesse aastasse jaotuv väga suur ja väga kallis ettevõtmine, aga hooliva omaniku ja tubli ehitaja koostöös valmiv katus tagab väärrika pühakoja säilimise järeltulijatele. Katust hakkavad katma käsitsi valtsitud vaskplekktahvlid.

Veel olulisi töid mälestistel:

Maanteeameti tellimisel ja korraldamisel sai korda ajalooline maanteeasild Koluvere mõisa juures.

Töid tegi AS Lihula Maaparandus ja loodetavasti on selle silla ekspluateerimine nüüd pikaks ajaks muretu. Kahjuks ei saa sama öelda läheduses olevate Jõgeva kõrtsi kivisildade ja ka Vaikna mõisa silla kohta. Kuigi ükski neist ei ole tihedas kasutuses, on nad oma vanuse ja miljööväärtusega olulised maastikumärgid, mis peaks kindlasti säilima. Nende korrastamiseks vajaminevat raha pole aga praegu kusagilt võtta. Jääb loota vaid headele ideedele, mis annaks sildadele uue elu.

Hea meel on sel aastal valminud Ridala valla Uuemõisa pargi rekonstrueerimisprojekti üle. Kui see ühel päeval teostatud saab, oleks küll kõigil põhjust sealset keskkonda nautima minna. Lisaks on vallavalitsuse tellitud ka mõisa peahoone restaureerimisprojekt.

Kiita tahaks Massu mõisas elavat ja nii peahoonet kui talli agaralt remontivat ning koduks kohandavat perekonda.

Aasta lõpus sai restaureeritud Massu mõisa peahoone uhke paraaduks ning välja puhastatud vestibüüli maalingud.

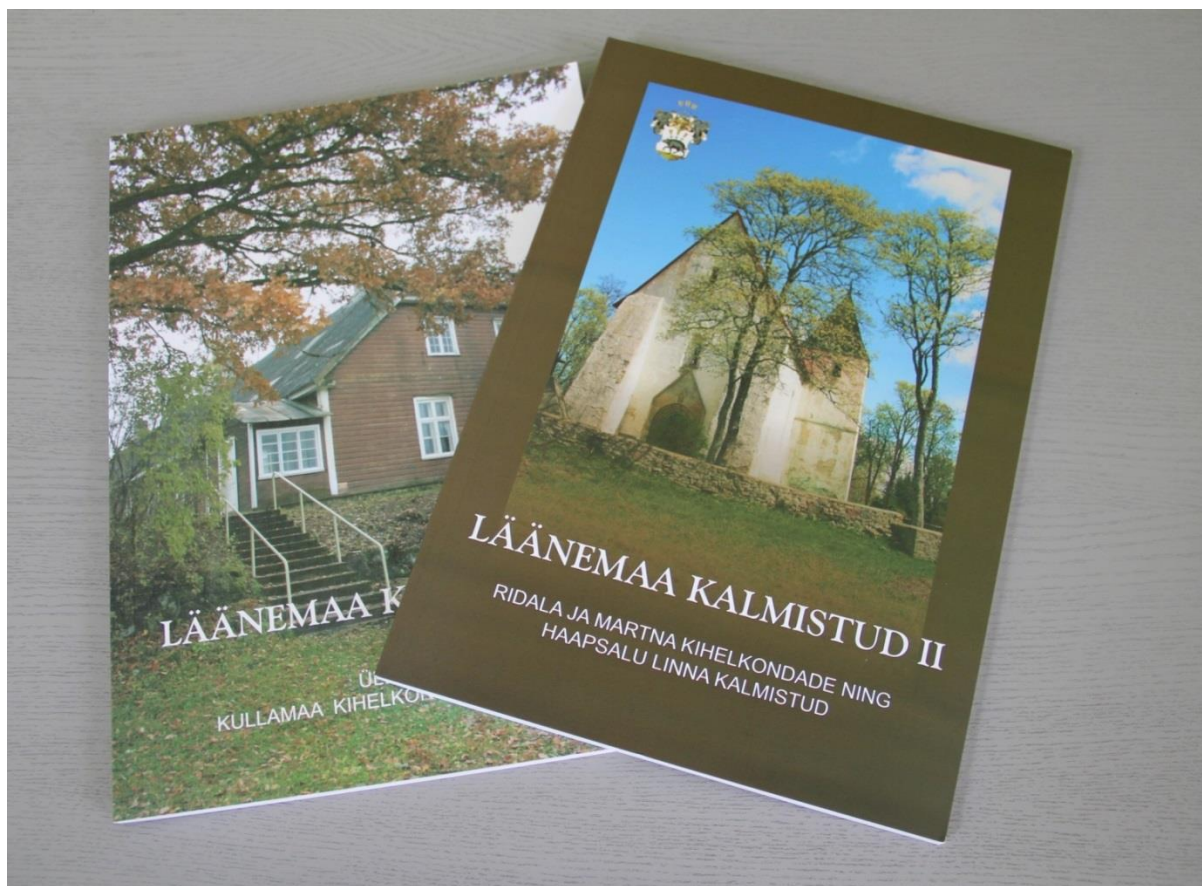
Üllatusi on pakkunud ka Lihula mõisa peahoone, kus esimese korruse ruumides ning teise korruse saalis leiti ja osaliselt juba ka konserveeriti sein- ja laemaalinguid.

Lihula mõisa laemaaling. Foto: H.Hiiop.

Hea ettevõtmine oli Lihula mõisas teoks saanud töötuba viimistlusuuringute ja värvieemaldusmeetodite kohta. Üritusest võtsid osa Haapsalu Kutsehariduskeskuse restaureerimiseriala õpilased ja ka Eesti Kunstiakadeemia tudengid.

Mälestiste korrastamise initsiatiivi eest tahaks kiita Inγκüla ja Salajõe rahvast, kes puhastasid sealset kalmeala, alati on oma heaperemehelikkusega silma paistnud Noarootsi Gümnaasium. Järjekordne tubli saavutus on Läänemaa kalmistute raamatu II osa (Ridala ja Martna vald), kummardus tegijate ees!

Läänemaa kalmistud I ja II osa. Foto: Maris Saar.

Muinsuskaitsekuu raames toimus koos SA Läänemaa ja Haapsalu Muuseumid ja maavalitsuse töötajatega väljasõit Martna valla mälestistele. Sai kuulatud arheoloogi juttu Ehmja kalmetel, vaadatud ringi Martna kirikuaias ja kirikus ning külastatud Suure-Lähtru mõisa.

Virtsus sai korraldatud koolilastele ja kohalikele huvilistele suunatud teabe- ja talgupäev. Keskendusime Virtsu ümbruse muinaspärandile, millest rääkis lugupeetud arheoloog Mati Mandel ning Virtsu linnusele, mille konserveerimisplaane tutvustas arhitekt Mihkel Koppel. Vaimuvirgutuse järel suundusime linnuse juurde koristustöödele.

Terve suve jooksul toimetab Läänemaa eri paigus MTÜ Vana ja Väärt, mille töös ka muinsuskaitseametnik veidike kaasa on löönud. Korraldati ja viidi läbi restaureerimisalaseid

koolitusi - palkide vahetamine, kaevuraketise taastamine, kivimüüride korrastamine, krohvitööd.

Kalli Pets

Muinsuskaitseameti Läänemaa vaneminspektor

Politsei

Politsei- ja Piirivalveametis toimus 10. jaanuaril n-ö politseireform, mis tõi muudatusi kaasa ka Läänemaa korra- ja kaitsejatele.

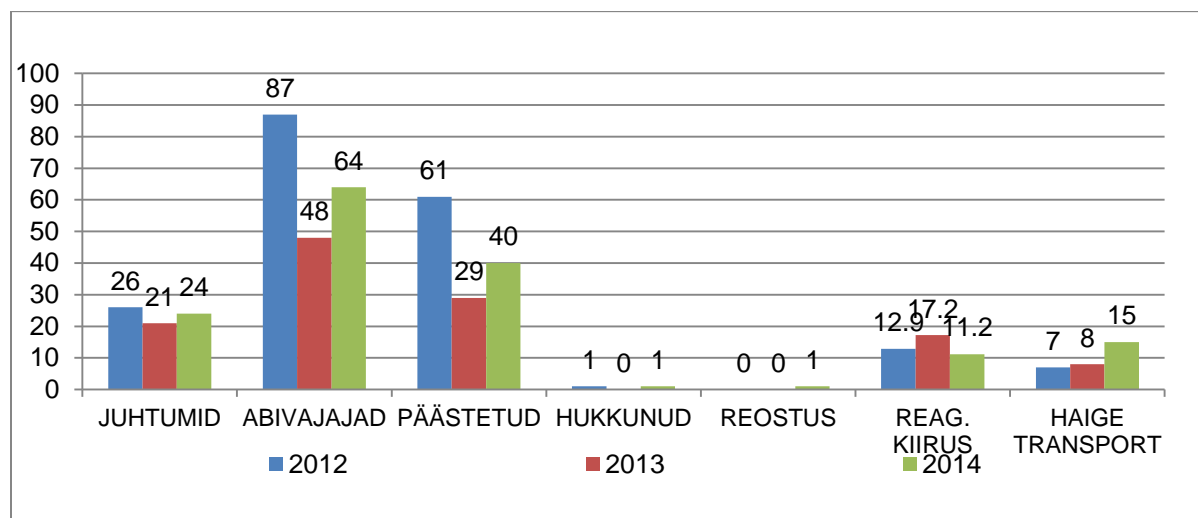
Suurt poleemikat tekitasid piirkonnapolitseinike arvu vähenemise küsimus ja merepääste ülesannet täitnud n-ö piirivalvekordoni ja politseijaoskonna patrulli liitumine. Oli kuulda arvamusi, et merepääste võimekus väheneb ja et vähenenud arvu piirkonnapolitseinikega ei suudeta ülesandeid täita.

Siiski, juba aasta lõpus oli selge, et kartused ei leia kinnitust ja tänu ümber korraldatud töö loogikale võis eeldada pigem edasist muutust paremuse poole. Põhimõttelisemateks muudatusteks olid:

- Maakonna erinevatest valdkondadest (varem tsentraalse alluvusega) tervikliku maakonnapolitsei moodustamine.
- Piirkonnapolitseinike vabastamine kõikidest muudest töödest.
- Patrullpolitseinike poolt sündmuskohtade vormistamine.
- Mõistmine, et politsei ei ole kogukonnale dikteerija, et kuidas turvalisust tagada, vaid ekspert, keda kogukond peaks nägema turvalisuse küsimustes eestvedajana ja kaasajana.

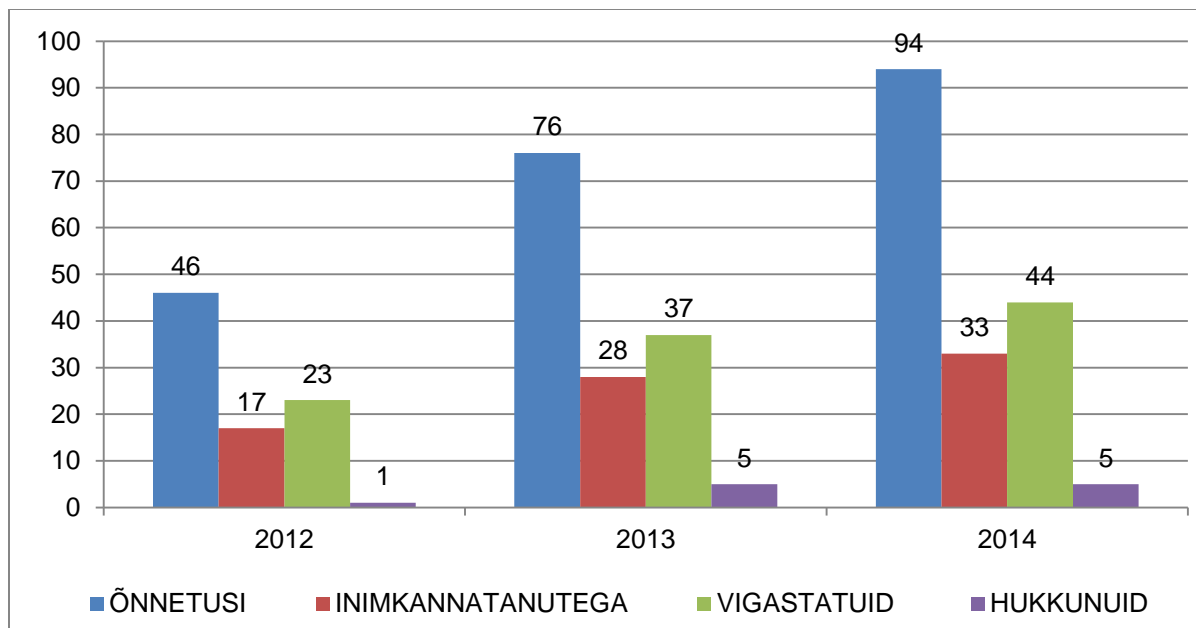
Kindlasti ei ole 2014. aastaga kõik asjad paika loksunud ja väiksemaid töökorralduslike muudatusi tuleb ette ka 2015. aastal.

2014. aastal oli Läänemaa merealadel juhtumeid rohkem kui 2013. aastal, samas ei ületanud see number 2012. aasta juhtumite arvu. Hukkunud oli 1 (paadita kalamees kalda lähedal), reostuskahtlusega juhtumitele reageeris jaoskond ühe korra. Võrreldes varasema aastaga paranes reageerimise kiirus. Kindlasti on mereala Läänemaa mõistes oluline teema, sest võib eeldada merel puhkajate pidevat lisandumist. Kaudselt näitab seda ka Lääne maakonna saartel haigestunud või vigastatute transpordi arvu suurenemine mandrile jaoskonna veesõidukitega.

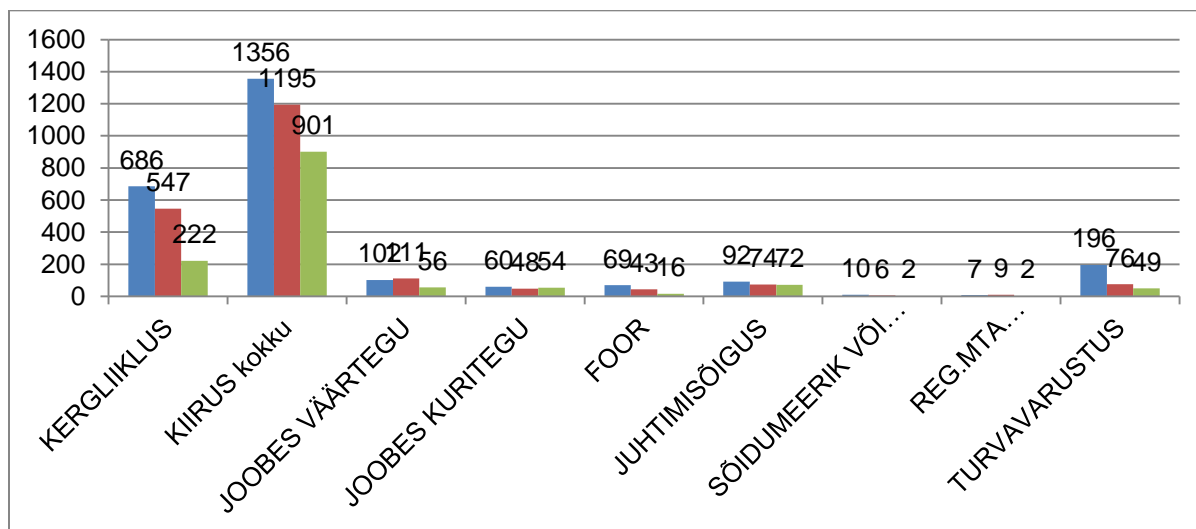
Graafik 1. Merepääste.

Kurvast tendentsist peame kahjuks rääkima liikluses. 2014. aasta ületas õnnetuste arvu poolest varasemaid aastaid. Sealjuures suurenesid ka inimkannatanutega liiklusõnnetuste arv ja vigastatud inimeste arv. Lubamatult suur on liikluses hukkunute arv. Kindlasti mängib liikluses oma osa see, et Läänemaad läbivad teed viivad sadamateni, kust toimub ühendus Eesti suurte saartega, Läänemaal käiakse puhkamas ja ollakse ülemeelikumas meeleolus kui tavaliselt, aga ka kindlasti alkoholihoobes kergekäeliselt juhtima asumine ja kogu ühiskonna neutraalne suhtumine kiiruse ületamistesse.

Graafik 2. Liiklusõnnetused.

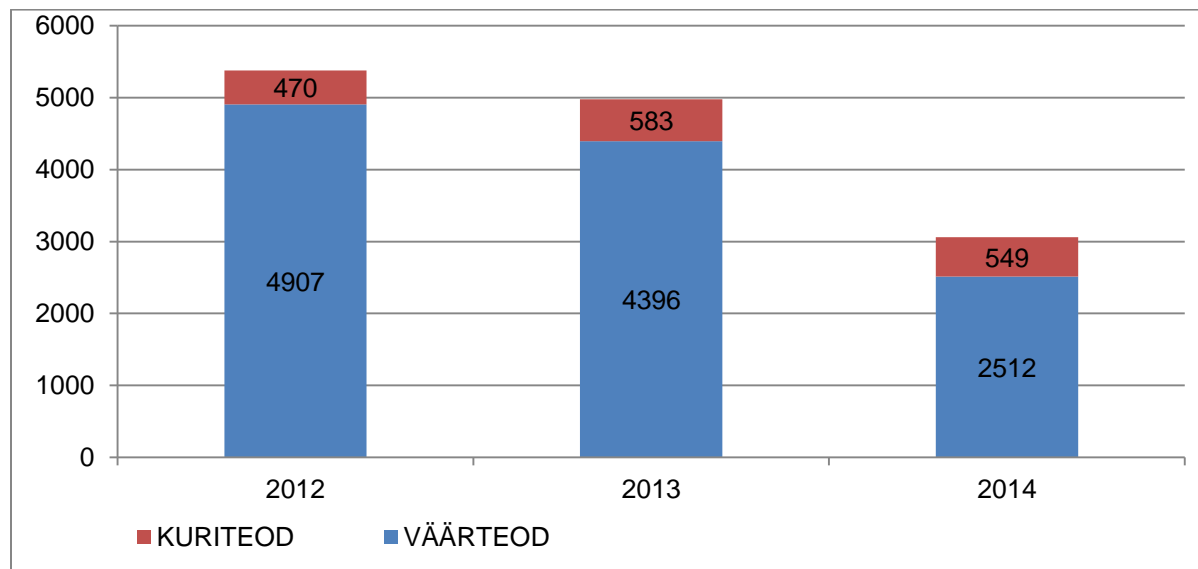
Tuhka peab pähe raputama ka Haapsalu politseijaoskond, sest liiklusjärelvalves võib seniste tegevuste põhjal küsida, et kas oleme ikka teinud õigeid asju õiges kohas. Üheks sellise küsimise tõestuseks on ka vähenenud menetluste arv.

Graafik 3. Liiklusalased menetlused.

Muidugi ei ole menetlused eesmärgiks omaette, kuid kasvavate õnnetuste korral peab ka politsei karmimalt reageerima.

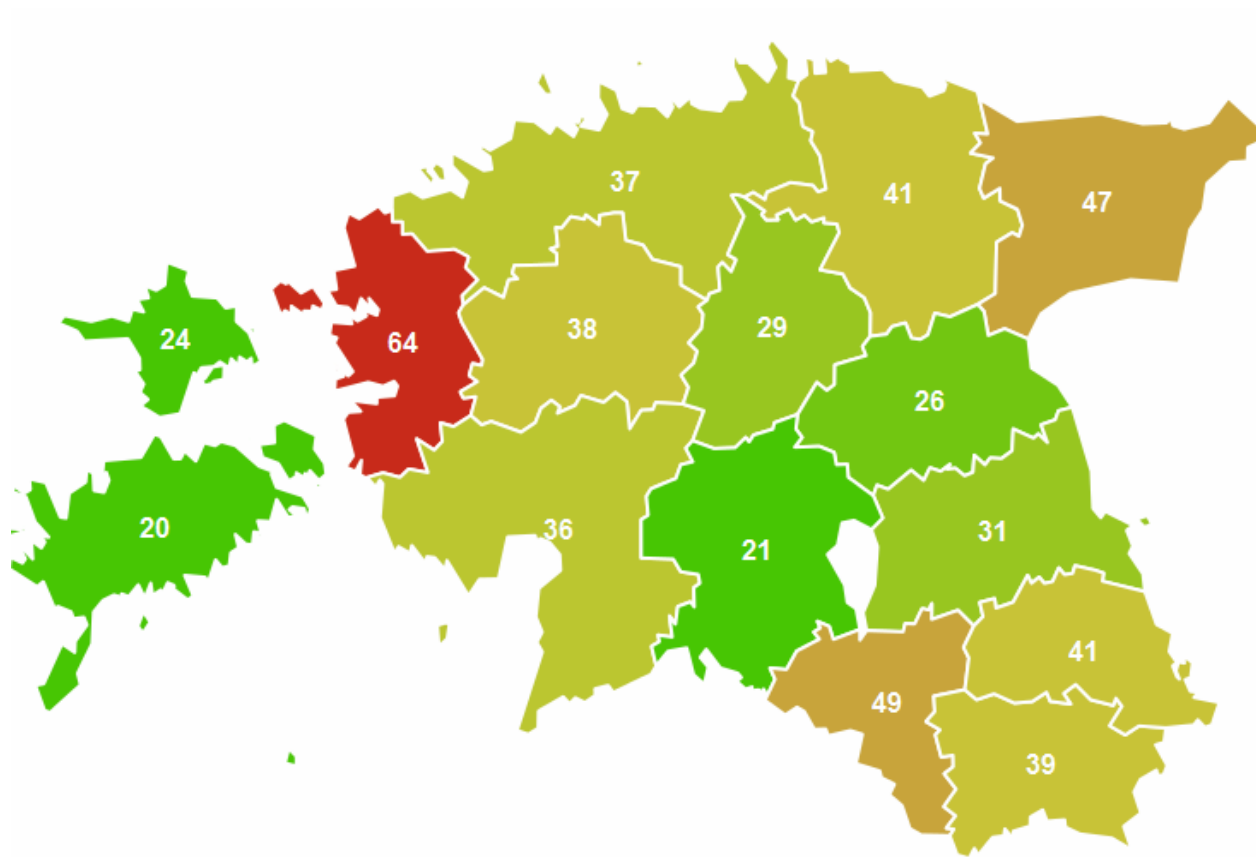
Tervikuna on süütegude registreerimine (sh ka liiklusalased süüteod) langustrendis – sisuliselt võib öelda, et kolme aastaga on süütegude registreerimine vähenenud kaks korda.

Graafik 4. Registreeritud süüteod.

Samas julgeme arvata, et Läänemaal on elanike poolne politsei teavitamine erinevatest sündmustest kõrgel tasemel.

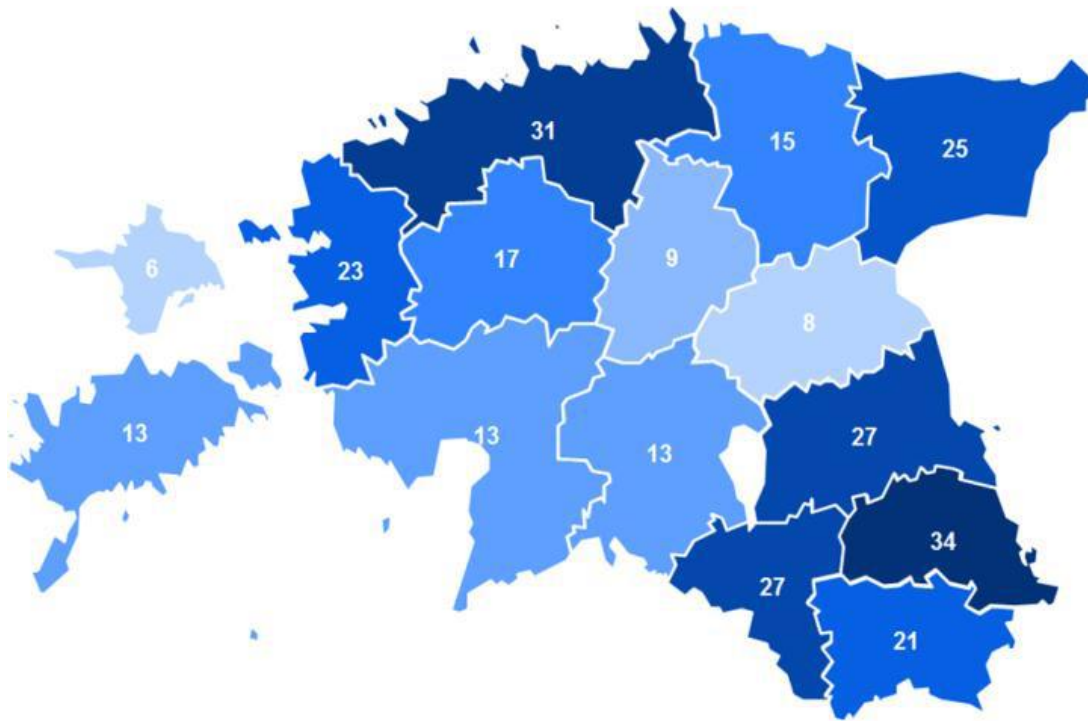
Seda tõestab registreeritud kehaliste väärkohtlemiste arv 10 000 elaniku kohta.

Kaart 1. Registreeritud kehalised väärkohtlemised 10 000 elaniku kohta.

Läänemaa on punase laterna osas, aga samas Läänemaa elanikud igapäevaselt seda ei tunnetata, et ollakse suuremas kehalise väärkohtlemise ohus kui mujal maakondades. Pigem peetakse Läänemaad turvalisemaks kui teisi maakondi. Arvatavasti võib punase laterna rollis olemise põhjus peituda just kõrges teavitamiste protsendis.

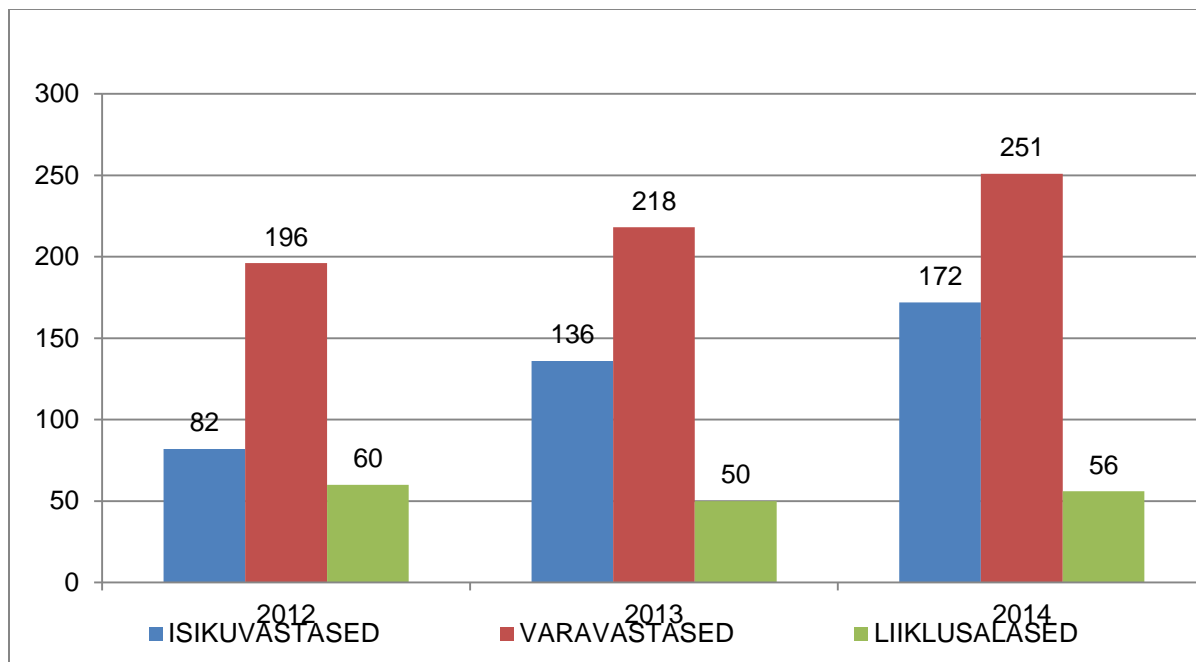
Sama trendi kinnitab ka registreeritud lähisuhtevägivalla juhtumite arv.

Kaart 2. Registreeritud lähisuhtevägivald 10 000 elaniku kohta.

Läänemaal on 23 registreeritud lähisuhtevägivalda juhtumit 10 000 elaniku kohta. See on oluliselt suurem teistest maakondadest, kuid veider oleks arvata, et Läänemaa elanikud on oma lähedastega vägivaldsemad – pigem peitub põhjus jällegi julguses teavitada.

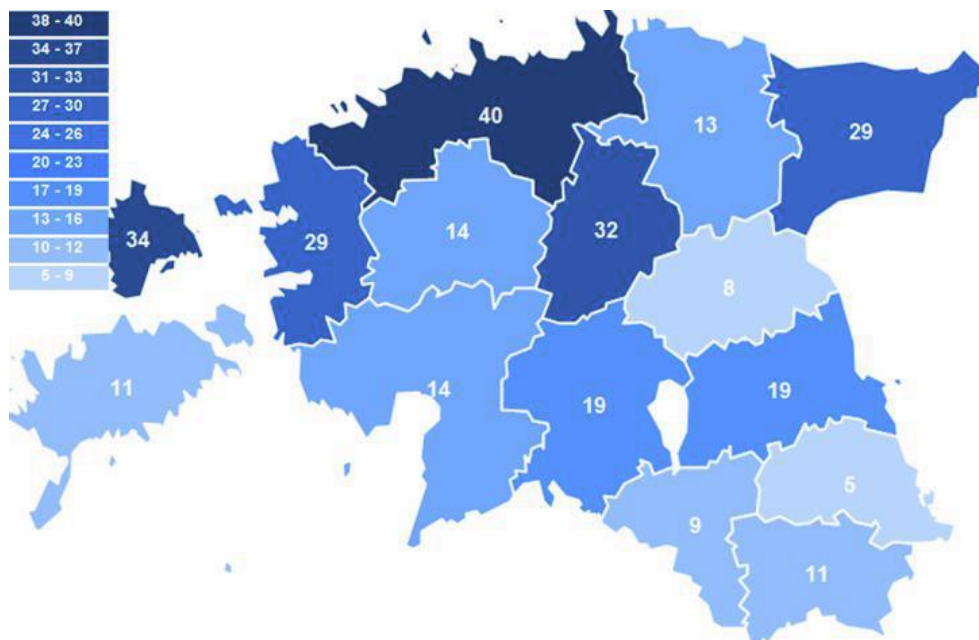
Varavastaste kuritegude registreerimise osas on Läänemaa Eesti mõistes „tavaline keskmine“, kuid murelikuks teeb siiski pidev suurenev varavastaste kuritegude arv.

Graafik 5. Kuritegude liigid.

Suurenemised on olnud just vargustes kaubanduspindadelt (süstemaatiline) ja omavoliliste sissetungide osas.

Päris tublit tööd on tehtud narkosüütegude osas. 10 000 elaniku kohta on rohkem registreeritud narkosüütegusid vaid mõnedes maakondades.

Kaart 1. Narkosüüteod 10 000 elaniku kohta.

Tööpõld on siin ilmselt väga lai ja näiteks võrreldes 2014. aastat 2013. aastaga suutsime registreeritud süütegude arvu suurendada enam kui 2 korda.

Väga kõrge number on Haapsalu politseijaoskonnas registreeritud kuritegude avastamisel – täna saame väite, et kümnest registreeritud kuriteost avastame u iga kaheksanda. Eesti mõistes on see isegi kuni 20% keskmisest parem tulemus.

Püüame ka edaspidi hoida Läänemaa turvalise kohana, aga teame, et me ei suuda seda üksinda ja täname kõiki kogukondi, asutusi, huvigruppe, mittetulundusühinguid, abipolitseinike, vabatahtlikke merepäästjaid ja kõiki teisi kes mõtlevad meieiga kaasa. Meie üheks sooviks on edaspidi Teiega asju rohkem läbi arutada ja koos lahendused leida ja ka koos leitud lahendused ellu viia.

Argo Tali

Politsei- ja Piirivalveameti Lääne prefektuuri teabebüroo juht

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA)

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA) on Eesti Vabariigi

Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas olev valitsusasutus, mis loodi 2000. aasta suvel.

Meie tegevus on suunatud elukvaliteedi parandamisele maal ja kalandussektoris. Koostame ja peame ka riiklike registreid põllumajandusloomade-lindude ning põllumajandusmaade kohta ning mitmesuguseid andmekogusid. Meie ülesanne on Euroopa Liidu põllumajanduse, maaelu ja kalandussektori arengutoetuste, riiklike ning turukorralduslike toetuste andmise korraldamine. Jagame teavet saadaolevatest toetustest, menetleme taotlusi ja kontrollime, et toetuse saajad õigusaktidega kehtestatud tingimusi ja kohustusi täidaksid.

Alustasime 2000. aastal teraviljatoetuste ning 2001.aastal SAPARDi (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development) toetuste menetlemisega. Järgnes Eesti Maaelu Arengukava ning Riikliku Arengukava programmiperiood 2004-2006 oma toetustega, mõlemad lõppesid 2009. aasta suvel edukalt: taotlejateni jõudis vastavalt 98,5% ja 99,9% saada olnud toetusrahast.

2013. aastal lõppes programmiperiood 2007-2013, mille raames on PRIA alates 2007. aastast toetusteks välja maksnud ligi 1,76 miljardit eurot. 2013. aasta jooksul maksis PRIA 24 838 taotlejale välja rekordiliselt üle 311 miljoni euro.

2014. aasta oli kogu Euroopa Liidu põllumajandusele nn üleminekuaasta ja uue 2014-2020 programmiperioodi toetusmeetmed avanevad 2015. aasta algul.

Aastatel 2007-2014 on PRIA erinevate toetusgruppide lõikes välja maksnud ligi 2,02 miljardit €.

Toetuse grupid	Kõik kokku (2007-2014)		
	Eesti osa	Euroopa osa	Kokku
RAK 2004-2006	6 764 227	20 465 868	27 230 095
RAK 2004-2006 kalandus	1 558 180	3 284 329	4 842 509
MAK 2004-2006	17 481 940	63 949 597	81 431 537
MAK 2007-2013	199 101 309	685 632 901	884 734 210
MAK 2014-2020	45	182	227
EKF 2007-2013	21 360 802	64 082 307	85 443 109
SAPS (ÜPT)	352	605 895 159	605 895 511
Energiakultuuride toetus	0	2 249 800	2 249 800
Erakorraline toetus piimasektorile	0	1 299 435	1 299 435
Eritoetus (piimasektor ja seakasvatus)	0	8 876 181	8 876 181
TOP-UP	250 038 488	0	250 038 488
Koolipiimatoetus	6 504 379	4 790 992	11 295 371
Koolipuuviljatoetus	620 149	1 276 924	1 897 072
Riiklikud toetused	29 055 994	0	29 055 994
Turukorraldus	566 257	10 649 931	11 216 188
Eksporditoetus	0	5 433 116	5 433 116
Toiduabi	473 905	6 470 611	6 944 516
Kokku	533 526 027	1 484 357 331	2 017 883 358

PRIA keskus asub Tartus ja teenindusbürood on igas maakonnas. Kokku on PRIAs ca 370 töötajat, kellest sadakond töötab viieteistkümnes maakondlikus büroos ning ülejäänud Tartu keskuses.

Läänemaa maakondlikus teenindusbüroos on tööl 6 inimest – büroo juhataja, 2 peaspetsialisti ja 3 peainspektorit. Suviseks perioodiks võetakse tööle ajutisi andmete sisestajaid ja inspektori assistente.

Läänemaa teenindusbüroos võetakse vastu toetustaotlusi ja registridokumente. Maakondlike büroode teenistujad osalevad toetuste taotluste menetlemisel, kontrollides taotlus- ja kuludokumente ning peainspektorid viivad läbi kõik kohapealsed kontrollid.

PRIA vahendusel taotletavatest toetustest ja toetuste saajatest ning meist endist leiate infot veebilehel www.pria.ee. Veebilehe vahendusel saab lugeda ka meie jooksvaid uudiseid ning tellida meie elektroonilist infokirja, mis ilmub kord kuus.

Elektroonilise kliendiportaali e-PRIA kaudu saavad meie kliendid esitada toetustaotlusi ning teha registritega seotud tegevusi.

Investeeringutoetuste kohta saab teavet infotelefonil 737 7678, pindala- ja loomatoetuste kohta infotelefonil 737 7679 või e-posti teel aadressil info@pria.ee.

PRIA keskuse postiaadress on Narva mnt 3, Tartu 51009, üldtelefon 737 1200, faks 737 1201, e-post pria@pria.ee

PRIA Läänemaa teenindusbüroo postiaadress on Jaani 10, Haapsalu, 90502, telefon 472 2040, faks 472 2042, e-post laanemaa@pria.ee

Elari Saar

PRIA Regioonide osakonna Harjumaa-Hiiumaa-Läänemaa büroo juhataja kt

Terviseamet

Nakkushaiguste epidemioloogia

Vaktsineerimine

Riikliku immuniseerimiskava alusel vaktsineeritakse Eestis lapsi ja noorukeid kuni 16. eluaastani ja edasi täiskasvanuid difteeria-teetanuse vastu iga kümne aasta tagant.

Kahjuks on jätkuvalt probleemiks see, et suureneb lastevanemate arv, kes keelduvad laste vaktsineerimisest. See ohustab nii last kui ka teisi inimesi. Oht peitub nimelt selles, et kui tekib piisavalt suur hulk vaktsineerimata inimesi, tekib ka haigustekitajatel võimalus ringlemiseks ja tulemuseks on suured haiguspuhangud, sest vastuvõtlike

organismide hulk on selleks piisavalt suur. Momendil on selline olukord Euroopas, kus levivad leetrid. Perioodil jaanuar 2014 - veebruar 2015 registreeriti Euroopa regioonis 23 000 leetrite haigusjuhtu. Levivad haiguspuhangud on otseselt seotud madala vaksineerimise tasemega. Eestis ei registreeritud 2014. aastal ühtegi leetritesse haigestumist, kuid aastatel 2011-2013 igal aastal registreeriti leetritesse haigestumist: 2011 – 7, 2012 – 4, 2013 – 2. Need haigusjuhtumid olid esmalt reisiselt Eestisse sisse toodud ja levisid siin edasi vaksineerimata laste seas. Seni on meil laste seas vaksineerimistega hõlmatus olnud veel tasemel, mis tagab elanikkonna kaitstuse, kuid ka Eestis hakkab tekkima piirkondi, kus vaksineerimistega hõlmatus jääb alla vajaliku taseme. Kuni kahe aasta vanuseni vaksineerimiste hõlmatus Läänemaa laste seas vastab Maailma Terviseorganisatsiooni (*WHO – World Health Organization*) soovitudele (vähemalt 95% - see tagab elanikkonna kaitstuse): 2014. aastal oli difteeria – läkaköha – teetanuse – poliomieliidi – *Haemophilus influenzae* ja B-hepatiidi vastase vaksineerimise hõlmatus 95,9% (2013 – 98,7%). Leetrid – mumps – punetised vastase vaksineerimise hõlmatus 95,4% (2013 - 96,0%) . Nende andmete taustal võib öelda, et Läänemaal on lapsed veel piisavalt hästi kaitstud eelpooltoodud haiguste vastu, kuid ka meie maakonnas on vaksineerimistest keeldujate hulk viimastel aastatel tasapisi suurenenud ja seega ka laste vaksineerimisega hõlmatuse tase langenud.

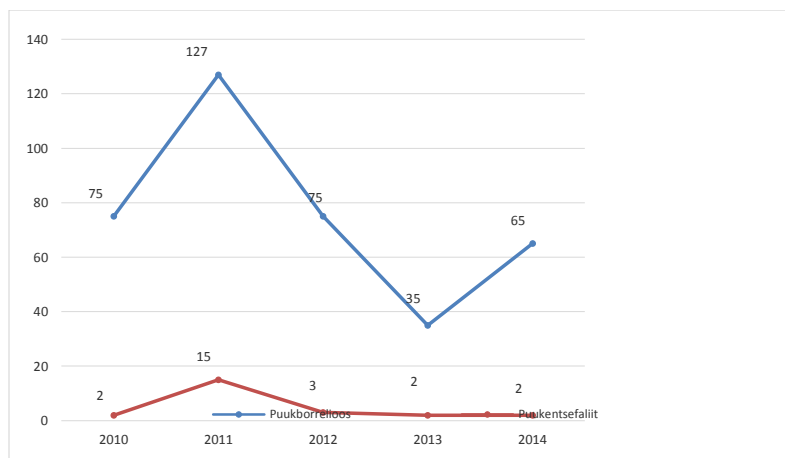
Nakkushaigused

2014. aastal suuremaid haiguspuhanguid Läänemaal ei esinenud. Tabelis 1 on toodud aastatel 2011 -2014 registreeritud soolenakkused. 2014. aastal registreeriti rohkem (võrreldes 2012. ja 2013. aastaga) ainult rotaviirusesse haigestumisi. Teised tabelis 1 näidatud registreeritud haigestumised püsisid madalal tasemel.

Soolenakkus	2011.a.	2012.a.	2013.a.	2014.a
Rotaviirused	49	32	26	46
Kampülobakterenteriit	7	2	6	2

Salmonelloos	50	8	1	3
Norwalk viiruse tekkene...	9	10	27	6
Shigelloos	1	0	0	0

Tabel 1. Soolenakkuste võrdlus.

Joonis 1. Haigestumine puukborrelioosi ja puukentsefaliiti Läänemaal aastatel 2010 – 2014.

Puukentsefaliiti haigestumine püsib viimastel aastatel madalal tasemel ja suure tõenäosusega on üks põhjusi see, et selle haiguse vastu vaksineeritakse ja revaksineeritakse aktiivselt. Puukentsefaliidil puudub ravi ja kõige parem viis haigust ennetada ongi vaksineerimise teel. Puukborrelioos ehk Lymè tõbi püsib keskmisel tasemel, kuid haigestumisel on oma tõusu ja languse perioodid. Puukborrelioosi vastu vaktsiini ei ole, ravi on.

Keskkonnatervis

Joogivesi

Veevärk	Veekäitleja	Fluoriidide sisaldus varem	Fluoriidid vastavad normile	Fluoriidide sisaldus 2014

		norm 1,5mg/l	(aasta)	norm 1,5 mg/l
Lihula linn	Matsalu Veevärk AS	2-3,5	2009	1,4
Koluvere	Matsalu Veevärk AS	2,7	2008	1,1
Kullamaa	Matsalu Veevärk AS	2,6	2008	0,85
Virtsu	Matsalu Veevärk AS	5,8	2010	0,82 – 1,5
Taebla	Haapsalu Veevärk AS	1,8	2006	1,4
Sutlepa	Haapsalu Veevärk AS	1,9	2009	1,5
Palivere	Haapsalu Veevärk AS	3,5	2008	1,4
Linnamäe	Haapsalu Veevärk AS	2,3	2010	1,4
Liivi	Matsalu Veevärk AS	2,0	2014	0,94
Tuudi	Matsalu Veevärk AS	3,2	2013	1,2
Kõmsi	Matsalu Veevärk AS	4,1	2013	1,4
Kirbla	Matsalu Veevärk AS	2,2	2013	0,63
Vatla	Matsalu Veevärk AS	4,7	2013	1,4

Tabel 2. Fluoriidide sisaldus Läänemaa joogivees.

Põhiliseks joogivee kvaliteedi probleemiks Läänemaal on olnud ülemäärane fluoriidide sisaldus (eriti Lõuna-Läänemaal), millega tihti kaasneb ka mõningane boori normiületamine. Vee kvaliteedi vastavusse viimine on toimunud suures osas Euroopa Ühtekuuluvusfondi poolt finantseeritud Matsalu valgala piirkonna veeprojekti raames. Projekt jagunes kaheks alamprojektiks: Matsalu (AS Matsalu Veevärk) ja Haapsalu (AS Haapsalu Veevärk). Läänemaal oli 2014. aasta alguseks tänu eelpool nimetatud projektidele ja KIK rahastamisele saanud korda kõik veevärgid, välja arvatud Liivi küla ja Virtsu alevik. 2014. aasta esimesel poolel koostas Terviseameti Lääne talituse Haapsalu esindus AS Matsalu Veevärgile ettekirjutuse Liivi küla ja Virtsu aleviku joogivee normidele vastavusse viimise kohta. 2014. aasta lõpuks sai Virtsu aleviku veevärk lahenduse, et viia vesi boorisalduse poolest nõuetekohaseks ja saavutada fluoriidide

stabiilne sisaldus (seni sisaldus kõikus) ja Liivi küla vesi vastab nüüd normile nii fluoriidide sisalduse kui rauasisalduse poolest. Liivile puuriti uus puurkaev. Mõlemad veevärgid said joogivee korda tänu KIK rahastusele. Lõuna –Läänemaal on probleeme põhjavee mikrobioloogilise puhtusega. Vatla külas, Kõmsi külas ja Virtsu alevikus võeti kasutusele reservpuurkaevud, et lahendada joogivee fluoriidide ja boori ülemäärase sisalduse probleem. Ilmnes aga, et reservpuurkaevude vesi ei vasta mikrobioloogiliste näitajate osas normile ja seetõttu nimetatud asulates joogivett kloreeritakse, et tagada tarbijale ohutu joogivesi.

Ujulad

2014. aastal oli Läänemaal järelevalve all 3 ujulat, kõik on üldkasutatavad.

Järelevalve tulemusena selgus, et ujulad vastavad üldises osas neile kehtestatud nõuetele, kuid kõigil on probleemiks basseinivee kloori sisaldused. Probleeme on nii vaba kloori kui seotud kloori normide tagamisega. Seetõttu saadeti kõigi ujulate omanikele 2014. aasta lõpus märgukirjad. Märgukirjade vastustes toodi ära tegevused 2015. aastaks, mis peaks parandama olukorda. Basseinide suureks probleemiks on see, et paljud külastajad ei pese end enne basseini minekut ja kui basseini satub pesemata inimene, siis häirib see koheselt automaatselt töötavaid veetöötlussüsteeme ja see kõik mõjutab kloorisisaldusi basseinivees. Veel mõjutab kloori sisaldusi see, kas basseinide veevahetus on piisav, basseinide hooldus, juurde lisatava vee hulk, veepuhastussüsteemide hooldus ja korrasolek.

Supluskohad

2014. aastal sai Lääne maakond juurde ühe uue ametliku supluskoha: Roosta ranna. **Nüüd on maakonnas kokku neli ametlikku supluskohta: Paralepa rand, Vasikaholmi supluskoht, Aafrika rand ja Roosta rand.** Kõik supluskohad vastasid suplushooaja alguseks kehtivatele nõuetele. Vaatamata sellele, et 2014. aasta kesksuvi oli väga palav, püsis meie supluskohtade vesi heas seisukorras ja kõik kontrollikava alusel võetud analüüsid vastasid normile. Lisaks tellis suve jooksul ühe kontrollproovi Haapsalu Linnavalitsus Väikese-Viigi mitteametlikust

supluskohast ja Noarootsi Vallavalitsus Dirhamist ja Österbyst. Kõikidest nimetatud kohtadest võttis Terviseameti Haapsalu esindus merevee proovid, mis kõik olid korras.

Teenuse terviseohutus ja sotsiaalasutused

Ilu- ja isikuteenused: maakonnas oli 2014 aastal järelevalve all 26 tegutsevat ilu –ja isikuteenust osutavat ettevõtet. Nende kontrollimisel olulisi puudusi ei tuvastatud.

Majutusettevõtted: 2014. aastal oli maakonnas järelevalve all 76 majutusettevõtet.

Koolieelsed lasteasutused: maakonnas lasteaedu 19, lapsehoiuteenuse osutajaid 3. 2014. aastal renoveeriti täielikult Haapsalu "Vikerkaare" lasteaed, 2015. aastal jätkuvad põhiliselt õueala korrastamise tööd ja uuendatakse kõik õue mänguvahendid. 2014. aastal toimus kapitaalremont Taebla lasteaias, kus tehti korda ventilatsioonisüsteem ja maja soojustati. 2014. aasta lõpus viisime pilootprojektina läbi kampaania "Puhtad käed" ühe lasteaia kahe rühmas. Kuna projekt jäi väga aasta lõppu, siis jätkus kampaania 2015. aasta kevadel.

Koolid: 2014 aastal maakonnas koole 24. Koolide inspekteerimise tulemusena selgus, et paljudes koolides on probleeme üldventilatsiooniga, poiste tööõpetusklassides kohtventilatsiooniga ja puudu on ka isikukaitsevahenditest.

Kaebused

2014. aastal esitati **2 kaebust häiriva müra kohta**. Mõlemad kaebused on seotud tööstusliku müraga. Nende müraallikate müra taseme kindlakstegemiseks teostas Terviseameti Füüsikalabor vastavad mõõdistused. Mõlemad kaebused olid põhjendatud, see tähendab, et müratase ületas kehtestatud piirnormi ja seetõttu koostas Terviseamet Haapsalu esindus mõlemale ettevõttele, kui müra allikale, ettekirjutused.

2014. aastal esitati **kaebus joogivee halva kvaliteedi kohta** Uuemõisa alevikus. Kaebuse menetlemise käigus selgus, et aleviku joogivees oli mangaanisaldus üle normi. Haapsalu Veevärk suutis probleemi lahendada ja Uuemõisa aleviku elanikud saavad kvaliteetset ja ohutut joogivett.

Töötukassa

2014. aasta keskmiselt oli töötukassas arvel 29 502 inimest, mis on ligikaudu 7 500 töötut vähem kui 2013. aastal. Registreeritud töötuse määr langes 2013. aasta 5,8 protsendilt 2014. aastal 4,6 protsendile. 2014. aastal oli registreeritud töötute arvu langus mõnevõrra kiirem kui eelneval aastal.

Kõrgeim oli detsembris 2014 registreeritud töötuse määr Valgamaal (8,7%) ja Ida-Virumaal (8,2%) ning madalaim Harjumaal (3,1%) ja Tartumaal (3,3%). Aasta võrdluses toimusid suuremad langused registreeritud töötuse määras Hiiumaal -2,6 protsendipunkti ja Ida-Virumaal -1,6 protsendipunkti.

Lääne maakonnas oli detsembris 2014 registreeritud töötuid 607 ja töötuse määr oli 5,1% 16aastastest kuni pensioniealisest tööjõust.

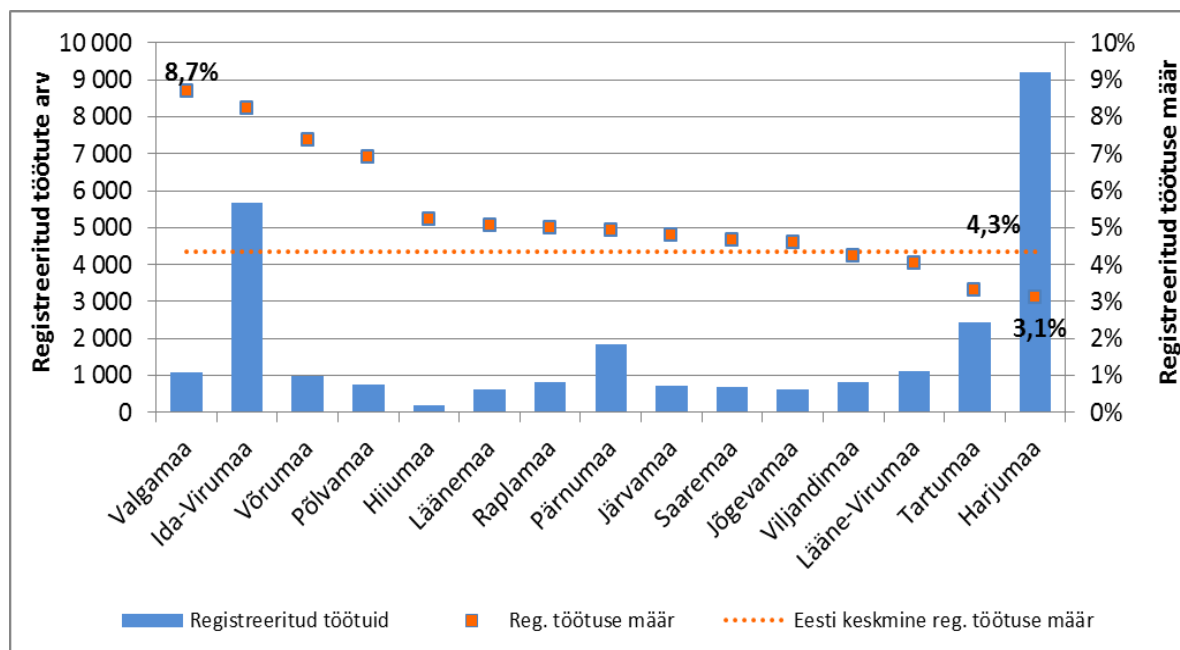
Tabel 1. Registreeritud töötud seisuga 31.12.2014

Maakond	Töötuid 31.12.2014	Tööjõud vanuses 16-pensioniiiga*	Registreeritud töötuse määr
Valgamaa	1 076	12 400	8,7%
Ida-Virumaa	5 672	68 900	8,2%
Võrumaa	990	13 400	7,4%
Põlvamaa	768	11 100	6,9%
Hiiumaa	188	3 600	5,2%
Läänemaa	607	12 000	5,1%
Raplamaa	821	16 400	5,0%

Pärnumaa	1 854	37 700	4,9%
Järvamaa	713	14 900	4,8%
Saaremaa	696	14 900	4,7%
Jõgevamaa	613	13 300	4,6%
Viljandimaa	833	19 700	4,2%
Lääne-Virumaa	1 123	27 800	4,0%
Tartumaa	2 424	72 900	3,3%
Harjumaa	9 219	296 600	3,1%
KOKKU	27 597	635 800	4,3%

* - Eesti Statistikaameti andmed, 2013

aastakeskmise

Lääne maakonnas on kõige suurem registreeritud töötute arv Haapsalu linnas, kus 31.12.2014 seisuga oli registreeritud 254 töötut, järgnes Lääne-Nigula vald 88 registreeritud töötuga. Ligi pooled (42%) Läänemaal registreeritud töötutest elavad Haapsalus.

Tabel 2. Registreeritud töötud Läänemaa omavalitsustes.

KOV	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014
Haapsalu linn	510	369	288	248	254
Hanila vald	104	65	69	59	47
Kullamaa vald	43	29	28	26	22
Lihula vald	129	105	87	77	75
Martna vald	45	23	27	33	15
Noarootsi vald	26	17	16	19	16
Nõva vald	19	13	9	7	8
Oru vald	29	29	15	-	-
Ridala vald	172	111	97	91	75
Risti vald	41	21	16	-	-
Taebla vald	105	65	55	-	-
Vormsi vald	21	22	14	7	7
Lääne-Nigula vald	-	-	-	76	88
Kokku	1244	869	721	643	607

Tabel 3. Töötukassa Läänemaa osakonnas registreeritud töötud perioodil 01.01.2014 - 31.12.2014 eelneva tegevuse järgi.

Eelnev tegevus	Töötute arv
Töötas või oli ettevõtja	1189
Õppimine	35
Kaitsevägi	8
Kasvatas last	37
Hooldas	4
Töövõimetus	12
Vanglast vabanenu	8
Muu	150

Tabel 4. 2014. aasta jooksul töötukassa Läänemaa osakonnas arvele võetud uued töötud, kes eelnevalt töötasid, eelneva töösuhte lõpetamise põhjuse järgi.

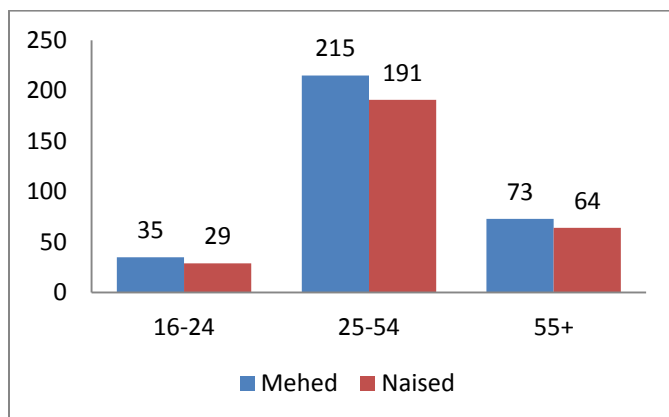
Töösuhte lõpetamise põhjus	Töötute arv
Asutuse likvideerimine	0
Distsiplinaarsüütegu	23
Katseaja ebarahuldavad tulemused	23
Koondamine	122
Muud põhjused	28
Pankrot	0
Poolte kokkuleppel	84
Teenuse osutamise leping	42
Tähtajaline leping	165

Töötaja algatusel	96
Töötaja algatusel (tööandja süül)	4
Kokku	587

Läänemaal registreeritud töötutest on suurem meeste (53%) osakaal ning 67% registreeritud töötutest on vanuses 25-54.

Tabel 5. Läänemaa registreeritud töötud kohalike omavalitsuste, soo ja vanuse lõikes, 31.12.2014 seisuga.

KOV	Kokku	Sugu		Vanus			Mehed			Naised		
	mehed naised	mehed	naised	16- 24	25- 54	55+	16- 24	25- 54	55+	16- 24	25- 54	55+
Haapsalu linn	254	128	126	30	168	56	17	84	27	13	84	29
Hanila vald	47	24	23	2	32	13	1	17	6	1	15	7
Kullamaa vald	22	8	14	2	15	5	0	6	2	2	9	3
Lihula vald	75	45	30	8	48	19	4	28	13	4	20	6
Lääne-Nigula	88	47	41	9	61	18	5	33	9	4	28	9
Martna vald	15	11	4	1	11	3	1	7	3	0	4	0
Noarootsi vald	16	9	7	1	12	3	0	7	2	1	5	1
Nõva vald	8	4	4	1	5	2	1	3	0	0	2	2
Ridala vald	75	43	32	10	50	15	6	28	9	4	22	6
Vormsi vald	7	4	3	0	4	3	0	2	2	0	2	1
Kokku	607	323	284	64	406	137	35	215	73	29	191	64

Läänemaal registreeritud töötud on valdavalt põhihariduse (28%) ja üldkeskharidusega (48%). Vähem on kõrghariduse (7%) ning rakenduskõrghariduse ja keskeriharidusega (17%) registreeritud töötuid.

Tabel 6. Registreeritud töötute hariduslik jaotus Läänemaa kohalike omavalitsuste lõikes 31.12.2014 seisuga.

KOV	I TASE*	II TASE**	III TASE***
Haapsalu linn	67	125	62
Hanila vald	13	25	9
Kullamaa vald	5	9	8
Lihula vald	26	41	7
Lääne- Nigula vald	35	37	16
Martna vald	3	8	4
Noarootsi vald	3	5	8
Nõva vald	0	2	6
Ridala vald	21	41	13
Vormsi vald	1	6	0

Kokku	174	299	133
--------------	------------	------------	------------

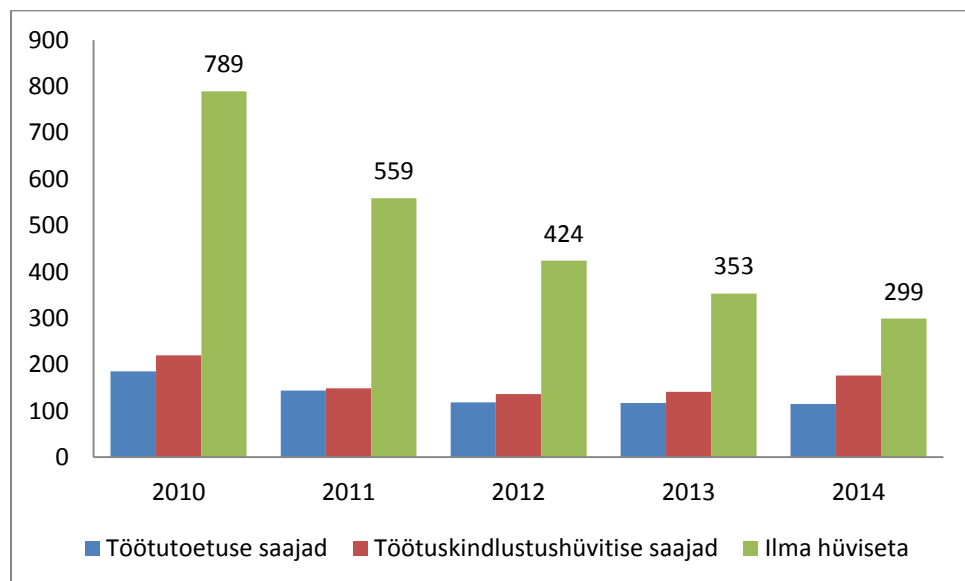
I TASE* - algharidus; kutseharidus põhiharidusest; põhiharidus

II TASE** - põhiharidus kutseharidusega; kutsekeskharidus põhikoolibaasil; üldkeskharidus; kutsekeskharidus keskkoolibaasil

III TASE*** - keskeriharidus; rakenduskõrgharidus (kutsekõrgharidus); bakalaureuseõpe; magistriõpe; doktoriõpe

Tabel 7. Läänemaal registreeritud töötute sotsiaalne kaitse aasta lõpu seisuga.

Toetuse liik	2010	2011	2012	2013	2014
Töötutoetuse saajad	185	144	118	117	115
Töötuskindlustushüvitise saajad	220	149	136	141	176
Ilma hüviseta	789	559	424	353	299

Tabel 8. Töötukassa Läänemaa osakonnas registreeritud töötute tööturuteenustel osalemine.

Teenus	2010	2011	2012	2013	2014
Karjäärinõustamine	463	528	573	523	443
Koolitus	298	483	540	416	339
Tööharjutus	42	52	65	38	56
Tööpraktika	52	43	76	76	70
Palgatoetus	160	131	96	67	49
Ettevõtluse alustamise toetus	19	8	8	14	7

Tabel 9. Töötukassa Läänemaa osakonnas registreeritud töötute töötuse kestus.

Töötuse kestus	Töötute arv 31.12.2011	Töötute arv 31.12.2012	Töötute arv 31.12.2013	Töötute arv 31.12.2014
kestus alla 6 kuu	227	232	245	304
kestus 6 kuni 8 kuud	98	81	68	64
Kestus 9 kuni 11 kuud	80	40	43	30
Kestus 12 kuni 23 kuud	153	78	71	54
Kestus vähemalt 24 kuud	311	201	152	108
Kokku	869	678	611	590

Tabel 10. 2014. aasta jooksul pakutavad vabad töökohad Töötukassa Läänemaa osakonnas valdkondade kaupa.

Valdkond	Töökohtade arv
Relvajõud	0
Kõrgemad ametnikud ja juhid	8
Tippspetsialistid	30
Keskastmetspetsialistid, tehnikud	49
Kontoritöötajad ja ametnikud	77
Teenindus- ja müügitöötajad	213
Põllumajanduse ja kalanduse oskustöölised	2
Oskus- ja käsitöölised	77
Seadme- ja masinaoperaatorid	50
Lihttöölised	135
Kokku	641

27. märtsil 2014 toimus maakonnas esmakordselt LÄÄNEMAA TÖÖMESS 2014. Foto: Maris Saar.

Töömess oli avatud kõigile huvilistele, kes soovisid infot töövõimalustest Läänemaal kui ka mujal Euroopas. Eesmärk oli kokku viia tööandja ja tööotsija. Töömess toimus Haapsalu Kutsehariduskeskuses ja messil osales 26 tööandjat Läänemaalt. Kõikidel soovijatel oli võimalus osaleda seminaril „Kuidas alustada või muuta oma tööelu?“ Kokku külastas töömessi 500-600 inimest.

Evelin Kullison

Töötukassa Läänemaa osakonna juhataja

Veeteede Amet

Veeteede Ameti eesmärk on riigi majanduspoliitika elluviimine merenduses ning veeliikluse ohutuse ja turvalisuse tagamine.

Ametit esindab Läänemaal Hüdrograafia ja navigatsioonimärgistuse teenistuse (HNT) Läänemaa navigatsioonimärgistuse talitus. Haapsalus, Uus-Sadama 2 tegutseva talituse vastutuspiirkonnaks on merealad meridiaanist 23° 31'E läände, Hiiumaa, Väinameri kuni paralleelini 58°32'N ja piirkonnas paiknevad laevatavad siseveekogud ehk siis Osmussaarest Virtsuni, Hiiumaa kaasaarvatud. Talituse ülesandeks on ameti hallata olevate navigatsioonimärkide töö tagamine, kaasajastamine, seire korraldamine ja teostamine. Ujuvmärkide remondi ja hooldusega seonduvad tööd viib läbi Rohuküla sadamas asuv hooldustalitus.

Haapsalu kontoris on esindatud ka Meresõiduohutuse teenistus laevade järelvalve osakonna vaneminspektori näol. Tema põhiülesanneteks on kommertsalustel tegutsevate lipuriigi ja välislaevade järelvalve. Varem samas kontoris tegutsenud väike- ja siseveelaevade osakond enam Haapsalus esindatud ei ole. Väikelaevade osakonna inspektorid haldavad Läänemaa piirkonnas väikelaevadega seonduvat operatiivselt ja vajadusepõhiselt kliendi soove arvestades. Nii Läänemaal kui Hiiumaal teostatakse perioodilisi kalapaatide tehnilisi ülevaatusi organiseeritult kohaliku kogukonna soove ja võimalusi arvestades.

Püsimärgid

Eestis on kokku 296 püsimärki, neist 132 on Veeteede Ameti hallata (41 tuletorni, 80 tulepaaki ja 11 päevamärki) ning ülejäänud kuuluvad sadamatele.

Läänemaa Navigatsioonimärgistuse talituse vastutusallas on kokku 76 püsimärki, neist 36 on Veeteede Ameti hallata ning ülejäänud kuuluvad sadamatele. Navigatsioonimärkide

seirekeskuse kaudu on võimalik pidevalt jälgida 32 tulega märki.

2014. aastal läbi viidud suuremad tööd tehti kahe Vormsi märgi juures:

- Vormsi põhja-sihi ülemise tulepaagi (nr. 594) kapitaalremont ja üleminek taastuvenergia toitele

Kapitaalremondi saanud Vormsi põhja-sihi tulepaak.

- Vormsi (Saxby) tuletornis (nr. 595) leedsektorlaterna kasutuselevõtmine ja üleminek taastuvenergia toitele

Vormsi (Saxby) tuletorn päikesepaneelide ja moodsate sektorlaternatega.

2015. aastal on plaanis avada Vormsi (Saxby) tuletorn külastajatele. Sellekohane leping sõlmiti 2014. aasta lõpus Veeteede Ameti ja mittetulundusühingu Vormsi Tuletorni Linnak vahel.

Ujuvmärgid

Eestis on kokku 899 ujuvmärki, neist 590 on Veeteede Ameti hallata ning ülejäänud kuuluvad sadamatele.

Läänemaa NMT vastutuspiirkonnas on kokku 187 ujuvmärki – 77 poid ja 110 toodrit, neist VA hallata 73 poid ning 100 toodrit.

Kõik toodrid on hooajalised ujumärgid – hiljemalt 1.maiks paigaldatakse nad vastavalt asukohale merre ning võetakse välja peale 1.novembrit.

Poid jagunevad hooajalisteks (01.05-01.12) ning aastaringseteks. 43 poid on hooajalised ja ülejäänud aastaringsed ehk jääpoid. Neid võetakse veest välja vaid hoolduseks (patareide vahetus, ketivahetus, laterna hooldus, korpuse vahetus vms).

Rohukülas asuvas Veeteede Ameti hooldusbaasis hooldatakse Läänemaa regiooni ujumärkide kõrval ka Saaremaa ja Pärnu regiooni ujumärgistust.

Tulega poisid on Läänemaa vastutusallas 72 ning nende tule olukorda, asukohta, kokkupõrget teise objektiga, patarei pinget jms on võimalik pidevalt jälgida navigatsioonimärkide seirekeskuse kaudu.

Ujuvmärgistusega tegeleb merealadel Veeteede Ametis 3 laeva:

1. Poilaev EVA-317, mis baseerub navigatsiooniperioodil Haapsalus;

EVA-317 teel Haapsalust Hobulaiule.

2. Mitmeotstarbeline laev Sektori, mis baseerub Tallinnas;

Poilaev Sektori Rohuküla sadamas. Foto: Tiit Palgi.

3. Mitmeotstarbeline laev EVA-316, mis baseerub Tallinnas. Talvel osutab Pärnus jäämurdmisteenust.

EVA-316 poitöödel.

Hüdrograafia

2014. aasta sügisel toimusid Rukki kanali süvendustööd. Kanal süvendati sügavuseni 5,4meetrit, et tagada stabiilsem parvlaevaliiklus madala veetaseme korral. Süvendustööde maht oli 1000 m³. Kanalist kivide korjamisel kasutati ujuvkraanat Viiking ja pehme pinnase süvendustööde teostamisel ujuvekskavaatorit Bastion.

Rukki kanali süvendamine. Foto: Urmas Lauri, Lääne Elu.

2015. aastal alustab VA Matsalu lahe laevatee projekteerimist. Laevatee plaanitakse välja kuulutada ja looduses tähistada alates 2017. aasta kevadest kui on jõustunud uus Matsalu rahvusparki kaitse eeskiri.

Peeter Saar

Veeteede Ameti Läänemaa Navigatsioonimärgistuse talituse juhataja